

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДНІПРОВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ОЛЕСЯ ГОНЧАРА
Факультет української й іноземної філології та мистецтвознавства
Кафедра англійської філології

**Актуальні проблеми філологічної науки
та педагогічної практики**
**Матеріали VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції
26-27 листопада 2020 року**

Дніпро 2020

УДК 81'243

ББК 74.261.7 А-43

Упорядник А. І. Анісімова

Редакційна колегія:

д-р філол. н., проф. І. С. Попова; к. філол. н., доц. А. І. Анісімова; к. філол. н., доц. О. О. Конопелькіна; к. філол. н., доц. В. В. Яшкіна; к. філол. н., доц. Н. А. Сафонова; к. філол. н., доц. Л. М. Тетеріна; к. філол. н., доц. О. В. Буділова

У збірнику публікуються тези доповідей VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції «Актуальні проблеми філологічної науки та педагогічної практики».

Збірник представляє інтерес для фахівців з філології, перекладознавства, методики викладання іноземних мов, а також для широкого кола тих, хто цікавиться сучасними проблемами філологічної науки та практики викладання іноземних мов, питаннями функціонування мови у певному культурному середовищі, міжкультурною комунікацією, культурологічним підходом до викладання мови та питаннями мультилінгвізму в освіті.

© Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара, 2020

©Анісімова А.І., упорядкування, 2020

З М І С Т

<i>О. О. Дробахін. ІНТЕГРАЦІЯ ФІЛОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ ДНІПРОВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ У ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ОСВІТНІЙ ПРОСТІР</i>	<i>10</i>
<i>В. В. Іваненко. МОВНА ПОЛІТИКА ДНІПРОВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ</i>	<i>13</i>
<i>І. С. Попова. РОЛЬ РІДНОЇ МОВИ В РОЗВИТКУ МУЛЬТИЛІНГВАЛЬНОЇ ОСОБИСТОСТІ</i>	<i>16</i>
<i>Jean-Rémi LAPAIRE. THE POWER OF INTERSEMIOTIC TRANSLATION IN LANGUAGE TEACHING (SUMMARY OF MAIN POINTS)</i>	<i>19</i>
<i>Roma Kriaučiūnienė. APPLICATION OF ACTION-ORIENTED APPROACH TO LANGUAGE TEACHING AT UNIVERSITY LEVEL</i>	<i>23</i>
<i>Tetiana Aksiutina. TEACHING TIPS AND TOOLS FOR DISTANCE LEARNING IN THE COVID-19 PANDEMIC</i>	<i>25</i>
<i>А. І. Анісімова. ДЕЯКІ ПИТАННЯ З ІСТОРІЇ РОЗВИТКУ ТА СТАНОВЛЕННЯ КОРПУСНОЇ ЛІНГВІСТИКИ</i>	<i>28</i>
<i>Alla Anisimova, Daria Reviakina. LINGUISTIC VERBALISATION OF THE CONCEPT WORK IN THE MULTILINGUAL PHRASEOLOGICAL WORLDVIEW</i>	<i>31</i>
<i>І. Г. Безродних. МЕТАФОРІЧНІ ЗАСАДИ ВТІЛЕННЯ ОБРАЗУ ДОНАЛЬДА ТРАМПА НА СТОРІНКАХ АНГЛОМОВНИХ МЕДІАВИДАНЬ</i>	<i>35</i>
<i>Yelyzaveta Berezkina. THE CONCEPT OF “CITY LIFE” IN THE ENGLISH WORLDVIEW</i>	<i>38</i>

<i>Alla Bilova.</i> SOME EXERCISES FOR TRAINING SHORT-TERM MEMORY IN INTERPRETING	43
<i>Н. Ю. Богун.</i> ЯВИЩЕ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАЦІЇ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ ПОЕТИЧНОГО ТВОРУ ЕМІЛІ ДІКІНСОН «HEART, WE WILL FORGET HIM»	45
<i>Oleksandra Budilova.</i> MULTIPLE INTELLIGENCE APPROACH: RE-FRAMING TEACHING AND LEARNING	48
<i>А. В. Буйвол.</i> ПОЛІТИЧНА МЕТАФОРА В СОЦІОЛІНГВІСТИЧНОМУ АСПЕКТИ (НА МАТЕРІАЛІ МОВИ ЗМІ)	53
<i>А. І. Вініченко.</i> СПЕЦИФІКА ПОЕТИЧНОЇ МОВИ ОБРАНИХ ТВОРІВ ДЖОНА КІТСА В ОРИГІНАЛІ ТА ПЕРЕКЛАДІ	56
<i>М. Г. Вісторовська.</i> ЛІНГВОСТИЛІСТИЧНИЙ АНАЛІЗ ХУДОЖНЬОГО ТЕКСТУ: ЕВОЛЮЦІЯ НАУКОВИХ ПОГЛЯДІВ.....	58
<i>М. Ю. Волкова.</i> ЛІНГВОСТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПИСЕМНОЇ МАНЕРИ М. ЕТВУД В ОПОВІДАННІ «ТА, ЩО ПОЖИРАЄ ГРІХИ»	61
<i>С. Ю. Гонсалес-Муніс.</i> «ФЕМІНІСТИЧНА», «ФЕМІННА», «ЖІНОЧА» ЛІТЕРАТУРА: ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ.....	64
<i>Д. О. Глушко.</i> ЛІНГВОСТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПОЕЗІЇ РОБЕРТА ДУНКАНА «OFTEN I AM PERMITTED TO RETURN TO MEADOW».....	67
<i>Anastasia Holovkova.</i> COMPLEX LINGUO-STYLISTIC CHARACTERISTICS OF M. ATWOOD'S NOVEL "LADY ORACLE"	70
<i>М. Ю. Добрушина.</i> ДЕЯКІ ПИТАННЯ КОРПУСНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТЕКСТІВ: МОВА ТА ДИСКУРС	74

<i>І. Р. Драненко.</i> ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ КОМУНІКАТИВНОЇ ДІАЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ	77
<i>Ю. Ю. Дрок.</i> ЛІНГВОСТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПОЕЗІЇ ЕДРІЕНН РІЧ “IMPLOSIONS”	80
<i>К. В. Дусматова.</i> ПРОБЛЕМА МУЛЬТИЛІНГВАЛІЗМУ ТА МУЛЬТИЛІНГВАЛЬНОЇ ОСВІТИ В СУЧАСНОМУ СВІТІ.....	85
<i>Т. І. Євтушенко.</i> ОСОБЛИВОСТІ СТИЛІСТИЧНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ПОЕЗІЇ РЕЯ БРЕДБЕРІ.....	89
<i>С. С. Жгир.</i> ЗАСОБИ ПЕРЕДАЧІ КОМІЧНОГО В РОМАНІ П. Г. ВУДХАУЗА «JEEVES AND THE FEUDAL SPIRIT»	93
<i>А. В. Завгородня.</i> МУЛЬТИКУЛЬТУРНІ ТА МУЛЬТИЛІНГВАЛЬНІ РИСИ ПОЕТИЧНОЇ ТВОРЧОСТІ ШЕЙМАСА ХІНІ.....	96
<i>Vlada Zakharchenko.</i> THE FEATURES OF METAPHOR FUNCTIONING IN CONTEMPORARY PRINTED ENGLISH LANGUAGE MEDIA	99
<i>А. В. Кальницька.</i> ОГЛЯД ПІДХОДІВ ДО РОЗУМІННЯ ПОНЯТТЯ «КОМУНІКАТИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ»	103
<i>О. В. Карнаушенко.</i> ЛІНГВОСТИЛІСТИЧНІ АСПЕКТИ ПОЛІТИЧНОГО ДИСКУРСУ	106
<i>Т. В. Курпита.</i> РОМАН-ФАНТАЗІЯ «ГЛЕЧИК ЗОЛОТА» ДЖЕЙМСА СТВЕНСА ЯК ПЕРЕОСМИСЛЕННЯ ТРАДИЦІЙ ФІЛОСОФСЬКОГО РОМАНУ	109
<i>Я. В. Кобченко.</i> ВПЛИВ ІДЕАЛОГІЇ НА МОВУ В СУЧАСНИХ АНГЛОМОВНИХ МЕДІА.....	112

<i>Т. В. Колісниченко.</i> МЕТАКОНЦЕПТ TOURISM: КОРЕЛЯТИВНИЙ ДОМЕН «HUMAN»	115
<i>О. О. Конопелькіна.</i> ПОЛІТИЧНА МЕТАФОРА ЯК ЗАСІБ МОВНОЇ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ ОБРАЗУ ДОНАЛЬДА ТРАМПА В ЗМІ.....	119
<i>В. О. Коняєва.</i> ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНІ ЗАСОБИ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ КОНЦЕПТУ «СМЕРТЬ» В ПОЕЗІЯХ ФІЛІПА ЛАРКІНА	123
<i>В. В. Костомаров.</i> ВИКОРИСТАННЯ ПЕРЕКЛАДАЦЬКИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ НА ПРИКЛАДІ ПЕРЕКЛАДУ ОПОВІДАННЯ ДЖОНА АПДАЙКА «ГОЛУБИНЕ ПІР'Я»	126
<i>Л. В. Корольова.</i> ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ІНОЗЕМНИХ МОВ НА ОСНОВІ ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ.....	131
<i>Л. Г. Коцюба.</i> МЕТАФОРА ТА ПОРІВНЯННЯ ЯК ЕЛЕМЕНТИ СТВОРЕННЯ ПСИХОЛОГІЗМУ В РОМАНІ-ТРИЛЕРІ Д. ТАРТТ «ТАЄМНА ІСТОРІЯ».....	134
<i>А. І. Крушеницька.</i> ДЕЯКІ СПЕЦИФІЧНІ РИСИ ДРАМАТИЧНОГО ДІАЛОГУ	138
<i>Ю. О. Крюкова.</i> МАРКЕРИ АМЕРИКАНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ В ОПОВІДАННЯХ О. ГЕНРІ.....	141
<i>Е. В. Кукіз.</i> МОВНА АКТУАЛІЗАЦІЯ КОНЦЕПТУ «COMMUNICATION» В МУЛЬТИЛІНГВАЛЬНІЙ ФРАЗЕОЛОГІЧНІЙ КАРТИНІ СВІТУ	144
<i>Natalia Lysenko.</i> STYLISTIC MEANS OF THE ANECDOTE	147
<i>Є. М. Лозанова.</i> ХУДОЖНЯ ТОПОНІМІКА В СУЧАСНІЙ БРИТАНСЬКІЙ ПОЕЗІЇ	150

<i>А. С. Майборода.</i> ЛЕКСИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ШОТЛАНДСЬКОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ	154
<i>Г. О. Марахіна.</i> ДО ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ РОЛІ АРТЕФАКТНОЇ МЕТАФОРИ В СУЧАСНОМУ АНГЛОМОВНОМУ ЮРИДИЧНОМУ ДИСКУРСІ	157
<i>А. С. Мєліхова.</i> ЛЕКСИЧНИЙ РІВЕНЬ ЛІНГВОСТИЛІСТИЧНОГО АНАЛІЗУ РОМАНУ «ЇСТИ, МОЛИТИСЯ, КОХАТИ» ЕЛІЗАБЕТ ГІЛБЕРТ	161
<i>К. В. Микал.</i> СПЕЦИФІКА ПЕРЕКЛАДАЦЬКИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ В УКРАЇНСЬКИХ ПЕРЕКЛАДАХ ПОЕЗІЇ РОБЕРТА БЕРНСА	164
<i>А. М. Мірошніченко.</i> ЛІНГВОСТИЛІСТИЧНА ІНТЕРПРЕТАЦІЯ ОПОВІДАНЬ ШЕРВУДА АНДЕРСОНА	168
<i>Alona Nazarenko.</i> LANGUAGE REPRESENTATION OF THE CONCEPT “THE EARTH” IN BRITISH PHRASEOLOGICAL WORLDVIEW	171
<i>Д. О. Нечай.</i> ВИДИ ЗАПОЗИЧЕНЬ У МЕДИЧНОМУ ДИСКУРСІ	175
<i>А. В. Никифорова.</i> ПИТАННЯ МУЛЬТИЛІНГВІЗМУ ТА МУЛЬТИЛІНГВАЛЬНОЇ ОСВІТИ В СУЧАСНОМУ СВІТІ	178
<i>О. І. Панченко.</i> ДЕ ЖИВУТЬ ЗАМОЖНІ АНГЛІЙЦІ? (ДО ПИТАННЯ ПРО КОНЦЕПТ «ЖИТЛО» В АНГЛІЙСЬКІЙ ЛЕКСИКОГРАФІЇ)	181
<i>О. В. Пахомова.</i> ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ ФОРМУВАННЯ МУЛЬТИЛІНГВАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФІЛОЛОГІВ В ПРОЦЕСІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ	184
<i>Б. М. Плєханов.</i> МУЛЬТИЛІНГВАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА КОНЦЕПТУ MONEY У ФРАЗЕОЛОГІЧНІЙ КАРТИНІ СВІТУ	188

<i>О. В. Понедільченко.</i> ПОЕЗІЯ ФІЛІПА ЛАРКІНА У ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЧНОМУ АСПЕКТІ.....	192
<i>О. О. Похилько.</i> СПЕЦИФІКА УТВОРЕННЯ АНГЛОМОВНИХ ПОЛІТИЧНИХ ТЕРМІНІВ У СУЧАСНІЙ МОВІ ЗМІ	195
<i>Л. В. Репн.</i> ОСОБЛИВОСТІ ВЕРБАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПТУ <i>ДУША</i> МОВНИМИ ОДИНИЦЯМИ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ ТА СПОСОБИ ЇХ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ (НА МАТЕРІАЛІ ХУДОЖНІХ ТЕКСТІВ).....	198
<i>В. О. Рубан.</i> СКОРОЧЕННЯ ЯК ЕФЕКТИВНИЙ СПОСІБ СЛОВОТВОРЕННЯ	201
<i>И. В. Русских.</i> ПОВЕСТВОВАНИЕ В РОМАНЕ ТОБАЙАСА СМОЛЛЕТА «ЛАНСЕЛОТ ГРИВЗ»	204
<i>Є. С. Саворський.</i> АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЛІНГВІСТИКИ.....	208
<i>Natalia Safonova.</i> LEADING STIMULATING, SUBSTANTIVE CLASS DISCUSSIONS IN HIGHER EDUCATION	211
<i>Н. М. Семешко.</i> ДЕЩО ПРО СТИЛІСТИЧНУ ІНТЕРПРЕТАЦІЮ ОПОВІДАНЬ ДЖ. ЧІБЕРА.....	214
<i>Ю. Ф. Сідорук.</i> ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ РОМАНУ КЕЙТ АТКІНСОН «ЖИТТЯ ЗА ЖИТТЯМ»	218
<i>Julia Smakovskaya.</i> USING THE INTERNET PLATFORMS TO CREATE TASKS FOR ENGLISH LEARNING.....	221
<i>Л. М. Тетерина.</i> ЯЗЫКОВЫЕ РЕПРЕЗЕНТАЦИИ МОТИВА ТВОРЧЕСТВА В ЛИРИКЕ ДЖИЛЛИАН АЛЛНАТТ.....	225

<i>А. І. Ткаченко. МУЛЬТИЛІНГВІЗМ ЯК ХУДОЖНЯ СТРАТЕГІЯ В ПОЕЗІЇ МАЙКЛА ГОФМАНА.....</i>	229
<i>М. М. Ткаченко. АВТОР ТА ГЕРОЙ У РОМАНІ Е. ХЕМІНГУЕЙЯ «ПРОЩАВАЙ, ЗБРОЄ!»</i>	233
<i>Yuliia Tkachenko. KAHOOT AS A USEFUL ONLINE RESOURCE FOR TEACHING A FOREIGN LANGUAGE</i>	235
<i>Katerina Fedoryak. MULTILINGUALISM IN THE MODERN WORLD AND LANGUAGE LEARNING.....</i>	238
<i>Д. С. Формагей. ЛІНГВІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЗОБРАЖЕННЯ ОБРАЗУ ЖІНКИ-ДРУЖИНИ У ВІРШІ Е. РІЧ «AUNT JENNIFER’S TIGERS».....</i>	242
<i>Є. Ф. Хохленко. ПРОБЛЕМИ ЖІНОЧОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В ЛІТЕРАТУРНОМУ ДИСКУРСІ</i>	246
<i>Inna Chumachenko. ORIGINS OF THE CURRENT LINGUISTIC SITUATION IN SCOTLAND</i>	250
<i>Д. В. Штроо. ФОНЕТИЧНІ ЗАСОБИ ВИРАЗНОСТІ РЕКЛАМНИХ СЛОГАНІВ НАПОЇВ ТА ПРОДУКТОВИХ БРЕНДІВ</i>	254
<i>В. В. Яшкіна. МУЛЬТИЛІНГВАЛЬНИЙ ПЕРЕКЛАД ЯК СУЧАСНИЙ ШЛЯХ ПЕРЕКОДУВАННЯ ТЕКСТУ</i>	257

О. О. Дробахін

ІНТЕГРАЦІЯ ФІЛОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ ДНІПРОВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ У ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ОСВІТНІЙ ПРОСТІР

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

З особливим хвилюванням відкриваю VIII Всеукраїнську науково-практичну конференцію «Актуальні проблеми філологічної науки та педагогічної практики». Конференція є черговою подією в низці наукових заходів, проведених факультетом української й іноземної філології та мистецтвознавства Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара.

Звертаюся зі словами вдячності до всіх учасників конференції. Саме широкий інтерес науковців з усіх регіонів України дає змогу сподіватися, що цей досвід матиме продовження. Переконаний, що конференція стане поштовхом до інтеграції різних галузей філологічного знання: лінгвістики, перекладознавства, методики викладання іноземної мови, літературознавства. Наукові дискусії, звичайно, будуть продовжені на сторінках фахового наукового збірника «Англістика та американістика», який випускає кафедра англійської філології у співпраці з лабораторією сучасних технологій навчання іноземних мов, яка вже понад десять років функціонує на базі кафедри.

Світові процеси модернізації освіти не можуть оминути й вітчизняну освіту. Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара приєднався до загальноєвропейського Болонського процесу. На сучасному етапі розвитку суспільства забезпечення якості вищої освіти є одним із пріоритетних напрямків освітньої політики в контексті Болонського процесу.

Освіта і наука сьогодні стають пріоритетними чинниками розвитку соціально-економічного, духовного та політичного життя будь-якої країни. Майбутнє освіти закладається сьогодні, насамперед упровадженням інноваційних

технологій у навчання з метою підвищення його ефективності засобами інформаційних технологій.

Вища освіта є пріоритетною сферою, яка забезпечує стабільне функціонування і розвиток усіх галузей суспільства. Очевидним є той факт, що в подоланні кризи суспільства велика роль має належати освіті, зокрема вищій філологічній. Розвиток сучасної освіти вимагає впровадження нових методів навчання. Сучасний стан міжнародних зв'язків України, вихід її в європейський та світовий освітній простори, проблема розвитку ринкових та економічних відносин, удосконалення процесів інтеграції, підвищення вимог суспільства вимагають сьогодні підготовки висококваліфікованих фахівців, які є компетентними, відповідальними, готовими до професійного зростання.

На сучасному етапі розвитку суспільства суттєве значення має вирішення проблеми оволодіння іноземною мовою. Сьогодні це є один з необхідних чинників формування високоякісного фахівця. Уже півстоліття кафедра англійської філології «озброює» майбутніх спеціалістів глибокими знаннями з англійської мови і літератури, готуючи їх до педагогічної діяльності. На сьогодні кафедра здійснила 45 випусків студентів. Це понад 3 тисячі фахівців, серед них понад 60 кандидатів наук і 12 докторів наук. Усі вони зараз очолюють кафедри або працюють на кафедрах відповідного профілю провідних ЗВО України та за кордоном.

Особливо великий «крок» кафедра англійської філології зробила в новому тисячолітті. Так, у 2002 році було відкрито лабораторію сучасних технологій навчання іноземним мовам, що вдосконалило навчальний процес і підвищило рівень підготовки фахівців з іноземної мови. А з 2004 року кафедра розпочала щорічний випуск фахового збірника наукових праць «Англістика та американістика», що сприяло активізації наукових досліджень, пов'язаних з розробкою актуальних проблем лексикології, теоретичної граматики, стилістики, теорії та практики перекладу, методики викладання іноземної мови та міжкультурної комунікації.

Колектив кафедри англійської філології перебуває в постійних пошуках нових форм і методів викладання у вищій школі з використанням аудіо- та відео

ресурсів, новітніх технологій, автентичних навчальних матеріалів. Підтримуються зв'язки з представництвами найбільш відомих британських видавництв навчальної та довідкової літератури.

Головним напрямком роботи кафедри є орієнтування на концепцію національної освіти в Україні у рамках Болонського процесу. Під керівництвом викладачів студенти активно проводять наукові дослідження, із задоволенням працюють над науково-практичними темами, виступають на конференціях, беруть участь в олімпіадах різних рівнів.

Нині одним із напрямів реформування та вдосконалення вищої освіти визначено підвищення професійного рівня викладачів вищої школи. Кафедра здійснює велику роботу щодо вдосконалення методики викладання іноземної мови. Навчальна лабораторія сучасних технологій навчання іноземних мов займається розробкою і впровадженням новітніх технологій, координує роботу кафедри з різними інституціями, які зацікавлені в підготовці й підвищенні кваліфікації викладачів англійської мови.

Кафедра англійської філології не збирається зупинятися на досягнутому. На перспективу планується розширення географії міжнародного співробітництва та поглиблення постійних контактів з новими зарубіжними партнерами. У 2012 році кафедра стала переможцем п'ятого конкурсу проектів Програми Темпус IV, яка сприяє модернізації системи вищої освіти в країнах-партнерах, країнах-сусідах ЄС через активізацію зовнішньої допомоги Європейського Союзу.

У 2017 р. кафедра англійської філології сприяла підписанню двосторонньої угоди про співробітництво між Дніпровським національним університетом імені Олеся Гончара та Університетом Бордо III імені Мішеля Монтень (м. Бордо, Франція) у рамках програми академічних обмінів Erasmus+. Відтак, студенти англійського відділення мають змогу навчатися у Університеті Бордо III протягом семестру. На сьогодні вже четверо студентів скористалися такою можливістю.

Сьогоднішня науково-практична конференція є ще одним кроком у зближенні університетської науки з потребами викладачів-практиків. Зазвичай, чимала увага приділяється дослідницькій діяльності викладачів вищої школи, але викладання має бути пріоритетним напрямком діяльності колективу кафедри.

В. В. Іваненко

МОВНА ПОЛІТИКА ДНІПРОВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

Проблеми мови та мовної політики є одними з пріоритетних завдань Дніпровського національного університету. Мовна політика нашого ЗВО передбачає передусім здійснення заходів для стимулювання вивчення української мови; створення належних умов для вивчення української мови студентами-іноземцями; створення нової навчальної літератури українською мовою тощо.

Упровадження мовної політики університету відбувається за безпосередньої участі факультету української й іноземної філології та мистецтвознавства. Історія факультету пов'язана з іменами видатних учених, педагогів, письменників, серед яких О. Гончар, В. Підмогильний, П. Загребельний, В. Корж, С. Бурлаков, В. Ващенко, Д. Баранник, С. Лінський та ін. Усі вони чимало зробили для розвитку культури і вітчизняної філологічної науки.

Сьогодні факультет є потужним осередком гуманітарної науки. Кафедри беруть активну участь у розвитку сучасної філологічної думки. VIII Всеукраїнська науково-практична конференція «Актуальні проблеми філологічної науки та педагогічної практики» є черговою подією в низці наукових заходів, проведених факультетом української й іноземної філології та мистецтвознавства ДНУ.

Переконаний, що конференція стане поштовхом до інтеграції різних галузей філологічного знання: лінгвістики, перекладознавства, мультилінгвізму, методики викладання іноземної мови, літературознавства. Наукові дискусії, звичайно, будуть продовжені на сторінках фахового наукового збірника «Англїстика та американїстика», який випускає кафедра англїйської філології у співпраці з

лабораторією сучасних технологій навчання іноземних мов, яка вже понад п'ятнадцять років функціонує на базі кафедри.

Особливо великий «крок» кафедра англійської філології зробила за останнє десятиліття. Зокрема, у травні 2016 р. було відкрито мультилінгвальну лабораторію, що сприяло вдосконаленню навчального процесу й підвищило рівень підготовки фахівців з іноземних мов. Серед перспектив лабораторії – проведення міжнародних відеоконференцій з іноземними партнерами з метою обміну досвідом і вдосконалення мовної підготовки студентів ДНУ імені Олеся Гончара.

Освіта і наука сьогодні стають пріоритетними чинниками розвитку соціально-економічного, духовного та політичного життя будь-якої країни. Майбутнє освіти закладається сьогодні, насамперед упровадженням інноваційних технологій у навчання з метою підвищення його ефективності засобами інформаційних технологій.

Вища освіта є пріоритетною сферою, яка забезпечує стабільне функціонування і розвиток усіх галузей суспільства. Очевидним є той факт, що в подоланні кризи суспільства велика роль має належати освіті, зокрема вищій філологічній. Розвиток сучасної освіти вимагає впровадження нових методів навчання. Сучасний стан міжнародних зв'язків України, вихід її в європейський та світовий освітній простори, проблема розвитку ринкових та економічних відносин, удосконалення процесів інтеграції, підвищення вимог суспільства вимагають сьогодні підготовки висококваліфікованих фахівців, які є компетентними, відповідальними, готовими до професійного зростання.

Колектив кафедри англійської філології перебуває в постійних пошуках нових форм і методів викладання у вищій школі з використанням аудіо- та відео ресурсів, новітніх технологій, автентичних навчальних матеріалів. Підтримуються зв'язки з представництвами найбільш відомих британських видавництв навчальної та довідкової літератури.

Випускники кафедри успішно працюють у закладах середньої і вищої освіти. На сьогодні кафедра підготувала понад чотири тисячі фахівців з англійської мови і

літератури, які працюють у сфері освіти. Понад 80 її випускників захистили кандидатські дисертації і 12 – докторські. Усі вони зараз очолюють кафедри або працюють на кафедрах відповідного профілю провідних ВНЗ України та за кордоном.

Головним напрямком роботи кафедри є орієнтація на концепцію національної освіти в Україні в рамках Болонського процесу. Під керівництвом викладачів студенти активно проводять наукові дослідження, із задоволенням працюють над науково-практичними темами, виступають на конференціях, беруть участь в олімпіадах різного рівня.

Нині одним із напрямів реформування та вдосконалення вищої освіти визначено підвищення професійного рівня викладачів вищої школи. Кафедра англійської філології здійснює велику роботу щодо вдосконалення методики викладання іноземної мови. Навчальна лабораторія сучасних технологій навчання іноземних мов займається розробкою і впровадженням новітніх технологій, координує роботу кафедри з різними інституціями, які зацікавлені в підготовці й підвищенні кваліфікації викладачів англійської мови.

Сьогоднішня науково-практична конференція є ще одним кроком у зближенні університетської науки з потребами викладачів-практиків. Зазвичай, чимала увага приділяється дослідницькій діяльності викладачів вищої школи, але викладання має бути пріоритетним напрямом роботи професорсько-викладацького складу.

Отже, мовна політика університету відповідає вимогам часу і сприяє підготовці фахівців нової якості – здатних творчо мислити, швидко орієнтуватися в сучасному насиченому інформаційному просторі, приймати нестандартні рішення, учитися й розвиватися, а основне – бути патріотами рідної землі. Наша конференція об'єднує науковців-філологів та практичних працівників освіти, дає можливість висловити свою думку з актуальних питань філології та педагогічної практики.

І. С. Попова

РОЛЬ РІДНОЇ МОВИ В РОЗВИТКУ МУЛЬТИЛІНГВАЛЬНОЇ ОСОБИСТОСТІ

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

Факультет української й іноземної філології та мистецтвознавства є одним із провідних підрозділів підготовки фахівців-філологів у нашому регіоні. На факультеті готують фахівців зі слов'янських, романо-германських та східних мов.

Кафедра англійської філології є однією з найбільших як за кількістю студентів, так і науково-педагогічних працівників. Колектив кафедри англійської філології завжди відкритий до діалогу з іншими освітніми закладами та установами, щоб об'єднати зусилля для творення моделі української освіти ХХІ ст. Черговим кроком у цьому напрямі є VIII Всеукраїнська науково-практична конференція «Актуальні проблеми філологічної науки та педагогічної практики».

Викладачі та співробітники Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара завжди велику увагу приділяють проблемам розвитку та становлення науки та освіти. Провідна лінія наукового розвитку кафедри англійської філології – лексикологія, мультилінгвізм, теоретична граматики, стилістика, методика викладання англійської мови в загальноосвітній школі та закладах вищої освіти. Фахівці кафедри підготували й опублікували значну кількість наукових праць, у яких розглянуті функції і категорії текстів англійської мови, природа і структура лексичних та граматичних одиниць англійської мови тощо.

Кафедра англійської філології готує фахівців для нового типу загальноосвітньої шкільної і вищої освіти. Нагадаємо, що поняття мультилінгвізм є надважливим для сучасної Європи. Незважаючи на те, що воно досить недавно з'явилося в науковому обігові, його все більше й більше використовують у дискурсі вищої освіти. На сьогоднішній день полікультурна мультилінгвальна освіта зі

своїми специфічними засобами вивчення рідної та іноземної мов є важливим складником модернізації цілей та змісту національних освітніх систем у країнах Європи. Безумовно, що в підготовці викладачів іноземних мов у системі мультилінгвальної освіти більшу увагу потрібно приділити саме знанню рідної мови. На жаль, лише одна дисципліна з навчального плану магістрів певною мірою пов'язана з рідною мовою – «Теорія міжкультурної комунікації та актуальні проблеми лінгвістики рідної, основної та другої іноземних мов».

Проблема рідної мови є однією з найбільш значущих у системі сучасної мультилінгвальної/мультикультурної освіти. Мультикультурна освіта, будучи відносно новою освітньою практикою, сприяє об'єднанню народів та руйнує між ними історичні бар'єри. З огляду на це постає природне питання: а чи не загрожує такий тип освіти рідній мові?

Варто зазначити, що рідна мова людини перебуває у фокусі багатьох досліджень у різних європейських країнах. Право говорити рідною мовою – найістотніший складник загальної системи прав людини й системи світових культурних цінностей. Мова як засіб міжособистісного спілкування відіграє особливу роль. Мова - це найважливіший елемент культури, одна з основних форм вияву людини в усіх сферах її буття. Мова спілкування того середовища, де особа народилася, є найпотрібнішою для її адаптації у світі.

Уважають, що для людини найбільш звичною і зручною формою вираження думки є саме рідна мова. Фактично право вибору мови спілкування зумовлює право особистості на вільне етнічне самовизначення, що реалізується як право задовольняти інтереси й запити, пов'язані з етнічною належністю, тобто бути повноцінною людиною і громадянином своєї держави.

На переконання європейців, право на вільне користування рідною мовою залишається дуже важливим для розвитку самосвідомості особистості, збереження самобутньої культури, зміцнення етнічних зв'язків між представниками різних етнічних спільнот.

У галузі освіти загальноєвропейською тенденцією є максимальне сприяння збереженню й розвитку національної культури, істотною частиною якої є мова.

У процесі надання початкової та середньої освіти найкращим засобом навчання для дитини залишається рідна мова. Отже, вільне володіння рідною мовою постає однією з найважливіших характеристик учителя(викладача) з багатомовної освіти.

Основна відмінність між мультилінгвальною (білінгвальною) освітою і традиційною полягає в тому, що мови викладання в цій системі є не лише засобом навчання, а також метою глибшого засвоєння цієї мови. З урахуванням цього в процесі навчання потрібно балансувати між навчальним матеріалом на уроці, який охоплює зміст навчального предмета, та матеріалом, спрямованим на поглиблення знання тієї мови, якою ведеться урок. Це означає, що під час роз'яснення сутності складних проблем та наукових понять потрібно враховувати рівень знання мови, але за умови недостатнього володіння нею використовувати доступнішу для учня (студента) мову.

У світі наявні багато програм та моделей, завдяки яким надають допомогу дітям в отриманні обов'язкової (академічної) освіти державною мовою або в продовженні отримання освіти іншою мовою, яка не є рідною. Усе це об'єднано одним загальним принципом: мовами навчання є дві або більше мов.

Для інтенсифікації процесу навчання мов на рівні середньої школи важливою є ініціатива європейських фахівців щодо створення спільного освітнього контексту з усіх виучуваних мов, або інтеграція мовної навчальної програми.

Переконана, що проведення конференції сприятиме збагаченню академічних традицій факультету української й іноземної філології та мистецтвознавства ДНУ. Питання, які будуть розглянуті на конференції, пов'язані з інноваційними методиками у викладанні іноземної мови в Європейській системі освіти, проблемами англomовної картини світу, перекладознавства, іншомовної комунікації, лінгвостилістичного аналізу художнього тексту. Переконана, що питання рідної української мови посядуть почесне місце в доповідях учасників Всеукраїнської конференції.

На сьогодні рідна мова є без перебільшення загальноєвропейською людською цінністю. Пам'ятаймо мудрі слова Олександра Олеся: «Рідна мова в рідній школі! Що бринить нам чарівніш?»

Jean-Rémi LAPAIRE

**THE POWER OF INTERSEMIOTIC TRANSLATION IN LANGUAGE
TEACHING (SUMMARY OF MAIN POINTS)**

Université Bordeaux Montaigne / EA CLIMAS

Bio

Jean-Rémi LAPAIRE teaches linguistics, gesture semiotics and performance theory at Université Bordeaux Montaigne (UBM), France. His current research is centred on the sensing, moving and cognizing human body, acting as an articulator and interpreter of situated social meanings. He has designed and tested new strategies in language education – spoken, written, visual-kinaesthetic – which engage educators and students more fully in dynamic forms of observation and reasoning, while redefining spaces and strategies for reflection, creativity and analytic journaling in such diverse fields as grammar, pragmatics, poetics, literature and discourse analysis.

Visual pictures (drawings, photographs, paintings), and choreographed pieces (*tableaux vivants*, ballet pieces, gesture sequences) are ideally suited to orchestrate the “intersemiotic translation” (Jakobson 1959) of rich cultural material. As this is done, multimodal models of interpretation may be developed in the language classroom that contribute to the development of reading and comprehension skills, while providing inspiration for written composition and artistic expression, at all levels of instruction (beginner, intermediate or advanced). Thus, spoken or written texts may be “resemiotised” (O’Halloran et al. 2016) as visual displays of form and / or movement, and conversely static or moving images may inspire spoken or written pieces. The process of conversion (transmutation) is empowering for subjects, with higher levels of motivation, engagement and linguistic performance being reported by learners and recorded by teachers. Our “built-in capacity for telling and understanding stories” (Bruner 2008) and orchestrate “physical responses” to language-mediated situations (Asher 1972) combines with our innate ability to translate, transcode, transfer, transmute across perceptual modalities and semiotic systems (Lecoq 1997 [2019], Dusi 2015) even if “aesthetic code-changing” necessarily alters the “idiolect of a work” (Eco 1979: 273).

My presentation opens with a simple characterization of discourse types (narrative / depictive – argumentative – evaluative); meaning categories (literal, metaphoric,

metonymic); motion factors (time / space / weight / effort / flow [Laban 1962] shape / orientation / phases [McNeill 1992, 2005]) and principles of visual organisation (scenes / settings / participants / objects / locations / interactions) [O'Halloran 2008]). These can be easily acquired and put to practical use by students.

Cultural manifestations of “intersemiotic translation” abound. Most prominent among the artistic genres that typically rely on the transformation of spoken or written narratives into non-verbal forms are religious (or mythological) paintings and ballets. I briefly look at how paintings like El Greco's (c. 1570) or Manfredi's (c. 1610) *Christ Driving the Money Changer's from the Temple* manage to compress and resemiotise Gospel narratives (Mark 11:15–19, 11:27–33, Matthew 21:12–17, 21:23–27, Luke 19:45–48, 20:1–8 and John 2:12–2).

I scan rapidly through the plays and novels that have provided a solid narrative foundation for inspired ballet adaptations, classical (*A Midsummer Night's Dream* [Mendelssohn 1843], *Don Quixote* [Minkus 1869], *The Sleeping Beauty* [Tchaikovsky 1889], *The Nutcracker* [Tchaikovsky 1892], *Romeo and Juliet* [Prokofiev 1938], *Cinderella* [Prokofiev 1940] or modern (*The Great Gatsby* [Scott Fitzgerald / Carl Davis [MUS] / Jorden Morris [CHOR], [2000] 2019], *The Handmaid's Tale* (Margaret Atwood / Lila York [MUS] / James McMillan [CHOR], 2013), *Anna Karenina* (Tolstoi / Ilya Demutsky [MUS] / Yuri Possokov [CHOR] 2016).

I then provide a few graphic illustrations of some recent “living art initiatives” in Italy (Sutri), Britain (*The National Gallery*, London) and the USA (“Creative recreations: challenging people in self-quarantine to recreate their favourite works of art,” *The Getty Museum*, LA). These may be viewed as a revival of the old “tableau vivant” tradition, which was popular across Europe among the leisured classes in the 18th and 19th centuries. I explain why master paintings can be so easily reframed as bodily performances in a variety of formats and settings, using both Jousse's ([1974] 2000) anthropological and Lecoq's ([1997] 2000) dramaturgical theories of “replay”.

Lastly, I review a small sample of ‘doing language and literature’ activities that I run at my home university in various EFL programs, which illustrate different uses of

intersemiotic translation. I show how visual images (paintings) can be used as prompts for slam poetry writing. I also describe some very simple vocal and kinetic techniques to interpret written verse, drama or prose.

I close with a brief assessment of reception and acquisition: how students physically and mentally *engage in* (or *disengage from*) strategies of resemiotisation, and most importantly how much (or little) they achieve in the process.

References

- Asher, James. "Children's First Language as a Model for Second Language Learning." *The Modern Language Journal*, Vol. 56, No. 3 (Mar., 1972), pp. 133-139.
- Bruner, Jerome. Reflections of a Developmental Psychologist. *Human Development* 2008; 51:101–103. DOI: 10.1159/000113159
- Duisi, Nicola. Semiotica, Volume 2015, Issue 206, Pages 181–205, eISSN 1613-3692, ISSN 0037-1998, DOI: <https://doi.org/10.1515/sem-2015-0018>.
- Eco, Umberto. *A Theory of Semiotics*. Bloomington: Indiana University Press, 1979.
- Fei, Victor Lim. "Investigating intersemiosis: a systemic functional multimodal discourse analysis of the relationship between language and gesture in classroom discourse." *Visual Communication*, 2019.
<https://doi.org/10.1177%2F1470357218820695>
- Jakobson, Roman. "On Linguistic Aspects of Translation", in BROWER, (ed.), *On Translation*, Cambridge, MA: Harvard University Press, 1959, pp. 232-239.
- Jousse, M. *The Anthropology of Geste and Rhythm*. Second revised edition, edited from the original French [1974-78] by Sienaert, Edgard and translated in collaboration with Joan Conolly. Durban, South Africa: Mantis Publishing, 2010.
- Kirsh, David. "Thinking with the Body." In (eds.) S. Ohlsson R. Catrambone *Proceedings of the 32nd Annual Conference of the Cognitive Science Society*, Austin, Texas, pp. 2864-2869: 2010.

Lapaire, Jean-Rémi. “Engaging the ‘learning body’ in language education.” *English and American Studies*, Issue 16 / 2019. (Print Dnipro: Lira Publishing ISSN 2313-500X) (Online: ISSN 2409-921X).

Lapaire, Jean-Rémi “Breaking Virginia Woolf’s *Waves* (1931): from page to stage.” *Miranda*, 19 | 2019. URL: <https://journals.openedition.org/miranda/22797>

Lapaire, Jean-Rémi. “Mental action as visible bodily performance: an educational perspective.” Benedek, András, and Nyíri, Kristóf (eds.). *Vision Fulfilled. The Pictorial Turn*. Budapest: Hungarian Academy of Sciences / Budapest University of Technology and Economics, 2019, pp. 27-37.

Lecoq, Jacques. *The Moving Body. Teaching creative theatre*. Translated from *Le Corps Poétique* (1997) by David Bradby. London: Methuen Drama, 2019.

Martin, J. R. Analysing genre: functional parameters. In *Genre and institutions. Social processes in the workplace and school*; Christie, F.; Martin, J.R., Eds.; Continuum: London; 2000; pp. 3-39.

O’Halloran, Key. “Systemic functional-multimodal discourse analysis (SF-MDA): Constructing ideational meaning using language and visual imagery.” *Visual Communication*, November 2008 Vol 7(4): 443–475. DOI: [10.1177/1470357208096210](https://doi.org/10.1177/1470357208096210)

Royce, Terry. “Multimodality in the TESOL Classroom: Exploring Visual-Verbal Synergy.”

TESOL Quarterly , Summer, 2002, Vol. 36, No. 2 (Summer, 2002), pp. 191-205

Roma Kriauciūnienė

**APPLICATION OF ACTION-ORIENTED APPROACH TO LANGUAGE
TEACHING AT UNIVERSITY LEVEL**

Vilnius University

Roma Kriauciūnienė

Faculty of Philology, Institute of Foreign Languages, Vilnius University

Universiteto str. 5, LT-01513 Vilnius, Lithuania

E-mail address: roma.kriauciuniene@flf.vu.lt

Theoretical implications of a new updated version of Common European Framework of Reference for Languages (CEFR) Common European Framework of Reference for Languages: Learning, teaching, assessment – Companion volume (2020) and new language teaching / learning methodology Action-oriented Approach (AoA) presented by E. Piccardo and B. North (2019) require university language teachers, curriculum developers to rethink and reshape their approach to language teaching. This is a complicated task as it is necessary to take into consideration all the components of teaching / learning process: students, teachers and content of teaching, the latter including teaching and learning methods, materials, modes and ways of pedagogical interaction. The most important thing in the successful implementation of AoA in the process of language teaching / learning is the understanding of the essence of this approach, its underlying principles, its overlapping with and difference from communicative and task-based language teaching (TBLT) approaches by all the stakeholders of the teaching process at university level. Besides, there is no denying the fact that language courses are very suitable for fulfilling the ultimate aim of university education, i.e. to prepare future leaders of our society that is expected to be fulfilled during the whole study process at university. Language courses are very suitable for this aim to be achieved as they can

provide favourable conditions for enhancing the learners' capacity to become active social agents of our society, especially with an application of AoA.

Thus, the aim of this presentation is to answer the following research questions: why action- oriented approach should be applied in language teaching / learning process at university level; and how changes in language teaching/ learning process according to AoA at VU were made. Based on the analysis of qualitative research data, the conclusion is made that despite difficulties in implementing an action-oriented approach into language teaching / learning process at Vilnius University, the changes in language courses have been positively valued by students and teachers.

Tetiana Aksiutina

TEACHING TIPS AND TOOLS FOR DISTANCE LEARNING IN THE COVID-19 PANDEMIC

Oles Honchar Dnipro National University

The COVID-19 pandemic has drastically changed the global higher education system, creating significant uncertainty about its near and long - term future. The network of educational institutions has suddenly become an enterprise requiring distance learning and remote work. But doing so safely involves plenty of challenges.

Most of the training is either entirely online (at the peak of the pandemic) or relies heavily on digital platforms. Instructors have expanded their individual online learning styles by giving their personal teaching personalities a digital extension. Each professor considers the best mix of synchronous and asynchronous technologies for each class based on pedagogical preferences, IT support, and understanding of what is best for students.

Social networks of all kinds have networks of peer-to-peer instructors to compare online learning practices and tools. When classes meet in person, some students choose to stay online - whether for convenience reasons or for fear of contamination - resulting in a hybrid class experience.

As higher schools look for ways to ensure high-quality education over the long term, more are considering a hybrid solution - one that combines many types of online or distance learning with face-to-face learning. Programs that combine classroom experiences with new and proven distance learning technologies have shown promising results in delivering better outcomes for a wide range of students. As higher schools intend to open their campuses in the near future, many of them are looking beyond the traditional, sage-on-a-stage style teaching practices and moving towards hybrid ones. According to Rob Curtin, Director of Higher Education, Americas, Microsoft Education

Industry, in the Covid-19 pandemic distance learning turned out to be a heroic response of educational institutions seeking how to save classroom continuity, “a digital tent city of sorts designed as an emergency response”. “It offers students and educators multiple learning experiences that can serve a variety of students who have to balance academic demands with those of life”, Curtin says.

In the same vein, Peter Lake, Professor of Law at Stetson University College of Law advocates the benefits from moving to a virtual or hybrid teaching environment, stating that classes using online meeting tools develop students’ interactivity, collaboration, accessibility, personalized learning experiences as well as provide them the ability to work from anywhere, engaged online experiences, digital examinations - . “When I have them in Zoom, I have them on screen and they’re chatting with me at the same time. They are not being distracted by their phones. They are fully integrated in the classroom. Folks that are a little less comfortable speaking out loud can use a type methodology to interact”, says Lake.

Many researchers agree that online classes provide improved access to course materials. With posted videos, worksheets and supplemental resources, students can revisit topics repeatedly until they achieve mastery. With faculty pouring countless hours into developing high-quality online course materials, it is likely that the students will find particularly focused and carefully constructed content delivered through a variety of communication modes.

Richard Mayer, Professor of Psychology at the University of California at Santa Barbara, has developed a list of teaching tips that can provide educators with beneficial tools in designing learning materials in the Covid-19 era.

Mayer states, that when it comes to explaining complicated subjects, graphics works. “If you have words and pictures, people understand the information much more than if you just have words,” he says. Specifically, a mix of graphics and words can help students better apply a concept learned in a lesson to a new situation.

The most surprising Mayer’s tip is that repeating the same information in text and in audio in a video lesson or animation can actually hinder learning. “That creates an

overload of your visual system,” he explains. “If you’re looking at the words, then you’re not looking at the animation. If you’re looking at the animation you’re not looking at the words. So it works better to put the words next to the part of the animation you’re talking about.”

Similarly, repeating the same words in the soundtrack of a video and captions on the screen is often less effective than using audio alone. He calls this the “redundancy principle.” This finding runs counter to practices that are common in professional training videos.

One Mayer’s finding is that students learn better if they see a video of the instructor actually working out a math problem or concept on a whiteboard, than if they see a video of the same professor standing next to a whiteboard where the problem has already been worked out.

A possible explanation can be found in a longstanding concept called embodied learning, which finds that students identify with the instructor during class. So perhaps when you’re watching a video of the instructor working out a problem, he says, “You feel like you’re drawing it along with her, and that gets you more involved in the learning process”.

Research shows that an instructor’s attitude matters. So when filming educational videos, instructors should make sure they’re upbeat.

“People learn better from a more positive instructor that has a more positive voice and more positive gestures than from someone who has a more negative emotional tone,” says Mayer. “How the instructor behaves has a very big effect on learning.”

This pandemic has allowed us to harness the tool that is online learning to engage every single student, better assess learning outcomes and potentially produce the best crop of engineers that we have yet.

А. І. Анісімова

ДЕЯКІ ПИТАННЯ З ІСТОРІЇ РОЗВИТКУ ТА СТАНОВЛЕННЯ КОРПУСНОЇ ЛІНГВІСТИКИ

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

Лінгвістам завжди були необхідні джерела доказів для теорій про природу, структуру та функції мови, так само як і підґрунтя для ствердження того, що можливе у мові. У корпусних дослідженнях текст є ключовим джерелом досліджень. На сьогоднішній день корпусні дослідження проводяться у багатьох країнах світу. Серед найбільш розповсюджених корпусів текстів можемо зазначити British National Corpus, American National Corpus, DWDS-Corpus, Corpora of German language institute, Wikipedia Corpus тощо.

Для того, щоб розглянути деякі питання з історії розвитку та становлення корпусної лінгвістики, звернемось до визначення, яке надала О. Демська про текстовий корпус. Так, дослідниця визначає текстовий корпус як певним чином організоване комп'ютерне зібрання писемних і/або усних текстів будь-якої національної мови, якому притаманні обов'язкові ознаки і який призначений для наукового та практичного вивчення цієї мови [2, с. 36].

Основними ознаками текстового корпусу вважають: машиночитаність та репрезентативність [1, с. 99]. В. Жуковська виділяє низку ознак, характерних для сучасних корпусів текстів та до вищезазначених характеристик додає: автентичність, відібраність та збалансованість [3]. Т. МакЕнері та К. Габріелатос визначають використання комп'ютерів як одну з центральних характеристик корпусної лінгвістики. Вони зазначають, що переваги використання комп'ютерів у корпусному мовознавстві мають неабияке значення. Комп'ютери та комп'ютерні програми дозволили дослідникам відносно швидко та недорого збирати, зберігати

та управляти величезними обсягами даних, та велике значення має те, що аналіз та обробка даних є швидкими та, у багатьох випадках, автоматизованими [5, с. 2].

Першим доелектронним широкомасштабним проєктом збору мовних даних для емпіричних досліджень був Survey of English Usage (Randolph Quirk's Survey of English Usage). Цей проєкт було розпочато 1959 року Рендольфом Квірком. Такий проєкт вважається опорною точкою для подальших електронних корпусних досліджень. Він сформував орієнтир для всіх, хто цікавиться емпіричними мовними дослідженнями, включаючи Brown Corpus. Survey of English Usage не передбачав комп'ютеризації даних, вся інформація зберігалась на картонних картках [3, с. 11]. Лише в середині 80-х років XX століття, у наступному проєкті Квірка та Грінбаума, який тепер відомий як Міжнародний корпус англійської мови (International Corpus of English (ICE) (<http://www.ucl.ac.uk/english-usage/ice/>)) було комп'ютеризовано дані корпусу [4, с. 107-108].

Survey of English Usage являв собою суміш усних та письмових даних. Такий корпус містив приблизно 500 000 слів розмовної англійської мови, при загальній кількості в один мільйон слів. Зазначається, що складова розмовної англійської мови була першою комп'ютеризованою, та яка наприкінці 70-х років XX століття утворила собою London Lund Corpus [4, с. 108].

Другим проєктом, що був направлений на емпіричні дані, в 60-х роках XX століття став Браунівський корпус (the Brown Corpus). Він став першим комп'ютерним корпусом [3, с. 12]. Встановлено, що Браунівський корпус складається з одного мільйона слів. Він містить у собі по 2000 слів з 500 американських текстів, що належать до 15 категорій текстів, які визначено Бібліотекою Конгресу [4, с. 108].

М. Галлідей зазначає, що наступним (третім) та найважливішим раннім корпусним проєктом був English Lexical Studies, який було розпочато в Единбурзі в 1963 році й було завершено в Бірмінгемі. Джон Сінклер досліджував значення лексичних одиниць, терміну, що включає колокації на базі дуже невеликого електронного текстового зразка розмовної та письмової мови [4, с. 107-109].

Зазначається, що більшість текстових корпусів містять у собі відносно короткі уривки текстів, таким чином, намагаючись компілювати скоріш фрагменти текстів, ніж цілі тексти. Часто такі текстові фрагменти як введення, висновки виключаються під час створення корпусів, не дивлячись на те, що в цих фрагментах може бути корисна для дослідника інформація.

Таким чином, нами було встановлено перші три ключові проекти емпіричних досліджень: Survey of English Usage, Brown Corpus та English Lexical Studies. Було зазначено, що, не зважаючи на те, що в Survey of English Usage на початку його існування всі дані не було комп'ютеризовано, принципи його побудови вважаються орієнтиром для нових лінгвістичних досліджень – корпусної лінгвістики.

Список літератури

1. Демська О. М. Текстовий корпус: ідея іншої форми. ВПЦ НаУКМА, Київ, 2011.
2. Демська О. М.. Текстовий корпус: поняття і визначення. *Дивослово*. 2011. № 10. С. 35-37
3. Жуковська В.В. Корпусна лінгвістика: історія становлення та сучасний стан. *Сучасні лінгвістичні студії* : навчальний посібник. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2015. С. 168-203.
4. Halliday, M., A. K., Teubert, W., Yallop, C., & Cermakova, A. *Lexicology and Corpus Linguistics*. London; New York: Continuum, 2004.
5. McEnery, T., Gabrielatos, C. English Corpus Linguistics. *The Handbook of English Linguistics*. 2006. P. 33 – 71.

Alla Anisimova, Daria Reviakina

LINGUISTIC VERBALISATION OF THE CONCEPT WORK IN THE MULTILINGUAL PHRASEOLOGICAL WORLDVIEW

Oles Honchar Dnipro National University

Cognitive linguistics, despite being relatively young, is a branch of general linguistics that currently finds itself in the limelight of scholars' attention. The reason why it has become this popular is obvious – it allows those studying linguistic and cultural peculiarities to penetrate into the elaborated system of a language and detect the connection between what a speaker thinks and utters.

The present work is *aimed at* investigating and describing linguistic verbalisation of the concept WORK in British English and German in order to represent and systemise both the resemblance and dissimilarities of British and German mentalities. The *topicality* of this work is conditioned by two major reasons: an insufficient number of similar papers and the narrowness of the topic.

Being appreciated for its logical and systematic nature, cognitive linguistics operates with a notion of concept which is considered to be an interdisciplinary term. Due to its versatility concept has received an enormous number of definitions in various spheres of human knowledge. Still, the most generally accepted one describes concepts as a mental formation that can substitute a multitude of interrelated objects, notions and ideas in the process of thinking and speaking. In this way, concepts can be realised in an eternal number of contexts whereas each of them is different and unique [2, 269].

The method of frame analysis, which was introduced by M. Alefrienko, is currently of great interest to many cognitive linguists. The core of this method is actual representation of human knowledge through forming and expressing it in a language with the help of stereotypical situations. In this way, frame can reflect both conscious and subconscious understating in the process of communication. Slots, which are frame's

elements, define usage frequency and universality of this or that concept in a particular language [1, 121].

The practicability of conducting linguistic and cultural type of research on the basis of phraseological units cannot be denied due to a number of reasons. First of all, phraseological units are an integral part of a language that is used by native speakers in everyday speech. In this way, they reflect real-to-life attitude of people to this or that phenomenon. Moreover, most of the idioms have an emotionally coloured nature which contributes to preciseness of the results received in the process of investigation [5, 30].

In order to analyse the concepts WORK and ARBEIT and compare their peculiarities in the British English and German language, the method of frame analysis was employed. According to it, 78 English and 61 German idioms were searched out and distributed into 7 and 6 slots respectively [3], [4].

During the investigation, there was detected a number of slots which are present in both languages. This can be explained by attachments of the two language to the Germanic group as well as by geographical, historical and, thus, cultural proximity.

The most recurrent slot of both languages is WORK-HARDWORK or ARBEIT-MÜHE. They view work as an effort aimed at completing a task or achieving results. Moreover, work is considered as a dignified activity (e.g. English *No pains, no gains*, German *Arbeit macht das Leben süß*). Apart from this, there are a number of idioms (as English *to work as a horse* and German *wie ein Pferd arbeiten*; English *to work like a donkey* and German *Wer sich zum Esel macht, muss Säcke tragen*) which associate tedious physical work with domestic animals.

Another resemblance can be traced in the slots WORK-CARRIER and ARBEIT-KARRIERE where work is observed as a workplace which, nonetheless, is described from different perspectives. Carrier in English is mostly viewed as a monotonous, ordinary routine (e.g. English *busman's holiday, all in a day's work*), while in German much attention is paid to dismissal. This process is described with the help of various euphemistic expressions (e.g. German *ein blauer Brief, in die Luft fliegen, jemandem den Stuhl vor die Tür setzen*), thus, losing a job in Germany is viewed as a severe problem.

One more slot which is observed in both languages is WORK-IDLENESS or ARBEIT-FAULHEIT. The connotative element in both languages is quite similar – laziness is considered to be a vice towards which both languages express disapprobative and disdainful attitude (e.g. English *to carry idle flesh* and German *faules Fleisch tragen*).

The least recurrent slot of both languages is WORK-MONEY (3 idioms) or ARBEIT-GELD (1 idiom). Such an insignificant number of phraseological units in these slots points at absence of immediate connection between work and money in British and German consciousness. Thus, we can claim that the financial reward for professional activity is of the least importance of these two mentalities. In other words, work is associated with money rather rarely.

There are also slots which are presented only in one language. For instance, such slots as WORK-MACHINE (e.g. *to be firing on all cylinders, up the spout*, etc.) and WORK-TEAM (e.g. *to play ball, to pull one's weight*, etc.) are presented only in the English language which allows us to claim that associating work with different mechanisms and team work is the peculiarities of British consciousness. At the same time, in German such slots are ARBEIT-GESCHICKLICHKEIT (e.g. *ein alter Hase sein, Am Werke erkennt man den Meister*) and ARBEIT-PFLICHT (e.g. *nach Pflicht und Gewissen, seine Pflicht und Schuldigkeit tun*) which reflect German respectful attitude to skillfulness and the importance of duty performance at work. Thus, these features can be considered as those typical of German mentality.

Taking everything abovementioned into consideration, we can conclude that German and British mentalities have much in common due to the geographical proximity of the countries, historical events that unite the lands and, as a consequence, cultural interconnection. On the other hand, with the help of dissimilarities observed in the slots we are able to trace those features typical of British and German mentalities which are manifested through the languages.

References

1. Алефиренко Н.Ф. Спорные проблемы семантики / Н. Ф. Алефиренко. – М.: Гнозис, 2005. – 326 с.
2. Аскольдов С. А. Концепт и слово // Русская словесность. Антология / С. А. Аскольдов. – М.: Academia, 1997. – 350с.
3. Бинович Л.Э. Немецко-русский фразеологический словарь. – М.: Аквариус, 1995. – 768с.
4. Кунин А.В. Англо-русский фразеологический словарь / Лит. Ред. М.Д. Литвинова. – 4-е изд., перераб. и доп. – М. Рус. яз., 1984. – 944 с.
5. Маслова В. А. Лингвокультурология [Текст] / В. А. Маслова. – М.: Академия, 2001. – 208 с.

І. Г. Безродних

МЕТАФОРИЧНІ ЗАСАДИ ВТІЛЕННЯ ОБРАЗУ ДОНАЛЬДА ТРАМПА НА СТОРІНКАХ АНГЛОМОВНИХ МЕДІАВИДАНЬ

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

Виокремлення особливостей політичної метафори та її функцій у публіцистичному дискурсі відіграє провідну роль у з'ясуванні ефективних лінгвістичних засобів впливу на аудиторію політичного медіатексту, а також вивченні актуальних трансформацій у способі політичного мислення та висловлювання. Лінгвістичний аналіз означеного мовного явища дозволяє виявити тенденції, пов'язані із лексико-семантичними процесами у сфері політичного мовлення, а також ключові особливості мовотворчості в сучасному англomовному медіапросторі. Дослідження актуальних мовних трендів, задіяних у метафоризації текстів публіцистичних видань, потенційно сприяє підвищенню ефективності застосування політичної метафори, адже мова ЗМІ виступає яскравим відображенням сучасного стану та тенденцій розвитку мови та суспільства в цілому, а також суттєво впливає на формування суспільної думки та слугує засобом її генерування. Можна стверджувати, що політичну метафору на сьогодні доцільно розглядати як один з найпоширеніших засобів створення іміджу політичних діячів та дієвий інструмент PR-технологій, крім того, як вже зазначалося вище, вона виступає незамінним чинником досягнення експресивності та мовної виразності медіатекстів політичної тематики.

Американські на інші англomовні ЗМІ можна назвати одними з головних опонентів Дональда Трампа під час передвиборчих перегонів. Не лише продемократично налаштовані медіавидання, але й умовно нейтральні масмедіа не втрачали шансу висміяти як програму майбутнього президента, так і його особистість.

Особливо популярними мовними засобами для змальовування образу Трампа незалежними ЗМІ вважаємо театральні-циркові метафори (тісно пов'язані з темою брехні), а також метафори війни та руйнування. Наприклад, у статті The New Yorker автор зауважує:

*«If you thought the first effort was the genuine one, you obviously haven't been watching closely these past two months, as Trump, like a **silent-movie comic**, has gone from calamity to calamity, each one more **bruising** than the last»* (The New Yorker).

Вислів «silent-movie comic» («актор-комік німого кіно»), який є соціоморфною метафорою субсфери «Видовищні мистецтва» фрейму «Кіно», покликаний продемонструвати небезпечну безпорадність президента, який, немов той комік, рухається «від катастрофи до катастрофи», і кожна ще більш «згубна» («така, що спричиняє синці»), ніж попередня.

The Washington Post вдалося до ще більш сміливого порівняння. У заголовку своїй статті видання назвало Трампа «Франкенштейном Республіканської партії»:

*«Trump is the GOP's **Frankenstein monster**. Now he's strong enough to destroy the party»* – антропоморфна метафора, субсфера «Людське тіло», фрейм «Стан тіла»; соціоморфна метафора, «Мовне мистецтво» фрейм «Література».

The Washington Post також зауважує, що «Консерватизм ери Трампа є безглуздою, «вивернутою» карикатурою на справжній консерватизм»:

*«Trump-era 'conservatism' is **twisted caricature** of the real thing»* – соціоморфна метафора, «Видовищні мистецтва» фрейм «Зображальне мистецтво».

Звертаючись до натуроморфної метафори, англомовні ЗМІ нерідко використовують широко відомі вислови, запозичені з творів культури. Популярність американського серіалу у жанрі фентезі «Гра престолів» сприяла додатковому поширенню у текстах ЗМІ метафоричного порівняння «зими» («winter») із прийдешніми темними та складними часами, частіше за все у політиці. Особливо помітним є використання відомого виразу «Winter is coming», або «Зима наближається»:

“'Winter is coming': Allies fear Trump isn't prepared for gathering legal storm”
(The Washington Post) – субсфера «Природні сили та феномени», фрейм «Пори року».

В наведеному прикладі спостерігається також вживання метафори мережі «Природні сили та феномени», фрейму «Атмосферні явища», а саме «шторм» («storm») як уособлення понять «неприємності», «колотнечі», «великого клопоту» тощо.

Проведений аналіз використання політичної метафори у текстах популярних медіавидань дозволяє зробити висновок, що сьогодні спостерігається значна інтенсифікація процесу метафоризації суспільно-значущих текстів та повідомлень взагалі, та політично спрямованих зокрема, оскільки метафора як жоден інший інструмент експресивності мови дозволяє полегшити досягнення розглянутих нами в роботі функцій політичного висловлювання. Слід зауважити, що деякі з розглянутих у роботі заголовків або уривків статей є фактично повністю метафоричними, що свідчить про високий ступінь метафоризації медіатексту.

THE CONCEPT OF “CITY LIFE” IN THE ENGLISH WORLDVIEW

Oles Honchar Dnipro National University

The main aim of this work is to reveal features concerning the concept of “City Life” in the English worldview.

First of all, it is necessary to understand clearly all the terms which are needed for this analysis. For the first stage of the research we will need such terms as concept and worldview.

To begin with the term *concept*. This term is ambiguous, multifaceted and has a wide range of uses. The notion of *concept* was considered by such researchers as A.S. Kubryakova, A. Vezhbitskaya, N.D. Arutyunova, V.V.Kolesov, I.M. Kochan and others. In each of the definitions you can find something in common and different. We follow the definition of a *concept* done by A.S. Kubryakova [2, p. 90]. According to her, the concept is a term that helps to comprehend the full scale of human consciousness, and also serves to reflect the knowledge and experience that a person has acquired.

Among a great number of definitions there is one important point to understand the *concept*. It is the idea that "no concept is fully expressed in language"

Thus, Z.D. Popova and Y.A. Sternin make the following arguments:

- 1) the concept is the result of individual cognition, and the individual requires complex means of expression;
- 2) the concept does not have a clear structure, it is voluminous and therefore cannot be fully expressed;
- 3) it is impossible to fix all forms of expression of the concept [3, p. 28-30].

The following item is a *worldview*. It has been found that this concept is related to two more terms, namely the language worldview and the phraseological worldview. Each of the concepts has its peculiarity and characteristics, but all three are very closely related.

They seem to be in a chain, at first the worldview is how a person has an idea of the surrounding reality; further, the language worldview - is a system of linguistic units that, through linguistic and grammatical meanings, reflects the environment and the inner world of man; and the last term *phraseological worldview* is a certain way of comprehending reality, which is expressed by constant turns of language [1, p. 41]

At this stage we will consider an etymological analysis of the development and evolution of the concept “City Life”. To start with the definition, according to the Oxford Dictionary, the expression “City Life” has the following meaning: *life as experienced in a city, especially when contrasted with that in a small town, village, etc.; the lifestyle regarded as typical of the inhabitants of a city.*

The etymology of the word *city*, originated from Latin, the equivalent of the word city was *urbs*, but the word *civis* named a citizen, and then the word was transformed into *civitas*. After some changes, the word became used in Old French *cite* (in modern French, *cit  *) [8]. Then, as we know, the wars and conquests between France and England led to changes in the language. Thus, the vocabulary of both languages has expanded due to borrowing and that is why today there are words in English and French that are very similar, and the word city is no exception.

Based on the definition from Collins Dictionary [4] the City is *the part of London where many important financial institutions have their main offices*. One more definition, by the Merriam-Webster’s Dictionary [5] it is *an inhabited place of greater size, population, or importance than a town or village*.

The word *life* has the next origin: it came from Proto-Germanic *leiban*, also of Old Norse *lif* (life, body), Old Saxon *lif* (life, person, body), Dutch *lijf* (body), Old High German *lib* (life), German *leib* (body) [7].

There are a lot of definitions concerning the word *life*, Merriam-Webster’s Dictionary [6] presents one of them: *the sequence of physical and mental experiences that make up the existence of an individual*.

But as far as the concept concerns “City Life”, we need to regard definitions which are more about motion, like - *a way or manner of living or human activities*.

The last stage of this research concerns the analysis of the structure of the “City Life” concept.

The structure of the “City Life” concept can be represented by a frame, the top of which is the concept of “City Life” and below are the subframes which are filled with variable components.

The concept is divided into two subframes - *infrastructure* and *culture*. These two subframes are the main components of any city. *Infrastructure* is an important part of city life. It is divided into *engineering* (which in turn is also divided into *social engineering*) and *transport*.

The second subframe of the “City Life” concept is a *culture* which does not subject to further subdivision. Of course, *engineering*, *buildings* and others are an important part of the city, but without *culture* the *infrastructure* does not matter. By *culture* in a city we mean the *people* who live in it and their *mentality*, *art*, *fashion*, *entertainment* and *work*.

Analyzing the frame structure of “City Life” we can say that most of all the concept of “City Life” is represented by the subframe *culture* with some nominative units. In this subframe the largest number of nominative units are represented by components of *entertainments* and *work*. Here are some examples of *entertainments*: *have the time of your life*, *(the) life and soul of the party*, *live the life of Riley*, *paint the town red*, *to go to town*, *night on the town*, *to hit (the) town*, *hive of activity*, *etc.* And examples from the component *work*: *a life’s work*, *work your fingers to the bone*, *work like a dog*, *work for peanuts*, *donkey work*, *get a life*, *university of life*, *work-life*, *etc.*

As we can see, these areas of human life in the city are the most distributed. People work in different places but work regardless the profession occupies a central place in a person's life because it is necessary to earn money to live. The city is an ideal place to earn money and various career opportunities. The field of work has so many vivid expressions because people communicate on this topic most often. As for entertainment, they are similar to work and, moreover, they are closely related to each other. In order to be able to relax from work, meet friends and family, just go somewhere and have a good

time people need money. That is why people often go to different places in the city to relax in their speech there are a large number of nominative units for entertainment.

Regarding the *infrastructure* subframe this area of human life also represents a significant number of words and phrases for research. The idioms that most vividly represent this subframe are in the subcategory *engineering* and *transport*. The engineering subcategory includes the following examples: *castle in the air, behind closed doors, feel at home, proclaim it from the rooftops, ivory tower, etc.* Here are a few more examples, as the *engineering* subcategory is divided into *social engineering* as well: *the school of hard knocks, around the clock, second to none, to sell like hot cakes, etc.* No matter how many buildings, schools, hospitals and others are related to the social sphere of people's lives, it would be impossible to imagine how people would live without them. All social engineering buildings are necessary for living in the city.

Transport is the main connection between people in different parts of the city. Without a transport system no city can be imagined, so it plays an important part in people's lives. Therefore, there are interesting phrases and idioms in this subcategory because people use different means of transport every day which are named by different nominative and phraseological units that characterize it. Regarding transport in the city, there are the following expressions: *donkey's years, it's neck and neck, there isn't enough room to swing a cat, hustle and bustle, middle of the road, get on the gravy train, etc.*

In conclusion, all represented nominative units are special because they help to better understand the English worldview. That is how exactly the British can react and what they can say according to the different situations in the city. This is where idiomatic expressions help, with an understanding of their meaning and the moments when and how they can be used, comes the awareness of life and behavior of people in the English city.

References

1. Гусева А. Е. Статус фразеологической картины мира в общей языковой картине мира / А. Е. Гусева // Наука, образование, общество: проблемы и перспективы

развития: сб. научных трудов по материалам Междунар. научно-практич. конф. 29 марта 2013 года. – Тамбов: Изд-во ТРОО «Бизнес- Наука-Общество», 2013. – Часть 1. – С. 39-43.

2.Кубрякова Е.С. Краткий словарь когнитивных терминов / Е.С. Кубрякова, В.З. Демьянков, Ю.Г. Панкрац, Л.Г. Лузина. – М., 1997. – 245 с.

3.Попова, З. Д. Понятие "концепт" в лингвистических исследованиях / З. Д. Попова, И. А. Стернин. – Воронеж : Изд-во Воронеж. унта, 2000. – 30 с.

4.Collins Dictionary [Electronic resource]. - Mode of access: <https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/city>

5.Merriam-Webster's Dictionary [Electronic resource]. - Mode of access: <https://www.merriam-webster.com/dictionary/city>

6.Merriam-Webster's Dictionary [Electronic resource]. – Mode of access : <https://www.merriam-webster.com/dictionary/life>

7.Online Etymology Dictionary [Electronic resource]. - Mode of access: <https://www.etymonline.com/search?q=life>

8.Online Etymology Dictionary [Electronic resource]. - Mode of access: <https://www.etymonline.com/word/city>

Alla Bilova

SOME EXERCISES FOR TRAINING SHORT-TERM MEMORY IN INTERPRETING

Oles Honchar Dnipro National University

The purpose of memory training in interpreting is to achieve a better understanding of the Source Language (SL), which is bound to lead to adequate interpreting.

It is essential that we distinguish between short-term memory and long-term memory. The idea of short-term memory simply means that an interpreter is retaining information for a short period of time (some researchers consider it to be 30 seconds) without creating the neural mechanisms for later recall as in case of long-term memory.

According to Daniel Gile, interpreting is a short-term-centered activity, the process of which consists of the following phases: encoding of information from the SL and storing it; retrieval of information and decoding it into the Target Language (TL).

In consecutive interpreting, there is probably up to 15 minutes (depending on the speaker's segments) for the interpreter to encode (to understand) and then store the information. Then the interpreter starts to retrieve information and decode it into the TL. In simultaneous interpreting, encoding and decoding information happen almost at the same time. The duration for storing the information is very limited. Therefore, in the first step of interpreting, encoding information uttered in the SL is the key to memory training.

Some of the suggested memory training exercises are:

- Shadowing or parroting is retelling in the SL of a text of about 200 words in the same words of the original to the largest possible extent. Normally, the interpreter will be a word or two behind the speaker as one repeats what has been said. This delay may be increased as the interpreter becomes more comfortable. This exercise is often used in preparation for simultaneous interpreting, since it teaches the interpreter to listen and talk at the same time. It is also very good for memory development, since it forces the interpreter to store and recall small groups of sounds, words and chunks of information

in a relatively short period of time. However, it is complicated by the fact that the speaker continues to speak while the interpreter is recalling a previous segment, forcing the interpreter to listen and speak at the same time.

- Shadowing with a twist involves repeating exactly what the speaker says, in the same language. However, in this exercise the repetition takes place after a short pause the speaker, making this exercise similar to consecutive interpreting. This way, the difficulties related to the act of listening and speaking at the time are eliminated, allowing the interpreter to focus specifically on memory.

- Segmentation is based on the concept that it is easier to retain a number of limited chunks with information than just one or two larger dense chunks. Segmentation involves breaking a larger chunk of information into two or more smaller ones. This exercise can be performed using both oral and written texts and the segmentation can also be both oral and written. You should be able to read the sentence only once and, then, segment it. The texts should contain long sentences and dense information.

- Micro review or compression in consecutive interpretation can make easy the semantic sequence of the speech of the speaker. Micro review expresses the main content of the information. It develops mainly the guessing and predicting skill. So, micro review makes an edited sensible text. It has the aim for the students to find the main gist of the speech and to express the main content of it. In micro review the main attention is concentrated to the main content of the message.

- Snow-ball repetition of the sentences in the students' native language.
- Snow-ball repetition of the sentences in the TL.
- Listening to the text in the TL and putting down all the numerals mentioned.
- Counting aloud forward and backwards while listening to the text in the TL.

These exercises are only a few examples of what can be done to train short-term memory. Besides, it is necessary to collect adequate material for the different exercises and to be very patient, as memory is something that is trained gradually.

Thus, short-term memory is an essential part of interpreting, though memory training has long been ignored by teachers. Memory skills in interpreting could be acquired by effectively designed exercises and activities.

Н. Ю. Богун

ЯВИЩЕ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАЦІЇ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ ПОЕТИЧНОГО ТВОРУ ЕМІЛІ ДКІНСОН «HEART, WE WILL FORGET HIM»

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

Сьогодні практично ніхто не заперечує той факт, що іноземна мова має велике значення. В сучасних умовах це не лише здатність спілкуватися, це готовність сприяти налагодженню міжкультурних зв'язків, представляти свою країну при міжкультурних інтеракціях, ставитися з повагою до духовних цінностей інших культур.

В умовах багатокультурного середовища помітно зростає інтерес і до явищ багатомовності та міжмовних контактів, оскільки багато народів зіткнулися з необхідністю щоденного використання щонайменш двох мов. Через це досягнення соціальної гармонії в суспільстві мультикультуралізму і мультилінгвізму стає актуальним питанням.

Сам термін «мультикультуралізм» виник в Канаді в 60-і роки ХХ століття в ході пошуків шляхів вирішення ситуації і управління бікультурної країни – англо-франкомовної. У найширшому сенсі, мультикультуралізм є визнанням різноманітності і рівноцінності культур. Іноді це поняття використовують, просто визнаючи багатокультурний характер будь-якого суспільства, але разом з тим, а, можливо, і в більшій мірі, це історія про теорію і практику права.

У свою чергу, поняття мультилінгвізму трохи вужче у порівнянні з мультикультуралізмом, проте ні трохи не менше у своєму значенні. Мультилінгвізм – це вживання декількох мов в межах певної соціальної спільності. Але це не тільки здатність говорити на декількох мовах, це ще й особливий тип мислення, який містить у собі культурні цінності кількох цивілізацій, мислення, відкрите до діалогу. Як ми можемо зрозуміти, це і є основа для тієї самої іншомовної комунікації. Окрім цього іншомовна комунікація базується на таких

функціях мови як: особистісна, регулююча, інструментальна, евристична, комунікативна та відображаюча.

Згідно словника-довідника лінгвістичних термінів Розенталь Д. мова розглядається як система фонетичних, лексичних та граматичних засобів, знаряддя вираження думок, почуттів і засіб спілкування людей. Це підводить нас до висновку, що кожна мова має свою лексичну, граматичну та стилістичну основу. Власне це і є причиною виникнення проблем під час мультилінгвального спілкування. Адже кожна одиниця мови має своє власне значення відповідно певних історичних подій які згодом сформували культуру і сприйняття тієї чи іншої інформації.

Вже давно відомо, що література є одним з важливих способів підтримування зв'язку між різними культурами і мовами. При цьому, з точки зору масової комунікації художня література – це засіб масового впливу та поширення інформації, який не відрізняється регулярністю впливу від, наприклад, телебачення. Більш того, вплив інформації залежить від змісту і способу її викладу. Так, наприклад, одним з найскладніших способів передачі інформації в літературі є поезія. Саме вона вбирає в себе можливі проблеми іншомовної комунікації: лексичні, граматичні, стилістичні та інші. Адже це й формує основу оригіналу.

На прикладі поетичного твору американської поетеси Емілі Дікінсон «Heart, we will forget him» ми спробували проаналізувати як були вирішені вище перераховані проблеми комунікації на англійській, німецькій, українській та російській мовах.

У даному вірші закохана людина переживає біль і депресію, що порушують емоційний баланс, який потрібно мати в житті. Історія обертається навколо «ти», «я», «він» та «серце». Багато образів використовується для представлення ідей, щоб додати глибину поемі, що посилює розуміння читача та приваблює наші почуття.

В оригіналі другий та четвертий рядки римуються з «night» та «light». Слова, що римуються, підкреслюють інтенсивність темряви та тиші, пов'язаних із «ніччю», тоді як життя та щастя виражають «світло». В перекладах рима цих рядків зберігається. Так, в німецькій мові рима узгоджується за допомогою слів «anbricht» та «Licht», в українській - «чуду» та «забуду», а в російській «нет» та «свет». Образна мова, якою користується поетеса, ілюструє, що вона хоче, щоб її серце, до речі, яке нібито людина, забуло про нього все і «допомогло» їй врешті решт забути його. Вона дуже намагається вірити, що їй вдасться зменшити його спогади з розуму і душі. Хоча, можна простежити, що перший та останній рядки закінчуються займенником «him», ніби коло життя поетеси починається та закінчується з «нього». Майже так само це зображено і в перекладах, єдина різниця в тому, що за рахунок граматики слова «ihn», «його» та «о нем» стоять не в кінці рядків, а в середині чи на початку. Така кількість займенників може свідчити про внутрішній стан закоханої людини, вона сумує за ним та, можливо, навіть боїться тих спогадів, які так намагається забути.

В середині твору автор використовує таку фразу «pray tell me», що в деякому сенсі зображує нам благання сповісти, коли ж серце забуде. В перекладах такий настрій можна вважати втраченим, адже в усіх трьох перекладах використовуються нейтральні вирази «sag mir's», «поклич мене враз» та «скажи». Хоча в українському варіанті ми можемо спостерігати досить вільну інтерпретацію благання, а саме співвідношення з янголами:

«Два рази янголів послав ти

Аби запобігти біді».

Слово «Haste!» означає «fast» чи «hurry» та знак оклику демонструє як їй важко відпустити. Ця атмосфера ідентично відтворена в німецькому та російському варіантах за допомогою окликів «rasch» та «скорей», а в українській мові перекладач використав цілу фразу «поклич мене враз».

Отже, на прикладі чотирьох перекладів одного поетичного твору яскраво відображено явище іншомовної комунікації, яке відображає найважливіше для мультилінгвізму – повага до сенсу та змісту дій, почуттів та цінностей мультикультурного суспільства.

MULTIPLE INTELLIGENCE APPROACH: RE-FRAMING TEACHING AND LEARNING

Oles Honchar Dnipro National University

It is commonly believed that teaching English in modern environment needs a lot of re-thinking and re-framing. This is supposed to go beyond the frames of the language only and address various learners' needs. It implies keeping in mind different abilities, or intelligences, learners have and how they can be targeted in the ESL classroom. The founders of Multiple Intelligence approach introduced eight main types of intelligence, each of which, though possibly being pretty far from pure linguistic ones, can be integrated into an English lesson at the modern stage of school education. Each type of intelligence is described and supported by appropriate examples of possible ways to integrate it into teaching and learning English. Thus, there is a need to explore, analyze and define the strategies for implementing Multiple Intelligence approach into modern secondary education. Alongside being a powerful innovative tool for teaching English, this approach has proved to be mind-expanding not only for students, but also for teachers, as it requires new patterns of thinking and lesson planning. A profound understanding of how this theory work may make an invaluable contribution into modern English teaching and significantly diversify English language activities, opening students with various types of intelligence more and more ways to academic excellence and life success.

As English is commonly recognized as the language of international communication, its teaching and learning have become an indispensable part of every school curriculum and an everyday life of most people. However, present-day schoolchildren may often lack motivation for learning English due to the fact that their educational needs are neglected in the classroom. This phenomenon is more and more

realized by many teachers, who are currently looking for the ways to bring teaching English to a new level.

In this regard, Howard Gardner introduced the so-called Multiple Intelligence approach, which state that “people have several intelligences which formed in blending intelligence” [2, p.56]. Leaning on the theoretical background of Multiple Intelligence approach, it can be inferred that Gardner identifies eight main types of human intelligence [4, p.133]:

Linguistic, which has to do with words, either written or spoken. Students with this type of intelligence are typically good at reading, writing, telling stories and memorizing words along with dates and tend to learn best by reading, taking notes, listening to lectures, and discussion and debate. This type of intelligence can be integrated into the English lesson via various exercises. For instance, a *used to* construction can be introduced this way: “*Jessica used to live in California. She used to have a lot of friends and a good job, but once she understood that she wanted something new. She went to Scotland and fell in love with this country. Did she use to have a boyfriend? No, she was single. She didn’t use to work in a bookshop in California, but in Scotland she found job there. One day she met an owner of the bookshop and soon they were in love. Her life changed forever!*” As we see, students process *used to* in statements, negations and exclamatory sentences. Besides, their attention is paid to the opposition *used to* – *Past Simple Tense*.

Logical-Mathematical, which places emphasis on traditional mathematical ability and more reasoning capabilities, abstract patterns of recognition, scientific thinking and investigation, and the ability to perform complex calculations. It strongly correlates with traditional concepts of “intelligence” or IQ. This type of intelligence may be introduces via exercises requiring the use of logic, analytical skills and creative thinking, e.g. error correction:

I’m like to enquire for a reservation I made. (I’d like)

I was wandering if that would be possible. (correct)

Would there be any chances of getting the same price for the following weekend?
(any chance)

Do you mind me asking what your name is? (correct)

Bodily kinesthetic, whereby students learn best by using muscular movement and physical action. In this case, a good choice for a teacher may be a demonstration guessing game or a role play. Using a ball or something to hold in the hands may also be a good idea to integrate this type of intelligence into the lesson.

Musical, which is based on rhythm, music and hearing. Normally, students who have a high level of musical-rhythmic intelligence display greater sensitivity to sounds, rhythms, tones, and music. They normally have good pitch and may even have absolute pitch, and are able to sing, play musical instruments, and compose music. Such students may greatly benefit from such exercises as post-listening discussion and summarizing grammar rules, or gap filling while-listening to a song, for instance:

Jingle bell, jingle bell, jingle bell rock

Jingle bells swing and jingle bells _____.

_____ and blowing up bushels of fun Now the
jingle hop has _____

Interpersonal, which is related to interacting with others. Students who have high interpersonal intelligence tend to be extrovert, characterized their sensitivity to others' moods, feelings, temperaments and motivations, and their ability to cooperate in order to work as part of a group. They communicate effectively and emphatic easily with others, and may be either leaders or followers. They typically learn best by working with others and often enjoy discussion and debate. In order to integrate this type of intelligence into the lesson, teachers are recommended to opt for project work, for example "*Set up your own business*", "*Solutions to environmental problems in our country*".

Intrapersonal, which is characterized by introspective and self-reflective capacities. People with intrapersonal intelligence are intuitive and typically introverted. They are skillful at deciphering their own feelings and motivations. This refers to

having a deep understanding of the self; identifying strengths or weaknesses, traits that make people unique, trying predict own reactions or emotions. In this case, a good option can be a *for-and-against* essay seeking to highlight advantages and disadvantages of something, or an *opinion essay* seeking to provide solid arguments supporting students' opinions.

Spatial/Visual, having to do with visualizing things. A person who has spatial intelligence has sensitivity with form, color, shape, space and line. To promote spatial/visual intelligence in the ESL classroom, a teacher may resort to using visual aid, such as pictures and/or video-clips. Besides, a good idea could be to get the students do matching exercises using pictures. For example, if the topic of the lesson is *Relationships*, the teacher may use appropriate pictures to match them to the following stages of relationships:

Falling in love and dating

Proposal and engagement

Wedding

Naturalist, which is associated with experiencing the world through different pieces of nature, such as animals, plants, minerals. Although it may seem to be hard to integrate this type of intelligence into the English lesson, the teacher may definitely use stories about nature and animals, or run a lesson outdoors getting the students describe what they see here and now.

In connection with the aforementioned, teaching English in the 21st century should seek to go beyond the language focus and promote a multiple-skill development, whereby Multiple Intelligence approach comes to the rescue. Creating a multidisciplinary environment significantly enhances students' motivation for language learning, as it provides means for addressing their educational needs. Multiple Intelligence approach has a strong potential for involving most (if not) all students into learning and making English lesson a beneficial experience. Thus, the integration of different types of intelligence students possess is intended to promote academic excellence and life success.

References

1. Berman, M. *Multiple Intelligences Road to an ELT Classroom*. Bencyfelin: Crown House., 1998.
2. Gardner, H. *Multiple Intelligences: The Theory in Practice*. 2nd ed., ASCD, 2000.
3. Harmer, Jeremy. *The Practice of English Language Teaching*. 3rd ed., Longman, 2002.
4. Ma'mun, Nadiah. "The Use of Multiple Intelligence Approach in The Teaching of English for Young Learner." *Teaching English for Young Learners in Indonesia: From Policy to Classroom*, 10 July 2012, pp. 131–138.
5. Richards, Jack C. *Approaches and Methods in Language Teaching*. Cambridge: Cambridge University Press, 2001.

А. В. Буйвол

ПОЛІТИЧНА МЕТАФОРА В СОЦІОЛІНГВІСТИЧНОМУ АСПЕКТІ (НА МАТЕРІАЛІ МОВИ ЗМІ)

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

Соціолінгвістика – галузь мовознавства, яка вивчає мову у зв'язку з соціальними умовами її існування. Під соціальними умовами розуміється комплекс зовнішніх обставин, в яких реально функціонує та розвивається мова: суспільство людей, які користуються даною мовою, соціальна структура цього суспільства, відмінності між носіями у віці, соціальному статусі, рівні культури і освіти, місці проживання, а також відмінності їх мовленнєвої поведінки в залежності від ситуації спілкування.

Одним із засобів розвитку і збагачення семантики та функцій слів, без утворення нових, є *метафорика* мови, вживання слів у непрямому значенні, в ролі метафор.

У *політичному дискурсі* роль метафори полягає у впливі на свідомі та підсвідомі компоненти психіки людини.

Для аналізу політичної метафори в соціолінгвістичному аспекті, було розглянуто вирази Б. Обама та М. Ромні.

У своїх виступах колишній президент США Б. Обама використовував такі *метафори розміру*: *a large-scale cooperation, a massive blow for the economy, a bunch of debt*: “We will enhance our business cooperation and engage in **large-scale cooperation** in economy and finance” («Ми будемо розширювати наше ділове партнерство та брати участь у масштабному співробітництві в галузі економіки та фінансів»); *It would also be a massive blow for the economy, because we're not fully out of the recession yet. We all know young people who have gone to college, they've taken on a bunch of debt*” («Це також буде серйозним ударом для

економіки, оскільки ми ще не повністю вийшли з рецесії. Усі ми знаємо, що молоді люди, які вступили до коледжу, мають багато боргів»).

У даних фрагментах влучно підібрана метафора допомагає створити образ співпраці, яка передбачає великий обсяг роботи. У другому прикладі завдяки використанню метафори помічаємо нелегкий етап випробувань для американської економіки.

Метафору відстані у своїх політичних промовах Б. Обама використовував таким чином: “*Difficult sanctions to apply, but we both agree that we're making progress and they are working in sending a message to Iran that it needs **to take a different path** if it wants to rejoin the international community*”(«Нелегкі санкції застосовуються, але ми погоджуємось, що ми прогресуємо, і вони працюють над тим, аби надіслати Ірану повідомлення, що варто піти іншим шляхом, якщо вони хочуть приєднатися до міжнародної спільноти»); “*...as we were dealing with the effects of a complex and **fast-moving financial crisis** - a crisis that threatened a second Great Depression – Alan’s counsel as chief economist said the **journey** would **be easy**, and I won't promise that now. Yes, **our path is harder** – but it **leads to a better place**. Yes, Treasury Department proved invaluable*” («...оскільки ми мали справу з наслідками складної і швидкоплинної фінансової кризи - кризи, яка загрожувала другою Великою депресією - радник Алана як головного економіста сказав, що шлях буде легким, але я не обіцяю цього зараз. Так, наш шлях важчий - але він веде до кращого місця. Так, Міністерство фінансів виявилось неоціненним»);

У даних фрагментах метафори вказують на необхідність змін та пошуків інших варіантів ведення політичної гри, а також створюється ефект порівняння сучасної складної економічної ситуації в країні з попередньою, дещо кращою ситуацією. Протиставляють важкі минулі часи із світлим майбутнім.

Метафорами відстані користується також М. Ромні, його промови виглядають так:

- “*After over a decade of American sacrifice in treasure and blood, will the*

country sink back into the medieval terrors of fundamentalist rule and the mullahs again open a sanctuary for terrorists?»(«Після більш ніж десятиліття американських жертв цінностями та кров'ю, чи країна зануриться назад у середньовічний жах фундаменталістського правління, і мулли знову відкриють святилище для терористів?»);

Цей приклад показує, як за допомогою метафоричних конструкцій кандидат у президенти акцентує увагу слухачів на тому, що політика дієвого президента, його головного конкурента, призвела до того, що країна згодом може перетворитися на країну, яка втратила вільну ринкову економіку. Наведена метафора виконує емоційно-оцінну функцію, виступає засобом впливу на народ, тим самим викликає необхідну реакцію адресата мовлення.

Отже, метафори, ретранслюючи властивості й ознаки предметів реального життя на політичні явища, створюють у свідомості людей образи і конструкти, які стають шаблонами та кліше в їхніх політичних поглядах та поведінці і які мають позитивну чи негативну конотацію. Окрім того, метафори в політичному дискурсі кандидатів дозволяють відстежити культурні особливості побудови картини світу окремого політика. Образність і метафоричність висловлювань Барака Обама під час публічних виступів та звернень створюють дружню атмосферу, сприяючи аудиторії осмислити серйозні теми, розтлумачити глобальні процеси простою мовою, яка апелює не лише до логіки, а й до емоцій та відчуттів адресатів. Такий підхід є досить ефективним у політиці. У дискурсі Мітта Ромні метафоричність мовлення має дещо інше цільове призначення, оскільки мовлення спрямоване на дискредитацію і викриття помилок чинного уряду.

А. І. Вініченко

СПЕЦИФІКА ПОЕТИЧНОЇ МОВИ ОБРАНИХ ТВОРІВ ДЖОНА КІТСА В ОРИГІНАЛІ ТА ПЕРЕКЛАДІ

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

Джон Кітс прожив нелегке життя, ставши свідком стрімкого зростання нового, капіталістичного суспільства Англії. Він належить до другого покоління романтиків разом з Байроном. Літературна діяльність Кітса тривала більше п'яти років і закінчилася тоді, коли для нього настала пора зрілості. Кітс зосереджував інтерес на об'єктивності самого світу. Кітс приходить до нових форм романтичного мистецтва. Вірші Джон Кітс писав самозабутньо, повністю занурюючись в матеріал і відмовляючись від світу. «Ендіміон» розкрив всі грані творчості поета і приніс посмертну славу Джону Кітсу. Поряд з темою радості життя, краси природи, багатства і повноти земного буття в творчості Кітса звучала і провіденційна думка про ранню смерть і непоправну втрату близьких і друзів.

Переклад поезії і навіть художньої прози є складним і, іноді, нереальним завданням. Існує велика кількість асоціацій і конотацій певного слова. Для перекладу треба розуміти епоху, історичний контекст, усвідомлювати коли написано той чи інший твір. У перекладі поезії крім відтворення ритму і рими оригіналу, слід також відобразити або «створити» мову, стилістику автора. Рівень мовного мислення перекладача повинен відповідати рівню мислення автора. Різьке писав, що порядок слів і використання службових слів, як, наприклад, артиклів, роблять вірш неповторним. Техніка, версифікація, лексика, вміння побудувати фразу, володіння словом і т.д., в художньому перекладі потрібні для того, щоб передати дух оригіналу. В межах однієї мови слово набуває сенсу і використовується тільки в конкретному контексті. Перекладознавчий аспект рецепції англійського сонета передбачає звернення до проблеми межсеміотичного (Р.О. Якобсон) перекладу. Перший переклад Кітса, який побачив світ у минулому

столітті, належить перу Всеволода Евграфовича Чешіхіна. Українською мовою окремі твори Кітса переклали В. Мисик, Д. Павличко, Г. Кочур, Д. Паламарчук, Яр Славутич, Г. Носкін та інші.

Сонет Кітса «On the Grasshopper and Cricket» («Коник і цвіркун»), привернув увагу Пастернака, а пізніше завоював популярність серед російських перекладачів. Сонет отримав широку читацьку популярність в двох перекладах: С. Маршака і Б. Пастернака. Кітс написав сонет експромтом, в поетичному змаганні з Лі Хантом. Сонет Кітса написаний п'ятистопним ямбом з чергуванням рим. Життєрадісність двох крихітних співаків несе в собі прихований мотив опору. «Пісня коника і цвіркуна» - це гімн зухвалій, запеклій життєлюбності. Увагу І Маршака, і Пастернака привернули філософський оптимізм сонета, людська спрямованість, яку вони донесли до читача. "Коник і цвіркун" Маршака є урочистішим, стриманішим. Варіант Пастернака більш повсякденний, невимушений. Маршак і Пастернак практично рівні за кількістю "пропусків" тексту. Слова Маршака відступають стилістично в розряд "високих", книжкових. Пастернак використовує загальнопоширену лексику. Сонет написаний дуже прозорою, точною і загальноповживаною мовою. Іменники передають матеріальні предмети (birds, hedge, mead, grasshopper, hills) або емоції і відчуття (luxury, delight, frost, silence etc.). Пастернак зменшив лексику, пов'язану з емоціями. Маршак зберіг лексичну двоплановість сонета (матеріальні й емоційні образи). Ні Пастернак, ні Маршак не відтворили інтонацію і синтаксис відтворюваного вірша. Різницю визначають словниковий діапазон і пріоритетний тип лексики, способи відтворення образності, характер перекладацьких "дописок", тонкощі синтаксису. Щоб наблизити англійського поета-романтика до російського читача, Пастернак принципово відмовляється від історичної дистанції між читачем і Кітсом. Переклади Пастернака яскраво демонструють романтичну природу поетичної творчості Джона Кітса. У більшості випадків можна говорити про відтворення творів Джона Кітса на російську мову, а не про якісний переклад.

М. Г. Вісторовська

ЛІНГВОСТИЛІСТИЧНИЙ АНАЛІЗ ХУДОЖНЬОГО ТЕКСТУ: ЕВОЛЮЦІЯ НАУКОВИХ ПОГЛЯДІВ

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

Лінгвостилістичний аналіз пройшов довгий та звивистий шлях перед тим, як стати одним з найбільш суперечливих і дискусійних методів вивчення тексту та стилю автора. За словами вченого Н. Шанського, «важливість лінгвістичного аналізу художнього тексту є розуміння його ідейно-художніх особливостей, тобто того, що розкривається у всьому різноманітті і складності літературознавцями та стилістами, є першорядною» [5, 8].

По-перше, слід зазначити визначення терміну «лінгвостилістичний аналіз». Різні вчені-лінгвісти дають різноманітні значення цього методу. Наприклад, І. Арнольд стверджує: «мовностилістичний аналіз літератури виявляє взаємодію і єдність змісту і мовних засобів, які його виражають. Іншими словами, створення високої культури читання вимагає тлумачення, що об'єднує риси лінгвостилістики і літературознавчої стилістики» [1, 13]. Також, дослідник О. Славук зазначає, що «однією з основних задач лінгвістики тексту є виявлення, систематизація і опис категоріальних якостей тексту, що надають йому якісну своєрідність, зі своїми змістовими та формальними одиницями» [4, 379].

Лінгвостилістика тексту, методом якої і є лінгвостилістичний аналіз, з'явилась наприкінці ХХ століття на стику таких наук як поетика, риторика, стилістика, герменевтика, психолінгвістика та інших. На думку лінгвіста Л. Бабенко, «витоки лінгвостилістики тексту численні та різноманітні. Слід зазначити найважливіші з них:

- Насамперед це античні риторики з їх увагою до ситуативно зумовленим типам мови.

- Зразки і досліди цілісного філологічного аналізу літературних творів, заснованого на єдності лінгвістичного, літературознавчого і культурологічного підходів, які блискуче продемонстровані в класичних філологічних роботах наших видатних вчених (М. М. Бахтіна, В. В. Виноградова, В. М. Жирмунського, Л. В. Щерби, Б. М. Ейхенбаума та ін.).

- Теорія мови художньої літератури, яка була розроблена академіком В. В. Виноградовим. Л. А. Новиков так визначає її значимість: «Наука про мову художньої літератури є фундаментом лінгвістичного аналізу тексту як прикладної лінгвістичної дисципліни, що використовує принципи і методи цієї науки» [2, 12].

Під час лінгвостилістичного аналізу твір може бути розглянутий на чотирьох рівнях. Та слід зазначити, що один рівень є продовженням попереднього та перетікає у наступний. Лінгвіст І. Арнольд стверджує, що «виділяють такі рівні:

1. Ідейно-тематичний зміст літературного твору – весь комплекс філософських, моральних, соціальних, політичних, психологічних та інших проблем і життєвих фактів і подій, які зображує художник, а також тих емоцій, які ці факти і ідеї в ньому викликають.
2. Композиція і система образів, в яких цей зміст розкривається: фабула, характери, обстановка. Вираз «розкривається» звично, але неточно. Насправді на цьому рівні відбувається компресія отриманої від життя інформації.
3. Лексичне і граматичне вираження системи образів - виражальні засоби. На цьому рівні відбувається подальша компресія інформації та її кодування.
4. Звучання тексту та його графічне зображення, тобто наступний рівень кодування» [1, 13].

Також слід згадати науковців, які працювали над лінгвостилістичним аналізом. Дослідниця О. Линтвар зазначає: «завдяки працям видатних науковців Л. В. Щерби, В. В. Виноградова, Г. О. Винокура та інших, лінгвостилістика здобула

велику популярність. Чимало статей і монографій з лінгвостилістики з'явилося в Україні. Сюди належать роботи І. К. Білодіда, І. Ю. Грицютенка. Доробок учених старшого покоління був збагачений працями українських критиків В. С. Перебийноса, О. П. Воробйової, С. Я. Єрмоленко, І. І. Ковалика та інших. Значний внесок у теорію лінгвістичного аналізу тексту зробили представники празького лінгвістичного гуртка: Матезіус, Гавранек, Гаузенблаз та інші» [3, 60].

Отже, з огляду на вище зазначену інформацію, можна зробити висновок, що лінгвостилістичний аналіз є методом вивчення художнього тексту, який з'явився відносно недавно. Його використовують для кращого розуміння того, що мав на увазі автор, а також він був предметом вивчення багатьох вчених-лінгвістів протягом усього свого існування.

Список літератури

1. Арнольд, Ирина. Стилистика. Современный английский язык. Учебник для вузов. – 5-е изд., испр. и доп. – М.: Флинта: Наука, 2002. – С. 13.
2. Бабенко, Людмила. Лингвистический анализ художественного текста. Теория и практика: Учебник; Практикум / Л.Г. Бабенко, Ю.В. Казарин.-3-с изд., испр.-М.: Флинта: Наука, 2005. – С. 12.
3. Линтвар, Ольга. Лінгвостилістичний аналіз тексту як предмет наукового дослідження. Гуманітарна освіта в технічних вищих навчальних закладах. № 32, Київ, 2015. – С. 60.
4. Савлук, О. В. Характерні особливості художнього тексту як лінгвістичного феномену. Проблеми семантики, прагматики та когнітивної лінгвістики. – Вип. 25. – 2014. – С. 379.
5. Шанский, Николай. Лингвистический анализ стихотворного текста: Кн. для учителя / Н . М . Шанский. - М . : Просвещение , 2002. – С. 8.

М. Ю. Волкова

ЛІНГВОСТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПИСЕМНОЇ МАНЕРИ М.ЕТВУД В ОПОВІДАННІ «ТА, ЩО ПОЖИРАЄ ГРІХИ»

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

Найкращим творчим талантом англоканадської письменниці М.Етвуд вважають манеру написання її творів. Багато дослідників її творчості вважають її феміністкою, сама письменниця відкидає таку точку зору, пояснюючи переймання жіночими питаннями своєю статтєвою належністю та зацікавленістю у вирішенні суто жіночих питань, до яких вона сама як жінка не може ставитися байдуже. Автор багатьох творів, вона висвітлює своєрідне змагання між чоловіком та жінкою та їхні стосунки через призму чисельних паралелей і символів.

Стиль М. Етвуд найкраще можна описати як лаконічний, рідкісний і дещо відмежований. В своїх творах, зокрема оповіданні «Та, що пожирає гріхи» (“The Sin Eater”), вона використовує повестування від 3-ї особи. Цей факт дещо відокремлює письменницю від інших представників англоканадської літератури, вказуючи на її індивідуальний стиль.

Назва даного оповідання визначає символічну важливість тих, хто приносить себе в жертву за чужі гріхи, і історія відкривається пам'ятною розмовою між оповідачкою та її психіатром. Присутній натяк на готичний сюжет твору, який є незвичайним за своєю формою. Вислів “the sin eater”, що постійно повторюється в тексті, виконує текстоутворюючу функцію.

Даному оповіданню М.Етвуд характерний лаконізм, динамізм і одночасно напруженість сюжету. Текст не перевантажено надлишковою інформацією: усі елементи тексту є інформаційно значущими.

Авторка веде розповідь від першої особи: від особи жінки, яка є пацієнткою психіатра Джозефа, але ані ім'я, ані зовнішності, ані рис характеру героїні ми не

знаємо. Ми чуємо тільки про її психологічну проблему, про її відношення і почуття до лікаря. людина, яка є дійовою особою, самостійно описує всі свої спостереження, почуття, емоції і переживання. Така форма розповіді допомагає читачеві відчуті думки і переживання персонажа, які зовнішньому спостерігачеві ніколи не стануть доступними повністю, і це допомагає зробити опис більш реалістичним.

Оповідь головної героїні максимально наближена до реальності. М.Етвуд переважно використовує розмовний стиль. Ще однією особливістю розповіді є той факт, що вона відхиляється від сюжетної лінії, переривається. Саме таким чином авторка намагається відтворити думки головної героїні-жінки у своєрідній формі внутрішнього монологу.

За допомогою графічних засобів тексту (окреслення літер, використання розділових знаків, особливості розташування рядків, написання слів), автор додатково впливає на сприйняття читачем героїні: жінки, яка йде шляхом пошуку самої себе й втраченої ідентичності. Так, М.Етвуд художньо втілює аспект подвійності її життя. Образ чоловіка-психіатра в оповіданні подано поверхово: він – слабка людина, яка ненавидить жінок і відчуває себе набагато краще поряд із жінками з низькою самооцінкою, які мають безліч проблем та не мали здорового глузду. "Пожирач гріхів" досліджує відмінності між зовнішнім виглядом та реальністю. Врешті-решт оповідач досягає проголошення в своїх спробах зняти поверхневий вигляд психіатра і тим самим розкрити правду як своєї особистості, так і своєї власної. Психіатр виявився сильним, але насправді був дуже слабким. Такі суперечності призводять до обману – прикинувшись «гріхом» для своїх пацієнток та колишніх дружин. Зрештою, сон оповідачки виявляє її справжню мученицю.

В даному оповіданні М. Етвуд широко використовує синтаксичні стилістичні прийоми: повтори (анафору, епіфору, перерахування, паралельні конструкції і інверсію). Авторка привертає увагу читача, використовуючи пунктуаційні особливості (риторичні питання, оклики, коми при переліченні, відокремлення другорядних членів речення, знаки оклику).

Характерною особливістю оповідання також є вживання особистих, присвійних і вказівних займенників. Подекуди мають місце діалоги, які порушують внутрішню мову персонажів, що переважає.

Маргарет Етвуд звертає увагу читача на особливості мови оповідачки: вона спонтанна і емоційна. Емоції передані прямо, але досить експресивно з вживанням вигуків, емоційно забарвлених слів, вульгаризмів, окликів.

Аналізуючи мову персонажів оповідання, стає очевидним порушення граматичних норм літературної мови (стяження), до яких М. Етвуд вдається свідомо: відсутність узгодження підмета і присудка, подвійне заперечення надають мові персонажа неповторності, унікальності, інформацію про освіченість або неосвіченість героїв. В оповіданні використано мейозис з метою відтворення емоційного спаду. Тут багато порівнянь, перелічень, на граматичному рівні зустрічаються приклади вживання пасивного залогу та умовних речень.

М.Етвуд бездоганно поєднала в своєму сучасному оповіданні різноманітні тропи, стилістичні фігури, лексичні прийоми, фразові дієслова на які читачі привертають особливу увагу і іноді навіть перечитують рядки знов і знов. Лексичні та стилістичні засоби виразності мови твору в руках авторки перетворюються на цілісний витвір мистецтва, вона досить талановито підбирає епітети, помітною є гра слів, яку вона підбирає, детективне розслідування смерті, репліки з діалогів, всі ці трюки переносять читача в світ художнього тексту, в віртуальний світ де головні герої мають свої ролі, а читачі ніби глядачі в театрі, які спостерігають за майстерною грою акторів та переживають разом із ними. Досить часто в тексті можна зустріти відомі фразеологізми, іронічні описи героїв, сучасний сленг і іноді навіть терміни, вульгаризми, жаргонізми, кліше, сленг, гру кольорів, які подекуди виявляються символами.

Таким чином, можна сказати, що М.Етвуд – майстер психологічного портрету, який володіє вмінням створити об'ємний образ шляхом майстерного комбінування великої кількості лінгвостилістичних засобів.

С. Ю. Гонсалес-Муніс

«ФЕМІНІСТИЧНА», «ФЕМІННА», «ЖІНОЧА» ЛІТЕРАТУРА : ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

Жіноча література є однією з тем, які привертають зосереджену увагу та спричиняють гострі дискусії, де висловлюються різні погляди від повного заперечення до безапеляційного визнання. Постійна полеміка щодо жіночої літературної творчості загалом стосується питання про здатність жінок на рівні з чоловіками створювати твори художньої літератури. Вивченню проблем жіночого письменства присвячені праці українських дослідників: С. Павличко, Т. Гундорової, В. Агеєвої, Н. Зборовської, Г. Улюри, О. Смерек, О. Забужко, Т. Ткаченко, С. Філоненко, О. Корабльової, Х. Стельмах та інших науковців.

До середини ХХ століття навіть саме існування даної проблеми, не кажучи вже про введення термінів «жіноча література», «жіноча творчість», «жіноча історія» дуже часто викликало сумніви, упередженість. Тому, в сучасній літературознавчій науці розрізнення термінів «жіноча література», «жіноча проза», «феміністична проза», та «жіноче письмо» є проблематичним. Таку точку зору підтримує, наприклад, Х.М. Стельмах, визначаючи «феміністичність» роману польської письменниці Ясмїни Тешанович «Сирени» таким чином: «жінка перестає бути зображуваною, вона зображує себе сама <...> «Я» наративне є жіночим, коли виявляє свою стать, внутрішні і конкретні знання про буття жінкою...» (Стельмах Х., 1999). Протилежну позицію займає білоруська дослідниця А. Усманова, яка подає приклад суворого, «жорсткого» тлумачення феміністичного мистецтва. Вона вважає, що говорити про феміністичність художніх творів можна лише тоді, коли жінка-автор у позамистецькій дійсності висловлює чітку феміністичну позицію, – тоді в її

мистецтві фемінізм буде усвідомлюватися «як маніфест, як програма, як ідеологія, котра потім кодується в художніх формах» (Усманова А., 1999). Якщо така маніфестація фемінізму відсутня, то творчість цієї авторки треба трактувати не як феміністичну, а як жіночу. Аналогічним є погляд і російського лінгвіста І. Сандомирської: феміністичною є «...та література, яка сприяє соціальному визволенню жінки» (Сандомирська І., Кузьминський Б., 1993).

Українська філолог Т. І. Ткаченко впевнена, що вітчизняні літературознавці повинні розрізняти поняття *«феміністична»* й *«фемінна»* (тобто жіноча) література. «Визнаючи твір феміністичним, ідеологічно заангажованим, – вважає Т. І. Ткаченко, – дослідник позбавляє його адекватної, власне літературної рецепції. Натомість поняття фемінність позначає жіноче загалом. Художній текст не виражає колективне міркування, а виступає проявом особистості, що постає домінантою фемінного письменства від його першоджерел і дотепер. Визначаючи фемінну літературу як таку, що створена жінками, варто підкреслити її особливість: письменниця у творчості реалізує власну сутність, висвітлює жіноче уявлення, котре відрізняється від чоловічого світосприйняття, однак не протистоїть йому» (Ткаченко Т., 2007). Тому, на думку літературознавця, аналізуючи здобутки жіночої літератури, її історію доречно трактувати фемінним, а не феміністичним дискурсом.

В роботі І. Жеребкіної «Феміністична літературна критика» знаходимо аналогічне судження американської дослідниці Елізабет Гросс, яка розрізняє три види текстів: *«жіночі тексти»* – написані жінками-авторами, *«фемінні тексти»* – написані в стилі, що культурно позначається як «жіночий», *«феміністські тексти»* – ті, що свідомо кидають виклик методам, цілям і завданням домінантного фаллоцентристського/патріархатного літературного канону (Жеребкіна І., 2001).

Порівнюючи позиції таких дослідників, як Г. Улюра, Х. Стельмах, М. Крупка, Г. Еріксон, Дж. К. Бутс літературознавець С. Філоненко приймає точку зору, згідно з якою *«жіночість»* літературного твору визначається, по-перше, усвідомленим жіночим авторством, по-друге, представленням образу жінки в

якості протагоніста, по-третє, проблематизованою гендерною ідентичністю жінки-героїні. На думку С. Філоненко, досить близьким до такого «вузького» тлумачення терміна *«жіноча література»* є термін, який використовує О. Забужко, аналізуючи поезію Сільвії Плат у статті «Незгасний маків цвіт»: *«феміноцентризм»* (Забужко О., 1990). Дослідниця переконана, що поняття *«феміноцентрична література»* могло б стати в майбутньому альтернативою значно звulгаризованому на сьогодні терміну *«жіноча література»* (Філоненко С., 2007).

Наприкінці, варто погодитися з поглядом О. Трофімової, що проблема жіночої літератури не може бути розв'язана виключно в межах літературознавства і повинна бути розглянута ширше – культурологічно. Деконструкція поняття *«жіноче»* може відбутися лише в загальнокультурному контексті, а поняття *«жіноча література/творчість»* повинно бути актуалізоване для того, щоб підняти статус письменниці (поетеси) в суспільній свідомості, тобто закріпити тенденцію рівності статей (Трофімова О., 2002).

Д. О. Глушко

ЛІНГВОСТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПОЕЗІЇ РОБЕРТА ДУНКАНА «OFTEN I AM PERMITTED TO RETURN TO MEADOW»

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

В основі роботи є поезія Роберта Дункана «Often I Am Permitted to Return to a Meadow». На меті дослідження стоїть всебічно проаналізувати цю поезію з точки зору її лінгвостилістичних особливостей.

Роберт Дункан (англ. Robert Edward Duncan; 1919-1988) – видатний американський письменник, що присвятив себе вивченню та розширенню можливостей відкритої віршової форми. Роберт Дункан є автором таких поетичних збірок, як «The Opening of the Field» (1960), «Roots and Branches» (1969), and «Bending the Bow» (1968). Найбільше визнання йому принесла збірка «The Opening of the Field», яка починається віршем «Often I Am Permitted to Return to a Meadow», який і буде аналізуватися далі.

До цього дослідженням творчості Роберта Дункана займалися Ліза Жарно у роботі «Robert Duncan: The Ambassador from Venus» та Екберт Фаас у «Young Robert Duncan: Portrait of the Poet and Homosexual in Society».

Дана тема є актуальною, тому що дотепер в українському літературознавстві ще не було досліджено творчість Роберта Дункана. Існує лише видання декількох його творів у перекладі Юрія Андруховича.

Поезія «Often I Am Permitted to Return to a Meadow» була написана у 1956 році та навіть мала іншу назву, «Having Been Enraged by John Davenport». Оскільки тематика збірки «The Opening of the Field», до якої входив цей твір пов'язана з полем, Дункан ввів семантичну одиницю «meadow» (луг), що є синонімічною до «field» (поле). Однак значення слова «meadow» або «field» не є однозначним. З одного боку, це може бути покликанням на ідею поета Чарльза Олсона про

«польову композицію» твору. З іншого боку, сам автор під час презентації книжки зазначав, що його поле — це Едем, ідеальне місце, ворота через які відкривається можливість досягнути вершини своєї уяви, переміститися у інший, метафізичний світ (Робінсон, К., 2014). Натомість у четвертому рядку зустрічається продовження синонімічного ряду поля, слово «pasture», наділене додатковою характеристикою, епітетом «eternal», підкреслюючи те, що це місце настільки універсальне і доступне для кожного, що стало вічним. Він у словосполученнях «by the mind» «that is not mine» автор протиставляє у цій незвичайній римі два важливих для розуміння тексту поняття «mind» чи «mine»: створене чи підсвідоме, розум чи серце, фізичне чи вічне.

Нами зазначено, що поезія має розгалужену систему символів. Жіночий образ, «Queen Under The Hill», як зазначає автор, походить з кельтської та артуріанської міфології (Робінсон, К., 2014). Автор навмисно не ідентифікує цей образ, дозволяючи йому стати загальним, щоб кожен читач міг транслювати на нього свої власні образи. Дослідниця Кетерін Робінсон вказує, що цей образ королеви переслідував Дункана ще з дитинства (Робінсон, К., 2014). Нібито йому постійно снилося жахіття, у якому він виступав у ролі Персефони.

Варто звернути увагу на значення повтору першого рядка «Often I Am Permitted to Return to a Meadow» наприкінці поезії. Така своєрідна кільцева композиція наштовхує читача на думку, що попередні строфи були лише розгорнутим першим рядком, створює враження повторюваності подій, циклічності світобудови. Також у поезії присутні повтори слова «wherefrom», що, на нашу думку, надає твору більшої офіційності та репрезентує формальне походження ідеї цієї поезії.

Роберт Дункан навмисно вдається до штучної інверсії «Wherefrom fall all architectures I am» задля увиразнення акценту на римі «fall» та «all». Це є показником прихильності Роберта Дункана до теорії «проективного вірша», в якій йдеться про те, що рима має створюватися завдяки організації дихання та звуків. Рима у цих двох рядках неначе відбиває такт, та створює невелику симфонію

асоновану літерою «о» («forms fall.//Wherefrom fall all...»). Далі темп уповільнюється, завдяки градації в алітерацію на «л» («flowers are flames lit to the Lady»). Завдяки такому поєднанню стилістичних засобів, автор досягає особливого звучання його твору. Рухаючи риму, змінюючи темп йому вдається зацентрувати читача, зосередити його увагу на тому, що хоче автор.

У поезії відчутна стійка опозиція дозволеності та заборони. Вони криється у самій назві «permitted». Дункан вводить у твір образ дітей, що грають в гру «ring a round of roses». Насправді це – дитячий танок, що має назву «Ring Around the Rosie», та присвячений дитячій грі, що нібито відвертає чуму. У цьому елементі теж автор балансує на межі дозволеного та поза нормального. Він намагається транслювати таким чином велику силу впливу, яку на нас здійснює уява та яка теж відсторонює нас від реальності.

Рима поезії є непостійною та змінною. Перші вісім рядків її можна чітко відстежувати. Далі вона стає все більше залежати від дихання читця та його темпоритму. Поет експериментує і зі змінністю довжини рядків: «whose hosts are a disturbance of words within words //that is a field folded» другий рядок цієї строфи відрізняється від першого на 6 складів. Видається, нібито автор склав рядок рівно навпіл. У цьому проявляється безпосередність та прогресивність Роберта Дункана. Він не обмежує себе законами римування, а творить поезію за власним баченням.

Отже, поезія «Often I Am Permitted to Return to a Meadow» є багатогранним полотном для лінгвостилістичних досліджень. У ній відображені особистісні характеристики автора, трансльовані ним через сенсуальні одиниці твору, а також його експериментальні починання у межах дослідження про проективність, рухливість форми та відкритість віршової композиції. Саме завдяки проведенню лінгвостилістичного аналізу можливо розпізнати всі приховані сенси твору, нашарування особистого, метафізичного у поезії. Поезія є найвідомішою у творчості Роберта Дункана через те, що відкриває його резонансну збірку віршів «The Opening of the Field» та репрезентативною відносно теорії поля та розвитку віршової форми.

Anastasia Holovkova

**COMPLEX LINGUO-STYLISTIC CHARACTERISTICS OF
M. ATWOOD'S NOVEL "LADY ORACLE"**

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

Margaret Atwood is one of Canada's most successful and popular writers. She is also well known internationally in the USA, Europe, and Australia. The writer gained worldwide popularity as a female theme spokesman, a feminist trend in the Canadian literature. She is Canada's one of the most eminent novelist and poet, who also writes short stories, critical studies, screenplays, books for children; her works have been translated into more than 30 languages of the world.

One of the most notable underlying themes in M.Atwood's work is her approach to gender politics and feminism. Although she tends not to call her works "feminist," they are the subject of much discussion in terms of their depictions of women, gender roles, and the intersection of gender with other elements in society. Her works explore different depictions of femininity, different roles for women, and what pressures societal expectations create.

To crown it all, M.Atwood's interest in national identity (specifically, in Canadian national identity) threads through some of her work as well. She suggests that Canadian identity is tied up in the concept of survival against numerous foes, including other humans and nature, and in the concept of community. These ideas appear largely in her non-fiction work, including a survey of Canadian literature and collections of lectures over the years, but in some of her fiction as well.

Speaking about M.Atwood's work, it is impossible not to mention her novel "Lady Oracle" as a vivid example of her individual philosophy and feminist analyticity.

“Lady Oracle” is Margaret Atwood’s third novel which was written in the 1970s and it deals with the woman’s role and condition in a society which is dominated by men. The novel can be called a feminist study of how women have problem with self-definition in a male dominated society. Therefore, the novel discusses the problem of individuals and specially women who are forced to play predefined and fixed gender roles such as daughter, wife or mother and it shows the result of such oppression.

It should be noted that the author's manner of narration is unusual and innovative. Margaret Atwood uses the technique of "double novel": The story is told from the first person, in some moments moving to the third, when the main character's novels are told, but it's all so skillfully composed and effective for perception that it is very easy to accept the author's message. By the way, Joan is a typical character of Margaret Atwood’s works because her heroines usually play a very active role in the society they live in.

Speaking about the system of the novel composition, it should be mentioned that the emotional expression of the narrative mask is formed by the following inserted words and constructions, which can be divided into groups:

- 1) inserted words with characteristic uncertainty: *possibly, perhaps;*
- 2) inserted words of affirmative or conditional type: *nevertheless, however, although, though, nonetheless, actually, really, sure enough, naturally, unfortunately;*
- 3) inserted words of the connecting type: *finally, afterwards, in that case;*
- 4) inserted constructions that convey the narrator's intentions: *as for me..., as I've already mentioned..., as far as I can tell you..., you can see by what I've told you that..., I imagined..., needless to say..., I'm sorry to say....*

Inserted words give more emotion to the ideas and remarks of the main character, who reflects on the correctness or absurdity of the events, condemns herself, comments on the behavior of the characters. The inserted words of the third group help the narrator to find the logically connection between different syntactic constructions: “*As it was I snorted, my eyes turned the color and shape of cooked tomatoes, my nose ran, I clenched my fists, I moaned, I was embarrassing, finally I was amusing, a figure of fun*” [2].

In the literary text, Atwood rarely adheres to the same temporal form, different segments of the narrative, depending on the author's intentions, are depicted in the past, present or future tense. Most often, the story in the novel "Lady Oracle" is told in the form of the past tense, which is the most common way to tell about past events.

The work is characterized by the use of tautologies that helps to express the unpredictability and spontaneity of what is said: *"Did she name me after Joan Crawford because she wanted me to be like the screen characters she played—beautiful, ambitious, ruthless, destructive to men—or because she wanted me to be successful? Joan Crawford worked hard, she had willpower, she built herself up from nothing, according to my mother. Did she give me someone else's name because she wanted me never to have a name of my own?"* [2]

Among the grammatical devices common in this text are: pronoun substitution: *"Her lips were thin but she made a larger mouth with lipstick over and around them, like Bette Davis, which gave her a curious double mouth, the real one showing through the false one like a shadow"* [2]; unity of species and temporal forms: *"Her hair was flying, she did not have gloves on, and when she came closer I could see that she was enraged"* [40]; the use of conjunctions and articles: *"It was the landlady, knocking not at Ann's door, as she'd thought, but on the other door, the one east of the bathroom"* [2]; and ellipsis: *"It was no luxury suite, certainly, and she wasn't surprised at the high rate of turnover"* [2].

It should be noted that one of the most important repetitions of the analyzed narrative in our opinion is an anaphora in the internal dialogue of the protagonist: *"You should be grateful for it. You should respect it"* [2]. The author deliberately uses the modal verb "should", because the main meaning of it is "necessity, compulsion", and this is reflected in the example, where Joan convinces herself that she need to be tolerant.

M. Atwood uses a lot of Americanisms and Canadianisms as well as historicisms, archaisms and borrowings from different languages. One more distinctive feature of her novel is the usage of words that are closely related to the theme of feminism. Such

feminist vocabulary keeps the reader in suspense and awakens to contemplation of all the hidden motives of the novel, revealing each character from a new, unknown side.

The use of retrospection in the text gives M. Atwood a chance to combine different segments of the narrative, depending on the author's intentions, to depict the past, present or future time including quotes from the works of the main character.

Complex grammatical constructions such as compound and complex sentences, a combination of different temporal forms, active and passive voice can also be represented as a peculiar feature of M. Atwood's style. But Margaret Atwood's grammar differs from the other writers' one by its determinism, conceptuality, impartiality.

References

1. Сенюшкина Т.В. Пособие по лингвостилистическому анализу текста (английский язык). Часть 2. Лексические стилистические средства. / М.: ИМПЭ им. А.С. Грибоедова, 2008. — 45-86 с.
2. Margaret Atwood: Lady Oracle [Electronic resource]. — Access mode: <https://ru.scribd.com/read/224441124/Lady-Oracle#>

М. Ю. Добрушина

ДЕЯКІ ПИТАННЯ КОРПУСНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТЕКСТІВ: МОВА ТА ДИСКУРС

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

На сьогоднішній день корпусна лінгвістика та побудова текстових корпусів відіграє неабияку роль у проведенні лінгвістичних досліджень. Протягом останніх десятиліть переваги електронних корпусів значно спростили процедуру здійснення досліджень у області лінгвістики, скоротили витрати часу та коштів.

Популярність та актуальність аналізу мовних даних сьогодні набуває великих обертів, так як «залучення великого за обсягом матеріалу для багатоаспектного аналізу сприяє створенню реальної картини функціонування усіх одиниць мови у мовленні» [Ошибка! Источник ссылки не найден., с. 9].

О. Демська зауважує, що «мова не дана дослідникові безпосередньо для спостереження» [Ошибка! Источник ссылки не найден., с. 35]. Дослідниця зазначає, що «найопитимальніше» сформулював принцип дослідження мови В. Солнцев: «Мова... безпосередньо не дана досліднику in concreto, як, наприклад, тваринний або інший організм, або як будь-яка інша матеріальна система (об'єкт)» [Ошибка! Источник ссылки не найден., с. 149]. Мова дана досліднику своїми частинами у вигляді мовлення або мовленнєвих утворень, з яких вона добувається та конструюється як деякий цілісний об'єкт (система). Проаналізувавши дослідження О. Демська робить висновок, що «текст від самого початку або імпліцитно, або експліцитно стає точкою відліку в науковому вивченні мови» [Ошибка! Источник ссылки не найден., с. 42].

О. Демська акцентує увагу на прагматичному баченні корпусною лінгвістикою тексту та його визначені: «...корпусна лінгвістика не розглядає текст як мовну одиницю, натомість розглядає його як основу вивчення мови...» [Ошибка!

Источник ссылки не найден., с. 44], далі вона пояснює, що «текст для корпусу є тим, що дано лінгвістові для дослідження мови, мовною дійсністю, реальністю, що піддається науковому спостереженню, а не особливою мовною одиницею» [Ошибка! Источник ссылки не найден., с. 44].

Мова, що є невід'ємною складовою забезпечення спілкування та передачі, збереження інформації, вивчається корпусною лінгвістикою: «Корпусна лінгвістика вивчає мову як соціальне явище, що описується заснованими на досвіді даними, тобто в певному мовленнєвому акті. Саме в текстах мова проявляє себе як соціальний феномен, оскільки саме в них її можна записати, описати й проаналізувати» [Ошибка! Источник ссылки не найден., с. 10].

М. Галлідей констатує, що корпусна лінгвістика вивчає мови на основі дискурсу. Корпусна лінгвістика вбачає мову у якості феномену соціального [Ошибка! Источник ссылки не найден.; с. 97-98]. У праці «Lexicology and Corpus Linguistics» пояснюється, що англійський дискурс – це сукупність текстів, вироблених протягом століть членами англійської дискурсної спільноти [Ошибка! Источник ссылки не найден., с. 100]. Стверджується, що надзвичайно великий обсяг дискурсу (англійського) унеможливорює всеохоплююче дослідження. Навіть якщо дослідження дискурсу буде обмежене текстами, які збереглися, цей дискурс занадто великий, щоб зробити його об'єктом ... дослідження в цілому, вивчити всі збережені тексти неможливо [Ошибка! Источник ссылки не найден., с. 100].

М. Галлідей вказує на те, що корпусна лінгвістика може лише опрацювати відповідну частину або ж складову дискурсу. Саме така складова (або ж зразок) називається корпусом. Дослідник вказує на недолік корпусного дослідження тим, що ми ніколи не можемо отримати доступ до цілого дискурсу і навіть до всіх існуючих текстів, ми ніколи не можемо бути впевнені, що те, що ми зібрали та визначили як значення (будь-якого) слова буде повною картиною. Ще важливішим є той факт, що картина, яку ми можемо вивести з корпусу, повна суперечностей [Ошибка! Источник ссылки не найден., с. 100].

Саме тому постає необхідність аналізу та узагальнення результатів вивчення мовного матеріалу, що є одним із ключових факторів у корпусному дослідженні тексту: «...корпусний підхід не зупиняється суто на реєстрації вживання тої чи іншої форми у її оточенні, а потребує подальшого вивчення, класифікації та систематизації одержаного мовного матеріалу, а також узагальнення результатів досліджень» [Ошибка! Источник ссылки не найден., с. 83].

Таким чином, можемо підсумувати, що проводячи корпусні дослідження необхідно брати до уваги те, яку частину того чи іншого дискурсу буде досліджено, з метою надати «дискурсу» інформацію щодо лексичних одиниць, які є основою досліджень. Аналізуючи мовний матеріал на основі корпусних досліджень дослідник має проводити подальший аналіз та систематизацію з метою отримання детальної та більш повної картини використання тієї чи іншої мовної одиниці у дискурсі.

Список літератури

1. Демська О. Текстовий корпус: ідея іншої форми. Київ, 2011. 342 с.
2. Halliday M. A. K. (ed.). *Lexicology and corpus linguistics*. Bloomsbury publishing, 2004.
3. Ковбасюк, Л. А. "Корпусна лінгвістика та германістика: теоретичні засади і перспективи." *Наукові записки [Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя]. Філологічні науки* 1 (2017): 9-14.
4. Солнцев, В. М. *Язык как системно-структурное образование*. Изд-во "Наука," Глав. ред. восточной лит-ры, 1971.

І. Р. Драненко

ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ КОМУНІКАТИВНОЇ ДІАЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

Поняття «інтерактивні методи» не є новим у дидактиці та методиці викладання іноземної мови, адже ще у двадцятих – тридцятих роках ХХ сторіччя використовувались лабораторне та бригадне навчання, які були дуже подібні до ідеї інтерактивного.

Термін "інтерактивний" походить з англійської і має значення "взаємодіючий". Проте існує декілька підходів до розуміння інтерактивного навчання. Теоретичні та практичні розробки в цій галузі належать В. Гузеєву, А. Гіну, А. Фасолі. Ця низка вчених розглядають інтерактивне як діалогове навчання, оскільки взаємодіяти – це перш за все розмовляти, спілкуватися, вести бесіду або діалог. На їх точку зору, інтерактивне навчання передбачає спілкування учителя з учнем у формі діалогу, в ході якого здійснюється взаємодія вчителя та учня, хоча можна взаємодіяти з будь-чим, наприклад, комп'ютером або іншою людиною [5].

Згідно іншого підходу інтерактивне навчання розуміється як взаємодія у діяльності, навчанні учнями між собою. О. Пометун та Л. Пироженко переносять акцент з взаємодії між учителем і учнем на взаємодію в процесі навчання між усіма учнями у групі, колективі або класі. Вони наголошують, що лише за умов активної та постійної співпраці всіх учнів відбувається інтерактивне навчання. Суть полягає в тому, що навчальний процес стає співнавчанням та взаємонавчанням [3].

У методиці викладання англійської мови інтерактивні методи навчання розглядаються як парні, групові, колективні форми взаємодії учнів, спрямовані на формування комунікативних компетенції, та, які мають ряд переваг.

За даними досліджень, інтерактивний вид навчання довів 90% ефективності порівняно з лекціями, з яких засвоюються всього лиш 5% матеріалу, 20% під час роботи з відео/аудіо матеріалами, 30% під час демонстрації. Дискусії мають 50%, практичні види роботи засвідчують 75% [1]. Інтерактивні методи навчання не лише дозволяють ефективно оволодівати знаннями та формувати комунікативні навички, а також стимулюють зростання пізнавальної та навчальної мотивації. Оскільки від пасивного об'єкта впливу учителя, учень перетворюється на активного учасника, суб'єкта пізнання.

На нашу думку, особлива цінність інтерактивного навчання в тому, що учні навчаються ефективній роботі в колективі. На жаль, навіть старшокласники часто не вміють взаємодіяти задля досягнення конкретної навчальної мети, не вміють розподіляти ролі, продукувати та втілювати ідеї, очікують на зовнішнє керівництво. При методично правильному, спланованому і систематичному застосуванні інтерактивних методів цю проблему можна розв'язати.

Загалом, методи інтерактивного навчання можна поділити на три групи: парні, групові та фронтальні. Перші передбачають взаємодію двох – трьох учасників, групові у малих групах від чотирьох до шести осіб. Фронтальні – спільну роботу та взаємодію всього колективу.

Робота в парах передбачає виконання спільного комунікативного завдання. Парна робота вимагає обміну думками і дозволяє швидко організувати комунікативну взаємодію: обговорити подію, твір, взагалі інформацію, взяти інтерв'ю один в одного, розпитати партнера, описати події, тощо. Після цього кожен з партнерів доповідає про результати.

Робота в трійках представляє ускладнену парну роботу, коли є непарна кількість учасників. Найкраще в трійках організовувати обговорення, обмін думками, підведення підсумків чи навпаки, виділення несхожих думок. Інший вид організації роботи у трійках – це змінювані трійки: всі трійки класу отримують одне й те ж завдання, а після обговорення один член трійки йде в наступну, один в попередню і ознайомлює членів новостворених трійок з набутком своєї.

У груповій роботі існують такі різновиди:

1) розподіл ролей: "спікер" – керівник групи (слідкує за регламентом під час обговорення, зачитує завдання, визначає доповідача, заохочує групу до роботи), "секретар" (веде записи результатів роботи, допомагає при підведенні підсумків та їх виголошенні), "посередник" (стежить за часом, заохочує групу до роботи), "доповідач" (чітко висловлює думку групи, доповідає про результати роботи групи).

2) експертні групи, кожна з яких має певне завдання. Вони працюють самостійно над виконанням свого комунікативного завдання, а при оголошенні результатів рецензують та доповнюють інформацію.

3) різна кількість пар окремо працюють над вправою протягом певного часу (2-3 хвилини), обов'язково доходять до спільного рішення, потім об'єднуються і діляться набутиим. Після цього можна об'єднатися у четвірки, шестірки, у вісімки, або перейти до групового обговорення.

4) Мозаїка. Це метод, що поєднує і групову, і фронтальну роботу. Малі групи працюють над різними завданнями, після чого переформовуються так, щоб у кожній новоствореній групі були експерти з кожного аспекту проблеми.

Отже, за умови методично грамотного провадження інтерактивні методи навчання дозволяють формувати іншомовну комунікативну компетентність та залучити до роботи всіх учнів класу, сприяють виробленню соціально важливих навичок роботи в колективі, взаємодії, дискусії, обговорення.

Список літератури

1. Кондратюк В.Л., Волос М.М., Бабин І.І. Основні тенденції розвитку систем освіти та освітніх технологій у світовій педагогічній практиці. *Відкритий урок*. 2002. № 5-6. С. 23 -35.
2. Крамаренко С.Г. Інтерактивні техніки навчання як засіб розвитку творчого потенціалу учнів. *Відкритий урок*. 2018. № 5/6. С. 41-47.
3. Пометун О., Пироженко Л. Інтерактивні технології навчання: теорія і практика. К., 2002. 136 с.
4. Саган О. Інтерактивні методи навчання як засіб формування навчальних умінь молодших школярів. *Початкова школа*. 2002. №3. С37 - 42.
5. Суворова Н. Інтерактивное обучение: новые подходы. *Инновации в образовании*. 2001. №5. С.106-10

Ю. Ю. Дрок

ЛІНГВОСТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПОЕЗІЇ ЕДРІЕНН РІЧ “IMPLOSIONS”

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

Предметом роботи є аналіз лінгвостилістичних особливостей поезії “*Implosions*” з метою виявлення мовних засобів різних рівнів у системі даного поетичного тексту з погляду їх відповідності до реалізації авторкою теми війни, виявити індивідуальність манери написання поетичного тексту.

Головними завданнями цієї роботи є вирішення таких проблем:

1. Розглянути особливості лінгвостилістичного аналізу поезії
2. Охарактеризувати специфічні риси поетичного стилю Едрієнн Річ
3. Проаналізувати лінгвостилістичні особливості поезії “*Implosions*”.

Тему обрано через її актуальність. В нашому сьогоденні бачимо значний інтерес до поезії західних країн. Едрієнн Річ – відома американська поетеса, чий твори цікавлять не тільки філологів з наукової точки зору, а й читачів в усьому світі. Останні роки її твори активно досліджуються лінгвістами в американських університетах (*College of William and Mary, Colby College, Flinders University*) та Індійських університетах (*University of Khulna, Mahatma Gandhi University*), публікуються статті у відомих виданнях (“*The New Yorker*”, “*The New York Times*”)

Наукова новизна та теоретична цінність полягає у тому, що у роботі вперше буде проведено лінгвостилістичний аналіз поезії “*Implosions*”, так як не існує жодної наукової праці та досліджень у світі та на українських теренах, пов’язаних зі спробою виявлення особливостей специфіки лінгвостилістичних засобів у поезії “*Implosions*”.

Під час громадянської війни у В'єтнамі вона не може мовчати, тому пише ряд поезій, протестуючи проти війни та насилля, зокрема поезію *"Implosions"* (*"Leaflets"* (1968)). Тон книги варіюється від критичного до звинувачувального. Варто зазначити, що усі поети значною мірою стурбовані трансформацією, адже створення поеми передбачає перетворення сприйнятої реальності чи досвіду у словесне висловлювання, сформоване фантазією та ремеслом поета. Однак для Едрієнн Річ трансформація виходить за рамки акту письма. Воно поширюється на культуру та події загалом, саме тому у її поезій є здатність кидати виклик, пропонувати нові бачення. Враховуючи особливості тем, яких у той період торкається поетеса, відбуваються зміни у комбінації прийомів, які ставали дедалі більш експериментальними: довгі рядки, пропуски у рядку, вигуки та вставні слова, як у прозі для надання реалістичності, зіставлення голосів і мотивів, дидактизм та неформальні висловлювання.

Поезія *"Implosions"* характеризує зростаючу стурбованість Едрієнн Річ насильством на війні у В'єтнамі та її бажання досліджувати пересічення особистого та політичного. Ліричною героїнею поезії, безумовно, виступає сама авторка. Можемо припустити, що це монолог-звернення до коханого чоловіка, який збирається на поле бою на що вказують такі слова *'even you'* у другій та останній строфі, тобто лірична героїня звертається не тільки до воїна-чоловіка, а й до особливої для себе людини. Поезія майже позбавлена рими, тим не менш, має ритм, який досягається за допомогою фонетичних та синтаксичних засобів.

Перша строфа поезії складається з трьох рядків. Варто зазначити, що рядки виділенні курсивом привертають увагу читача. Ця частина поезії виділяється з-поміж інших строф поезії не тільки графічно, а й за змістом. Це наче преамбула, авторсько-філософський вступ, який підготовлює основу для сприйняття поезії в цілому. На фонетичному рівні бачимо яскравий приклад алітерації літер *w*, *v* та *l* та асонанс літери *o* : *'The world's/not wanton/only wild and wavering'*, що дають звучанню цих слів потужності, сили та впевненості ліричної герої, її щирої віри у сказане. Такий самий ефект, за задумом, повинен пробуджуватися у свідомості

читача. На лексичному рівні бачимо використання як лексеми нейтрального реєстру (*world*), так і емоційно забарвлені слова (*wanton, wavering*). Слід зазначити, що лексема *'world'* має нейтральну конотацію і конкретне значення, у контексті поезії набуває функції метонімії (*'the world'*-усі та кожен, хто живе на планеті). На морфологічному рівні бачимо використання різноманітних прикметників для опису *'the world'* : *wanton, wild, wavering (Present Participle)*. На синтаксичному рівні маємо просте речення, граматично правильно побудоване, яке має складений іменний присудок. Далі тематично вірш можна поділити на 5 частин, це важливо зробити, адже засоби, які поетеса використовує протягом усієї поезії, змінюються в залежності від теми та настрою. Перша частина – друга та третя строфи, в яких лірична героїня має надію знайти слова, щоб її почули, відчули її внутрішній заклик. Друга частина складається з одного рядка *'All wars are useless to the dead'*, яка є камертоном усієї поезії, чіткою та прямою позицією авторки до слова *'wars'*. Третя частина-це четверта та п'ята строфи та рядок після, де відчувається ,з одного боку, відчай та безсилля ліричної героїні, а ,з іншого боку, велике бажання зарадити подіям. Четверта тематична частина-це шоста строфа, у якій бачимо сподівання та віру, мрії героїні у світле майбутнє, коли закінчиться війна, якими вона ділиться з людиною до якої звертається, візуалізує радісну та щасливу картину того, яким може буде життя без війни. Це наче остання спроба схаменути, торкнутися його серця. П'ята частина- це остання строфа. Звучить риторичне питання *'I'll have done nothing even for you ?'* , де відчуваємо сум та біль ліричної героїні , їй не вдасться врятувати хоча б одне життя, бо правила війни-жорстокі і перед її лицем вона не має зброї.

У першій тематичній частині на фонетичному рівні бачимо значну кількість алітерацій літер *w, v, t, n, d* та диграфу */ch/*, а також асонанс довгого та короткого звуків */u:/, /u/* *'I wanted to choose words that even you/would have to be changed by'*. Такі фонетичні прийоми створюють ефект ірреальності події і ,у той самий час, наполегливості ліричної героїні. Також присутні алітерації *t, d, s, l, n* та асонанси *o, a* *'Take the word/of my pulse, loving and ordinary/Send out your signals, hoist/your*

dark scribbled flags/but take/my hand'. Функція асонансу та алітерації тут дуже важлива, адже немає рими, присутні розриви рядків (enjambment), тому завдяки цим фонетичним прийомам створюється ритм, мелодика та настрій заклику, звернення, прохання. На лексичному рівні бачимо використання слів як у прямому значенні, так і у складі ідіоматичної фрази: *'Take the word of my pulse'* та *'take my hand'*. Едрієнн Річ комбінує слова з різними ступенями конотації *'loving and ordinary'*, використовує фразові дієслова *'send out your signals'*, спеціальну лексику *'hoist... flags'* та книжкову лексику *'scribbled'*. Отже, мова поезії сповнена несподіваними поєднаннями лексики. На морфологічному рівні бачимо значною мірою використання конкретних іменників (*word, pulse, signals, flags, hand*), прикметників (*loving (Present Participle), ordinary, dark, scribbled (Past Participle)*) та прийменників (*your, my*), що інтимізують зв'язок між автором та читачем. На синтаксичному рівні присутні наказові речення та нетиповий для англійської мови порядок слів *'Take the word/of my pulse, loving and ordinary'*.

У наступному рядку *'All wars are useless to the dead'* присутні алітерація *s* та асонанс літери *e*. Такі прийоми надають рядку додаткової емоційної наповненості та сили ствердженню. На лексичному рівні маємо загальновживані слова (*wars, useless, the dead*). На морфологічному рівні присутні деривативний прикметник (*useless*) та субстантивований прикметник (*the dead*). Щодо синтаксичного рівня, рядок являє собою просте речення.

У третій тематичній частині *'My hands are knotted in the rope/and I cannot sound the bell/My hands are frozen to the switch/and I cannot throw it/The foot is in the wheel'* фонетичний рівень позначений алітераціями *n, d, r, t* та асонансами *a, o, e*, які дають враження крику, безвиході, неможливості виконати свою внутрішню місію. На лексичному рівні авторка використовує слова та словосполучення здебільшого у непрямому значенні (*my hands are knotted in the rope/my hands are frozen* – *мої руки скуті, the foot is in the wheel*-я *напоготові*), ідіоматичні вирази (*sound the bell*- американська ідіома, яка означає «тримати зброю и шокувати опонента»). На морфологічному рівні бачимо використання пасивних конструкцій

'...are knotted, ...are frozen' , які виконують функцію додаткового акценту, підкреслення (*emphasis*). На синтаксичному рівні – складносурядні речення, з'єднані прийменником 'and'. Варто зазначити, що поетеса також використовує стилістичну фігуру - анафору. Єдинопочаток бачимо у 13 та 15 (*my hands*) рядках та у 14 та 16 (*and*).

У четвертій тематичній частині спостерігаємо яскравий приклад алітерацій t, d, l, s та асонанс і 'When *it's finished and we're lying/in a stubble of blistered flowers/eyes gaping, mouths staring/dusted with crushed arterial blues*'. Використанні фонетичні засоби, безумовно, передають настрій полегшення, легкості та радості, яке настане після закінчення війни. На лексичному рівні присутні загальноживані слова з нетральною конотацією (*flowers, eyes*), емоційно забарвлені (*blistered, staring, dusted, gaping*) та з рівня спеціальної лексики (*arterial blues*). На морфологічному рівні поетеса використовує Present Continuous для опису мрійливого пейзажу, де панує мир після війни, де вони з коханим знову разом, щасливі та безтурботні. Але авторка підкреслює, що наслідки війни залишать відбиток на кожній людині '*dusted with crushed arterial blues*'. На синтаксичному рівні бачимо складне складносурядне речення, ускладнене однорідними членами речення.

В останній строфі '*I'll have done nothing/even for you?*' бачимо алітерацію n та асонанс o, які створюють нисхідний тон, який передає сумніви та коливання душі ліричної героїні. На лексичному рівні присутня тільки нейтральна лексика (*do, nothing, for, you*) . На морфологічному рівні авторка використовує Future Perfect для того, щоб водночас підкреслити і відчай, і надію зробити хоча б щось від неї залежне. На синтаксичному рівні строфа являє собою просте речення.

Отже, поезія Едрієнн Річ '*Implosions*' є багатою на лінгвостилістичні засоби на всіх мовних рівнях, що демонструє поетичну майстерність та вміння поетеси оперувати ними для досягнення поетичності та впливу на емоційну сферу читача, всебічного розкриття теми та ідеї поезії.

К. В. Дусматова

ПРОБЛЕМА МУЛЬТИЛІНГВАЛІЗМУ ТА МУЛЬТИЛІНГВАЛЬНОЇ ОСВІТИ В СУЧАСНОМУ СВІТІ

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

Формування мультилінгвальної компетентності учнів є на сьогодні важливою дидактичною проблемою, розв'язання якої пов'язане з особистісним розвитком учнів та перспективами у сфері їх майбутньої професійної діяльності. Її актуальність зумовлена наявністю двох або більше мов у навчальних програмах сучасних навчальних закладів багатьох країн світу [2].

Питання вивчення та володіння іноземними мовами завжди було актуальним. До теми формування мовної компетентності зверталися зарубіжні вчені та філософи Л. Бахман, Л. Вітгенштейн, В. фон Гумбольдт, О. Потебня, Ж.-Ж. Руссо, М. Свейн, Ф. де Соссюр, Д. Хаймс, Н. Хомський, педагоги П. Гартман і Д. Джонсон. Серед сучасних дослідників можна зазначити Н. Баришнікова Г. Зінченко, Н. Євдокимова, Ю. Панасюк, Н. Шумарову та інших. Численні роботи, які присвячені проблемам мультилінгвізму та мультилінгвальної освіти свідчать про те, що питання мультилінгвальної освіти є одним з найактуальніших у сучасній методологічній та дидактичній науці [1].

Термін «мультилінгвальність» або «багатомовність» традиційно відноситься до здатності людини користуватися декілька мовами, а також до співіснування різних мовних груп на одній території. Однак, у європейській освітянській політиці термін "багатомовність" використовується для опису нової сфери політики Комісії, яка забезпечує умови для розповсюдження всіх мов, і в якій можна розвивати викладання різними мовами. Крім того, багатомовність - це також особливий тип мислення, який включає культурні цінності декількох націй і відкритий для діалогу [3].

Багатомовність як сучасне соціокультурне явище, розвивається під впливом наступних факторів:

- посилення ролі соціокультурного компонента - вивчення культури інших країн та глибше розуміння власної культури, участь у «культурному діалозі»;
- створення єдиного навчального простору і, як результат, бажання людей досягти загального європейського рівня мовних навичок та розвитку академічної мобільності для студентів та викладачів;
- необхідність багатомовної освіти як засобу навчання, що надає майбутнім професіоналам можливість використовувати свій потенціал та активно працювати на світовому ринку, а також суттєве збільшення обміну між професіоналами у XXI столітті;
- розвиток глобального інформаційного простору, швидке поширення сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, таких як телебачення та Інтернет, різні засоби масової інформації;
- використання нових інформаційно-комунікаційних технологій, розвиток дистанційного навчання, онлайн-навчання тощо [3].

Важливість мультилінгвальності як соціокультурного явища в сучасному суспільстві справді важко недооцінити, оскільки розвиток багатомовності сприяє зближенню націй, мирному співіснуванню, вихованню поваги до культури та мови, традицій та звичаїв інших народів, формуванню спільних цілей та інтеграційних цілей.

У цьому контексті мультилінгвальність як тенденція мовного розвитку сучасного суспільства дає можливість усвідомити своє місце та свою культуру в діалозі культур та цивілізацій у процесі співпраці з іншими людьми. На сьогодні полікультурна багатомовна освіта шляхом паралельного викладання локальних мов та іноземних мов модернізує цілі та зміст національних систем освіти в європейських країнах, включаючи Україну. В умовах глобалізації, економічної інтеграції та створення єдиного європейського економічного та освітнього

простору, нові цілі освіти спрямовуються на підготовку фахівців європейського рівня, здатних до конкурентоспроможності на європейському ринку праці[4].

Традиційні навчальні програми з іноземної мови у вищій школі зосереджуються на навчанні однієї іноземній мові, а багатомовні навчальні програми включають більше однієї мови в тій чи іншій формі. Слід зазначити, що багатомовна освіта забезпечує студентам широкий доступ до інформації в різних галузях навчання, її здобуття відповідно до індивідуальних потреб, можливість подальшої освіти, що надає додаткові можливості конкурувати в Європі.

Зміст багатомовної освіти передбачає міждисциплінарний синтез навчальної, мовної та культурної складових і може бути представлений одиницями різного рівня складності [1].

Результатом багатомовної освіти є досягнення базової мультилінгвальної компетентності, що дозволяє розглядати її не лише як альтернативний спосіб вивчення мови, але і як спосіб здобуття спеціальних знань, прихильність до світових культурних цінностей та розвиток соціальних та комунікативних навичок. Українські інститути, через які Україна приєдналася до Болонського процесу, який має на меті створити потужну єдину європейську систему освіти і, таким чином, підготуватися до професіонала, готового до постійного розвитку особистих навичок та здобуття нових знань.

Розвиток мультилінгвальної компетентності слід здійснювати спільно з рідною та іншими іноземними мовами. Залучення автентичних джерел, безумовно, позитивно позначиться на кращому оволодінні мовою та надасть студентам цінну інформацію про історію, традиції країни, мова якої вивчається, допоможе зрозуміти сучасний спосіб життя і, таким чином, розвиватиме не лише багатомовні, але й міжкультурні компетенції [2].

Важливість багатомовності як соціокультурного явища в сучасному суспільстві справді надзвичайна. Тому надзвичайно важливим є подальше вивчення впровадження методів організації самостійної студентської роботи, що містять багатомовний компонент у загальноосвітніх програмах університетів.

Список літератури

1. Бутенко Н. Вісник Львівського університету. Серія педагогічна. – 2009. 34 с.
2. Бутенко Н. Компетенції сучасного викладача вищої школи в контексті реалізації його місії. Серія педагогічна. Житомир : 2011. 203 с.
3. **Залужна А. О. Формування мультилінгвальної компетентності студентів через використання ігрових методів навчання на заняттях з іноземної мови. Педагогіка і психологія. 2018. 112 с.**
4. Карпчук Н.П. Політика мультилінгвізму Європейського Союзу. Луцьк. 2010. 44-47 с.

Т. І. Євтушенко

ОСОБЛИВОСТІ СТИЛІСТИЧНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ПОЕЗІЇ РЕЯ БРЕДБЕРІ

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

Рей Бредбері є одним з тих письменників, які в своїй фантастиці намагаються спиратися на деякі вже розроблені технічні новинки. В молодості його цікавили різноманітні виставки технічних новинок. Взагалі фантастика письменника в усьому є інтелектуальною, іноді навіть здається розпланованою. Це твори високоосвіченої людини, яка цікавиться всім. Не дивно, адже судячи з біографій, Р.Бредбері ніколи не шкодував сил і часу на духовні аспекти, які стали важливими для нього, склали сутність його душі.

Проблема невивченості художніх творів останніх років Рея Бредбері дозволяє літературознавцям інтерпретувати його творчість, поглиблюючи існуючі дослідження проблематики і поетики прозової спадщини американського класика-фантаста ХХ-ХХІ століття. Аналізуючи творчий доробок Рея Бредбері, «науковці рідко декодують інтенції письменника шляхом зіставлення сюжету, стилю, так званих «аксесуарних прикрас» оповідань, характерних для поетики даного автора, із проблематикою, стилістичними засобами, метафоричністю інших письменників» [1с.114].

Різні аспекти творчості Р.Бредбері досліджувались у працях зарубіжних, насамперед американських критиків (Ф.Дітц, Р.Кірк, У.Макнелі, У.Мейерс, Д.Моген, А.Дж. Стапл, Аніта Т. Саліван, Д. Вет, Гарі К. Вулф, Уейн Джонсон, Дж. Френк), а також українськими і російськими літературознавцями у статтях і монографіях (М. Пальцев, В.Варжапетян, М.Кисельова, О.Романова, В. Гаков, Ю. Серенков, Ю. Канькав, М. Ковальова, Ю. Кораткевич, В. Новикова, О. Артемова). Однак треба зазначити, що в сучасному літературознавстві існує лише загальний або оглядовий аналіз творчого надбання поданого письменника. Стилiстичний

аналіз його поезій практично відсутній, українською мовою було перекладено лише обрані поетичні твори. Сучасні науковці займаються вивченням окремо узятих аспектів його творчості. Стилiстичний аналіз поезій Р.Бредбері, нажаль, відсутній зовсім, зокрема тих поезій, які були обрані для аналізу в даній роботі.

Письменник та публіцист О.О. Кабаков назвав Р.Бредбері «одним з тих рідких письменників, яких можна перелічити в одному десятку, які створювали фразу назавжди». О. Кабаков займався розглядом окремих творів автора, а саме оповідання «І грянув грім», романів «451 градус за Фаренгейтом» і «Марсіанські хроніки». Він також назвав Р.Бредбері одним з найвидатніших письменників світу 70-х років ХХ століття, який став, на думку дослідника, класиком .

Інший письменник, поет та драматург В.Н. Войнович особливо цікавився оглядом його роману «Марсіанські хроніки», називаючи його збіркою «видатних творів». В. Войнович також охарактеризував Р. Бредбері як «загадкового письменника», похваливши його за уміння описувати міжпланетні пересування при тому, що сам Р.Бредбері «опасався пересуватися навіть у автомобілі». Войнович також вказував на особливий філософський зміст його фантастики .

Творчість Р.Бредбері підноситься до рівня справжньої класичної літератури ХХ століття; він заселяє свої твори привабливими персонажами і хитрими вигадками. До того ж, він започаткував полемічні теми і практично намагався вирішити в науковій фантастиці ряд складних запитань сучасності, які бентежать його як людину.

Серед найбільш часто вживаних стилістичних засобів, що є своєрідним відображення індивідуального стилю автора, стали епітети, метафори, іронія, метонімія, серед граматичних – це інверсія, паралельні конструкції, полісиндетон, повторення (анафора, анадиплозис), градація, серед фонетичних – алітерація.

Особливістю поетичного стилю Рея Бредбері є використання простих слів, висловів, що є зрозумілими для широкого кола читачів. Тут можна знайти просторіччя і навіть жаргонізми. Речення не є перевантаженими граматично. Майже кожного разу вони несуть певну інформацію або передають емоції, є

втіленням думок автора. Паралельні конструкції, що є часто вживаними, повтори окремих слів, анафори та прийом анадиплозису сприяють ліричній організації поезій, створюють ефект римованості, приводять читача до прийняття думки самого Р. Бредбері, яка висловлюється за допомогою лексичного складу англійської мови. Градація допомагає у емоційному сприйнятті яскравих образів, що створені поетом. Алітерація сприяє створенню ритму.

Після детального аналізу творів Рея Бредбері стає очевидним, що його творчість не підлягає загальним нормам масового виробництва сьогодення. Вона спрямована на формування образу нового читача, що мислить по-іншому. Саме для такого читача він створював тексти своїх творів, в якому намагався донести свої потаємні думки, турбування, навіть якщо той про це ще не знав. Його твори стали зразком для перетворення сучасного читача у читача нового, майбутнього покоління. Фантастика цього представника американської літератури полягає у використанні вигадки, гри, детективної інтриги, цікавих географічних об'єктів, психологізації образів та стосунків між людьми, своєрідного авторського стилю, метафоричності, що не були загально сприйнятими нормами жанру фантастичної літератури тоді, коли він став писати свої твори.

Детально проаналізувавши кілька поетичних твори Р.Бредбері, можна дістати висновку про те, що улюбленими лінгвостилістичними засобами автора є метафора-символ, порівняння, оксюморон, епітет, іронія, метонімія. Серед часто вживаних граматичних засобів треба відмітити інверсію, паралельні конструкції, полісиндетон, повторення (анафора, анадиплозис), градацію, серед фонетичних – алітерацію.

Характерною особливістю поетичного стилю Рея Бредбері незалежно від жанрової відповідності його твору є використання простих слів, висловів, що є зрозумілими для широкого кола читачів. Тут можна знайти просторіччя і навіть жаргонізми. Речення не перевантажені граматично. Переважно це прості речення, кожне з яких має несе певну порцію інформації або емоційне навантаження, висловлюючи думки самого письменника-поета. Паралельні конструкції, що є

часто вживаними в його творах (і поезії, які були проаналізовані нами в цьому дипломному дослідженні не стали винятком з цього правила), повтори окремих слів, анафори та прийом анадиплосису сприяють ліричній організації текстів, створюють ефект римованості, інколи навіть досить нав'язливо приводять читача до необхідності прийняття думки автора, яка лише висловлюється, а інколи навіть нав'язується автором читачеві. Градація допомагає у емоційному сприйнятті яскравих образів, що створені поетом. Алітерація сприяє створенню ритму.

Список літератури

1. Павленко Т.М. Чоловіки і символи у творах Рея Бредбері і

Ернеста Хемінгуея (на матеріалі оповідань «At the End of the Ninth Year» Рея Бредбері і «Cat in the Rain» Ернеста Хемінгуея)// Англістика та американістика. Зб. наук. праць, вип.1. – Дніпропетровськ: ДНУ, 2004. – С.114-119.

С. С. Жгир

**ЗАСОБИ ПЕРЕДАЧІ КОМІЧНОГО В РОМАНІ П. Г. ВУДХАУЗА «JEEVES
AND THE FEUDAL SPIRIT»**

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

Роман англійського письменника П. Г. Вудхауза «Jeeves and the Feudal Spirit» – справжній взірєць комічного роману. Але попри це, творчість П. Г. Вудхауза не була детально досліджена українськими вченими, що становить актуальність роботи.

Відповідно, об'єктом дослідження виступають засоби передачі комічного. Предметом дослідження є роман П. Г. Вудхауза «Jeeves and Feudal Spirit».

Щоб досягнути комічного ефекту, П. Г. Вудхауз, як майстер комічного роману, використовує різноманітні засоби передачі комічного. Окрім власне специфічних засобів творення комічного, автор також вживає мовностилістичні фігури, які, хоча і не мають очевидних ознак комізму, є ключовими для творення комічного ефекту.

Аналізуючи твір «Jeeves and Feudal Spirit», можна помітити, що ключовими прийомами для автора у творенні комічного ефекту, є саме стилістичні засоби – різноманітні тропи, які одночасно виконують декілька важливих функцій, не обмежуючись лише створенням комізму.

По-перше, вони забарвлюють мову письменника, роблячи її більш «живою» та яскравою. По-друге, вони наближають читача до героя, іноді дозволяють розкрити характер персонажів через їх мову або їх опис іншими персонажами. По-третє, такі прийоми допомагають зробити твір чудовим ресурсом для читача для вивчення істинно британського варіанту англійської мови.

Серед стилістичних засобів, що додають комічного ефекту у романі, найбільш вживаними є: метафора, порівняння, каламбур, алюзія, повтор, сарказм, тощо.

Проілюструємо кілька прикладів цитатами з твору:

- «Don't fail me, my beautiful bountiful Bertie», «I can see you getting a rousing welcome from the members, with a **hey-nonny-nonny** and a hot **cha-cha**» (гра слів);
- «I said, **feeling like a shepherd** when a strayed sheep comes trickling back to the fold» (порівняння);
- «But who is this **hound of hell**? I don't know any Gorringes» та «I was dashed if I was going to have him muscling in and **trying to edit the Wooster face**». (метафора);
- «There are **limits**, I mean to say, and sharply defined **limits** at that, and these **limits** I felt that he had passed by about a mile and a quarter» (комічний повтор);
- «I am sorry, Jeeves. I had hoped for your **sympathy and cooperation**, but if you are unable to see your way to **sympathizing and co-operating**, so be it» та «I shall **maintain the status quo**. It is **status quos that people maintain**, isn't it?» (перифраз).

Окрім цього, письменник використовує доволі багато прийомів на лексичному рівні, що створюють комічний ефект. До них належать: ідіоми, фразеологізми, кліше, іншомовні запозичення тощо. Також автор нерідко вживає неформальні слова, що також відіграють велику роль у творенні комічного.

Варто зазначити, що просторічна лексика та велика кількість ідіом та фразеологізмів переважно насичує мову аристократа Вустера, що не є характерною рисою мовлення представника вищого класу, і саме тому створює комічний ефект. Камердинер Дживз, у свою чергу, навпаки спілкується вишуканою «аристократичною» англійською і, на відміну від свого господаря, рідко вживає просторічну лексику. На цьому контрасті їхнього мовлення базується комічність усього роману.

Проілюструємо кілька прикладів цитатами з твору:

- «They were, she said, **creeps of the first water** and would **bore the pants off me**». «Creeps» — неприємна особа (неформально), «of the first water» (ідіома) —

найкращої якості, «bore the pants off of someone» (ідіома) — змусити когось нудьгувати.

- «...and old W. in a moment of temporary insanity recently married my Aunt Agatha **en secondes nocces**, as I believe the expression is» (en secondes nocces (фр.) — у другому шлюбі) — вживання іншомовних слів та виразів;
- «I'll meet him with a firm nolle prosequi» (nolle prosequi (лат.) — не звинувачую) — вживання іншомовних слів та виразів;
- «'J'y suis, j'y reste, Jeeves,' I said, becoming a bit Parisian», — вживання іншомовних слів та виразів.

Отже, можна зазначити, що роман автора — унікальний екземпляр справжнього англійського гумору, який може бути використаний для глибшого вивчення класичного варіанту англійської мови та ознайомлення з неформальним, сленговим варіантом мови часів Вудхауза, який також вжито у творі.

Завдяки тому, що у романі «Jeeves and Feudal Spirit» вміло поєднується класична англійська з неформальною, завдяки тому, що аристократ розмовляє як камердинер, а камердинер часом є розумнішим за аристократа, завдяки наявним стилістичним тропам та фігурам, та багатій лексиці, роман можна назвати взірцем англійського комічного роману. А його дослідження та аналіз засобів комічного, вжитих у ньому, має велике значення для українського мовознавства.

МУЛЬТИКУЛЬТУРНІ ТА МУЛЬТИЛІНГВАЛЬНІ РИСИ ПОЕТИЧНОЇ ТВОРЧОСТІ ШЕЙМАСА ХІНІ

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

Для багатьох держав, що розвиваються в умовах світової глобалізації та міграції, досягнення соціальної гармонії в суспільстві мультикультуралізму і мультилінгвізму стає актуальним питанням. Звернення до ірландського досвіду обумовлено тим, що двомовність і різноманіття культур вже протягом декількох десятиліть є державною ідеологією і політикою Ірландії.

Унікальність Ірландії полягає в тому, що в країні одночасно йшли два процеси:

- з одного боку в результаті еміграційного зростання все більш різноманітне населення наштовхнуло країну очолити національну політику офіційного мультикультуралізму;
- з іншого боку ірландське суспільство боролось за національну єдність.

Багатьом ірландським письменникам доводилось розробляти свою техніку поводження з англійською мовою, намагаючись зберегти гельську мову у різні способи. Серед них був уродженець Північної Ірландії Шеймас Хіні.

Зіткнення з «батьківщиною натхнення» в поезії Ш. Хіні часто здійснюється за рахунок використання елементів ірландського варіанта англійської (**Hiberno-English**) і Ольстерського діалекту (**Ulster English**), що зазнали впливу ірландської та шотландської мов.

Лінгвостилістичний аналіз тексту включає розгляд його мовної організації, вивчення взаємозв'язків мовних засобів у системі тексту.

Комплексне вивчення художнього тексту переконливо підтверджує цілеспрямований характер взаємодії мовних одиниць в рамках авторського тексту для повного втілення в ньому естетичної концепції.

У деяких випадках Ш. Хіні навмисно вводить в текст слова, що належать північноірландському діалекту або гіберноанглійському, роблячи їх опорними точками і смисловими домінантами віршів.

У вірші «**Crossings xxxii**» Хіні віддає належне завжди близькому йому сюжету – своєму сільському ольстерському (Ulster) вихованню («**Running water never disappointed**» / «вода, що біжить – ніколи не знівечила»). Тільки те, що рідне серцю ніколи не розчаровує, а, навпаки, згадка про нього може розрадити в тяжку хвилину («**always furthered something**»/ «завжди щось сприяло йти вперед»).

Автор використовує наступні стилістичні засоби:

1) метафору, наголосивши, що на його шляху зустрічаються перешкоди у вигляді «**stepping stones**»/ «виступаючого каміння», які фіксували етапи життя («**stations of the soul**»/ «станції душі»);

2) алюзію на «Stations of the Cross» (Хресну ходу), де станції представляють послідовні дії в останній день Ісуса на Землі як людини.

3) діалектизми: – «**A kesh could mean the track some called a causey**»/ «кеш може означати доріжку, яку називають дамбою», де «**kesh**»/ «**causey**» слова діалекту ольстерської мови, що є аналогічним англійському перекладу «causeway»;

4) метонімію «souls», натякаючи на сільських працівників, чорноробів, яким був його батько («**souls cast off**»/ «непотрібні душі»), які готові перейти з земного берега на той, що знаходиться на іншій стороні невеличкого струмку («**they crossed the log that spans the burn**» / «колода, що з'єднує струмок»).

Почути і відтворити звук знайомих слів дає змогу авторові «повернутися» додому і заспокоює його («**steadies me to tell these things**»/ «примушує мене розповісти ці речі») та підготовлює для чогось мимовільного – згадка про батька і радісне лице сина («**my father's shade appearing to me**»/ «батька мого тінь, що з'являється до мене»).

Хіні прискіпливий майстер, який використовує комбінації голосних і приголосних звуків, щоб створити вірш, який слід слухати, вплітаючи у текст чотирнадцять асоціативних звукових ланцюгів і, утворюючи внутрішні рими, автор репрезентує їх з інтервалом протягом всього тексту. Наприклад, перший

рядок кожної строфи у вірші «**A new song**» об'єднує носові [n] та [m] поряд із скупченням білабіальних, альвеолярних та велярних звуків з парою сибілянтів [s].

Незважаючи на політичну важливість, тон віршів Ш.Хіні легкий, спокійний і, навіть, спочатку здається грайливим. Створити таку атмосферу Хіні вдається за допомогою тропів та особливостей лексики і синтаксису. Наприклад, автор часто використовує 1) фактори відчуття: запах («*musk*»), звук («*vanished music*»), смак («*libation*»), дотик («*licking*»); 2) лексику інтимної чуттєвості: «*potent*», «*pleasuring*», «*tongues*», «*rise*», «*licking deep in native haunts*»; 3) градацію (anti-climax) «*new*», «*lost*», «*vanished*»; 4) порівняння: «*river – girl*», «*stepping stones – bad teeth*», «*girl – vestal maiden*»; 5) постійний заклик до зброї: «*must rise*», «*flood*», «*enlist*», «*greens*», передуючи несподіваною подією («*meet*», «*chance*»), що об'єднуються задля боротьби з мовою загарбників.

Ірландський письменник часто звертається до національної міфології чи народної пісенної традиції. Прикладом є його вірш «**Maighdean Mara**», що у перекладі з ірландської – «морська дівка», де Хіні представляє в образі морської дівки «*selkie*» жінку, яка вчинила самогубство і, тим самим, немов, вирвалася з тиску оточуваної її реальності: «***This is the great first sleep Of homecoming, eight Land years between hearth and Bed steeped and dishevelled***». Автор, використовуючи метафору, натякає на перебування жінки в полоні заміжжя («***between hearth and Bed***»/ «між домашнім вогнищем та ліжком»), але позбавляє її сутності, зобразивши це за допомогою неологізму: її чарівний одяг майже все-таки океанований («***her magic garment almost ocean-tinctured still***»). Епітет «*undulant*»/ «хвилеподібний» навмисне натякає читачам на нещасну долю жінки в подружньому житті.

Вірш можна розглядати як притчу про Ірландію, в якій племінні табу та закони можуть настільки легко переважати цивілізовані гуманні цінності, що «жінка вважає за краще вбити себе», ніж бути відштовхнутою нехристиянською громадою (в творі це невірний чоловік), в якій вона живе.

Vlada Zakharchenko

THE FEATURES OF METAPHOR FUNCTIONING IN CONTEMPORARY PRINTED ENGLISH LANGUAGE MEDIA

Oles Honchar Dnipro National University

The metaphor for a long time has been a permanent theme in not only linguistic, but also philosophical, psychological, pedagogical researches. The number of works devoted to solving the problem of metaphor functioning, metaphorical issues, continues to grow steadily.

The interest of scholars in the phenomenon of metaphor was born in the era of antiquity, which is reflected in the works of «Rhetoric» and «Poetics» by Aristotle. Over time, the number of scientists increased significantly and N. D. Arutyunova, I.V. Arnold, G. Lakoff, M. Johnson and others joined Aristotle.

Aristotle understood the term metaphor as «giving the thing a name that belongs to something else; the transference being either from genus to species, or from species to genus, or from species to species, on the grounds of analogy». In the classical rhetoric of Aristotle, the metaphor was presented mainly as a deviation from the norm, the transfer of the name of one object to another.

The development of cognitivism made it possible to rethink the metaphor in a completely different way – as an advanced means of cognition and thinking. In their work, G. Lacoff and M. Johnson established the thesis that most of the conceptual system of man is constructed by the metaphors. According to the authors, metaphors are the means of knowing the reality and an instrument for conceptualizing the experience and linguistic activity of a person.

Prominent linguist I.V. Arnold classified the metaphor by the structure parameter on: simple metaphor (using one consumed expression in the figurative value); sustained metaphor (used during a large fragment of text through a series of interconnected

simple metaphors that extend the value of each other); conceptual metaphor (applied to the whole text).

Researcher P. Newmark identifies six types of metaphors: dead metaphors, cliché metaphors, general or stock metaphors, adapted metaphors, innovative or metaphorical neologisms and creative (original), so called authorial metaphors.

Thereby, the study of metaphor is the great value for linguists, translators and literary critics, as metaphoric images are found in different varieties of life, science and permissible studies that are permanently updated and published in the media. The media is the means of information and the means of persuasion. It is an integral part of the life of modern society that needs high quality, operative and credible information at any given time. In media, metaphors and metaphors-neologisms are most often entrenched in such semantic spheres: the terms and slang of high-tech vocabulary, social, economic, political, medical and everyday vocabulary. Although, the spread of the worldwide pandemic COVID-2019 in the world causes recent changes in the media themes, thus all the earlier listed thematic aspects are connected with life in «the new world» and the concept of «man» in it. Accordingly, a detailed investigation of the metaphor as a stylistic device and the peculiarities of its functioning in the corpus of newspaper articles of «The New York Times» is based on the specified classifications of scientists I. Arnold and P. Newmark.

To begin the analysis it is significant to acknowledge, the impact of the coronavirus that captured the whole world in 2020, is being felt in many countries. «*A morbid – and chillingly astute – new slang term for the coronavirus pandemic: **boomer remover*** (baby boomer is a term used to describe a person who was born between 1946 and 1964)». Sustained metaphor-neologism is used to reveal that the virus is particularly deadly for the elderly. There is «*another chilling term to characterize it: a «**brother killer**»* (in America, the word «brother» is common among African- Americans, which can now also be heard as the slang expression «bro» in relation to acquaintances and friends». Sustained metaphor-neologism shows that COVID-19 is also disproportionately deadly for men and for African-Americans in particular. Also «*the people living **on the edge of***

society, existing in the shadows (simple, stock metaphors), *exempt from America's sympathies* (simple, adapted metaphor expressed by the means of metonymy)» [6] and prisoners in the Cook County Jail in Chicago, that is «*a hot spot for the coronavirus* (simple, stock metaphor)», feel the devastating effect not only of the pandemic but of public consciousness in the USA.

Thus, metaphors in nonfiction style texts inform the audience about the political and health situation, as well as the economy that has «*the economic and financial fallout* (simple, stock metaphor)». «*While stocks in the United States have hit the bottom* (simple, stock metaphor)... *barely half as bad as in 2008*»; «*that's why the Federal Reserve took aggressive easing measures on Sunday, that were straight out of the 2008 crisis playbook* (simple, stock metaphor)». Accordingly, with the knowledge of the previous crisis the US authorities are improving global recession; looking for ways to ease the economic sting of strict lockdown measures due to the impact of COVID-19. «*Hidden within \$16 trillion corporate debt market are many potential troublemakers, including the zombies*». «**Zombies**» is the simple adapted metaphor interpreting companies that earn too little even to make interest payments on their debt, and survive only by issuing a new debt.

«*And American oil companies struggling with collapsing prices, took the unusual step of getting involved after the two countries (Russia and Saudi) entered a price war a month ago*» – these simple stock metaphors transfer an agreement of Mr. Trump and «*oil nations*», which made «*an acknowledgement that their gamble was causing self-inflicted economic wounds* (simple, stock metaphor)». «*The change in course should give a lifeline to American companies*» – simple, stock metaphor that shows possible economic growth and improvement in the country.

Alongside with the economy, mass media reflects agriculture that is equally affected by the pandemic dissemination. With restaurants and schools closed, many of the nation's largest farms are destroying millions of pounds of fresh goods that they can no longer sell. «For years, dairy farmers have struggled with low prices and bankruptcies. «*Eventually the plant ran out of storage* (simple dead metaphor)» and «*Mr. Myers said there were no good solutions to the fresh food glut* (simple, stock metaphor)».

Lockdown times highly concern issues of fashion in the mass media. «*Magazines were on rocky ground before the coronavirus started spreading across the globe, and the industry is now in free fall. Luxury companies, who provide the ads that are **the lifeblood of fashion** and lifestyle publications, have cut or frozen their marketing budgets*». Given simple stock metaphors convey challenges that fashion mass media, corporations and fashion events face these times. «... have mourned **the end of the fashion show that was the street — the daily swirl of color...**», the quotation shows that people made «*the shift in apparel from suits and heels to working-from-home leggings and sweats*» and are more interested in staying home rather than fashion. «*Nevertheless, this dreadful virus has pushed all of us to assess our needs, make difficult decisions and build stronger partnerships and **family bonds*** (simple dead metaphor)».

Taking into the consideration sports and health topics: «*The researchers cautioned that little is known about heavy breathing during aerobic exercise and how it affects viral spread. But they had plenty to say about fit, spit ... and **facial saunas***»; «*in effect, the mask turns the bottom half of your face into a «**mini-sauna**» he says, leading to a buildup of sweat under the mask and a related rise in nasal secretions*». Expressions «**facial saunas**» and «**mini-saunas**» are simple metaphors–neologisms that refer to biological evaporating and breathing processes.

To sum it up, the newspaper–journalistic style of contemporary printed English language media texts quickly responds to new trends and events in society by replenishing the vocabulary with words to announce them. Thus, metaphors–neologisms are common in texts. The metaphor in nonfiction is a widely used linguistic tool. This is explained by its high evaluative potential, its imagery, the ability to effectively realize the author's intention and influence on the audience. They are mainly used in describing political and economic events, health issues and rarely in cultural, nonetheless, all semantic topics are interconnected. Most often metaphors are found in the informational-analytical texts.

А. В. Кальницька

ОГЛЯД ПІДХОДІВ ДО РОЗУМІННЯ ПОНЯТТЯ «КОМУНІКАТИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ»

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

В останні роки найефективнішим методом навчання англійської мови вважається комунікативний підхід, який орієнтований на організацію процесу навчання, як процесу реального спілкування завдяки моделюванню основних закономірностей мовленнєвого спілкування.

Актуальність досліджуваної проблеми обумовлена певними змінами, зокрема, оптимізацією процесу навчання, зміною навчальних матеріалів та вимог до навчального процесу, відповідно до закону України про освіту № 2245-VIII, який вступив у дію 1 вересня 2018 року. Усі вищезазначені зміни визначили актуальність дослідження проблеми формування комунікативної компетентності у діалогічному мовленні у загальнотеоретичному та практичному аспектах.

Проблема формування комунікативної компетентності широко вивчається мовознавцями та методистами. Серед іноземних дослідників можна виділити Н.Хомського, який вперше ввів поняття «компетентність у науковий дискурс», І. Шехтера, який розробив емоційно-змістовий підхід до вивчення англійської мови, згідно якого учні не вивчають граматичні правила, а одразу практично використовують вивчений матеріал у діалогічному мовленні.

Проблему формування комунікативної компетенції школярів на уроках англійської мови досліджували: О.Бодальов, Ю.Ємельянов, Н.Кузьміна, С.Макренко, Ю.Паскевська, Л.Петровська, Н.Чепелева, В.Черевко та ін. Сутність і структуру іншомовної комунікативної компетенції вивчали А.Андрієнко, Г.Архипова, Н.Гез, С.Козак, О.Павленко, Н.Пруднікова, Ю.Федоренко, Н.Чернова та ін.

Психологічні аспекти проблеми формування мовленнєвої компетенції відображені в працях Л. Щерби, Л. Виготського, М. Жинкіна, І. Синиці. Педагогічні і методичні питання її формування розробляли й сучасні вчені: В. Бадер, О. Біляєв, Т. Ладижинська, М.Пентилюк, Л. Мацько.

Питання формування комунікативної компетентності розглядається Н. Ануфрієвою [2] у психологічному аспекті. Дослідниця, зокрема, вважає, що комунікативну компетентність характеризують такі здібності особистості, як здатність робити соціально-психологічний прогноз ситуації, в якій відбуватиметься спілкування, тобто здатність людини передбачати певні події, здатність соціально-психологічно програмувати процес спілкування, спираючись на своєрідність комунікативної ситуації, вміння “вживатися” в соціально-психологічну атмосферу комунікативної ситуації, тобто робити правильну оцінку позитивних і негативних аспектів ситуації спілкування, здатність здійснювати соціально-психологічне управління процесами спілкування в комунікативній ситуації (організація уваги партнерів спілкування, стимулювання їх комунікативної активності, керування процесом спілкування).

Комунікативна компетентність так само детально розглядається у роботах Ю. Ємельянова [1]. Він визначає це поняття, як засновану на знаннях та чуттєвому досвіді здатність людини орієнтуватися в ситуаціях спілкування та вільно володіти вербальними та невербальними засобами спілкування.

Л. Петровська називає комунікативну компетентність складним поєднанням перцептивних, комунікативних та інтерактивних елементів спілкування. Комунікативна компетентність, за визначенням Л. Мацько, є «знання про національно-ментальну і ритуальну та конвенційну специфіку, соціальну зумовленість мовного спілкування, ситуативно-тематичні вимоги та стилістичні нюанси, комунікативні стратегії й тактики мовленнєвої поведінки, процедурну обізнаність, інтенцію» [4].

Загалом комунікативна компетентність у науці розглядається як здатність індивіда налагоджувати та підтримувати необхідні контакти в соціумі, як

сукупність знань, умінь та навичок у сфері вербальних і невербальних засобів для адекватного сприйняття та відображення дійсності у різноманітних ситуаціях спілкування [3].

Комунікативна компетенція формується на основі взаємопов'язаного мовленнєвого, соціокультурного і мовного розвитку учнів відповідно до їхніх вікових особливостей та інтересів на кожному етапі оволодіння іноземною мовою. Також поняття «комунікативна компетентність» розглядається, як необхідний людині рівень сформованості досвіду, умінь і навичок міжособистісної взаємодії, щоб успішно функціонувати в суспільстві з урахуванням власних здібностей і соціального статусу.

Серед різноманітних підходів до розуміння цього поняття цікавим є трактування комунікативної компетентності як готовності до діяльності. Комунікативна компетентність – це здатність встановлювати і підтримувати контакти з людьми, певна сукупність знань, умінь та навичок, що забезпечують ефективне спілкування, передбачають уміння змінювати глибину і коло спілкування, розуміти й бути зрозумілим для партнера у процесі спілкування [3].

Отже, у сучасній науковій літературі існують багато підходів до розуміння комунікативної компетентності, яка розглядається з психологічної, діяльнісної, лінгвістичної та методичної точок зору.

Бібліографічні посилання

1. Ємельянов Ю. Н. Теория формирования и практика совершенствования коммуникативной компетентности/ Ю. Н. Ємельянов, СПб. 1999. 403с.
2. Жилкина Д. Н. Решение коммуникативных проблем в процессе обучения иностранным языкам / Д. Н. Жилкина. ИЯШ. 1992. № 1.
3. Мамчур Л. І. Мовна і комунікативна компетентність особистості: суть і характерні ознаки / Л. І. Мамчур // Педагогічні науки : зб. наук. пр. / Херсон. держ. ун-т. - Херсон : Вид-во ХНУ, 2006. - Вип. 42. - С. 193-197. - Бібліогр.: с. 197 (12 назв).
4. Петровская Л. А. Компетентность в общении. Социально-психологический тренинг : учеб. пособие / Л. А. Петровская. М.: МГУ, 1989. 216 с.

ЛІНГВОСТИЛІСТИЧНІ АСПЕКТИ ПОЛІТИЧНОГО ДИСКУРСУ

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

Поняття «дискурс» інтерпретується різними вченими неоднозначно, тому воно є одним із складних явищ сучасної лінгвістики та лінгвістики мови.

Е. Бенвеніст одним з перших використав слово «дискурс» як термін, позначивши ним «мовлення, привласнюване мовцем» [4, с. 136–137].

Відомий науковець В. Звєгінцев описує дискурс як одиницю тексту, змістовну єдність, що реалізується у вигляді речень, пов'язаних між собою смисловими зв'язками [5, с. 15].

Ю. Габермас, який є засновником комунікативної філософії, виділив такі види дискурсу, залежно від ситуації: 1) дискурс як засіб комунікативної дії (наприклад, розмова з метою навчання або надання інформації); 2) комунікативна дія у формі дискурсу; 3) терапевтичний дискурс (наприклад, розмова між лікарем і пацієнтом); 4) нормативний дискурс, що використовується вирішенні проблематичних питань (наприклад, наукова дискусія); 5) нові форми дискурсу (навчання за допомогою дискурсу замість використання дискурсу як засобу для надання інформації та інструкцій) [1, с. 90].

Політичний процес не може існувати без комунікації. Мова необхідна для того, щоб надавати інформацію, віддавати накази або переконувати когось у чомусь. На противагу іншим сферам людської діяльності, специфіка політики полягає переважно в її дискурсивному характері. Влада у своїй діяльності використовує здебільшого комунікативні стратегії. Політична мова має бути зрозумілою (згідно з тим, які завдання включає у себе пропаганда) та орієнтована на певну групу (через історичні та соціально-психологічні причини).

Політична комунікація – це «...передача будь-яких повідомлень, які впливають на розподіл та використання влади у суспільстві...» [7, с. 311]. Політичний дискурс представляє собою явище, яке найчастіше проявляється у соціумі в порівнянні з іншими типами дискурсів.

Політичний дискурс відображає суспільно-політичне життя країни, несе у собі елементи її культури та цінностей. При вивченні політичного дискурсу вчені різних напрямків звертають увагу на проблеми, що пов'язані з функціонуванням мови в політичній сфері. При аналізі політичного дискурсу можна виділити актуальні концепти певного етапу суспільного життя, ознайомитися із тактиками й стратегіями спілкування, дізнатися універсальні й національно-специфічні особливості політичного дискурсу.

Ціль політичного дискурсу – це переконання, вплив на певні наміри людей, їх думок та мотивації. Завдання автора при цьому зробити так, щоб інтерпретатор не зрозумів, що йому намагаються нав'язати свою думку та підштовхнути у потрібному напрямі. Автор дискурсу має підготувати свідомість реципієнта так, щоб уникнути зіткнення в свідомості окремої людини суперечливих знань, ідей, переконань або поведінкових установок (когнітивного дисонансу).

Політичний дискурс використовується у промовах політика, зверненнях політика до народу (наприклад, інавгурація президента), дебатах і так далі (в усній формі), а також у політичних документах, звітах у парламенті, політичній рекламі, протоколах і так далі (у письмовій формі).

А. М. Баранов и Е. Г. Казакевич дають наступне визначення політичного дискурсу: «сукупність всіх мовних актів, які використовуються в політичних обговореннях, а також правил публічної політики, які спираються на традицію та перевірені досвідом» [3, с. 6].

Е. Й. Шейгал у своїй роботі вказує, що «політичний дискурс належить до інституційного різновиду спілкування». Інституційне спілкування є статусно-орієнтованим. У ньому беруть участь представники інститутів і клієнти. «Клієнт» у політичній комунікації, як правило, масовий [6, с. 33]. Автор вважає основною

функцією політичного дискурсу його використання у якості інструменту політичної влади (боротьба за владу, її збереження, перерозподіл тощо [6, с. 48].

Однією з головних функцій політичного дискурсу є пропаганда, а саме нав'язування певних поглядів, цінностей життя, ідеалів громадськості. Маючи на меті досягнення політичних цілей також важливим є контроль за поширенням інформації, переконання реципієнта, підбиття та спонукування його до певних дій.

Основними типами політичного дискурсу на думку О. Страшевської є: «пропаганда на виборах (залежно від масштабу виборів – місцеві, муніципальні, штатні, національні, президентські, мажоритарні, парламентські – насиченість та театральність політичного дискурсу стає явнішою та яскравішою або навпаки) та прес-конференції (причина конференції визначає тему дискурсу)» [2, с. 76].

Отже, комунікації є основним фактором існування політичного процесу. Політичний дискурс являє собою сукупність політичних текстів, що існують у соціумі та використовуються у політичних обговореннях та як інструмент політичної влади.

Список літератури

1. Габермас Ю. Комунікативна дія і дискурс – дві форми повсякденної комунікації. *Першоджерела комунікативної філософії*. К.: Либідь, 1996. С. 84–90.
2. Страшевська О. Типологія дискурсу як об'єкта лінгвістичних досліджень. *Людина. Комп'ютер. Комунікація: зб. наук. пр.* Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2015. С. 76-78.
3. Баранов А. Н., Казакевич Е. Г. Парламентские дебаты: традиции и новации: сов. полит. яз. (от ритуала к метафоре). М.: Знание, 1991. 63 с.
4. Бенвенист Э. Общая лингвистика. М.: Прогресс, 1974. 448 с.
5. Звегинцев В. А. О цельнооформленности единиц текста. *Известия АН СССР. Сер. литературы и языка*. 1980. Т. 39. № 1. С. 13-21.
6. Шейгал Е. И. Семиотика политического дискурса: дисс. ... д-ра филол. наук / Волгоградский гос. пед. ун-т. М.: РГБ, 2005. 431 с.
7. Schudson M. Sending a Political Message: Lessons from the American 1790s. *Media, Culture and Society*. 1997. Vol.19. № 3, pp. 311-330.

Т. В. Кирпита

РОМАН-ФАНТАЗІЯ «ГЛЕЧИК ЗОЛОТА» ДЖЕЙМСА СТІВЕНСА ЯК ПЕРЕОСМИСЛЕННЯ ТРАДИЦІЙ ФІЛОСОФСЬКОГО РОМАНУ

Національна металургійна академія України

Уолтер де ла Мар написав чудову передмову до роману, у якій віддав належне таланту автора:

«У всьому світі є лише одна людина, яка могла б достовірно і докладно описати «Глечик Золота», і ця людина – містер Джеймс Стівенс, який його написав. І навіть йому довелося б просто написати цю книгу заново. Як половина всіх найкращих книг, ця – більш ніж трохи божевільна і просто переповнена життєвістю і красою. Це гімн Нісенітниці, а справжня «Нісенітниця» - це мудрість навиворіт, і тому позамежна лише для немудрого сприйняття... На відміну від другої половини так званих «найкращих» книг, ця, власне – взагалі є не книгою, але божевільним шиттям із клаптів – щось на зразок клаптикового пледу, у якому можна гріти кістки на порозі часу і простору і думати про все і ні про що, про високих богів і маленьких, співаючих богів, про дев'яносто дев'ять Грацій, про Людину, про Пана, про Невинність...» [1, с. 7].

У «Глечику золота» поєднуються казка, реалізм та афористичність, і в результаті з'являється неймовірний філософський роман-фантазія, насичений образністю, метафорами, символами. Це і казка, і любовна історія, і притча.

Стівенс бере за основу казковий сюжет викрадення і пошуку, коли герой вирушає в дорогу для того, щоб повернути загублену чи викрадену річ або людину. У романі Стівенса три такі об'єкти: глечик золота, викрадений у лепреконів фермером Міхулом МакМуррахау, дочка фермера Кейтілін, викрадена античним богом Паном, і Філософ, якого заарештовує поліція внаслідок наклепу з боку лепреконів. До фермерів і лепреконів, звичних для народної казки, приєднуються

ірландські та античні боги, конторські службовці й поліцейські, що окреслює часово-просторові рамки сюжету як сучасну Ірландію. «Глечик золота», за словами П. МакФейт, — це гра між письменником і читачем, бесіда між ними про життя, людські стосунки, ірландський націоналізм, релігію, закон, державність та інші речі; це перетворення неможливого на дійсне [2, с. 34].

У «Словнику літературознавчих термінів» наводиться два визначення філософського роману:

1) Твір власне філософського характеру, що набув форми образної оповіді з метою більшої емоційної переконливості, популярності, гостроти і т. ін.

Філософський роман тяжіє до яскраво вираженої художньої умовності: герої його не характерами, що саморозвиваються, але виступають як виразники ідей автора, як резонери; сюжет і саме вирішення конфлікту підпорядковані руху певної філософської концепції. Саме зображувальне полотно твору зазвичай не має тієї міцності й мальовничості, що притаманні власне художньому твору.

2) Філософським нерідко називають також найбільш глибокі й місткі за своїм художнім смислом романи, наприклад, романи Сервантеса, Стендаля, Достоевського. У даному випадку мають на увазі, що творці цих романів, як і видатні філософи, розкривають вирішальні, основні питання людського буття, прагнуть створити цілісне уявлення про світ...Але слід усвідомлювати, що вираз «філософський роман» має у цьому випадку переносне значення, яке принципово відрізняється від прямого смислу терміну «філософський роман» [3, с. 436].

Формально роман є філософським у першому, основному значенні. Крім того, що у ньому є двоє філософів, які постійно розмірковують, і до яких постійно приходять люди за порадою, автор у вуста і голови персонажів вкладає думки про побудову світу, зміст речей, сенс буття.

Що ж відрізняє роман Джеймса Стівенса від філософського роману? Спираючись на визначення, яке ми навели вище, вже можна говорити про відмінності. Так, герої філософського роману статичні, не розвиваються. У Стівенса ж ми спостерігаємо, як філософ змінює своє ставлення до життя:

вирушивши у подорож, він розуміє, що мудрість – це ще не все, що радість і щастя теж є досить вагомими, якщо не переважають її. Повернувшись із подорожі, він не починає філософствувати, як це робив раніше, а радо вітає дружину й дітей, обіймає їх. Відбувається «олюднення» філософа, він уже здатний відірватися від своїх міркувань і звернути увагу на близьких.

Також не підходить до роману Стівенса й твердження, що оповідь філософського роману позбавлена яскравості. Соковита мова, використання ірландських імен, географічних назв, гумор та іронія надають твору колоритності, кольоровості. Інтелектуальна гра та витончена стилізація майстерно переплетені з ексцентрикою, буфонадою, фарсом, бурлеском. Пародійність, невідповідність теми роману його мовному втіленню створюють комічний ефект. Образно кажучи (тут ми дещо перефразуємо Уолтера де ла Мара), у двобарвну тканину міфологічного та філософського роману вплітаються різнобарвні нитки стилістичних засобів та прийомів, що створюють комічний ефект, роблять оповідь живою, рухомою. «Глечик золота» – це строкате полотно, зшите з різнокольорових клаптиків. Воно виглядає химерно, чудернацько, і водночас захоплює несподіваними комбінаціями кольорів і відтінків. Таке поєднання є характерним для раннього модернізму, який шукав нові форми й образи, експериментував з ними. Також у цьому романі проявилось тяжіння модернізму до міфологізму, символізму та експериментів зі структурою, з часом і простором.

Список літератури

1. De la Mare W. Foreword // Stephens J. The crock of Gold. – L.: Pan Books, 1978. – P. 7.
2. McFate P. The Writings of James Stephens. Variations on the theme of love. – London & Basingstoke: The Macmillan Press Ltd., 1979. – 183 p.
3. Словарь литературоведческих терминов / Ред.-сост.: Л.И.Тимофеев и С.В.Тураев. – М.: «Просвещение», 1974. – 509 с.

Я. В. Кобченко

ВПЛИВ ІДЕОЛОГІЇ НА МОВУ В СУЧАСНИХ АНГЛОМОВНИХ МЕДІА

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

М. Сільверштейн був одним із перших лінгвістичних антропологів, який визначив мовну ідеологію як сукупність переконань щодо мови, сформульованих користувачами як раціоналізацію або обґрунтування сприйнятої мовної структури та її використання. У той час С. Хіт сприймає мовні ідеології як самоочевидні ідеї та цілі, яких група дотримується щодо ролі мови, Д. Ірвін вважає їх «культурною системою уявлень про соціальні та мовні взаємовідносини разом із їх завантаження моральних та політичних інтересів.

А. Рамсі ототожнює це поняття з набором загальних уявлень про природу мови, що відповідають здоровому глузду і поділюваних представниками конкретної лінгвокультурної спільноти. П. Кроскріті, однак, виступив з критикою подібної дефініції, стверджуючи, що при такому підході питання варіативної природи мовної ідеології не може бути розглянуте як дослідницька проблема, а сама мовна ідеологія постає як статичне, однорідне явище, не схильне до мінливості або варіативності в рамках окремої культурної групи, що не відповідає дійсності.

Під ідеологією в найзагальнішому вигляді розуміється сукупність переконань і установок, яка вербалізується в текстах ЗМІ у вигляді набору ідеологем.

Поняття «ідеологема» використовується представниками різних наук. Термін був запропонований і описаний філософом і культурологом М. М. Бахтінім в першій половині XX століття. Вчений дав широке трактування ідеологеми, визначаючи її як спосіб репрезентації тієї чи іншої ідеології. З тих пір розробкою

теорії ідеологем активно займалися лінгвісти, розглядаючи їх з точки зору різних наукових парадигм. Можна виділити два провідних трактування поняття.

Проаналізувавши американський медіадискурс ми виділили ідеологему «західні цінності» реконструйовану на основі текстових ресурсів американських інтернет-видань, переважно публіцистичного жанру (то, що в англійській мові прийнято називати терміном *feature*, включаючи *feature articles*, *editorials*, *op-ed articles*, *opinion columns* (нарис, передові або редакційні статті, публіцистичні статті, статті оглядачі).

Отже, розглянемо, як медійний дискурс визначає носіїв західних цінностей. Звичайно, це, перш за все, самі американці:

“Americans do not share a common ancestry and a common blood. What they have in common is a system of laws and beliefs that shaped the establishment of the country, a system developed within the context of Western civilization”.

«Американців не об’єднують спільні предки і походження. Те, що їх дійсно об’єднує, так це система законів і переконань, яка привела до створення держави, система, яка розвивалася в контексті західної цивілізації» [Пер. Я. Кобченко].

У широкому, глобальному сенсі носіїв західних цінностей об’єднує поняття західної цивілізації.

“Western civilization has two major variants, European and North American, and Islam has its Arab, Turkic and Malay subdivisions. But while the lines between them are seldom sharp, civilizations are real”.

«Західна цивілізація існує в двох своїх різновидах: Європейська та Північноамериканська, а Ісламська цивілізація ділиться на Арабську, тюркських та Малайську. Незважаючи на те, що кордони між ними розмиті, цивілізації дійсно існують» [Пер. Я. Кобченко].

Таким чином, ми розглянули ідеологему «західні цінності» в когнітивному плані як багаторівневий концепт, який являє собою складну структуру, що динамічно розвивається, але є досить впорядкованою. Аналіз текстових інтернет-джерел американських ЗМІ дозволив виділити ряд мовних експлікацій в структурі

ідеологеми. Концептуальне ядро ідеологеми представлено власне цінностями, які традиційно асоціюються із західною цивілізацією і носять політичний (демократія, лібералізм, суверенітет), соціальний (рівність статей, вища роль закону) і/або екзистенціальний характер (свобода, права людини). Ресурси медійного дискурсу демонструють ціннісні установки, які самі по собі звучать позитивно і дуже переконливо

МЕТАКОНЦЕПТ TOURISM: КОРЕЛЯТИВНИЙ ДОМЕН «HUMAN»

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Теорія концептуальної метафори, в межах якої метафора розглядається не тільки як феномен мови, а й як один з головних засобів мислення, є однією з найзначніших у когнітивній лінгвістиці [Lakoff (1980, 1993), Kovecses (1995)].

Більшість метафор розвивались в культурі протягом певного періоду часу, деяка частина з'являється у мові завдяки широкому використанню у сфері політики, релігії, рекламі, медіа тощо [Lakoff (1980), с. 160], що, відповідно відображає когнітивний перехід від конкретного до «розмитого».

Сучасна роль метафори у вивченні процесу номінації полягає у визначенні/поясненні абстрактних понять у більш конкретних або зрозумілих термінах.

У нашій роботі ми зосередимось на розгляді концептуальної метафори, як «процесу розуміння одного концепту або домену в термінах іншого» [Lakoff 1993, с. 203]. Концептуальні метафора вивчає «накладення» вихідного концепту (буквальне значення метафоричного виразу) на цільовий концепт (значення використане метафорично) [Croft, Cruse 2004, с. 55-56].

Завдяки концептуальним метафорам можна дослідити певну етноконцептосферу, шляхом співставлення одних ментальних явищ за рахунок інших, які характеризують мисленнєво-мовленнєву діяльність людини. Іншими словами, метафори є когнітивними підвалинами людської концептуальної системи. Основними складовими концептуальної метафори виступають: (1) концептуальний референт (цільовий домен), який осмислюється за допомогою метафори; (2)

концептуальний корелят, який залучається до порівняння [Жаботинская 2011, с. 36].

Матеріалом аналізу послуговували 192 метафоричні вирази метаконцепту TOURISM, утворених за пропозиційними схемами у словосполученнях різних типів з яких 42 метафоричних вирази представлено корелятивним доменом HUMAN.

Умовно даний домен розподілимо на домени LIFE, HUMAN BODY та HUMAN BEING.

Корелятивний домен HUMAN (17 метафоричних виразів) включає 3 референтні домени та є базою для утворення концептуальних метафор «TOURISM є LIFE», «TOURISM є HUMAN BODY», «TOURISM є HUMAN BEING».

Концептуальна метафора «TOURISM є LIFE»:

- 1) лінія життя (*tourism is country's life line*);
- 2) сфери життя (*tourism must embrace culture, sport*);
- 3) спосіб існування (*we can't live on tourism; everyone knew that tourism was the only thing left for the village*);
- 4) освіта (*tourism is where you get real knowledge; time to do some tourism to show country off to the children, so they understand their origins*).

Результат перехресного картування: туризм є необхідним для існування країни, він охоплює різні сфери культурного та соціального розвитку країни, міста тощо.

Концептуальна метафора «TOURISM є HUMAN BODY»:

- 1) мозок (*the collective mind of tourism*);
- 2) серце (*you don't build a three-story monstrosity of a restaurant smack in the tourism heart*);
- 3) артерія (*they took away a (tourism) artery*);
- 4) кровоносна система (*the lifeblood of the island is tourism; genuine appreciation of the fact that tourism is the peninsula's lifeblood; tourism is the lifeblood of this remote island*);
- 5) частини тіла (*the city's tourism arm, there's a great national body for tourism*).

Результат перехресного картування: *туризм є живим організмом з власною кровоносною системою, головним відділом центральної нервової системи та частинами тіла.*

Концептуальна метафора «TOURISM є HUMAN BEING»:

1) роботодавець (*tourism is the third largest employer; tourism is the second largest employer on the island; tourism now employs more people; the tourism is the community's biggest employer; tourism has created a few jobs; tourism employs over half a million people; tourism is a provider of employment*);

2) заробітчанин (*tourism is or was one of the biggest money-makers; tourism is the islands principal hard currency earner; tourism is a big moneymaker; tourism brings money; tourism brings in around \$35 billion each year; England is the fourth highest tourism earner; tourism is earner of foreign currency; tourism is now the principal earner of foreign exchange; tourism is the second biggest export earner*);

3) жертва (*tourism was clearly intended to be the victim*);

4) дитина (*Randall L. Jones theater (named after the father of tourism in the region)*);

5) творець (*how far do you go to accommodate tourism before you kill the very nice elements of the county that created that tourism?*)

6) руйнівник (*tourism has destroyed Leavenworth's sense of community and self-sufficiency; quit letting tourism bury us; we've promoted the country, but we'll keep tourism from destroying it; tourism kills tourism*);

7) «поглинач» (*tourism is eating into our natural capital; tourism is eating the world; NYC has been taken over by tourism*);

8) власник (*water is one of tourism's main assets; water is also one of tourism's most precious resources*);

9) гравець (*tourism is also a major player in economy*);

10) люди (*tourism is people*).

Результат перехресного картування: *туризм може відігравати різні соціальні ролі та мати різний соціальний статус*

Зазначені концептуальні метафори та корелятивні домени формують метафоричну площину концепту TOURISM, проте у вербалізації уявлень про сучасний туризм метафори ще не виступають активною сферою.

Туризм концептуалізується як процес, який розвивається і змінюється і, відповідно, змінює все навколо себе, а у домені HUMAN BEING осмислюються порівняння з людиною-заробітчанином.

Отже, метаконцепт TOURISM можна віднести до соціальних концептів, який формує сучасні цінності англomовної етнокультури.

Список літератури

1. Жаботинская С. А. Основы теории примарной метафоры. Вісник КНЛУ Серія Філологія. Том 14 №1. 2011. С. 35-43.
2. Croft W., Cruse D. A. Cognitive Linguistics. Cambridge Textbooks in Linguistics. Cambridge University Press, 2004. 356p.
3. Lakoff G., Johnson M. *Metaphors we live by*. Chicago; L.: The Univ. of Chicago Press, 1980. 256 p.
4. Lakoff G. The contemporary theory of metaphor. *Metaphor and Thought*. Cambridge: Cambridge University Press, 1993. P. 202–252.

О. О. Конопелькіна

ПОЛІТИЧНА МЕТАФОРА ЯК ЗАСІБ МОВНОЇ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ ОБРАЗУ ДОНАЛЬДА ТРАМПА В ЗМІ

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

Метафоризована лексика на сьогодні виступає потужним інструментом впливу на людську свідомість та формування суспільної думки, а також ефективно сприяє економії мовних ресурсів через високу інформативність та яскраву емоційну забарвленість, що робить її дієвим та широко вживаним засобом реалізації двох основних функцій публіцистичного стилю: інформаційної та функції впливу. З огляду на те, що публіцистика покликана активно формувати громадську думку та в цілому доволі суттєво втручатися у суспільне життя, застосування невиразних формулювань в мові засобів масової інформації видається недоречним. Разом з тим, вдаючись до образного вираження думок та метафоричної лексики, автор політичного контенту повинен усвідомлювати, наскільки його послання буде адекватно сприйняте різними групами адресатів, чи відображає певне висловлювання реальії навколишнього світу, які будуть зрозумілими та близькими читачі з урахуванням специфіки його картини світу. Отже, роль метафори в газетно-публіцистичному стилі полягає в першу чергу у відображенні реального світу й об'єктивного знання про нього, що закріплюється в мові через емоційно забарвлену та асоціативно доступну лексику. Крім того, метафора може виступати засобом відображення індивідуального образного мислення учасника політичного дискурсу, в такому випадку мова йде, скоріше за все, про авторське метафоричне висловлювання.

Медійний образ Дональда Трампа залишався суперечливим та скандальним протягом довгих років, задовго до прийняття рішення означеним діячем про участь у виборчій кампанії, проте слід зауважити, що у діях та промовах майбутнього

президента прослідковувалась певна послідовність, що, імовірно, стало однією з запорук його перемоги.

Слід зауважити, що центральною ідеєю політичної програми Дональда Трампа з самого початку його просування у якості кандидата на посаду президента, а згодом – лозунгом усієї передвиборчої кампанії став вислів «Зробимо Америку великою знов» («*Make America Great Again*»). Цей вислів було запозичено з передвиборчої риторики колишнього президента США Рональда Рейгана, під час президенства якого, на думку Трампа, країна була у більш вигідному політичному становищі. Майбутній президент наполягав на тому, що його країна втратила позиції на світовій арені, та наголошував на необхідності змін, незважаючи на ціну таких перетворень. Притаманна йому різкість та категоричність відвернули від нього частину американців, проте Трампу та його команді вдалося переконати у своїй правоті значну кількість співгромадян, які вбачали у такому лідері одночасно можливість повернення «старої доброї Америки» та якісні перетворення, в першу чергу в сферах економіки та соціальної політики, які дозволять країні зробити новий впевнений крок у майбутнє.

Дональд Трамп, який десятиріччями являв собою втілення образу талановитого та розумного підприємця-американця, економіста та керівника, людини дещо скандальної, проте сміливої та рішучої, здавався саме тим лідером, на якого чекала більшість американських громадян. Власні погляди на проблеми сучасної Америки майбутній президент виклав у книзі з метафоричною назвою «*Crippled America: How to Make America Great Again*» (субсфери «Людське тіло» та «Медицина», фрейми «Будова тіла» та «Захворювання»), де використав яскраву антропоморфну метафоричну модель. Атрибутив «*crippled*», або «покалічена», стосовно країни, що потерпає від низки внутрішніх та зовнішніх проблем, викликає асоціації з хворою людиною-калікою. Означена метафора дозволяє автору одночасно апелює до почуття жалості (щодо країни як до живої істоти, яка страждає) та сорому (оскільки жоден громадянин не хоче бачити свою країну слабкою, «хворою» та приниженою). До того ж, читач, особливо патріотично

налаштований, ототожнюватиме страждання країни із власними, та волітиме допомогти Америці так, ніби допомагає собі самому, в чому проявляється широкий потенціал саме антропоморфної метафори як засобу пробудження емоцій в сучасному політичному дискурсі.

Антропоморфним є, в свою чергу, й метафоричне висловлювання «Зробимо Америку знов великою» (субсфера «Людина як особистість», фрейми «Емоції та почуття», «Соціальний статус») – знову Трамп говорить про країну як про людину, й пересічний американець може відчувати, що мова йде про кожного з її громадян, «надія існує», ще не пізно виправити помилки та віднайти минулу велич.

Новообраний президент використовує антропоморфну метафору у своїй інавгураційній промові, в черговий раз персоніфікуючи Америку, та водночас ототожнюючи всю країну зі всіма разом та кожним окремим громадянином:

*«Do not allow anyone to tell you that it cannot be done. No challenge can match the **heart and fight and spirit** of America. We will not **fail**»* – субсфера «Людське тіло», фрейм «Внутрішня будова організму». Також зауважимо присутність у вислові соціоморфних метафоричних моделей, зокрема субсфер «Війна», фреймів «Воєнні дії» («бій») та «Результат воєнних дій» («зазнати невдачі»), а також субсфери «Соціальні інститути», фрейму «Релігія» («дух, «душа»).

Таким чином, промовець ототожнює країну з гідною, сміливою людиною, яка б'ється «всім серцем та душею, та нізащо не програє». Означений метафоричний вислів покликаний пробудити патріотичний дух слухачів, підтримати піднесений настрій та готовність до змін та боротьби.

Соціоморфна метафора є поширеним засобом експресивного мовного зображення владних структур, оскільки дозволяє легко досягти виникнення певного асоціативного ряду у свідомості реципієнта, породжує в достатній мірі прогнозовані емоції та реакції останнього. Під час інавгураційної промови новообраний президент США заявив:

*«January 20th 2017, will be remembered as the day the people became the **rulers** of this nation again»* – субсфера «Соціальне становище», фрейм «Керуюча еліта».

Таким чином Трамп вкотре підкреслює, що обіймає президентську посаду для того, щоб прості американці знов стали «правителями», «володарями» нації та країни. Водночас він нагадує про важливість вірного розподілення «соціальних ролей»:

*«At the center of this movement is a crucial conviction: that a nation exists to **serve** its citizens»* – субсфера «Соціальне становище», фрейм «Підлеглі».

В наведеному прикладі Трамп наполягає, що країна та нація повинні «служити» громадянам, а не навпаки, називаючи це «ключовим, вирішальним твердженням», на яке спирається його політична програма. Знов вдаючись до вживання соціоморфної метафоричної моделі «Влади», він заявляє:

*«From this day forward, a new vision will **govern** our land»* – субсфера «Соціальне становище», фрейм «Керуюча еліта».

Соціоморфна метафора в значній кількості представлена і у пізніших промовах президента США, найчастіше у притаманних йому жорстких та шокуючих висловлюваннях. Наприклад, під час обговорення проблемної ситуації у торгових відносинах з Китаєм, Дональд Трамп порівняв ставлення цієї країни до США із «згвалтуванням»:

*«We can't continue to allow China to **rape** our country, and that's what they're doing»* (The Guardian) – субсфера «Злочинний світ», фрейм «Злочин» .

Таким чином, дослідивши деякі з промов Дональда Трампа, можна сміливо заявляти, що використання концептуальної метафори є потужним засобом формування іміджу політичного діяча та є відображенням його особистого світосприйняття.

В. О. Коняєва

**ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНІ ЗАСОБИ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ КОНЦЕПТУ
«СМЕРТЬ» В ПОЕЗІЯХ ФІЛІПА ЛАРКІНА**

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

Під час аналізу, текстова інформація виступає сукупністю нових даних про предмети, явища, події та відношення, що виражають авторську картину світу. Науковці поділяють її за різними видами.

Класичним вважається поділ текстової інформації відомого лексикографа, фахівця в області стилістики мови і лінгвістики тексту, І. Гальперіна на змістовно-фактуальну, змістовно-концептуальну та змістовно-підтекстову. Він виділяє змістово-концептуальну інформацію в тексті, яка передає читачеві «індивідуально-авторське» розуміння відношень між явищами [1, с.25-41].

Центральним явищем в описі авторської картини світу вважається художній концепт, тому наше дослідження присвячене проблемі особливостей структури, змісту та лексико-семантичних засобів репрезентації концепту «смерть» у поезії видатного англійського поета післявоєнної епохи, представника літературного угруповання “The Movement”, Філіпа Артура Ларкіна.

Вірш “Next, please” 1951 року, зі збірки віршів “The Less Deceived”, є дуже показовим для розуміння засобів концептуалізації поняття смерть автором. Незважаючи на очікування ліричних героїв (тобто людей в цілому) “Something is always approaching”. “Something” доцільно трактувати двома варіантами: перший, як майбутнє, що наближається, коли теперішнє стає вчорашнім, минулим; другий, як наближення смерті. Використання енjamбеману “everyday / Till then we say” наголошує на розрив між теперішнім та майбутнім «до певного моменту». Використання займенника першої особи множини “we”, узагальнює звернення Ларкіна не тільки до ліричних героїв, але й читачів.

Якщо перші п'ять строф стосуються життя, то остання строфа – про смерть – вона є фатальною, пригнічує читача – “one ship is seeking us”. Тобто, серед лексичних одиниць, що вербалізують концепт «смерть» у вірші “Next, please”, виділяємо «човен». Корабель або човен разом із якорем це символ спасіння для християн, що купаються в морі язичницького зла, матеріалізму та переслідувань, тому ще з часів апостолів – це символи християнської церкви. У Ларкіна ж човен виступає одним із образів смерті – за давньогрецькою міфологією на човні припливає перевізник Харон, який переправляє душі померлих до підземного царства. Заключний рядок наголошує на відсутності руху взагалі “No waters breed or break”, що пояснює повне небуття смерті, адже вона приходить звідти, де немає майбутнього. Це єдине, у чому ми можемо бути впевненими в житті. Ф. Ларкін використовує човен як метафору для позначення самої смерті, але не називає її конкретно для того, щоб вплинути на читача.

Вірш “The Building” – це опис місця, яке остаточно не називається, так само як і смерть. У першій строфі ми одразу бачимо властиву творчості Ларкіна іронію, але розуміємо, що це дійсно вона вже набагато пізніше. Автор, наче предмет краси, описує будівлю, яка вища за найпривабливіший готель. Нічого не викликає тривоги або страху, проте, з п'ятого рядка з'являється відчуття недовіри “The porters are scruffy; what keep drawing up / At the entrance are not taxis; and in the hall / As well as creepers hangs a frightening smell”. За визначенням Cambridge Dictionary “porter” – це той, хто доглядає за великою будівлею, в якій проживає відносно велика кількість людей, а також зустрічає їх на вході, щоб допомогти з речами. Хоч ми і не бачимо таксі на вході, портери брудні – отже людей у цій будівлі дуже багато. Далі автор складає неприємну картинку, говорить прямо про все що бачить та відчуває. У кінці строфи Ларкін використовує метафору, тобто порівнює запах жаху, з ліаною, яка оповила весь хол. Річард Аллейн у статті в британській газеті “The Daily Telegraph” стверджує, що вчені виявили здатність тіла людини виділяти хімічні сигнали через піт, в момент, коли вони відчувають страх, а також впливати

на мозок людей поряд, таким чином викликаючи той самий страх у них. Саме з цього моменту, присутність смерті лише посилюватиметься.

Варто зазначити, що зміст досліджуваного багатоаспектного концепту «смерть» у вірші представлений сукупністю менших за об'ємом концептів, тобто субконцептів, що позначають частини структурованого цілого. Отже, «будівля» це перша лексична одиниця для визначення смерті.

У другій строфі прослідковується опис картини зсередини у, свого роду, залі очікування, яка є другою лексемою вираження смерті: люди сидять у верхньому одязі з напівзаповненими сумками, на сталевих стільцях, гортаючи надірвані журнали.

Отже, в аналізованих віршах вагому роль відіграє концепт смерті, який майже в усіх випадках виражається за допомогою епітетів (unfamiliar, silent, frightening, restless, soundless, resigned, terrible, true, unresting, vague, wrong, serious, wasteful, weak, black-gowned), порівнянь (as well as creepers, an airport lounge, a local bus, clean-sliced cliff), метафор (black-sailed ship, coming evening, a huge and birdless silence), еліпсисів для посилення напруженості, ліричної схвильованості, риторичних запитань (and who knows / Which he will see, and when?), образів - символів (locked church, locked office), метонімії (white rows). Таким чином, автор очевидно віддає перевагу образно-асоціативним та символічним засобам ніж дискурсивним для створення художнього концепту.

Список літератури

1. Гальперин И. Р. Текст как объект лингвистического исследования / Илья Романович Гальперин. – М.: КомКнига, 2007. – 144 с.
2. Ph. Larkin. Collected poems / Larkin Philip. – London : Routledge & Kegan Paul, 1957. – 168 pp.
3. URL: dictionary.cambridge.org

В. В. Костомаров

**ВИКОРИСТАННЯ ПЕРЕКЛАДАЦЬКИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ НА
ПРИКЛАДІ ПЕРЕКЛАДУ ОПОВІДАННЯ ДЖОНА АПДАЙКА
«ГОЛУБИНЕ ПІР'Я»**

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

Стилістичні особливості при перекладі, а саме їх класифікація, причини та випадки використання, перекладацькі трансформації, є темою дослідження в роботах багатьох лінгвістів, серед яких праці Л. С. Бархударова, В. Н. Комісарова, А. Д. Швейцера, Л. К. Латишева, Р. К. Мін'яр-Белоручева, Я. І. Рецкера та В. Г. Гака.

Досягнення адекватного й еквівалентного перекладу є складним процесом. Підчас такого процесу змістові та лексико-граматичні втрати неминучі. Однак існує ряд перекладацьких перетворень або трансформацій, що дозволяють зберегти адекватність перекладу на рівні цілого тексту. перетворення називаються трансформаціями.

Термін «перекладацька трансформація» широко використовується багатьма перекладознавцями (Л. С. Бархударов, В. Н. Комісарів, А.Д.Швейцер, Л. К. Латишев, Р. К. Мін'яр-Белоручев, Я. І. Рецкер і ін.), яки не мають єдиного визначення цього поняття.

Лінгвіст В. Н. Комісаров вважає, що перекладацькі трансформації перетвореннями, за допомогою яких можна здійснити перехід від одиниць оригіналу до одиниць перекладу в зазначеному сенсі. «І, оскільки перекладацькі трансформації здійснюються з мовними одиницями, що мають план змісту і план вираження, вони носять формально-семантичний характер, перетворюючи як форму, так і значення вихідних одиниць».

Об'єктом дослідження перекладацьких трансформацій стало оповідання Дж. Апдайка «Голубине пір'я», яке увійшло до збірки оповідань письменника «Американська новела», що було перекладено українською мовою, О.Сенюк у 1973 році.

Вже чимало робіт західних (Дж. де Белліс, Р. Берчард, Е. Варго, Р. Детвейлер, С. Олстер) та українських і російських дослідників (Т. Денисова, А. Аствацатуров, М. Анастасьєв, Б. Гіленсон, О. Зверєв, Т. Морозова), що були написані та цю тему. Однак їхню увагу було зосереджено більше на окремих питаннях, а не на специфіку стилістичного перекладу.

Серед перекладацьких трансформацій виділяють лексичні та граматичні категорії. До лексичних входять конкретизація, генералізація, анатомічний переклад, смисловий розвиток та описовий переклад. До граматичних відносять членування та об'єднання речень, додавання, опущення, граматична заміна та перестановка.

Спершу, ми розглянемо використання лексичних трансформацій.

“Well, where is our soul, then, in this gap?” [2, p. 9] (Ну, а де ж перебуває наша душа весь цей час? [1, с. 338]).

У цьому прикладі слово «is» має широкий спектр застосування. Оскільки мова йде про релігійну тематику, то перекладач вдається до конкретизації та використовує українське слово «перебуває», що досить адекватно підходить в контекст даного твору.

“All he wanted was to hear Dobson repeat the words he said every Sunday morning” [2, p. 9] («Він хотів тільки одного: щоб Добсон сказав те, що казав кожного недільного ранку» [1, с. 339]). Тут, використовуючи генералізацію, перекладач створює анафору, що надає стилістичного забарвлення.

“The catechetical class embarrassed him” [2, p. 8] («Лекцій релігії він не любив» [1, с. 338]).

“*Never touch a doorknob again*” [2, p. 7] («Більше він не торкнеться дужки дверей» [1, с. 336]).

“It's a miracle more beautiful than any Reverend Dobson could have told you about” [2, p. 12] («Диво таке величне, що велебний Добсон не зміг би його пояснити» [1, с. 341]).

Так, перекладач змінює афірмативне речення на негативне за допомогою частки "не", використовуючи антонімічний переклад.

“He was grateful for all the time his father wasted in Olinger” [2, p. 14] («Він радів, що батько має в Олінгері багато справ» [1, с. 343]).

При використанні смислового розвитку, перекладач змінює слідство «wasted in Olinger» на процес «має в Олінгері багато справ» [1, с. 333]). У цьому випадку мова йдеться про використання смислового розвитку наслідок «was used for every meal» змінюється процесом «обідали на ньому щодня».

Щодо граматичних трансформацій, то перекладачка використовувала їх усі: “David, at fourteen, had been more moved than a mover; like the furniture, he had to find a new place, and on the Saturday of the second week he tried to work off some of his disorientation by arranging the books” [2, p. 1] («Чотирнадцятирічний Дейвід був швидше тим, кого перевезли, ніж тим, хто переїхав; як і меблі з колишнього помешкання, він мусив прилаштуватися до нового місця. Тому в суботу другого тижня після переїзду він спробував скласти книжки, щоб хоч тут знати, де що стоїть» [1, с. 332]). Такий засіб полегшує сприйняття тексту, але не приводить до зміни його сенсу. У наведеному реченні використано прийом додавання з метою яскравіше представити яскраву атмосферу повідомлення.

“He had risen and was standing too near her for his comfort. He was afraid she would reach out and touch him” [2, p. 12] («Дейвід стояв надто близько від матері і боявся, що вона простягне руку, щоб погладити його» [1, с. 341]). Поєднання речень обумовлено причинно-наслідковими зв'язками: у першому реченні оригіналу виражена причина, у другому – наслідок, що пов'язані часткою «і». Також автор використовує прийом опущення в першій частині і додавання у другій.

“Copper hated the gun but loved the boy enough to accompany him” [2, p. 14] («Мідяк — так звали собаку — ненавидів стрілянину, але любив Дейвіда й покірно

йшов за ним» [1, с. 343]). В цьому прикладі ми спостерігаємо за обґрунтованим використанням додавання, оскільки у попередніх реченнях ім'я собаки не зустрічалося. Тому перекладач додає цю фразу для того, щоб читач не губився від нової інформації. Цей приклад дуже вдало входить у структуру речення та нічого не змінює з стилістичної точки зору.

“Already the fringes of weeds at the edges of the road were bedraggled with dust” [2, p. 10] («Придорожній бур'ян покрила курява» [1, с. 340]). Опущення у цьому реченні є повністю виправданим, оскільки переклад не втрачає жодного змісту в порівнянні з оригіналом твору: “When the time came for questions, David blushed and asked,” [2, p. 9] («Коли прийшов час ставити запитання, Дейвід, червоніючи, промовив» [1, с. 338]). Заміна дієслова «blushed» в оригінальному тексті на дієприслівник «червоніючи» при перекладі зберігає стилістичне забарвлення та атмосферу оригіналу.

“A little smile still lingered on her face from the walk” [2, p. 11] («Від прогулянки на щоках у неї все ще грала усмішка» [1, с. 341]). Даний випадок є ілюстрацією перестановки перекладачем членів речення і прийому конкретизації, коли іменник «face» змінюється на «щоки».

“His churning wheels, as he shifted too hastily into second, raised plumes of red dust on the dirt road” [2, p. 7] («Він надто скоро перемкнув швидкість, і стерті колеса зняли хмару рудої куряпи на помості вулиці» [1, с. 337]). Перед нами приклад граматичної трансформації із складнопідрядного речення у складносурядне, що не впливає на сприйняття матеріалу читачами.

Таким чином, в результаті проведеного аналізу можна говорити про те, що серед найбільш широко вживаних перекладацьких трансформацій у випадку з перекладом оригінального тексту оповідання Дж. Апдайка «Голубине пір'я» О.Сенюк є додавання, опущення, семантичний розвиток, конкретизація та антонімічний переклад.

Список літератури

1. Апдайк, Джон. *Голубине пір'я*. Американська новела: Збірник: Пер. з англ. Упоряд. В.Оленєва; Передм. О.Зверєва. Дніпро : 1976. – 440 с.
2. Updike, John. *Pigeon Feathers*. Pigeon Feathers and Other Stories. New York: Alfred A. Knopf, 1962. – 278 p.

Л. В. Корольова

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ІНОЗЕМНИХ МОВ НА ОСНОВІ ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

У сучасній світовій практиці професійної підготовки майбутніх вчителів все більше акцент ставиться на використання технологій розвиваючого навчання. Одним з найбільш результативний рішень даного аспекту, на думку зарубіжних і вітчизняних педагогів, служить розвиток критичного мислення студентів.

Відповідно до опису Майкла Скривена та Річарда Пола (Michael Scriven, Richard Paul), представлене на 8-й Щорічній Міжнародній конференції з критичного мислення і реформу освіти, літо 1987, "критичне мислення" - це інтелектуально дисциплінований процес активного і вмілого концептуалізування, застосування, аналізу, синтезу та/або оцінювання інформації, зібраної або виробленої за допомогою досвіду, спостереження, рефлексії, аргументації або комунікації, в якості керівництва до (вибудовування) думки (віри) і діяльності. Критичне мислення засноване на універсальних інтелектуальних цінностях, які виходять за межі размежування предметних дисциплін: достовірність, ясність, точність, відповідність (релевантність), взаємоузгодженість, обґрунтована підкріплені, вагомі аргументи, широта, глибина і неупередженість

Едвард Глейзер (Edward Glaser) в своїх наукових роботах стверджував, що критичне мислення вимагає: вміння розпізнавати проблеми; збирати і впорядковувати всю суттєву інформацію; розпізнавати неявні припущення і принципи (ціннісні орієнтири); знаходити ефективні засоби для подолання цих проблем; правильно розуміти й інтерпретувати дані; визначати якість доказів і оцінювати аргументи; розпізнавати наявність або відсутність логічних відносин між судженнями; піддавати перевірці висновки і узагальнення, до яких приходять

та чи інша людина; виробляти обґрунтовані висновки і узагальнення; формулювати достовірні судження про конкретні речі і властивості в повсякденному житті; подумки відтворювати системи вірувань тієї чи іншої людини на основі більш широкого знання і досвіду.

Відмінність критичного мислення від традиційного полягає в тому, що це, по суті, відкрите мислення, яке розвивається через накладення нової інформації на життєвий досвід і не приймає ніяких догм. Цей тип мислення передбачає, що нічого не приймається на віру, що кожен студент незважаючи на авторитети, виробляє свою думку в контексті навчальної програми. А разом з критичним мисленням в синтезі, взаємозумовлено, розвивається і творче мислення.

Таким чином, виходячи з вищезазначеного можна зробити висновок про те, що вищеперераховані аспекти дуже важливі як для тих, хто викладає іноземну мову так і для тих, хто її вивчає.

Студенти, які володіють технологією критичного мислення:

- мислять неупереджено в просторах альтернативних систем уявлень, оцінюючи ймовірні і практичні наслідки;
- збирають і оцінюють релевантну інформацію, використовуючи теоретичні концепції для її інтерпретації; піднімають життєво важливі питання і проблеми, формулюючи їх ясно і точно;
- результативно виходять на добре обґрунтовані висновки і рішення, перевіряючи їх по відповідним критеріям і стандартам;
- ефективно взаємодіють з іншими студентами у виробленні рішень складних проблем.

Технологія критичного мислення дає можливість вчителю:

- використовувати систему ефективних методик, які сприяють розвитку самостійності;
- створити в класі атмосферу відкритості та відповідального співробітництва;
- стати джерелом цінної інформації для колег;

- допомогти студентам стати одночасно практиками та аналітиками, які одночасно вміють грамотно аналізувати свою діяльність.

Сформовані в процесі навчання, в рамках технології критичного мислення, знання, вміння і навички, розумовий розвиток допоможуть учням в їх адаптації до швидко мінливих умов сучасного життя. Все це обумовлює необхідність застосування технології критичного мислення в підготовці майбутніх вчителів іноземних мов.

Відповідно до технологій критичного мислення урок складається з трьох фаз: 1) фаза виклику (evocation); 2) фаза осмислення змісту (realization of meaning); 3) фаза рефлексії (reflection).

На стадії *фази виклику* відбувається актуалізація наявних знань, пробудження інтересу до нової теми, постановка студентами власних цілей навчання. На даному етапі найважливішим є правило: «Будь-яка думка того, хто навчається цінно».

Під час *фази осмислення змісту* відбувається отримання нової інформації, а також коригуються поставлені учням мети. Види роботи, на даному етапі можуть включати різні види діяльності: лекція, розповідь, індивідуальне, парне або групове читання, перегляд відеоматеріалу і т.д.

На етапі *фази рефлексії*, який включає в себе роздуми, відбувається народження або придбання нового знання, а так само ставляться нові цілі навчання. Під час рефлексії та інформація, яка була новою, переходить у власне знання. Основною метою діяльності вчителя і учня є саме рефлексія, тому що вона активно сприяє розвитку навичок критичного мислення. Видами діяльності можуть бути: організація дебатних турнірів, круглих столів і дискусійних клубів; написання творчих робіт; розробка та захист проектів тощо.

Підсумовуючи вищесказане можна зробити висновок, що використання в навчанні майбутніх вчителів іноземної мови технології розвитку критичного мислення дозволяє вирішувати завдання з формування комунікативних навичок, освітньої мотивації тобто підвищення інтересу до процесу навчання і активного сприйняття навчального матеріалу; інформаційної грамотності, а саме розвитку здатності до самостійної аналітично-оціночної роботи з інформацією будь-якої складності.

Л. Г. Коцюба

МЕТАФОРА ТА ПОРІВНЯННЯ ЯК ЕЛЕМЕНТИ СТВОРЕННЯ ПСИХОЛОГІЗМУ В РОМАНІ-ТРИЛЕРІ Д. ТАРТТ «ТАЄМНА ІСТОРІЯ»

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

Одним з найбільш резонансних гостросюжетних жанрів, що були засновані у другій половині XX сторіччя є трилер. Його було створено на базі класичного детективу, проте новоутворений жанр має декілька суттєвих відмінностей, що відокремлюють їх один від одного. Однією з найбільш значущих особливостей трилеру можна назвати його спрямованість на психологічний вплив на читача, в той час як детектив має за мету апелювати до його розумових та інтелектуальних здібностей. Варто зазначити, що трилер має великий потенціал тем, що напряду залежать від піджанру твору. Розрізняють кримінальні, драматичні, психологічні й науково-фантастичні піджанри трилеру.

Як вже було зазначено вище, жанр має за мету здійснити певний психологічний вплив. Саме тому, одним з основних літературних прийомів, що широко використовується в трилері та є ключовим для сприйняття твору читачем є *психологізм*, що допомагає глибше сприйняти й відчувати переживання й напругу головних героїв.

Помітною подією наприкінці XX ст. стала поява психологічного роману-трилеру Д. Тартт «Таємна історія» (1990), що відразу звернув на себе увагу як читачів, так і літературознавців. Його унікальність полягає в поєднанні таких кардинально різнорідних понять як елементи масової літератури й помітний вплив античної культури. Твір засновано на матриці університетського роману, що також накладає свій відбиток на всі рівні тексту – від лексичного, до сюжетного.

Провідними елементами створення психологізму в психологічному романі-трилері Д. Тартт «Таємна історія» стали такі стилістичні засоби, як *метафора* та *стилістичне порівняння*, або *simile*.

Проаналізувавши текст психологічного роману-трилеру Д.Тартт «Таємна історія» нами було виокремлено наступні типи метафор, що побудовані на:

- принцип заміщення живого живим;

“Henry, in coat and tie, waded out to where Francis stood, his trousers rolled to the knee, *an old-fashioned banker in a surrealist painting*”

- принцип заміщення живого неживим;

“..the Chopin was slurred and fluid, *the notes melting sleepily into one another*”

- принцип заміщення неживого живим, або персоніфікація;

“*The rumors – wheeling vulture-like in the skies above his corpse – had finally descended and sunk in their claws for good*”

Виокремлені й проаналізовані нами метафори у психологічному трилері «Таємна історія» виконують в тексті твору наступні функції: а) номінативна – “*a Dantesque mass of bodies*”; б) інформативна – “*Duality ceases to exist; there is no ego, no "I," ... the self being a drop of water swallowed by the ocean of the universe*”; в) емоційно-оцінювальна метафора – “*...with his subconscious mind knocked loose from its perch and flapping in the hollow corridors of his skull...there was no way to be sure of anything he might do*”.

Окрема роль у романі відведена концептуальним метафорам, що зумовлені приналежністю твору до матриці університетського роману. Такий вид метафор є характерним для університетського роману, основною рисою якого зазвичай є інтелектуальне навантаження на читача, що висловлюється не лише в мові героїв – студентів і викладачів, а й в кількості алюзій або згадувань англосовітової й світової класичної літератури, наукових праць філософів (Сократ, Гомер тощо). Концептуальна метафора висловлює й формує нове поняття у свідомості людини (“*Murder is pollution*”) й складається з двох компонентів – образного й емоційного.

Варто зазначити, що ще однією особливістю роману є використання метафор, що пов'язані з азартними іграми, а саме з картами.

“She was the Queen who finished out the suit of dark Jacks, dark King, and Joker”;

Використовуючи подібні метафори, автор зображує, що незважаючи на те, що всі карти знаходяться в одній колоді, вони можуть бути направлені один проти одного. Ця ідея розкривається впродовж твору, коли ми бачимо низку конфліктів між персонажами, що закінчуються трагічно.

Таким чином, можна дійти до висновку, що метафори, використані Донною Тартт у романі «Таємна історія» несуть не лише уточнюючий характер подій і предметів, а й зображують емоційно-оцінне ставлення мовця до кожної з них, що в свою чергу сприяє поглибленню психологізму.

Ще одним стилістичним засобом, що є одним з найосновніших способів створення психологічного є стилістичне порівняння. У тексті роману-трилеру Д. Тартт «Таємна історія» simile виконує такі функції: а) суб'єктивна – висловлення автором власного ставлення до персонажа чи події; б) підсилювальна – покращення сприйняття читачем образів.

Виключним є добір порівнянь, що використовуються для опису головних діючих осіб – Річарда, Камілли, Френсіса, Банні й Генрі. Об'єкти порівняння, що були вибрані автором підкреслюють певну якість кожного з них. Поступова зміна об'єктів порівняння є індикатором зміни ставлення головного героя до своїх друзів й розвитку персонажів.

Яскравим прикладом слугує зображення Чарльза, що впродовж роману описується авторкою як позитивний персонаж, з метою контрастного сприйняття його як героя у фіналі твору:

“His face was flushed and radiant as an angel's”;

“He stayed in his room eating peanuts, and drinking, and looking out the window like the old pirate in Treasure Island”

Ще одним персонажем, об'єкти порівняння якого варті уваги є Банні. Авторка часто порівнює його зі старим псом. Собака є символом відданості й

дружби. Таким чином письменниця наголошує, що справжня причина конфлікту, що виник між друзями є не вбивство, а почуття зради:

“In fact, I can't think of much I'd like better than for him to step into the room right now, glasses fogged and smelling of damp wool, shaking the rain from his hair like an old dog and saying: 'Dickie, my boy, what you got for a thirsty old man to drink tonight?'"

Важливо згадати й те, що як для стилістичних порівнянь, так і для метафор характерне використання категорії часу, а саме старини (“old”, “old-fashioned”). Таким чином, автор підкреслює особливу соціальну групу, до якої вони належать – студенти, що вивчають давньогрецьку мову й літературу й створює контраст з основною масою студентів.

Окремої уваги варті порівняння, об’єктами яких виступають відомі історичні постаті й витвори мистецтва. Така добірка об’єктів порівнянь зумовлена університетською матрицею роману якій притаманне підштовхування читача на роздуми, апеляція до його інтелекту.

Беручи до уваги все вищезазначене, ми можемо зробити висновок, що широке використання метафор і стилістичних порівнянь у тексті психологічного роману-трилеру Д. Тартт «Таємна історія» слугує провідним засобом створення психологізму, характерного для романів-трилерів.

ДЕЯКІ СПЕЦИФІЧНІ РИСИ ДРАМАТИЧНОГО ДІАЛОГУ

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

У словнику зазначено, що «діалог – це розмова двох або більше людей, реальних чи вигаданих».

У літературі діалог, у найширшому розумінні, – це розмова між людьми у художньому творі; у найбільш вузькому – мовлення персонажів драми.

На думку критиків, читати драму означає читати діалог. Оскільки діалог складає основну частину драматичного твору та саме в діалозі розкривається характер персонажів [1].

Сучасний письменник і драматург Джон Саммонс виділяє наступні вимоги до драматичного діалогу.

По-перше, діалог у драмі використовується для передачі інформації про місце і час, у якому діють персонажі.

По-друге, діалог розкриває характер персонажів. Їхні репліки розповідають читачу про їх соціальне та культурне походження, освіту, емоційний та психологічний стан. Розкриваючи персонажів за допомогою діалогу, драматург приймає важливі художні рішення, пов'язані з тим, як персонаж говорить. Наприклад, герой п'єси може розмовляти певним діалектом, володіти специфічним словниковим запасом або використовувати сленг.

По-третє, діалог зазвичай спонукає до дії. Герої драматичного твору не просто обмінюються інформацією, але активно впливають один на одного, намагаючись змінити точку зору опонента, змусити його зробити той чи інший вчинок, переглянути свою життєву позицію чи інше.

По-четверте, діалог повинен стосуватися суті, ролі та мети персонажів у загальній структурі драми. Іншими словами, те, що персонаж говорить у будь-який

момент п'єси, не повинно бути відірваним від контексту, а має стосуватися загального сюжету твору.

Крім того, діалог повинен демонструвати почуття персонажів, а не говорити про них. Читач має пережити через діалог щось із ситуації, яку дійові особи наразі переживають. У взаємодії одних персонажів з іншими саме через діалог виявляється природа їхніх стосунків, їхні мотивації та цілі [2].

На перший погляд, художній діалог у драматичному творі має багато спільного з природною взаємодією співрозмовників у реальних ситуаціях, відображає її сутнісні ознаки.

Природний діалог характеризується дослідниками такими параметрами, як наявність граматичних непослідовностей, смислова і структурна незавершеність, спонтанна зміна тем обговорення. Подібні прийоми навмисно використовуються авторами художніх текстів при конструюванні прямої мови персонажів для створення різного роду комунікативних ефектів. Наприклад, відображення емоційного стану персонажів.

Але, як зазначає у своєму дослідженні Садикова В.А., специфіка саме драматичного діалогу (у порівнянні з найбільш близьким до нього розмовним діалогом) обумовлюється наступними властивостями:

- 1) монологізацією реплік персонажів;
- 2) моноцентричністю (приналежністю тільки автору) задуму;
- 3) наявністю суспільно обумовленого когнітивного дисонансу між комунікантами;
- 4) мінімумом різких тематичних переходів;
- 5) неспонтанним характером діалогу [3].

Крім того, необхідно відрізнити діалог у драмі від діалогу у прозовому творі. Діалог у прозовому тексті виконує функцію «ілюстрації» оповідання. Драматичний діалог, як вже було сказано, несе значно більше художнє навантаження: він зобов'язаний розвивати дію і характеризувати персонажів. Таким чином, можна виявити як мінімум дві основні відмінності між драматичним і прозовим діалогом.

По-перше, у драматичному діалозі розкривається інформація про події, передісторію, сюжет і фабулу твору. У прозовому ж тексті автор має можливість описувати події, що відбуваються, розповідати про них.

По-друге, у драматичному творі дійові особи спілкуються без «посередника». У прозі ж діалог зазвичай супроводжується словами автора і переривається його коментарями.

Інакше кажучи, прозовий текст і текст драми зовсім різні за своєю організацією, і діалог у драматичному творі має зовсім інші функції і підпорядковується іншим завданням.

Отже, художній діалог у драматичному творі значно відрізняється від мовленнєвої взаємодії у повсякденному житті, а також від художнього діалогу в прозі. Діалог у драматичному тексті є більш інформативним, концентрованим та насиченим, ніж повсякденне реальне спілкування, оскільки іманентно пов'язаний з поступальним розвитком сюжету п'єси.

Крім того, на відміну від діалогу в прозі, діалог у драмі несе основне смислове навантаження, а не виступає лише допоміжним засобом художньої оповіді. Більш того, діалог є не обов'язковим елементом прозового твору, у той час як драма без нього існувати не може.

Список літератури

1. Glossary of Literary Terms. URL: <https://www.encyclopedia.com/arts/educational-magazines/glossary-literary-terms> (дата звернення 04.11.2020)
2. John Summons. Dialogue. 2019. URL: <https://writingfortheatre.wordpress.com/writing-for-theatre/dialogue/> (дата звернення 04.11.2020)
3. Садикова В.А. О единицах бытового и художественного диалога // Язык и текст. 2015. Том 2. № 2. С. 17–24.

Ю. О. Крюкова

МАРКЕРИ АМЕРИКАНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ В ОПОВІДАННЯХ О. ГЕНРІ

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

За основу детального аналізу маркерів соціокультурної інформації в оповіданнях О.Генрі була взята класифікація С.Влахова і С.Флоріна. Спираючись на неї, були виявлені наступні класи етнографічних реалій: **побут** (їжа, напої; одяг; помешкання; транспорт); **праця** (професії, сфери діяльності ті їх представники); **мистецтво та культура** (музика й танці; музичні інструменти; звичаї, традиції, свята, ігри); **етнічні об'єкти; міри та гроші**.

Найбільш масштабним та показовим аспектом класифікації виявився розділ, присвячений темі побуту, а саме класу «їжа, напої». Оскільки американці маніфестують культ їжі, реалій пов'язаних саме з цим, було виявлено найбільше у текстах оповідань О.Генрі. Так, уривок з оповідання *“The Pimienta Pancakes”* демонструє зазначене нами вище: “Now, if there's anything I do like better than the sight of a red steer on green grass it's the taste of a nice **hot pancake** smothered in **sugar-house molasses**” [1] або ж ““No, Jud,” I said, sincerely, “I meant it. It seems to me I'd swap my pony and saddle for a stack of buttered **brown pancakes** with some first crop, open kettle, **New Orleans sweetening**” [1]. Таким чином розповідає про своє непереборне бажання скуштувати панкейки з патокою герой оповідання Джедсон Одом. Традиційна страва американців **«панкейки»** – кулінарний виріб, що являє собою товстий пишний млинець та за смаком нагадує бісквітний корж. Тобто, дещо відрізняється від слов'янських млинців. Наразі панкейки є одним з найпопулярніших десертів у США та є незамінним атрибутом американського сніданку.

Варто відзначити, що задля підкреслення того, що дане блюдо є одним з найулюбленіших серед американського населення, автор використовує стилістичний прийом *гіперболи*, коли Джедсон стверджує, що без сумнівів проміняв би свого коня на тарілку з добре піджареними панкейками з патокою. До того ж, прийом гіперболізації робить значний внесок у створення *ефекту комічного*.

Окрім цього, у наведених вище цитатах згадувалась *патока* або так звана «*меляса*» – побічний продукт цукрового виробництва, який у США і Канаді в кулінарії використовується як сироп і досить популярний не лише у якості підсолоджувача, а й рослинного джерела кальцію. Даний продукт-реалію було вербалізовано за допомогою двох варіантів словосполучень: *sugar-house molasses* та *New Orleans sweetening*.

Реалії-слова на позначення такого аспекту, як «одяг (у тому числі взуття, аксесуари, головні убори)» є не менш показовими у відображенні культури Америки й передачі атмосфери країни та конкретного історичного періоду її розвитку. Наприклад, в оповіданні О.Генрі “The Trimmed Lamp”, автор яскраво описує й вербально актуалізує типовий для провінційної американської дівчини одяг кінця XIX – початку XX століття, важливим предметом якого була англійська блуза строгого покрою: “*She has the high-ratted pompadour, and the exaggerated straight-front*” [1].

Більш сучасні образи, що розвінчували фольклорну стереотипізацію були представлені вербально за допомогою таких предметів гардеробу як *fancy vest* або дослівно «*ошатний, елегантний жилет*» та *changeable silk waist* – *шовкова жилетка-корсет «шанжан»*. Вербалізацію наведених вище прикладів можемо спостерігати в оповіданнях О. Генрі “*Squaring the Circle*” та “*Hygeia at the Solito*”. Так, автор вводить в оповідання “*Hygeia at the Solito*” та знайомить читача з його героями за допомогою опису їх зовнішнього вигляду: “*Which accounts for a trainload of extremely disgusted gentlemen in an uproar of fancy vests and neck-wear being spilled from their pullmans in San Antonio in the early morning following the fight*”

[1]. Варто зазначити, що fancy vest й дотепер залишається ознакою вишуканості та є необхідним елементом вбрання на офіційні та світські заходи в США. До речі, в цитаті була також вербально актуалізована ще одна реалія, яку відносимо до категорії «транспорт» – **пульманівський вагон** або **Pullman**. Це великий пасажирський спальний залізничний вагон, названий на честь американського фабриканта спальних вагонів Джорджа Пульмана, котрий започаткував випуск саме комфортабельних вагонів на території Америки у 1864 році.

Досить популярними у побуті починаючи з XIX століття є очеретяні циновки – матеріал, котрий використовується для обробки, дизайну та моделювання меблі та помешкання у цілому. Не оминає згадки про даний предмет побуту й О.Генрі в оповіданні “***The Princess and the Puma***”, вербалізуючи його у наступній цитаті: “*When Ben got to be king she would sit on the gallery of Espinosa Ranch and weave **rush mats***” [1]. У цьому випадку плетіння очеретяних циновок є свого роду хоббі та одним з варіантів проведення дозвілля з користю.

Ідеалізований концепт «ранчо» настільки глибоко укорінився у свідомості американців, що значна частина населення США й до сих пір будує оселі подібні за типом й конструкцією до будиночків у ковбойському таборі або на ранчо. Підтвердженням цього є приклад вербальної актуалізації цієї реалії в оповіданні О.Генрі “***The Red Roses of Tonia***”: “*Tonia sat on the steps of the Espinosa ranch house flicking gloomily with a quirt at a tuft of curly mesquite*” [1]. За визначенням словника Вебстера, будинок за типом «ранчо» – одноповерховий будинок, як правило, з похилим дахом і відкритим планом. І якщо згадати вулиці таких штатів Америки, як Техас або Нью-Мексико, то можна з упевненістю стверджувати про те, що саме такий тип осель є досі на піку популярності і відображає культуру, традиції й побут країни.

Список літератури

1. О. Henry. Short Stories [Електронний ресурс] / О. Henry – Режим доступу до ресурсу: <https://americanliterature.com/author/o-henry>.

МОВНА АКТУАЛІЗАЦІЯ КОНЦЕПТУ «COMMUNICATION» В МУЛЬТИЛІНГВАЛЬНІЙ ФРАЗЕОЛОГІЧНІЙ КАРТИНІ СВІТУ

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

Останнім часом зростає інтерес сучасної лінгвістики до мовної концептуалізації світу, де особлива увага приділяється вивченню фразеологізмів при детальному аналізі національних культур.

Найбільше мовна своєрідність виявляється у фразеологічному фонді, тому що фразеологізми беруть активну участь при створенні певних стереотипів про світогляд, ментальність і погляди різних народів, є ефективними засобами вираження світосприйняття носіїв мов [4].

Людина мислить концептами, вони є квінтесенцією індивідуальних мовленнєво-розумових актів [4]. Незважаючи на те, що концепт досі не має єдиного визначення, він міцно увійшов в лінгвістичну науку. Будучи сутністю складною і багатогранною, концепт має багатовимірну структуру, що включає асоціації, емоції, оцінки, національні образи і конотації, властиві тій чи іншій культурі.

Концепт «communication» широко присутній в багатьох мовах світу. У зв'язку з цим можна говорити про даний концепт як про універсальний в різних культурах. Незважаючи на універсальність концепту, він специфічний і варіюється від культури до культури способами вербального вираження, граматичними, фонетичними і лексико-семантичними особливостями.

У нашому дослідженні концепт «communication» розглядається в порівняльному аспекті в двох лінгвокультурах: англо- та німецькомовній.

Англійська та німецька мови належать до германської гілки індоєвропейської сім'ї мов. Завдяки такій близькій спорідненості ці мови мають багато спільного. І англійська, і німецька мова стрімко розвиваються, а мова – це рівень ментальності людей, тобто с процесом розвитку мови міняється і світосприйняття певної нації.

Ми структурували концепт «communication», з точки зору двох фразеологічних картин світу, виділили його концептуальні ознаки, визначили сферу функціонування фрейма. Проаналізований фактичний матеріал дозволяє зазначити, що концепт «communication» в англійській мові представлений 231 фразеологічною одиницею, а в німецькій картині світу – 153 фразеологізмом. Велику різницю в кількості фразеологічних одиниць можна пояснити тим фактом, що англійці майже тридцять відсотків свого життя проводять у засобах масової інформації та комунікації: читають газети, адже Британія – класична країна преси, дивляться телевізор, слухають радіо та ін [5]. Тобто серед британців більш розвинений комунікативний аспект, ніж серед німців.

Можна відзначити, що даний концепт в англійській мові представлений у вигляді наступних фреймів:

- media (42% від загальної кількості) – *have a good press, stop press, hot off the press, yellow press, hit the airwaves, black radio*;
- conversation (31%) – *keep (someone) posted, put/keep sb in the picture, chew the fat – базиками, in the air, set tongues wagging, pull someone's leg*;
- correspondence, messages (7%) – *electronic messaging, Dear John letter, e-mail chain letter, air letter mailing list*;
- ways of communication (11%) – *off the beaten track, burn your boats, all roads lead to Rome, burn (up) the road, underground utilities*;
- communication lines (9%) – *broadcast medium, satellite television, transcommunications, broadcasting company, broadcast journalist*.

Фрейм 'media' представлений найбільшою кількістю фразеологізмів та має незвичну структуру; всередині цього фрейма виділяють декілька слотів, наприклад, 'information, news', 'press', 'radio, television'. Це пов'язано з тим, що характерні національні риси британцям безперечно властиві засобам масової інформації.

У фреймовій структурі концепту в німецькій картині світу були виділені наступні елементи:

- der Informationsübertragungsprozess (63% від загальної кількості) – *etw. an die grosse Glocke haengen, über viel Unnötiges reden, mit j-m Zwiesprache halten*;

- die Korrespondenz (22%) – *chatte mit j-m im Internet, Mail per Mail senden, schwarz auf weiß*;
- die Kommunikationsleitungen (15%) – *Sich mit j-m in Verbindung setzen, Übertragungsmediu, Satellitenfernsehen, In Verbindung bringen, Leitungsnetz*.

Фрейм ‘Informationsübertragungsprozess’ є неоднорідним, та в ньому також виділяють декілька слотів: ‘die Ehrlichkeit’, ‘der Humor’, ‘die Konversation’, ‘die Auffassung’.

На нашу думку, концепт ‘communication’ широко представлений у сучасній мультилінгвальній картині світу, тому, з одного боку, він репрезентується майже однаково з точки зору англійської та німецької мов, а з іншого – кожна культура по-своєму відображає даний концепт у своєму фразеологічному фонді.

Отже, товариськість і допитливість вважають найважливішими складниками британського менталітету, що можна пояснити високим рівнем стереотипізації образу британця, їх відношенню до пліток та гумору. Любов до медіа також притаманна британцям, враховуючи факт, що Британія – класична країна преси. Натомість, важливими складниками німецького менталітету є любов до гумору, а також чесність та прямолінійність.

Список літератури

1. Бинович Л.Э. Немецко-русский фразеологический словарь. М., 1956.
2. Гумбольдт фон В. Язык и философия культуры / Вильгельм фон Гумбольдт. – М. : Прогресс, 1985. – 451 с.
3. Кунин А.В. Англо-русский фразеологический словарь/ Лит.ред. М.Д.Литвинова. – 4-е издание., перераб. и доп.- М. Рус.яз., 1984 – 944 с.
4. Манакін В. М. Мова і міжкультурна комунікація : навч. посіб. / В. М. Манакін. — К. : ВЦ «Академія», 2012. — 288 с.
5. Ofcom | TV, radio and on-demand [Електронний ресурс] : [Веб-сайт].– Режим доступу: <https://www.ofcom.org.uk>

Natalia Lysenko

STYLISTIC MEANS OF THE ANECDOTE

Oles Honchar Dnipro National University

Stylistics deals with various expressive meanings, primarily phonetic, morphological, word-building, and stylistic ones. In the text, elements of meanings of units at all the levels function together, which helps to emphasize one or another shade of the utterance, gives the utterance a certain stylistic colouring, increases or decreases an emotional impact. Expressive or stylistic means of the language in the broad sense are deviations from the traditional turns of speech, deprived of emotional characteristics. Expressive means include various elliptical structures, inversions, repetitions, use of spoken vocabulary, and the like.

Expressiveness as a way of giving speech peculiarity and expressiveness is one of the main topics of linguistic research and is considered by many researchers as a stylistic problem. In combination with the style of the work, great significance is usually given to the artistic merit, imaginative presentation, which entirely serve as the phenomena of the language. Imagery of presentation is created with the help of various stylistic devices – tropes. For example, such trope as metaphor necessarily relates to the sphere of the language, because namely the change of the meaning of the word is a linguistic phenomenon. A peculiar syntactic representation of the expressive figurative attribute is as well the linguistic feature, in which the syntactically meaningful word is the main in meaning.

In general, there are two types of stylistic colouring: stylistic colouring associated with expressive emotional speech, and functional-stylistic colouring associated with functional language styles. That is, there are linguistic means with expressive-stylistic colouring and language means in relation to functional styles, where there is a division into bookish and colloquial varieties of speech. Functional-stylistic colouring is less

distinguished in the language than the stylistic colouring associated with different kinds of expression. Expressive-stylistic colouring is inherent in a word or an utterance and is also an integral part of it as lexical or grammatical meaning.

Imagery creation in the text occurs not only at the lexical level, but also at the phonetic and grammatical levels of the language. The phonetic level, especially when creating expressive anecdotes, is represented by a certain sound organization of the text, which helps to increase the emotional impact.

Anecdote is a comic linguistic text, which is a specific genre of folklore with an unexpected climax and peculiar language means of achieving comicality. The main aim of an anecdote is to attract the reader's (listener's) attention and cause laughter. Anecdotes can exist both in verbal and written forms. According to its linguistic features, anecdote belongs not to the narrative, but rather to the "visual" genre. For many anecdotes, the intonation of the narrator, his mimicry and gesture play a paramount constructive role. Therefore, various expressive graphic, lexical, grammatical, and stylistic means should be used in writing to convey the same feelings and emotions. For example,

1. *Did you hear about **the blind carpenter** who picked up his hammer and saw?*
2. *Did you hear about **the deaf shepherd** who gathered his flock and heard?*

In the first sentence it is said that the blind carpenter took his hammer and saw, and in the second it is stated that the deaf shepherd gathered his flock and other cattle. The humor of this example lies in the use of the words saw and heard. *Saw* as a noun has the meaning "the tool of a carpenter", but it is the same in pronunciation with the form of the Past Tense of the verb *to see*. Therefore, the same sentence can be understood as "a blind carpenter took his hammer and saw (he had vision)". As for the word *heard*, it is initially the same with the past form of the verb *to hear*, but it is as well in tune with the word *herd*, the "cattle". In addition to the meaning "the deaf shepherd gathered his flock and other cattle", we also have the meaning "the deaf shepherd gathered his flock and heard (he had hearing)". The expressiveness of this anecdote is manifested not only at the phonetic level of the language, but, in particular, by means of a certain sound organization, when words with different meanings have the same pronunciation, and also

at the grammatical level (morphological): here there is a play on meanings of words related to different parts of speech.

At the grammatical level, namely, in syntax, stylistic expressiveness is achieved, for example, with the help of inversion, various elliptical constructions, repetitions, etc. For instance,

A person who speaks two languages is bilingual... A person who speaks three languages is trilingual... A person who speaks four or more languages is multilingual. What is a person who speaks one language?

Syntactically meaningful and the main in lexical meaning word here is the adjective *lingual* – “linguistic”, on the basis of which new concepts in determining a person speaking two, three and more languages are constructed in this text, respectively, *bilingual*, *trilingual*, *multilingual*.

In general, the selection of stylistic means often depends on the attitude of the speaker to his utterance, for example, to emphasize the emotional impact. The use of ellipses, inversions, the absence of complex syntactic structures are typical for increasingly emotional speech, which is expressed through the speaker's attitude. Concerning lexical means of emphasizing emotionality, exclamations can be mentioned. On the basis of the cognitive-appraisive attitude of the speaker to the content of the utterance, to the addressee of the speech, as well as to the situation in general, various types of emotional-expressive speech are formed. The selection of linguistic means (mainly lexical and syntactic), especially intonational ones, takes place on the basis of appraisal of its emotional intensity as well as of communicative forms of speech, aspiration to expressiveness, etc.

Thus, the anecdotes use phonetic, morphological, and syntactic units of expression of stylistic meanings that usually function together. The stylistic or expressive means of achieving expressiveness include a certain sound organization of the text, play on words, repetition, a special syntactic representation of words in the text, word formation.

ХУДОЖНЯ ТОПОНІМІКА В СУЧАСНІЙ БРИТАНСЬКІЙ ПОЕЗІЇ

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

Топоніміка – розділ ономастики, що вивчає географічні назви (топоніми), їх походження, смислове значення, розвиток, сучасний стан, написання і вимову [3]. Топоніміка є інтегральною науковою дисципліною, яка знаходиться на стику наук і широко використовується в різних областях знань: лінгвістиці, географії, архітектурі, історії і т. п.

Топоніми – розряд онімів; власне ім'я будь-якого географічного об'єкта [3].

Можна стверджувати, що першими топонімістами Англії були казкарі і поети, які пояснювали походження конкретних географічних назв як частину їх казок; іноді топоніми служили базовою одиницею етіологічних легенд.

В сучасній лінгвістиці існують різні типи класифікації топонімів. Зокрема, за лексико-семантичною структурою топоніма та його словотворчої форми, А. Селіщев виділяє такі групи: 1) назви від імен та прізвищ людей; 2) назви від позначення професії, роду заняття; 3) назви за соціально-майновою ознакою і становищем; 4) назви, пов'язані з адміністрацією та владою; 5) назви, що відбивають етнічний характер населення; 6) назви, що вказують на специфіку ландшафту, характерні особливості виду й забудови населеного пункту; 7) назви з абстрактним значенням [1].

Зарубіжні науковці також пропонують власні класифікації топонімів. На особливу увагу заслуговує класифікація, запропонована Д. Стюартом, яка включає в себе десять категорій власних назв, що базуються на хронологічному порядку обирання засобів номінації. Проте В. Молодцова зазначає, що головний недолік цієї класифікації – змішання лексичного й граматичного принципів утворення власних назв [1].

Проблеми топонімів як розділу ономастики є предметом дослідження вчених-філологів практично у всіх мовах. Зокрема, розглядаються «закономірності динаміки і функціонування назв в діяхронічному та синхронічному аспектах, семантична еволюція деяких географічних термінів і назв, і т.д.» [1], проводиться систематизація та аналіз топонімів певної місцевості, оскільки це «важливо як для вирішення питань взаємодії народів і їх культур, так і для вирішення власне лінгвістичних завдань, проблем етногенезу та етнічної історії» [4].

Проблема функціонування топонімів як істотного розділу мовної системи, яка формує когнітивні й афективні уявлення про навколишнє середовище, включає в себе також і її художньо-виражальні можливості, які використовуються в художній літературі, та, зокрема, в поезії.

Попередній аналіз показав, що топоніми, що представляють географічний простір, в більшості випадків використовуються в певних жанрах і формах мистецьких творів, зокрема, в англійській поезії – це балади, життєписи, розвиток певних історичних сюжетних ліній і т.д. При розкритті тонких душевних почуттів, духовних пошуків героїв топоніми вже не застосовуються, так як останні пов'язані з реальною дійсністю, несучи в собі необхідне мотиваційне і словотворне навантаження.

Цікаво досліджувати топоніми англійських балад (старовинна «Король і абат» або «Робін Гуд»), оскільки вони носять історико-описовий характер і події в них пов'язані із місцем проживання або перебування героїв.

Розглянемо художні топоніми у сучасній британській поезії. Цікава творчість Хелен Морт (народилася 28 вересня 1985, Шеффілд) – британська поетеса і письменниця, п'ятикратна володарка премії Foyle Young Poets, отримала премію Еріка Грегорі від суспільства авторів в 2007 році і виграла Манчестерську премію з поезії для молодих письменників в 2008 році а у 2010 році вона стала наймолодшою поетесою в резиденції The Wordsworth Trust, Грасмере. У тому ж році вона була номінована на премію пікадорів і виграла поетичний конкурс письменників Norwich Café з віршем під назвою «Олень». Вона була лауреатом

поетеси Дербішир з 2013 по 2015 роки. У 2014 році вона виграла приз Фентона Альдебурга за першу колекцію за фільм «Вулиця дивізіонів» [6].

В першому уривку вірша «North of Everywhere» кидається в очі послідовність назв: Sheffield, Manchester, Aberdeen, Lerwick, Baltasound, Norwick... Авторка вдало передає образи цих місць таким чином, що читач, навіть той, який ніколи там не був, вже чітко розуміє як вони виглядають: «past Sheffield's border lands, the sleeping giant / of Manchester, grey towns en route to Aberdeen / then silently across the waterway to Lerwick / where my bearings ferried me past Baltasound / the sloughed down moors, past Norwick bay / where waves worry at rock all day. ...» [7]. Таке художнє зображення має на меті передати читачеві настрій події, яка відбувається у вірші.

У другому уривку вірша «North of Everywhere» Хелен Морт зображує наступне місце: «We walk to Windhoose, find a barn even the ghosts have left» [7]. Складається думка, що вони прибули до «Богом забутого місця», оскільки «навіть примари його покинули».

У останньому уривку того ж вірша читаємо: «pale green corridor cutting across the blacked-out Baliasta road must be a searchlight, hunting us» [7]. А також «the Shetland hills huge UFOs, or the whole island a slumbering beast...» [7]. Так, сама описувана місцевість асоціюється із певним настроєм (в даному випадку таємничості) та має безпосередній вплив на читача: чи то «Baliasta road», яка «hunting us», чи то «Shetland hills», де «huge UFOs».

Варто зазначити, що в сучасній топонімії англійської мови вимова топонімів та їх писемна традиція відрізняються. Такий процес спрощення у вимові можна простежити в назвах поселень Великої Британії.

В цілому розвиток англійської поезії з точки зору використання топоніміки, як видно з цього невеликого огляду, йшло в двох напрямках: тематичне використання, пов'язане з сюжетом, і історичне оповідання. Коли слід було звернення до просторово-часових рамок, то для того, щоб їх описати, застосовувалися топоніми. Вони посилювали сюжетну виразність, робили поетичні образи більш реальними і дієвими.

Аналіз топонімів англійської мови показав, що історія їх розвитку тісно пов'язана з історією народів, які населяли територію Великої Британії у різний час; за своєю лексико-семантичною структурою вони підпорядковуються певним класифікаціям, а їх усна та писемні інтерпретація з часом набувають значних відмінностей.

Список літератури

1. Абдулджалілова Х.І. Авторська топонімія: Автореф. дис. ... канд. філол. наук. Махачкала, 2006.
2. Англійська поезія в перекладах. XIV-XIX століття. М.: Прогрес, 2001.
3. Вартанова О. А. Англомовні топоніми і їх стилістичний потенціал в поезії. Дисс. . канд. філол. наук. СПб., 2004. 226 с.
4. Матвєєв А. К. Ономатологія. М., 2006. 292 с.
5. Молодцова, В. Е. Про лексико-тематичну класифікацію англійських і башкирських топонімів - Режим доступу: URL: http://elar.urfu.ru/bitstream/10995/25304/1/avfn_2013_25.pdf -06.11.2020.
6. Helen Mort. - Режим доступу: URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Helen_Mort
7. North of Everywhere. - Режим доступу: URL: <http://www.manifold.group.shef.ac.uk/issue7/HelenMort7.html>

ЛЕКСИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ШОТЛАНДСЬКОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

Одним із аспектів шотландської англійської мови, який значно відрізняє її від стандартної англійської (СА), є її лексика. Вона містить як безліч унікальних лексем, які відсутні у будь-яких інших варіантах англійської, так і спільні, які, втім, розширюють своє значення порівняно із СА.

Існує декілька важливих рис шотландської лексики, які варто згадати:

- шотландська лексика регіоналізована, що означає, що у різних районах Шотландії є свої особливості. Наприклад, слово мізинець у північному діалекті називається *scannie*, у той час як в усіх інших – *pinkie*;
- мові скотс бракує стандартних правил правопису (незважаючи на те, що було зроблено декілька спроб створити їх). Одне і те саме слово може існувати у різних формах, залежно від ряду факторів, таких як часовий проміжок, коли був написаний текст, місце його написання, або ж звичайне бажання автора.

Лексика мови скотс функціонально неоднорідна. Існує велика кількість мовних одиниць, які є за своїм походженням діалектними та які не проникають у шотландську англійську, а вживаються лише у мові скотс: *dreich* (скотс) – dreary (англійська) – похмурий (українська), *aye* (скотс) – always (англійська) – завжди (українська), *rooch* (скотс) – a rocket (англійська) – кишеня (українська), *bonny* – sweetheart – кохана(-ий) (українська). Також це слова, які у північних діалектах скотс розвивають звукову форму, яка відрізняється від стандартної англійської: *stane* (скотс) – stone (англійська) – камінь (українська), *doon* (скотс) – down (англійська) – униз/донизу (українська), *oot* (скотс) – out (англійська) – з/із (українська), *toon*(скотс) – town (англійська) – місто (українська) тощо. Проте значна частина особливої шотландської лексики як германського, так і кельтського

походження проникає у стандартний варіант шотландської англійської мови та складає з ним істотний субстратний шар: *kilt* – спідниця шотландця-горця, *haggis* – хагіс – національна шотландська страва з баранячого ліверу, *bard* – бард, *glen* – гірська ущелина.

Особливість вказаних лексем – наявність у них двох середовищ існування: мови скотс та СШВ, при цьому семантичні та парадигматичні властивості цих регіонально-маркованих лексем не ідентичні. Приклад: іменник *ingle*, що у рамках шотландського варіанту англійської має два значення: «осередок» та «відкрите вогнище в осередку». Семантична структура того самого слова у мові скотс має помітно більше лексико-семантичних варіантів (ЛСВ): «осередок», «вогнище в осередку», «жар, вугілля», «священний вогонь, похоронне багаття». Проникаючи у вокабуляр англійської мови, лексеми скотс не завжди зберігають власну семантичну структуру повністю. З іншого боку, слово, яке виникло у мові скотс та потім перейшло до англійської, може при цьому самому переході набувати нових значень: *bard* – менестрель (*шотландська*) → поет, бард (*англійська*); *lass* – дівчина (*шотландська*) → служниця, кохана (*англійська*). Так, слово *lass* у значенні «служниця» є синонімом таких лексем, як *maid*, *servant*, а у значенні «кохана» – синонімом *sweetheart*, *ladylove*. Із англійськими словами при проникненні у мову скотс також також відбувається зміна семантичної структури. Так, слово *bun*, яке у англійській має значення «булочка», у Шотландії набуває значення «хліб з родзинками»; *yam* – окрім англійського ЛСВ «ямс», також має значення «картопля» тощо. Також англійські слова можуть змінювати свою вимову відповідно до мови скотс. Наприклад, слово *gamash* [gəma:ʃ] зберегло своє значення «гамаш», але змінилося на *gramash* [grəmaɪʃ]. Проникаючи у скотс, англійські слова також включаються до нових парадигматичних структур. Так, у слова *bun* шотландський ЛСВ – «хліб з родзинками» – включається в одну лексико-семантичну групу (ЛСГ) із шотландським кельтизмом *bannock* – «коржик», тобто набуває нових синонімів.

Шотландізми – це ідіоми або вирази, які є характерними для мови скотс або СШВ. Вони частіше виникають у розмовному варіанті мови, а не в письмовому.

Приклади найпоширеніших шотландізмів:

- «What a dreich day!» означає «Який похмурий день» (про погоду);
- «I'm feeling quite drouthy» означає «Я відчуваю спрагу»;
- «That's a right (or real) scunner!» означає «Це дуже неприємно»;
- «The picture still looks squint» означає «Картина досі виглядає криво»;
- «You'd better just caw canny» означає «Не перестарайся»;
- «His face is tripping him» означає «Він виглядає ситим по горло»;
- «Just play the daft laddie» означає «Вдавай з себе дурника»;
- «You're looking a bit peely-wally» означає «Ти маєш поганий вигляд»;
- «That's outwith my remit» означає «Це не входить у мої обов'язки»;
- «It depends on what the high heid yins think» означає «Це залежить від

того, як вважає керівництво»;

- «I'll come round (at) the back of eight» означає «Я прийду після восьмої»;
- «We're all Jock Tamson's bairns» означає «Ми усі рівні (Ніхто з нас не

кращий за інших)»;

- «I kent his faither» означає «він ішов до свого успіху, як усі ми: з самих низів» («я його батька знав»);

- «You're standing there like a stookie» означає «Стоїш, як укопаний»;

• «He's a right sweetie-wife» означає «Він любить перемивати кісточки (пліткувати)»;

• «I didn't mean to cause a stooshie» означає «Я не хотів створювати метушню»;

- «I'm swithering whether to go» означає «Я не впевнений щодо цього»;

- «Ach, away ye go!» означає «Ох, я тобі не вірю».

ДО ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ РОЛІ АРТЕФАКТНОЇ МЕТАФОРИ В СУЧАСНОМУ АНГЛОМОВНОМУ ЮРИДИЧНОМУ ДИСКУРСІ

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

Як відомо, метафора є засобом спрощення та прикрашення мови у будь-якій сфері – писемній чи усній, та у будь-якому дискурсі – політичному, побутовому, юридичному, дискурсі засобів масової інформації тощо. Проте, важливо зазначити, що метафоричний метод викладення видається органічним виключно у неофіційному стилі мовлення. Власне метафора — це одна із основних фігур мови поетичного мовлення, але вживання метафори органічно ввійшло у повсякденну комунікацію різних сфер мовлення.

У метафорі певні слова та словосполучення розкривають сутність одних явищ та предметів через інші за схожістю чи контрастністю, що збагачує емоційний аспект висловлення думки. Зазначене визначення є дефініцією когнітивної метафори, що і є **об'єктом** нашого дослідження.

Розглядаючи теоретичне підґрунтя нашого дослідження, важливо зазначити, що обов'язковим аспектом когнітивної лінгвістики є дискурсивний підхід до вивчення мовних фактів. Метафори, які функціонують у мові, повинні розглядатися в дискурсі, у тісній взаємодії з умовами їх виникнення й формування, з урахуванням авторських, прагматичних настанов [1].

Як вже зазначалося вище, дискурс вивчення та дослідження може бути обраним в залежності від мети мовлення, його специфіки та спрямування.

До найважливіших характеристик дискурсу в його сучасному розумінні можна віднести такі:

- дискурс являє собою складне комунікативне явище, що містить у собі і соціальний контекст, який дає уявлення як про учасників комунікації (і їхні характеристики), так і про процеси виробництва і сприйняття повідомлень [2];

- дискурс відображає суб'єктивну психологію людини, і отже, він не може бути відчужений від того, хто говорить [3];

- дискурс – явище когнітивне, тобто таке, що має справу з передачею, оперуванням та створенням нових знань [4];

- дискурс – це “зв'язаний текст у сукупності з екстралінгвістичними, прагматичними й іншими факторами; текст, взятий у дійовому аспекті; мовлення, розглянуте як цілеспрямована соціальна дія, як компонент, що бере участь у взаємодії людей і в механізмах їхньої свідомості (когнітивних процесах)” [5].

Політичний дискурс, як один з найбільш актуальних на сьогоднішній день, видається доволі цікавим матеріалом дослідження, оскільки використовуючи метафоричні моделі замість прямої номінації, автор має на меті спрямувати думку слухача в потрібному та очікуваному напрямку, намагаючись нав'язати свою систему оцінок і поглядів та звернути до себе прихильність реципієнта [6, с. 393].

Метою даного дослідження є аналіз процесу формування та існування артефактної метафори як засобу вірогідних спроб маніпуляцій суспільною свідомістю під час здійснення політичної комунікації.

Отже, за функціональними критеріями метафору в політичному дискурсі розглядають як спосіб мислення та пізнання дійсності [7, с. 61]. Оскільки система метафоричних моделей – це важлива частина мови та національної ментальності загалом, важливо виявити продуктивні й актуальні метафоричні моделі, які перебувають у широкому політичному вжитку.

Розглянемо основні потенційні політичні метафори в англomовному просторі. Наприклад:

to pull strings – має дослівний переклад «тягнути за нитки». Значення метафори очевидне – маніпулювати, управляти;

to be a dagger to smb's heart – «бути ножом в серці», негативно вражати, спричиняти біль, засмучувати;

to cushion smb's loss – пом'якшувати втрату;

to have the bottle to ask – «мати пляшку», насмілитись, щоб запитати;

a sinbin – «сміттєвий бак», проте у промовах цей вислів набуває відтінку «лавка штрафників»;

narrow-minded — «вузько міркуючий», проте можемо зустріти контекстне значення «упереджений»;

warm-hearted — «тепло-сердечний», але більш влучно - «співчутливий»;

hard-bitten — «сильно битий», хоча влучніше перекласти як «стійкий до випробувань»;

soul-searching — «духовний пошук», проте в рамках контексту інколи зустрічаємо значення «самоаналіз»;

to come rain or shine – метафоричний вислів, котрий перекладається як «нехай буде те, що буде»;

it's a case of swings and roundabouts — «ніколи не знаєш, де знайдеш, де загубиш»;

to move heaven and earth – зрушити гори, подолати перешкоди;

to make or break smb or smth – вирішити долю когось або чогось;

to live and let live – не втручатись у життя інших.

Яскравим проявом метафоричної мови у політичному дискурсі є промови Дональда Трампа, 45 Президента Сполучених Штатів Америки. Наприклад, вже стали вирази у його виконанні: «bright future» - світле майбутнє, «with a heart full of gratitude» - із серцем, наповненим шляхетністю, «pride in every heart» – серце, наповнене коханням, прихильністю, «hell out» – ад, або «he is a puppet» – він маріонетка.

Але ми можемо виділити і доволі специфічні метафори на кшталт: «savior of souls» – рятівник душ, «he is dropping like a rocking water» - падає наче каламутить воду [8].

Отже, метафори, які використовують у політичному дискурсі агітацій, обіцянок та звинувачень, вочевидь, набувають відтінку маніпуляцій, сприяючи популізації мовлення та моделювання інтересів мовців у свідомості реципієнтів. Тому варто зазначити, що влучно використані фігури мови, які мають

лінгвістичний ракурс, набувають рис, можливостей та специфіки психологічних інструментів, що стає можливим виключно за умови безперечного орієнтування у стилістичному аспекті лексики мови.

Список літератури

1. Андрейченко О. Артефактна метафора в політичному дискурсі (на матеріалі сучасних українських ЗМІ) - <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/108197/29-ndreychenko.pdf?sequence=1>
2. Дейк Т.А., ван. Язык, познание, коммуникация: Пер. с англ. - М.: Прогресс, 1989. - 312 с.
3. Арутюнова Н.Д., Падучева Е.В. Истоки, проблемы и категории прагматики / Новое в зарубежной лингвистике - М.: Прогресс, 1985. - Вып. 16: Лингвистическая прагматика.- С. 3-42.
4. Кубрякова Е.С. О понятиях дискурса и дискурсивного анализа в современной лингвистике // Дискурс, речь, речевая деятельность. - М., 2000. - С. 7-25.
5. Арутюнова Н.Д. Дискурс // Лингвистический энциклопедический словарь. -М.: Совет. энцикл., 1990. - С. 136-137.
6. Селіванова О. О. Лінгвістична енциклопедія : наук. вид. / О. О. Селіванова. – Полтава : Довкілля-К, 2010. – 844 с.
7. Баранов А. Метафоры общественного диалога : война или согласие? / А. Баранов, Ю. Караулов // Знание – сила. – 1991. – № 10. – С. 60-63.
8. Trump Delivers Campaign Speech In Pennsylvania | NBC News <https://www.youtube.com/watch?v=LvIS5Aebjk4>

А. С. Мєліхова

**ЛЕКСИЧНИЙ РІВЕНЬ ЛІНГВОСТИЛІСТИЧНОГО АНАЛІЗУ
РОМАНУ «ЇСТИ, МОЛИТИСЯ, КОХАТИ» ЕЛІЗАБЕТ ГІЛБЕРТ**

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

Дослідження роману «Їсти, молитися, кохати» дає змогу розглядати твір як приклад сучасної мемуарної жіночої прози, яка характеризується такими стильовими рисами: автобіографічність, суб'єктивність, документальність, правдивість, подвійний погляд автора на події минулого та аналіз пережитого з урахуванням життєвого досвіду через роки в момент створення твору, експресивність, емоційність, аналіз ключових моментів формування життєвого погляду.

Жіноча проза виділяється тематикою творів. У центрі постає родина, побут жінки та соціальні проблеми, з якими вона має справу. Отже, автор звертається до внутрішнього досвіду жінок та створює певний неповторний образ. Характерною особливістю жіночої прози, за словами дослідниці Дж. Вуд, «стає явище сповіді, а головною героїнею твору – сама авторка, яка з власних спогадів вибирає саме ті фрагменти, які, на її думку, стали ключовими для формування особистості» [2]. Дослідники А. Воєйкова та О. Артеменко виділяють три типи опозицій у романі: «проблема власного «Я», конфлікт відносин з іншими людьми та суспільством, тобто моральні норми та цінності. Конфлікт у романі допомагає розвивати сюжет та підтримувати динаміку розповіді» [3].

Лінгвостилістичний аналіз є предметом дослідження для багатьох лінгвістів. Дослідниця М. Кожина, наприклад, визначає лінгвостилістичний аналіз художнього тексту як «детальний і ретельний аналіз ролі й функцій мовних засобів різних рівнів в організації та вираженні ідейно-тематичного змісту твору» [4, 195]. Лінгвіст Л.Щерба підтримував думку про аналіз, «що ґрунтується на вивченні «найтонших смислових нюансів певних виразних елементів» мови твору в їхньому

тісному зв'язку з особливостями змісту та ідеї тексту. Водночас окремий художній текст як би виокремлюється дослідником із загального контексту літератури» [5, 27]. У роботі роман розглядається в лексичному аспекті з урахуванням змісту твору.

Е.Гілберт у своєму творі переважно дотримується нейтрального мовного стилю, що сприяє легкому і швидкому сприйняттю інформації читачем. Крім нейтральної лексики автор вживає сленгізми, вульгаризми, іншомовні слова для створення ефекту живого мовлення та передачі особливостей характеру персонажів. «*The stranger's got a cool, ain't-no-big-hurry kind of walk*» [1, 145], «*Man, they got mosquitoes 'round this place big enough to rape a chicken*» [1] **Ошибка! Источник ссылки не найден.**, 145].

Експресивність роману зумовлена широким застосуванням художніх засобів на лексичному рівні. Найпоширенішими лексичними засобами у творі є епітети, порівняння, метафори та персоніфікація.

Основна функція епітета у творі полягає у вираженні індивідуального ставлення автора до явищ, осіб та предметів. Героїня в захваті від італійських чоловіків, що підкреслено через вживання градації епітетів «*the men in Rome are ridiculously, hurtfully, stupidly beautiful, ...devilishly attractive, cruelly handsome, surprisingly muscular*» [1, 70]. Для підкреслення виснаженого стану після медитації автор використовує епітети «*ravenously hungry, desperately thirsty, randier than a sailor on a three-day shore leave*» [1, 167].

Порівняння посилює виразність тексту та розвиває уяву читача. Письменниця застосовує велику кількість розгорнутих порівнянь для передачі внутрішнього стану героїні: «*having a really bad car accident every single day for about two years*» [1, 22].

Важливе місце серед лексичних засобів посідає метафора, яка виконує естетичну функцію в тексті. Захват вів звучання італійських слів автор передає метафорами: «*Every word was a singing sparrow, a magic trick, a truffle for me*» [1, 25], «*a delirious banquet of Italian language*» [1, 72]. Гіпербола реалізує ідейний задум та надає твору емоційності й експресивності: «*I am the planet's most*

affectionate life-form (something like a cross between a golden retriever and a barnacle)» [1, 21]. Персоніфікація допомагає краще передати внутрішні переживання героїні. Автор наділяє розум та тіло людськими рисами й створює уявні діалоги для більш виразної передачі думок: «*My weary body asked my weary mind: “Was this all you needed, then?”*» [1, 37].

Отже, в результаті аналізу роману Е. Гілберт «Їсти, молитися, кохати» можна дійти висновку про його насиченість різними художніми засобами, які передають атмосферу духовних пошуків та наближують читача до героїні. Серед найбільш часто уживаних лексичних засобів у романі, можна виділити широке використання іншомовних слів, колоквіалізмів, сленгізмів, метафор, порівнянь, епітетів та гіперболи, які підкреслюють емоційний стан героїв та змальовують навколишнє середовище.

Список літератури

1. Gilbert, Elizabeth. *Eat Pray Love, One woman's search for everything*. London: Bloomsbury, 2017.
2. Wood, Jane. *Internationalising Women's Rights: Travel Narratives and Identity Formation. A Journal of the Oxford Round Table*. Oxford: Forum on Public Policy, 2006.
3. Воейкова, Анна. Артеменко, Ольга. Роль и драматическое своеобразие художественного конфликта в романе Э. Гилберт "Ешь, Молись, Люби". *Филологические науки, Вопросы теории и практики*. Тамбов: Грамота, 2019.
4. Кожина, Маргарита, *Стилистический энциклопедический словарь русского языка*, 2-е изд., Москва: Флинта, 2011.
5. Щерба, Лев. *Опыты лингвистического толкования стихотворений*. Москва: Просвещение, 1957.

К. В. Микал

СПЕЦИФІКА ПЕРЕКЛАДАЦЬКИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ В УКРАЇНСЬКИХ ПЕРЕКЛАДАХ ПОЕЗІЇ РОБЕРТА БЕРНСА

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

Не буде перебільшенням стверджувати, що найбільш видатним та знаним літератором Шотландії, який, без сумніву, займає особливе місце у серці кожного шотландця, є Роберт Бернс. Авторству одного з найяскравіших представників світової поетичної традиції XVIII століття належить значна кількість творів, у яких він оспівував красу та велич рідного краю, його традиції та індивідуальні культурні риси, могутні перетворюючі сили шотландського народу, відстоював його право на свободу й незалежність.

Поетична своєрідність лірики Бернса повсякчас викликала зацікавленість з боку перекладачів усього світу, тому актуальність представленої роботи зумовлена необхідністю вивчення особливостей поезії Бернса та її передача іншою мовою. Об'єктом даної дослідницької розвідки було обрано перекладацькі трансформації, що були застосовані відомими українськими перекладачами під час перекладу творів Бернса українською мовою. Специфікою перекладу літературного дискурсу загалом, а особливого перекладу поетичного дискурсу, є те, що кожен перекладач у своїх інтерпретаціях привносить щось від себе, намагаючись при цьому передати стиль та індивідуальні риси творчості автора, оскільки саме збереження цілісності оригіналу є необхідною передумовою якісного, повноцінного перекладу.

Зацікавленість викликає кантата Бернса "Веселі жебраки" (The Jolly Beggars: A Cantata) у перекладі знаного українського перекладача Павла Грабовського. Слід зазначити, що вже класичний переклад авторства П.Грабовського відрізняється наявністю значної кількості трансформацій. По-перше, перекладач подовжив твір на 51 рядок здебільшого через зміни у поетичному синтаксисі. У Бернса сенс

речення міститься у двох інтонаційно та синтаксично закінчених рядках, більшість речень складні, в той час як у Грабовського інша інтонаційно-синтаксична будова, головна думка міститься в одному простому реченні. Через таку заміною складних речень простими Грабовський вдвічі розширив пісні солдата та повії. Іноді він додає строфи, вводить або збільшує хор чи рефрен та надає додаткову характеристику персонажу.

Задля надання комічності герою в оригіналі пісні блязня автор використовує літоту під час зображення образу скрипаля: «Аполлон, закоханий у вдовицю, дотягується не вище її талії». В перекладі Грабовського літота стає ще більш різкою: музика їй «доходив ростом до колін».

Замість шотландських традицій, зображених у віршах Бернса, П.Грабовський, у властивій йому манері, вводить українські національні мотиви та особливості у своїх перекладах. Що ж до індивідуальної своєрідності, тобто динамічності, виразності, лаконізму, Бернсового вірша, то перекладач і не ставив перед собою завдання якнайточніше передати її у своїх переспівах.

П. Грабовський описував свій підхід до перекладу творів іноземних: «У декотрих поетів я брав тільки мотив, переймався настроєм, а переспівував цілком по-своєму». Таким чином він поставився до таких віршів "Багато років тому" (Auld Lang Syne), в якому також намагався підсилити волелюбний дух оригіналу. За допомогою антитези він протиставляє «повсякчасним жартам» та «веселошам дрібним» самовіддану боротьбу за незалежність та національну свідомість.

Іншою особливістю перекладу Бернса Грабовським є скорочення або навіть опущення пейзажних зображень (вірші «Важко б'ється серце» (For The Sake O'Somebody), «Хмари плывуть, недалеко й до ночі» (The Fall Of The Leaf) чи надання їм українських особливостей.

Слід зауважити, що у своїх перекладах Грабовський зберігає зміст, ідею та головні образи першотворів, але додає власні думки або передає твір цілком у власній манері. Інтонаційно-синтаксична організація переспівів, поетична образна

система скоріше відтворює своєрідність творчої манери самого П. Грабовського, ніж Р. Бернса.

Оскільки прикладки є одною з особливостей поетичного синтаксису українського фольклору, Грабовський використовує у своїх перекладах синонімічні («щастя – втіха», «муки – страждання», «блискавиці – вогні») та уточнюючими прикладками («гусар-молодець», «краса-голубка», «гадюка-нудьга») прикладки.

Перекладач також використовує синонімічні присудки задля надання твору рис, притаманних українським народним пісням («уберуся – одягну», «не любились – не кохались», «не щеміли – не боліли»). Переклади Грабовського просякнuto специфічною українською лексикою, розмовними ідіомами. Особливо багато емоційно забарвленої лексики – зменшених форм іменників, прикметників, прислівників, що, як і в українських народних піснях, виражають лагідні стосунки персонажів, ласку, кохання, тепле звертання.

Говорячи про переклади творів Бернса, неможливо не згадати Миколу Лукаша – видатного українського мовознавця та поліглота, на рахунку якого величезна кількість перекладів творів світових класиків, зокрема перший український переклад «Фауста» Гете.

Слід відзначити, що у переклади віршів Бернса Лукашем також характеризуються наявністю українських фольклорних мотивів, порівнянь, звертань, що робить поезію Бернса більш близькою українському народу. Наприклад, у баладі «Джон Ячмінь» («John Barleycorn») Лукаш перекладає «...the sultry suns of Summer came, and he grew thick and strong...» як «...настало літечко жарке - стоїть Ячмінь, як гай...», використовуючи таке поширене в українському фольклорі слово, як «гай».

Прикладки Лукаш також застосовує («куші-бариші», «моління-жаління», «хлопець-миловид», «коханка-подолянка», «нічка-чарівничка», «грач-хвостач» тощо), що, правда, їхня кількість менша, ніж у Грабовського.

М. Лукаш майстерно застосовує усталені мови і форми, змінює їх у контексті, надаючи відповіді емоційні забарвлення. Задля надання образності використовує евфонічні (римування), словотворчі, лексичні (синонімія, гра слів, авторські новотвори, стилістично забарвлена лексика), синтаксичні (інверсія, антитеза), граматичні, інтонаційно-ритмічні експресивні конструкції задля адекватної передачі ідеї оригіналу.

Також доцільно згадати «Спомини про Бернса» Миколи Бажана, який першим переклав вірш «Дерево свободи» (The Tree of Liberty) на українську мову. У своєму перекладі він зберігає стиль, ідею оригіналу і художні образи. Наприклад, на відміну від Грабовського та Лукаша, він не намагається впровадити велику кількість українських фольклорних особливостей і рядки «...But seek the forest round and round, And soon 'twill be agreed, man, That sic a tree can not be found...» перекладає як «Гуде британський ліс, проте Він радо б зашумів, мій друже, Та дерево волі не росте...», акцентуючи увагу на тому, що ліс саме британський.

Отже, цілком логічним видається висновок, що кожен перекладач дотримувався власного підходу, застосовуючи усю свою майстерність задля найліпшої передачі ідеї оригіналу, але неможливо не відзначити бажання кожного додати у свій переклад національні традиції української літератури, завдяки чому лірика Бернса стає близькою українському читачеві.

Список літератури

1. Бернс Роберт. Поезії. Київ: Дніпро, 1965. 206 с.
2. Грабовський П. Вибрані твори в 2-х томах. Київ: Дніпро, 1985. Т.1. 343 с.
3. Бернс Роберт. Вибране. – К.: Художня література, 1959.
4. Бернс Роберт. Поезії. – К.: Дніпро, 1965.
5. Лукаш М. Від Боккаччо до Аполлінера : Переклади. – К.: Дніпро, 1990.

А. М. Мірошніченко

ЛІНГВОСТИЛІСТИЧНА ІНТЕРПРЕТАЦІЯ ОПОВІДАНЬ ШЕРВУДА АНДЕРСОНА

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

Лінгвостилістична інтерпретація художнього тексту – це складне та багатогранне явище, яке привертає увагу багатьох дослідників мови та допомагає більш детально зрозуміти головний замисел написаного тексту. Проведення лінгвостилістичної інтерпретації супроводжується достатньою складністю, тому що часто художній твір містить велику кількість стилістичних фігур та троп, багатько переносних значень, велику емоційність та образність, що заважає легкому трактуванню тексту.

Метою статті є здійснення комплексної лінгвостилістичної інтерпретації творів Шервуда Андерсона, яка передбачає дві ступені художньо-естетичного пізнання тексту. Перший ступінь – поверхневий. Він обумовлює осмислення естетичного цілого, передбачає уважне читання, знайомство з образами твору, виявлення рефлектуючих мовних крапок, їх аналіз, оцінка місця в художній системі письменника. Другий ступінь – глибинний. Він розкриває взаємодію художнього твору з мовною і з філологічною площинами [2,163].

Основна мета лінгвостилістичного тлумачення – вивчення виражальних засобів мови у тексті, того ефекту зображальності, який дає її синтез. Важливу роль тут відіграє не тільки аналіз загальної образності тексту, але й дослідження «ключових тропів та фігур, які використовує письменник для поетичного втілення свого задуму»[3,109].

Шервуд Андерсон – визнаний класик американської літератури, він виріс у маленькому містечку на Середньому Заході, у бідній сім'ї. Його відома збірка

«Вайнсбург, штат Огайо» об'єднала в собі двадцять п'ять оповідань про дійсність міфічного провінційного міста Середнього Заходу.

Часто Андерсон в своїх творах використовує прийом, який ґрунтується на принципі так званої «точки зору», тобто автор віддає місце оповідача одному з героїв. Також, неабияку роль у його творах грають так звані деталі. Майже в кожному оповіданні з'являється маленька річ, жест, герой, що й являється ключовим і задає тон усьому твору.

Головний герой новели “Hands” – Адольф Майерс, справжній наставник, вчитель за покликанням, натура обрана, аж ніяк не обділена талантом. Але приземлені місцеві жителі не змогли зрозуміти його, звинуватили у розпусних намірах щодо їх дітей та вигнали з міста.

Майерс – це прояв соціального відчуження, обумовлене незахищеністю тендітної людської психіки від грубих вторгнень жорстокого зовнішнього світу, але разом з тим, це і внутрішня змістовність, оригінальність. Це – людина-гротеск, що втратила спорідненість душі з навколишнім світом, з фізичною простотою буття, що виявляється в роковому невмінні “говорити”, спілкуватися з іншим не утилітарно, а душевно.

Головний аспект “Hands” автор вводить в текст за допомогою метафори, яка описує неабияку рухливість рук головного героя, що тонко показує на приховане минуле Вінга Білбома, яке він не бажає нікому показувати, ховаючи руки за спиною, або ж в кармани:

“The slender expressive fingers, forever active, forever striving to conceal themselves in his pockets or behind his back...”[1].

В цитаті: “Upon the half decayed veranda of a small frame house that stood near the edge of a ravine near the town of Winesburg, Ohio, a fat little old man walked nervously up and down” [1] ми можемо помітити, що слово “edge” виступає ніби уособленням того, де зараз знаходиться психічне здоров'я головного героя, тобто воно на краю прірви. Такі епітети як “decayed veranda”, “walked nervously”

показують нам, що Вінг живе ізольовано та в постійному страху, що його руки знову потраплять у біду.

Герой Шервуда Андерсона залишається вірним своїй істині. Але тепер його ціль – відгородитись від людей, залишити таємницю собі, нікому її не відкривати. Це нібито робить його особливим. Але разом з тим, те, що повинно було повертати його до людей та світу, змушує відвернутися, заховатися від усього.

Найчастіше в оповіданнях Шервуда Андерсона вживається цілий арсенал стилістичних засобів на різних рівнях, що дає змогу краще зрозуміти те, що автор хотів до нас донести. Простежується також закономірність, що для більш ефективного та експресивного зображення дійсності у творі автор використовує антитезу, протиставлення понять.

Отже, підсумовуючи все вищесказане, художній текст є комплексним явищем мистецтва слова. Він, одночасно і мистецький, і психологічний; інтелектуальний і соціальний. Це своєрідна гра слів, яка ведеться між автором та читачем. Лінгвістична інтерпретація не руйнує художній текст та його сприйняття, але вона дає змогу бачити естетичне ціле, яким його створював автор.

Список літератури

1. Андерсон, Шервуд. *Hands*. Wansburg, Ohio. United States, 1919.
<http://www.eastoftheweb.com/short-stories/UBooks/Hand.shtml>
2. Донецких Л. И. Слово и мысль в художественном тексте / Л. И. Донецких. – Кишинев: Штиница, 1990.
3. Новиков Л.А. Лингвистическое толкование художественного текста / Л.А. Новиков. – М. : Русский язык, 1979.

Alona Nazarenko

LANGUAGE REPRESENTATION OF THE CONCEPT “THE EARTH” IN BRITISH PHRASEOLOGICAL WORLDVIEW

Oles Honchar Dnipro National University

One of the most relevant areas of cognitive linguistics is the study of concepts. Concepts are the result of human cognition of the surrounding world. The language promotes the verbalization of the concept which is represented by words, phrases, and phraseological units. The concept «The Earth» is closely related to many areas of human activity and denoted in all languages of the world. The concept under the research has a complex structure, because it is influenced by numerous factors: historical, cultural, economic, social and, above all things, geographical.

The **relevance** of the work is due to the following factors: *the need to study phraseological units in the linguoculturological aspect, because the most cultural experience of a certain group of people is mostly preserved in this sector of the worldview; the need to further research of the concepts that make up the British conceptual sphere, especially such global concepts as «The Earth».*

The **purpose** of the research is to determine the features of language representation of the concept "The Earth" in the British phraseological worldview.

The **objectives** involve the solution of certain tasks. These include the following: to define the term “concept” in linguistics; to establish the features of the linguistic and phraseological worldview; to explore the linguistic mental features of the British; to identify the semantic structure of the concept "The Earth"; to select phraseological units representing the concept "The Earth".

The problem of the concepts and conceptsphere of English has been discussed by a number of home and foreign researchers who studied the problems of the concept, we should highlight: Z.D. Popova, I.A. Sternin, A. Vezhbytska, V.I. Karasyk, E.S. Kubryakova, M.V. Pimenova, A.V. Kunin, and others.

The concept is considered to be the central object of cognitive linguistics research and the basic unit used in a cognitive-cultural investigation. Despite the fact that «concept» as a term has established in modern linguistics, it does not have a single definition due to the conflicting views of domestic and foreign linguists. The interpretation of the concept is caused by certain difficulties due to the lack of a special term to denote the concept with associative-imaginative, emotional and evaluative meanings which are distinctive for lingual quantities [1, 27]. According to O. Kubryakova, a concept is a term that serves to explain the units of mental and psychological resources of our consciousness and the information structure that reflects the knowledge and experience of a person; the operational content unit of memory, the conceptual system and brain language [2]. Due to the verbal means of language, the processes of division and categorization of the world take place – by such manners, the linguistic worldview is formed. The linguistic worldview is a fundamental term that is individual for each language, because it is the result of the view of the world of the whole society, so it is an integral part of such concepts as nation and ethnicity. *Phraseological worldview* is a concept that is considered as a set of human knowledge about the world, contains emotional information about reality: its mentality, the spirit of the nation. Behind the stable inversions and phrases the whole epoch and the world of our ancestors lie. Therefore, the phraseology most reflects the national mentality and the linguistic worldview [3].

To analyze the phraseological units denoting the concept, a keyword «earth» was chosen, to which various contexts of its usage have been selected. The method of building a field model of the concept, which consists of a core and near and far peripheries, was chosen. The meaning of the token «earth» was established with the help of explanatory dictionaries to model the core, near and far peripheries. Collins English Dictionary provides the following definitions: 1) *the planet that we live on, the third planet from the sun, the only one on which life is known to exist*; 2) *the part of the surface of this planet that is not*; 3) *the soil in which plants grow*; 4) *a hole in the ground in which an animal such as a fox lives*; 5) *an electric plug or piece of electrical equipment is the wire through which electricity can pass into the ground, which makes the equipment safe if*

something goes wrong with it; 6) used in religion to refer to the time when people are alive as opposed to being in heaven or hell; 7) an excessive amount of money; 8) a land or country; 9) any of various pigments consisting chiefly of iron oxides and tending toward brown in hue; 10) the inhabitants of this planet, especially the human inhabitants.

The following step includes simulating a diagram depicting the nominative field of the concept, presented in the form of nominations that verbalize the concept and the layers of the concept "The Earth". We come to the conclusion that, according to the established meanings, the token «earth» belongs to the core of the concept. To the near periphery - *planet, world, soil, ground, land*; to the far periphery - *dirt, dust, sand, nature, mud, surface, shore, clod, mold, fortune, lair, earth color, territory, country, humankind, etc.* The nominative field of the concept "The Earth" is a set of nominations that verbalize the concept. For a detailed study, a nominative field was constructed, in which the tokens that are most often used and objectify *the earth* are analyzed.

The material for the study of the concept of "The Earth" was 123 phraseological units. A quantitative analysis of the phraseological units representing the concept of «The Earth» made it possible to determine the frequency of use of all meanings representing the concept. During the analysis it was found that the token «earth» in the minds of the British is dominated with the reaction in understanding it as the planet. The second point is the association of the word with the earth's surface or land. According to the research, about 40% of all units are phraseologies that represent the definition of the earth as "planet as human habitat", which is the core of the concept: *to promise someone the earth/the moon /world, like nothing else on earth, to make the world go round, all the time in the world etc.* The following cognitive features were found in the near periphery of the concept model: 22% - country or territory (*dirt cheap, the land of steady habits etc.*); 15% - the material in which plants are grown (*to throw dust in eyes, dirt cheap etc.*); 11% - land surface (*down to earth, to get off the ground etc.*). The following are the groups of idioms that relate to the far periphery of the concept and that make up the smallest part of all analyzed phraseological units: 5% - the life time of people on Earth (*heaven on earth*); 3% - hole (*to go to ground*); 2% - inhabitants of the planet (*salt of the earth*); 1% - big money (*to cost the earth*); 1% - wire (*dead earth*); 1% - earth color (*earth colour*).

To conclude, we have selected phraseological units that represent the concept of «The Earth». Their quantitative analysis showed that in the British phraseological worldview, the understanding of the concept in the meaning of the planet as a place where a person lives and in the meaning of the world prevails. It should be noted that the study of this language representation of the concept provides a wide field for research, and also has great applied value.

References

1. Вежбицкая А. Понимание культур через посредство ключевых слов / Анна Вежбицкая ; пер. с англ. А. Д. Шмелёва – М. : Языки славянской культуры , 2001. – 288 с.
2. Кубрякова Е. С. Концепт. Концептуализация / Е. С. Кубрякова // Краткий словарь когнитивных терминов. – М.: Филологическ. ф–т МГУ, 1996. – С. 90–94.
3. Кунин А.В. Фразеология современного английского языка. М.: изд-во «Международные отношения», 1972. – 289 с.

ВИДИ ЗАПОЗИЧЕНЬ У МЕДИЧНОМУ ДИСКУРСІ

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

Медичний дискурс – це неоднорідне утворення, у складі якого існує ряд жанрів, що характеризуються певними соціально-рольовими, комунікативними та структурно-семантичними особливостями. Однією із ознак, що вирізняє медичний інституційний дискурс, є високий ступінь сугестивності у спілкуванні лікаря з пацієнтом. Ця риса формувала тип стосунків протягом всієї історії медицини і є визначальною для успішного діагностування та лікування хворої людини.

Вивчення питань мовних контактів і супутніх їм явищ, зокрема процесу запозичення, має велику традицію у вітчизняному та зарубіжному мовознавстві. Зазначена проблематика в даний час особливо актуальна і привертає увагу багатьох дослідників, оскільки кінець XX і початок XXI ст. характеризуються значним розширенням міжнародних зв'язків та посиленням мовних контактів, які здійснюються як безпосередньо між носіями різних мов, так і за допомогою засобів масової інформації.

Вивчення явища «запозичення» є дослідженням комплексу лінгвістичних і екстралінгвістичних проблем, до яких належать питання, що стосуються трактування даного терміна, типів запозичень, причин і умов запозичення, змін, що відбуваються з запозиченнями в мові-реципієнті і т.ін. Термін «запозичення» в лінгвістиці є багатозначним. Так, багато вчених розмежовують поняття «запозичення» і «запозичене слово», пропонуючи визначати термін «запозичення» як «взаємний вплив мов», інші автори ототожнюють ці поняття, стверджуючи, що найчастіше запозичуються слова.

Вважається, що процес запозичення, на відміну від інших супутніх для мовних контактів явищ, зокрема змішання і перемикання кодів, які не передбачають глибокого знання мови, слугує запозиченню елементів і відбувається внаслідок безпосереднього зіткнення носіїв двох культур, оскільки безпосередньо стикається і функціонує тільки лексичний матеріал.

Одне із основних питань в теорії мовного запозичення – питання про те, яке ж мовне явище слід називати власне запозиченням. Як у вітчизняному, так і в зарубіжному мовознавстві існує чимало визначень цього поняття.

Теоретичне обґрунтування проблеми взаємодії мов вперше зустрічається у І. А. Бодуена де Куртене в 1875 р. Слідом за ним дослідники XIX - поч. XX ст. користувалися терміном «змішання мов», введеним Г. Шухардтом, і «схрещування мов», запозиченим з біології. В даний період на перше місце виходить питання про природу самого факту переходу слів з однієї мови в іншу, тому й у працях інших вчених XIX - поч. XX ст., присвячених взаємодії мов, значна увага приділяється пошукам термінології для позначення даного явища. У дослідженнях цього періоду запозичення розглядалося як переміщення слів або, рідше, переміщення слів і окремих елементів слова з однієї мови до іншої.

Таким чином, термін «запозичення» може бути охарактеризований як неоднозначний. З одного боку, запозичення розглядалося як переміщення слів з однієї мови до іншої, що відбувається в нерозривному зв'язку з суспільним життям і різними культурними явищами. З іншого боку, термін «запозичення» визначається як іншомовне слово, яке не тільки перейшло, але й було повністю засвоєне мовою, яка його запозичила.

Л. П. Крисін називає запозиченням «процес переміщення різних елементів з однієї мови до іншої». Такої ж точки зору дотримуються і укладачі «Лінгвістичного енциклопедичного словника». Під «різними елементами» маються на увазі одиниці мовних рівнів (фонології, морфології, синтаксису, лексики, семантики).

Запозичення може мати місце на всіх рівнях мовної структури. В одних ситуаціях, зокрема при опосередкованому мовному контакті, відбувається тільки

лексичне запозичення, при цьому наслідки для мови, що запозичує, можуть бути незначними; в інших, зокрема при безпосередньому мовному контакті, можуть мати місце різного типу кодові перемикання. При інтенсивному контакті між двома або більше мовними колективами може відбуватися як лексичне, так і структурне запозичення, що може привести до змін і реструктуралізації мови або мов-реципієнтів; мовне контактування може також сприяти зміні мови. В одних випадках мова-реципієнт може піддаватися лише незначним змінам на різних мовних ярусах, в інших – значній реструктуралізації, внаслідок чого можуть формуватися його варіанти або різновиди.

Е. Хауген класифікує запозичення за структурними, або формальними, ознаками. Підставою для структурної класифікації запозичень служить різний ступінь морфемної субституції запозичень в мові-реципієнті. Таким чином, дослідник ділить запозичені слова на власне запозичення (коли з іноземної мови запозичується як значення, так і звукова оболонка слова) і гібридні запозичення – утворені частково з рідного і частково з іноземного матеріалу (в залежності від ролі перенесеного компонента, цей тип поділяється на ядерні, коли переноситься головний компонент, і периферійні, або маргінальні). Крім того, Е. Хауген виділяє гібридні новоутворення – слова, похідні від запозичень, відзначаючи, що дане явище не відноситься до самого процесу запозичення.

Ступінь адаптації запозичення залежить від рівня генетичної спорідненості мови-донора і мови-реципієнта, типологічної подібності мов, що контактують сфери, частоти і тривалості його вживання, інтенсивності адаптивного впливу мови-реципієнта, а також відповідності / невідповідності фонетичної, орфографічної і граматичної характеристик слів іншомовного походження продуктивним типам оформлення споконвічних слів мови, що запозичує.

Таким чином, на нашу думку, запозичені слова являють собою складну і структурно неоднорідну групу; однак лексика, що об'єднується в цю групу, володіє деякими загальними рисами, що відрізняють її від інших пластів лексики.

А. В. Никифорова

ПИТАННЯ МУЛЬТИЛІНГВІЗМУ ТА МУЛЬТИЛІНГВАЛЬНОЇ ОСВІТИ В СУЧАСНОМУ СВІТІ

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

Поняття «мультилінгвізм» у своєму розвитку та становленні взаємопов'язане із процесом глобалізації. Це поняття стало предметом аналізу багатьох вчених. Даний термін бере свої витoki від термінології «мова», «двомовність», «багатомовність».

Перші наукові студії з питань багатомовності сягають початку ХХ ст. Одним з перших до цієї проблематики звернувся німецький лінгвіст М. Браун у праці «Міркування щодо питання багатомовності» (1937). У ній вчений розглядає багатомовність як «активне, збалансоване і досконале володіння двома і більше мовами». З огляду на таке визначення науковець виокремлював природну багатомовність, тобто притаманну від народження, і штучну багатомовність, зокрема набуту в процесі навчання. У той час як М. Браун вказує передовсім на позитивні впливи багатомовності на становлення і життєдіяльність людської особистості, більшість його колег, зокрема британський психолог Д. Саєр, німецький лінгвіст Л. Вайсгербер та ін., акцентують увагу на її негативних наслідках у процесі інтелектуального розвитку людини, зокрема її когнітивно-пізнавальної сфери.

Здійснений аналіз засвідчує, що ключовою проблемою перших наукових досліджень з питань багатомовності стало з'ясування ролі багатомовності в процесі особистісного становлення людської істоти загалом та її інтелектуального розвитку зокрема. Їх результати і висновки виявилися досить неоднозначними і суперечливими, адже, з одного боку, були виявлені негативні впливи багатомовності, що відображаються в наявності у дітей, які розмовляють кількома

мовами, відхилень від норм однієї мови під впливом іншої, а також у нижчому рівні їх розумового розвитку та дещо гіршій успішності в шкільному навчанні порівняно з їхніми одномовними однолітками, а з іншого боку, було підтверджено факт позитивного впливу багатомовності на розвиток дитини, виявом яких проголошували насамперед гнучкість, оригінальність і нестандартність мислення дітей, які володіють кількома мовами.

Порівнюючи із серединою XX століття, можна констатувати, що нині значною мірою змінилися мотиви підвищеного інтересу до природи, функціональних можливостей, суспільної ролі багатомовності, а також до тих явищ концептуальної природи, що їх супроводжують. Власне до науково – лінгвістичних, соціолінгвістичних, філософсько–політологічних додавалися обставини екстралінгвістичного характеру, зумовлені особливістю сучасної історичної ситуації.

Поняття «мультилінгвізм» трактується як здатність до оперування кількома мовами в усній чи письмовій формі. Він має два види – національний (вживання кількох мов у певній суспільній спільноті) та індивідуальний (вживання індивідом кількох мов, кожна з яких обирається відповідно до певної мовної ситуації). Родова сфера «мультилінгвізму» охоплює низку видових понять. Спробуємо визначити найпоширеніші з них:

- Пліуралізм – індивідуальний психічний стан особи, який дозволяє їй альтернативно застосовувати в процесі спілкування кілька наявних в її розповсюдженні лінгвістичних кодів, незалежно від способу оволодіння мовами й лінгвістичною довершеністю мовлення.

- Двомовність (білінгвізм) – 1) здатність особи користуватися двома національними мовами; 2) мовна практика, при якій соціум використовує для спілкування дві національні мови в одній або різних сферах спілкування; 3) поняття, яке визначає явище, що передбачає співіснування, взаємовплив і взаємодію двох мов у природному і штучному двомовному середовищі, в якому соціальні групи володіють двома мовами на однаковому або різному рівнях.

- Багатомовність (мультилінгвізм) – 1) здатність особи користуватися (розмовляти або розуміти) більш ніж двома національними мовами; 2) мовна практика, при якій соціум використовує для спілкування більш ніж дві національні мови в одній або різних сферах спілкування; 3) явище суспільного рівня, яке позначає співіснування різних мовних співтовариств, зокрема в умовах багатомовного міста чи багатомовної країни.

Отже, визначивши основні понятійні особливості глобалізації та мультилінгвізму, логічно проаналізувати їх співвідношення у процесі освіти і навчання. Перш за все варто зазначити, що внаслідок процесу глобалізації змінилися вимоги в галузі вивчення іноземних мов. Сьогодні існує безліч можливостей для вдосконалення науковцями та студентами власних навичок і здібностей. Аналіз теоретичної літератури, що присвячена особливостям мультилінгвальної освіти, дозволяє стверджувати, що її важливість як засобу отримання спеціальних і професійних знань, як компонента поглибленої мовної освіти визначається, перш за все, загальною світовою тенденцією до євроінтеграції в економічній, культурній, політичній сферах. В освітній галузі дана тенденція обумовлює прагнення до інтеграції предметного знання, направленості на пізнання цілісної картини світу.

Результатом мультилінгвальної освіти є досягнення елементарної багатомовної компетенції, що дозволяє розглядати її не тільки в якості альтернативного шляху вивчення мови, але й як шлях опанування спеціальних знань та розвитку соціально-комунікативних здібностей особистості.

ДЕ ЖИВУТЬ ЗАМОЖНІ АНГЛІЙЦІ? (ДО ПИТАННЯ ПРО КОНЦЕПТ «ЖИТЛО» В АНГЛІЙСЬКІЙ ЛЕКСИКОГРАФІЇ)

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

Як відомо, житло англійця – його фортеця. Тож не дивно, що в мові існує значна кількість слів на позначення того чи того виду житла. Оксфордський словник синонімів та антонімів уналежнює такі слова до периферії концепту «житло»: *apartment, flat, abode, diggings, domicile, habitation, hearth, lodging, pad, plac, quarter, residence, roof, accommodation, commorancy, castle, mansion, villa, cottage* [3, с. 53–56].

Усі ці слова мають як спільну сему «помешкання», так і різноманітні диференційні семи. Звернемо увагу на кілька лексичних одиниць, до семного наповнення яких входить елемент значення, пов'язаний з заможністю мешканців.

«*Domicile*» має значення місця, де проживає людина, або країни, в якій людина мешкає та працює чи компанія веде бізнес і має свою юридичну адресу, особливо для виплати податків [2, с. 289]. Е.г. *For tax purposes, the income-tax rate in the person's country of **domicile** should be used* [2, с. 289]. «*Domicile*» походить від латинського «*domus*», що означає "дім", а в англомовних країнах його почали використовувати приблизно з 15-го століття. З юридичної точки зору «*domicile*» може бути і легальним місцем проживання, адресою, за якою реєструються для голосування, ліцензують автомобіль та сплачують податки. Заможні люди можуть мати кілька будинків, в яких вони живуть в різний час року, але лише один з їхніх будинків може бути їх офіційним місцем проживання для всіх законних цілей [1, с. 247].

«*Residence*» має декілька значень: будь-яку адресу, за якою людина проживає більше ніж тимчасово; офіційний будинок або установа важливої особи

(наприклад суверена або президента); великий і велебний будинок; процес проживання в певному місці.

Будинок чи квартира, де ви живете, – це місце проживання. Якщо ви пишаєтесь будинком, це означає, що ви добре піклуєтесь про «residence». Ви можете оселитися у будь-якому місці, і воно матиме для вас назву «residence». Офіційний будинок людини, яка має певну владу, – як монарх чи президент – також називається резиденцією. Наприклад, офіційна резиденція прем'єр-міністра Великобританії – 10 Downing Street, а резиденція президента Сполучених Штатів – 1600 Pennsylvania Avenue [2, с. 1321]. E.g. *He took up residence in Spain. She refused to live in the governor's residence* [2, с. 1322].

«Castle» має значення великої будівлі, яка раніше була резиденцією правителів і укріплена проти нападів ворогів. Замок – це величезне помешкання, де може жити король чи королева. Майже всі замки були також укріплені проти нападів армії противника. Так як це слово не відповідає сучасним реаліям, воно вважається дещо застарілим і його можна зустріти частіше в історичній або художній літературі. Більшість замків були побудовані в середньовіччі королівською особою чи іншим дворянством. Багато історичних замків досі збереглися у Європі, більшість з яких побудовані з каменю, включаючи такі деталі, як вежі та гармати [2, с. 342]. Слово має староанглійський корінь «castel», що означало містечко, колонію чи селище. Пізніше значення еволюціонувало у велику будівлю або ряд з'єднаних будівель, укріплених для оборони з фортецею і цитаделлю [1, с. 265]. E.g. *This castle on the hill looks extremely bizarre* (2, с. 343).

«Mansion» має значення величезного, ошатного будинку. Деякі садиби згодом перетворюються на музеї, де можна ознайомитись із колекцією мистецтва та меблів заможної родини. На життя і догляд за маєтком потрібно багато грошей і штат працівників. Історично склалося, що європейські дворяни після п'ятнадцятого століття жили у маєтках, які стали типовим стилем дому для аристократів, яким більше не потрібна була безпека укріплених замків [2, с. 750]. Слово «mansion» походить від латинського кореня «mansionem», що означало

«перебування» від дієслова «manere» в значенні «залишатися» [1, с. 673]. E.g. *They own quite a big **mansion*** (2, с. 750).

«*Palace*» використовують в значенні великої і вражаючої споруди, що є офіційною резиденцією правителя, папи або архієпископа [2, с. 834]. Слово походить від латинського «Palatium», що пов'язано із назвою Палатинського пагорба в Римі, де розміщувався будинок імператора [1, с. 907]. E.g. *Buckingham **Palace** is the official residence of the British monarch* (2, с. 834).

«*Villa*» має значення екстравагантного будинку для відпочику. Слово існує ще з давніх римських часів в значенні «заміський будинок для еліти». З італійської вілла означає «заміський будинок чи ферму». Більшість вілл включають велику кількість землі та часто сараї, гаражі та інші господарські споруди [2, с. 1564]. E.g. *He is thinking of buying **villa** by the sea* (2, с. 1564).

Отже значна кількість слів, які входять до концепту «dwelling», мають подібне значення, але наявна певна різниця їх використання, навіть якщо вона майже непомітна. Цей концепт не має слів з негативним значенням, але деякі слова поділяються за соціальним статусом на ті, що використовують по відношенню до заможних і звичайних людей. Деякі з лексем вже вважаються застарілими, бо самим об'єктом, який позначає концепт, не користуються так, як раніше.

Список літератури

1. Onions, C. *The Oxford Dictionary of English Etymology*. Oxford: Oxford University Press, 1966, 1042 p.
2. Pearsall, J. *The New Oxford Dictionary of English*. Oxford: Clarendon Press, 1998, 2152 p.
3. Stamper, K. *The Merriam-Webster Dictionary of Synonyms and Antonyms*. Springfield: Merriam-Webster, 2016, 448 p.

О. В. Пахомова

**ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ ФОРМУВАННЯ
МУЛЬТИЛІНГВАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФІЛОЛОГІВ
В ПРОЦЕСІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ**

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

Однією з основних цілей підготовки майбутніх філологів у вищому навчальному закладі є формування мультилінгвальної компетентності оскільки багатомовна освіта відображає відповідність професійної підготовки сучасним вимогам суспільства, тенденціям глобалізації та трансформації суспільства з індустріально-промислового в інформаційно-комунікативне.

Мультилінгвальність загалом розуміється як наявність та використання для комунікації кількох мов, що співіснують у певному суспільстві, та визначається одним із ключових понять багатомовної освіти в рамках компетентнісного підходу. Перебуваючи сучасними європейськими та загальносвітовими реаліями, мультилінгвізм та мультикультурність, постають складним викликом традиційному підходу до мовної освіти, за яким кожна мова вивчається відокремлено, майже без урахування міжпредметних зв'язків. Ось чому, формування мультилінгвальної компетентності саме в майбутніх філологів є однією з недостатньо розроблених та негачених проблем, що постають перед дидактикою та методикою вищої школи.

Поняття «мультилінгвізм» і «полілінгвізм» мають синонімічне значення, та застосовуються як тотожні до поняття «багатомовність». Серед закордонних дослідників проблемою мультилінгвальності займалися Л. Блумфілд, А. Вілтон, Ф. Грожан, Дж. Девейл, С. Крашен, Е. Хауген, Н. Хорнбергер і В. Вайш.

Загалом соціологія займається дослідженням мультилінгвальності як соціокультурного феномену, нерозривно пов'язаного з процесами глобалізації та інтеграції. Поняття «мультилінгвізму» та «багатомовності» як соціальних явищ розглядають у своїх роботах Г. Зінченко, Н. Баришніков, М. Бадоньї, Н.

Євдокимова, Ю. Панасюк, Н. Шумарова та інші. Існують дослідження мультилінгвальності у культурологічному аспекті (В. Маслова, Н. Марченко, С. Жаботинська), де формування мультилінгвальної особистості пов'язане з її існуванням у різних культурних просторах, які відображені у різних мовах.

Лінгвістика, психологія та методика викладання іноземних мов розглядають мультилінгвальність як свідомий процес та закономірний результат цілеспрямованого вивчення іноземних мов, а не як явище обумовлене певними умовами проживання і роботи в багатомовному середовищі. Формування окремих аспектів мультилінгвальної компетентності знайшли своє відображення у роботах А. Анісімової, О. Бобрішевої, А. Залужної, Б. Лапідуса, А. Щепілової.

С. Білан, О. Войникова, В. Ганзуленко, Н. Ситенко, В. Кушнарєнко, О. Калієвська, В. Чорна, Н. Шацька досліджували різні аспекти формування мультилінгвальної компетентності в умовах українського освітнього простору. Зокрема проблемі білінгвізму присвячені роботи О.Бондарєнка, Г.Вишневської, Н. Кудрявцевої, Л. Ільїної.

У «Загальноєвропейських компетенціях» мультилінгвальна компетентність трактується в поєднанні з полікультурною компетенцією, і визначається як здатність використовувати різні мови, як засіб спілкування і міжкультурної комунікації. Також ступінь володіння кількома мовами і знання кількох культур може бути різною, оскільки мультилінгвальна компетентність не є механічним поєднанням або накладанням різних компетенцій, а утворює складну єдність, на яку спирається користувач [3].

Мультилінгвальна компетентність розглядається нами як система відносин знань і лінгвістичного досвіду, яка формується поетапно і поступово. Вона включає розуміння механізмів мови і наявність метакогнітивних стратегій; вміння виявляти закономірності та розбіжності у в лінгвістичній організації різних мов. Мультилінгвальна компетентність не тільки розвиває здатність майбутнього філолога спілкуватися в нових ситуаціях, а також удосконалює розуміння методів і процесу вивчення іноземних мов.

Автори «Загальноєвропейських компетенцій» підкреслюють, що за загальноприйнятим підходом «процес вивчення іноземної мови розглядається як окрема компетенція, яка доповнює компетенції спілкування рідною мовою», і пропонують вирішувати проблему мультилінгвальної компетентності через: підкреслювання важливості знання кількох мов (при цьому білінгвізм є лише частковим проявом цієї компетенції); підкреслення полікультурного характеру цієї складної багатоаспектної компетенції, що, однак, не обов'язково має зв'язок між розвитком здатності спілкування з представниками інших культур і вдосконаленням лінгвістичних знань, через розуміння знання людини, що володіє декількома мовами, не як сукупності окремих компетенцій, а як складної багатоаспектної мультилінгвальної компетентності, що охоплює цілий ряд мов [3].

Навчальні плани та освітні стандарти ряду філологічних спеціальностей передбачають вивчення двох і більше іноземних мов. При цьому вони часто складені без урахування впливу та зв'язку мов. Тільки досить високий рівень володіння іноземною мовою і здатності вивчати мови дозволяють майбутнім філологам виявляти загальні закономірності і активно використовувати їх при вивченні нових мов.

Ми слідом за Н. Баришніковим [1] вбачаємо перспективи формування мультилінгвальної компетентності майбутніх філологів у дотриманні наступних принципів в процесі фахової підготовки: принцип когнітивної спрямованості процесу навчання та інтеграційного поєднання навчання декількох іноземних мов; принцип міжкультурної спрямованості процесу навчання іноземних мов, принцип опори на лінгвістичний і навчальний досвід студентів, а також принцип гармонізації розвитку лінгвістичної і полікультурною складових компетенцій.

Ми також пропонуємо розробити програми по спеціальному формуванню основ мультилінгвальності, які повинні орієнтуватися на інтегроване вивчення декількох іноземних мов, з урахуванням закономірностей та розбіжностей у їх системі та невідповідностей у рівнях володіння різними іноземними мовами.

Формування мультилінгвальної компетентності у процесі фахової підготовки має спиратися на усвідомлення системи мови взагалі і на вміння виділяти загальне і специфічне в кожній з конкретних мов, розвиток лінгвістичних та мета когнітивних компетенцій, вербального інтелекту, мовної рефлексії та мовну інтуїцію. Всі означені компоненти мають величезний потенціал у розвитку особистості майбутнього фахівця та формуванні його світоглядної позиції, також розвитку його інтелектуальних та мовленнєвих вмінь.

Список літератури

1. Барышников Н. В., Бадоньи М. А. Английский язык как доминантный в обучении многоязычию. *Иностранные языки в школе*. 2007. № 5. С. 29-33.
2. Бобришева О.К. Теоретичні та практичні передумови впровадження мультилінгвального вивчення іноземних мов на економічних факультетах ВНЗ України. *Теоретичні питання культури, освіти та виховання*: зб. наук. праць. К., 2002. № 23. С. 122–126.
3. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / пер. з англ. О.М. Шерстюк; наук. ред. укр. видання С.Ю. Ніколаєва. – К.: Ленвін, 2003. – 273 с.
4. Hornberger N. Multilingual Language Policy and School Linguistic Practice: Globalization and English-language Teaching in India, Singapore and South Africa / N. Hornberger, V. Vaish // *Compare: A Journal of Comparative and International Education*. – 2008. – P. 1–15.
5. Wilton A. Multilingualism and foreign language learning / A. Wilton // *Handbook of Foreign Language Communication and Learning*, K. Knapp & B. Seidlhofer (eds). – Berlin: Mouton de Gruyter, 2009. – P. 45–78.
6. Krashen, S.D. *Principles and Practice in Second Language Acquisition*. — Pergamon, 1982.

Б. М. Плеханов

МУЛЬТИЛІНГВАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА КОНЦЕПТУ MONEY У ФРАЗЕОЛОГІЧНІЙ КАРТИНІ СВІТУ

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

Об'єкт дослідження – концепт MONEY, що репрезентований засобами англійської та німецької фразеології.

Актуальність проблеми – в аналізі схожих рис та відмінностей у поглядах декількох етнокультур на одне й те саме явище (гроші) через засоби мови, адже саме вони можуть відображати культурно-національну ментальність носіїв, репродукувати образи національних картин світу, втілюючи їх у знакових одиницях мови. До початку дослідження можна було знайти чимало робіт, де вивчався б погляд на концепт MONEY лише з «одного боку» – тобто однієї мови.

Тут же було поставлене **завдання**: визначити універсальні та відмінні компоненти концепту MONEY у німецькій та англійській культурах, дослідивши культурно-специфічні компоненти на прикладі фразеологічних одиниць (далі – ФО) обох мов.

Для дослідження був застосований метод з когнітивної лінгвістики, а саме – побудова фреймової структури концепту, що мала б кореневу структуру і розпадалася на менші частини (слоти, підслоти), які розкривали б ставлення етнокультури до того чи іншого аспекту явища MONEY.

Відомо, що концепт у когнітивній лінгвістиці – це певна змістовна одиниця пам'яті лексики, концептуальної системи та мови, мовної картини світу, яка відображена у людській психіці [1, с.37]. Фрейм у свою чергу – репрезентація знання людини про світ, те, що пов'язує мову людини або групи людей з її ментальною сферою, уявленнями про світ, та те, що структурує ці знання у певні осередки пам'яті [2, с.62]. Тож за допомогою фреймової структури можна

побудувати схему для концепту, що може допомогти у відтворенні та упорядкуванні уявлень людей певного етносу про те чи інше явище, що і було зроблено.

У праці дослідження проводилося на матеріалі фразеологічного фонду, тобто ФО, ідіом. Для опису концептів цей матеріал є доволі інформативним та важливим, оскільки у ньому містяться поняття, що склалися та накопичувалися століттями, а також надається оцінка цих понять мовцями певної групи або етносу. Такі матеріали можуть виявити ті чи інші стереотипи, що склалися в конкретній культурі.

Фундаментом для побудови схеми став фразеологічний корпус, який був витягнутий методом вибірки з фразеологічних словників О.В. Куніна, Л.Е. Бінович, електронних словників Oxford та інших. У результаті аналізу та тематичної класифікації пов'язаними з концептом MONEY/GELD виявилися 118 ФО англійської мови і 132 ФО німецької мови. Ситуацію ускладнював той факт, що обидві мови а, особливо, англійська, є рідними не для одної лише країни, тому пошук саме британських варіантів ФО був доволі непростим.

Опрацювавши фразеологічний матеріал обох мов у концептах MONEY/GELD, можна резюмувати:

- Корінь концепту, тобто понятійний складник, є схожим в обох мовах.

Наприклад, обидві схеми мають схожі слоти – «гроші як необхідність», «гроші як цінність» та «гроші як вид оплати». Через те, що тема грошей є доволі універсальною, а тому і дуже зрозумілою для будь-якої людини, не складно зрозуміти, чому корені концептів MONEY/GELD схожі за змістом. Проте уже у підслотах можна спостерігати певні розбіжності.

- Відмінності у фреймових структурах концепту MONEY/GELD більше спостерігаються в образних та ціннісних складниках концепту.

Чи не головна різниця між двома фреймовими структурами – отриманий у німецькому варіанті схеми підслот «економія», що вдало підкреслив відношення німецького народу до процесу зберігання грошей. Серед прикладів – *das Geld auf*

die Seite legen (аналогі української «заховати гроші під ліжком»); *das Geld beiseite legen*; *jeden Pfennig zehnmal umdrehen*; *den Daumen auf dem Beutel halten*; *das Geld auf die hohe Kante legen* тощо. Для підтвердження власних трактувань були застосовані соціологічні опитування відомих періодичних видань і праці німецьких етнографів та трактування істориків [5]. Незважаючи на те, що у англійській мові також зустрічаються ідіоми з таким значенням, їх все ж недостатньо для того, щоб виділити їх у окремий підслот. Економія стосується всіх сфер життя – помірності в їжі, економії грошей, ощадливого ставлення до свого здоров'я, презирливості до розпусного способу життя та розтраті свого внутрішнього потенціалу. Тому не дивно, що ці моменти знайшли своє відображення у складі мови – ідіомах та інших стійких словосполученнях, що відображають національну своєрідність.

У свою чергу, англійська мова дає набагато більше ФО, пов'язаних із безглуздими витратами у підслоті «витрата грошей». Виявилось, що це не просто сталий стереотип – інформацію вдалося підтвердити дослідженнями соціологів про манеру поведінки британців із грошима [6]. Серед яскравих прикладів виділимо *spend money like water*; *spend money like it's going out of style*; *spend money like there is no tomorrow* (обидва звороти схожі за змістом і означають, що людина витрачає надзвичайно багато та безглуздо); *spend money like a (drunk) sailor* (сильно витрачати гроші), *money down the drain* тощо. Звичайно, жодною ФО або приказкою неможливо узагальнити таке широке поняття як «британець», адже до складу Великобританії входять шотландці, ірландці, валлійці та, власне, англійці, і кожен з них у свою чергу має власні стереотипи одне про одного, проте, все ж таки можна спостерігати певні закономірності у відношенні сучасного жителя Великобританії стосовно теми грошей, незважаючи на всесвітню глобалізацію.

- Різну кількість ФО в слоті можна пояснити частотою обговорення того чи іншого явища в етнокультурі та важливістю самої теми для мовців.

Саме частота згадок у сталих виразах (прислів'ях та приказках) дає найповніше розуміння про речі, що закладені у культурний код етносу. На основі

таких спостережень можна спробувати зробити висновки про важливість того чи іншого явища для певного етносу або групи мовців.

Проведене дослідження дозволило дещо повніше осягнути проблеми взаємодії мови та мислення через аналіз когнітивних операцій, що моделюють розумові процеси, що призводять до утворення ФО, що несуть знання про гроші. Одержана інформація дозволяє зробити висновок, що когнітивні методи аналізу мовних явищ мають велику пояснювальну силу, тому що дозволяють уявити лексичне значення як мовний феномен, що об'єднує весь комплекс лінгвістичних та культурних знань. Такий підхід дозволив по-новому розглянути роль фразеологічних одиниць у творенні мовної картини світу та концептів зокрема.

Список літератури

1. Агаркова Н.Э. Концепт как фрагмент английской языковой картины мира (на материале американского английского): дисс. ... канд. филол. наук: спец. 10.02.04 – «Германские языки» / Н.Э. Агаркова. – Иркутск, 2001. – 117 с.
2. Гурина Р.В., Соколова Е. Е. Фреймовое представление знаний: монография. – М.: «Народное образование», 2005. – 175 с.
3. Жарікова Ю.В. Картина світу та її відображення у фразеологічному складі мови / Ю.В. Жарікова // Вісник Маріупольського державного гуманітарного університету. – Маріуполь: Маріупольський державний університет, 2009. – Вип. 2. – С. 376-384.
4. Майоренко И.А. Концептуализация понятия «деньги» в лексической системе и фонде устойчивых единиц русского, английского и французского языков: дисс. ... канд. филол. наук: спец. 10.02.19 «Теория языка» / И.А. Майоренко. – Краснодар, 2005. – 258 с.
5. Buck T. Why are Germans so obsessed with saving money. – The Financial Times, march 2018 [Електронний ресурс]: [Веб-сайт]. – Режим доступу: – <https://www.ft.com/content/c8772236-2b93-11e8-a34a-7e7563b0b0f4>
6. Peat J. Majority of Britons are 'trend spenders', survey finds. – the Independent, June 2018 [Електронний ресурс]: [Веб-сайт]. – Режим доступу: – <https://www.independent.co.uk/ money/britons-trend-spenders-survey-money-uk-a8417216.html>

ПОЕЗІЯ ФІЛІПА ЛАРКІНА У ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЧНОМУ АСПЕКТІ

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

Лінгвокультурологічний аспект є досить актуальною темою для вивчення. Маслова В.А. схильна вважати, що «мова є лише механізмом, що сприяє кодуванню і трансляції культури. Справжнім хранителем культури є тексти. Не мова, а текст відображає духовний світ людини. Саме текст безпосередньо пов'язаний з культурою, бо він пронизаний безліччю культурних кодів, саме текст зберігає інформацію про історію, етнографію, національну психологію, національну поведінку, тобто про все, що становить зміст культури». Термін «мовна картина світу» – це не більше ніж метафора, бо в реальності специфічні особливості національної мови в яких зафіксовано унікальний суспільно-історичний досвід певної національної спільноти людей створюють для носіїв цієї мови не якусь іншу неповторну картину світу, відмінної від об'єктивно існуючої, а лише специфічне «забарвлення» цього світу, обумовлене національною значимістю предметів, явищ, процесів і виборчими ставленнями до них, які породжуються специфікою діяльності, образу життя і національної культури даного народу [1, с. 44, 50].

Філіп Артур Ларкін (Philip Arthur Larkin) – найзначніший із угруповання британських поетів 1950-х років, відомого під назвою Рух ('The Movement'), працював у вузькому емоційному діапазоні, іронічно зображуючи біль та втому щоденного досвіду. Філіпа Ларкіна виділяють як поета «виняткової ваги».

У вірші 'I Remember, I Remember' (1954) з першим рядком у ньому 'Coming up England by a different line' є єдиним віршем, в якому автор згадує своє рідне місто, де він народився "*Why, Coventry!" I exclaimed. "I was born here"*. Декілька виразів схиляють до думки, що розповідь веде місцевий житель: 'by a different line/

For once', адже ці фрази у даному контексті не характерні для звичайного туриста. На підтримку цієї ж теорії виступає той факт, що автор зображує місто з досить цікавої позиції. У той час Ковентрі був відомим завдяки своїй розвиненій автомобільній індустрії і згадуючи це – 'We stopped, and, watching men with number plates / Sprint down the platform to familiar gates', поет ніби наголошує на тому, що звичайний турист не придав би цьому значної уваги. Мова, що використовується у вірші є розмовною, але поетичною, трохи перебільшує значущі події в дитинстві мовця. 'Our garden, first: також виступає хоча і непрямим, але лінгвокультурологічним маркером. Зображуючи багато автобіографічних моментів, автор все одно схильний обирати займенник 'we', вказуючи на певну кількість людей, для яких будуть характерні описані відчуття та настрої. Узагальненість образу також виступає важливим маркером, втілюючи у головному герої не тільки самого автора, а й усіх жителів маленького містечка Ковентрі або й ще більше, усієї Англії.

Наступний вірш, 'MCMXIV', (1960) зосереджується на 1914 році – році спалаху Першої світової війни. 'MCMXIV' базується більшою мірою на контрасті між соціальною та культурною картиною англійського суспільства в довоєнних та післявоєнних умовах. Гнітючу країну в усіх «сірих» фарбах допомогло зобразити те, що Ларкін став свідком Другої світової війни. На цей важливий аспект вірша натякається у посиланні Ларкіна на 'August Bank Holiday'. Англія оголосила війну Центральним державам 4 серпня 1914 року. Сцена, яку описує Ларкін, нагадує свято: магазини закриті, а паби відкриті. Діти граються, чоловіки в черзі всміхаються. Ніхто ще не підозрює про жах, який принесе Перша світова війна. Відношення чоловіків до війни, те що вони порівнюють війну з матчем по крикету ('the Oval') або футбольним матчем ('Villa Park'), це також є яскравим прикладом маркерів, які відносяться до культури даної країни. Для створення більш яскравої картини у нашій уяві Ларкін використовує описові маркери ('And the shut shops, the bleached/ The farthings and sovereigns/ The tin advertisements For cocoa and twist, and the pubs Wide open all day/ With tiny rooms in huge houses'). Те, що всі паби відкриті цілий день також вказує саме на початок війни, адже години ліцензування

були введені лише під час Першої світової війни згідно із Законом про оборону Королівства. Є відсилка на Англію і у наступному рядку – ('And dark-clothed children at play Called after kings and queens'), тобто діти, що мають імена, як Вікторія, Єлизавета, Джордж та Едвард, названі на честь королів та королев. Зображуючи чоловіків, які збираються на війну, автор уособлює всіх чоловіків того часу. Багато з них – 'leaving the gardens tidy', несуть в собі підтекст не тільки того, що до війни люди більше контактували з землею, а й те, що багато з них вже ніколи не повернуться назад. Наступний епізод відображає звертання Ларкіна до історії Англії майже на 1000 років назад ('Domesday lines'). Цей вираз також можна віднести до лінгвокультурологічних, адже він повертає нас до Норманського завоювання 1066 року та до The Domesday Book, тієї великої ревізії англійських міст і сіл, проведеної за Вільгельма Завойовника. Використовуючи такий маркер, автор зображує незмінність історії та соціальних структур Англії, які ось-ось будуть знищені війною.

Всі найвідоміші вірші Ларкіна пов'язані з сучасним життям Англії, з життям її міст і передмість. Окремою темою у поета стає зображення англійської сільської місцевості, її природи. Вірші Філіпа Ларкіна наділені «англійською» душею. Настрої його поезій об'єднують настрої і усіх нас, його Англія – це Англія, яку люди зазвичай малюють у своїй уяві. Недарма Ларкіна дуже часто називають одним з найкращих національних поетів Англії XX століття.

Список літератури

1. Маслова В.А. Введение в лингвокультурологию. Учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений. — Москва — М.: Издательский центр «Академия», 2001. — 208с.
2. Ph. Larkin. Collected poems / Larkin Philip. – London : Routledge & Kegan Paul, 1957. – 168 pp.
3. URL: <https://allpoetry.com/Mcmxiv> (дата звернення: 27.09.2020).

О. О. Похилько

СПЕЦИФІКА УТВОРЕННЯ АНГЛОМОВНИХ ПОЛІТИЧНИХ ТЕРМІНІВ У СУЧАСНІЙ МОВІ ЗМІ

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

Політична лексика посідає вагоме місце в термінологічній системі англійської мови. Це є результатом того, що політика стала невід'ємною частиною життя сучасного суспільства. Мова політичного дискурсу є складною та динамічною системою, оскільки перебуває в постійному русі, розвиваючись і удосконалюючись. Це широкий пласт лексики, який, «знаходячись у активному стані, представляє значний лінгвістичний інтерес у зв'язку зі зростанням ролі та динаміки розвитку політичної комунікації» [1, 279-284].

Починаючи з моменту зародження та впродовж усього ХХ століття наука про терміни мала чітку практичну та соціальну мету – уникнути непорозуміння та полегшити комунікацію в науковій і технічній сферах. Саме тому переважна частина зусиль учених термінологів була зосереджена на питаннях опису, обробки, перекладу, пояснення та стандартизації термінології. Такі науковці, як Н. Васильєва, Б. Головін, В. Виноградов, В. Даниленко, І. Квітко, Т. Кияк, Р. Кобрин, В. Лейчик, Д. Лотте, Н. Подольська, Є. Вюстер, Р. Дюбук, А. Рей, К. Опіц, Г. Рондо, вважали такий підхід більш пристосованим до вимог тогочасного суспільства й пов'язували з ним вирішення реальних комунікативних потреб у найшвидший та найефективніший спосіб. На кінець ХХ – початок ХХІ століття бачення базових принципів термінологічної теорії змінилося у зв'язку з активним пожвавленням інтересу до функціонально-когнітивного аспекту вивчення мови загалом. Важливі питання природи термінів, відмінності між поняттям і концептом, мотивації та визначення термінів піднімають В. Лейчик та С. Шелов. Численні та багатоаспектні дослідження проводять зарубіжні вчені. Об'єднати різні підходи та окремі теорії в структурну багатовимірну комунікативну термінологічну теорію зробила М.

Кабре, дослідження якої надають розуміння термінологічних одиниць «як складних багатовимірних елементів, що потребують багатовимірного підходу» [2, с. 25].

В сучасній політичній термінології існують різні шляхи утворення англomовних термінів: 1) терміни-запозичення – терміни-кореневі слова, до яких входить запозичена непохідна лексика (*memorandum, veto*); 2) терміни-аббревіатури та акроніми – складноскорочені слова та похідні слова, що виникають внаслідок аббревіації. (*UNESCO, NATO*); 3) інтернаціоналізми та інтернаціональні слова, які часто використовуються у мові ЗМІ (*parliament, mayor, speaker*); 4) терміни-словосполучення (*Checks and Balances, Big Government*); 5) афіксальні способи творення сучасних англomовних політичних термінів, за допомогою яких утворюється основний масив похідних термінів (*anti-government, capitalist*); 6) терміни-неологізми (*Precrimination, Obamacon*); 7) професійні жаргонізми (*Grexit (Greece or Greek + exit, Left-Wing)*); 8) терміни власної мови – політичні терміни, які були започатковані власне в англійській мові та переважно виникли у період Old English та Middle English (*Minister, Whip, Chair, Party, Cabinet*); 9) непохідні терміни: *Coup d'etat, Propaganda*; 10) історизми – терміни, що широко використовувались в інших історичних епохах, за інших політичних умов (*Aristocracy, the crown, majesty*) [3, с. 250].

Під час написання статті було вирішено зосередитися на формуванні політичних термінів-неологізмів, які посідають важливе місце в сучасній мові ЗМІ, є найпродуктивнішими та постійно зазнають змін, збагачуючи словник політичного дискурсу та відображаючи події, які відбуваються у світі політики.

Неологізм (від грец. νέος — молодий, новий і λογισμός — судження, вислів) — новостворений термін, авторське слово або фраза, що перебуває в процесі входження в загальне використання і ще не включена до державної та загальноновживаної мови.

Політичні неологізми – не лише спосіб оновлення словника, вони створюються задля певних цілей політичного дискурсу, отже для таких цілей і використовується мова, що здатна впливати на громадську обізнаність і заохочувати маси до дій.

У аналізі лексичних одиниць-неологізмів у сфері політики визначено наступні способи формування термінів:

1. Афіксальний спосіб. Цей метод фактично переважає у формуванні неологізмів. Найбільша кількість термінів утворено суфіксальним способом:

-ism: Bushism, Eurocentrism; -philia: Obamaphilia; -mania: Palinmania; -phobia: Baracknophobia.

2. Префіксальний спосіб: pre-: precrimination, prebituary; non-: nontroversy; re-: rescandal;

3. Утворення неологізмів шляхом складання основ є дуже поширений у англійській мові: Obamacon; democratorship; municide.

4. Неологізми як терміни-словосполучення. В англійській мові існує однокомпонентне (panosocialism) та двокомпонентне (flat-tax ethics) формування політичних неологізмів. Переважають двокомпонентні.

Таким чином, терміни-неологізми як спосіб утворення англомовних політичних термінів є сьогодні одним із найпродуктивніших. При їх аналізі було визначено наступні способи формування: 1) афіксальний спосіб, найпродуктивнішими афіксами є -ism; -philia; -mania; -phobia; 2) префіксальний, найпоширеніші префікси pre-; non-; re-; 3) злиття основ; 4) неологізми як терміни-словосполучення.

Список літератури

1. Дмитриева О. В. *Современная политическая лексика английского языка: этимологический аспект* / Иностранные языки и литература в международном образовательном пространстве: сборник материалов пятой международной научно-практической конференции, [г. Екатеринбург, 3 марта 2015 г.]. — Екатеринбург : Изд-во УМЦ УПИ, 2015. — С. 279-284.
2. Крицкая Е.В. *Лексические особенности текстов общественнополитической тематики*/
3. Arthur F. Kinney. *Renaissance Historicisms: Essays in Honor of Arthur F. Kinney* - Associated University Press, 2008 – 355 с.

ОСОБЛИВОСТІ ВЕРБАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПТУ *ДУША* МОВНИМИ ОДИНИЦЯМИ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ ТА СПОСОБИ ЇХ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ (НА МАТЕРІАЛІ ХУДОЖНІХ ТЕКСТІВ)

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

Концепт *душа* є складним та багатогранним поняттям, яке впродовж багатьох століть не полишають надії розгадати філософи, мислителі та науковці, однак, концептосфера сутності *душа* – багатокомпонентна структура, яка формує та несе в собі цілу низку не менш складних похідних, які намагаються дослідити представники різних сфер науки. Таким чином, концепт із області філософії та релігії представляє неабиякий інтерес для мовознавців та лінгвістів, адже відображення концепту *душа* в мові має безпосередній зв'язок із релігійним, філософським та культурним сприйняттям дійсності.

В цьому дослідженні мова йтиме про особливості вербалізації концепту *душа* мовними засобами англійської мови та способи їх інтерпретації українською мовою. Матеріалом для дослідження слугують оригінальні англійські художні тексти [4, 5, 6] та їх українські відповідники [1, 2, 3].

Таким чином, виклад матеріалів дослідження можна розпочати з роману-антиутопії американського письменника Рея Бредбері “*Fahrenheit 451*”, в якому представлено концепт *душа*, який було вербалізовано словосполученням *into the soul*: “*The impersonal operator of the machine could, by wearing a special optical helmet, gaze into the soul of the person whom he was pumping out. What did the Eye see? He did not say.*” [4]. В представленому уривку, *душа* є тією сокровенною та небаченою ніким раніше частиною фізичного тіла людини, яка знаходиться в потаємному та незвіданому місці. Проаналізувавши український переклад зазначеного вище уривку, варто зазначити, що ім'я концепту та його лексичний спосіб вербалізації в мові перекладу були повністю збережені перекладачем

Крижевичем Євгеном: «Оператор з байдужим обличчям, надівши оптичний шолом, міг зазирнути **в самісіньку душу** хворого. Що бачило око? Він не казав» [1, с. 21]. Варто додати, що, аналізуючи спосіб перекладу словосполучення *into the soul*, можна побачити застосування перекладацького прийому додавання. Таким чином, для посилення концептуального значення лексеми «душа» було використано лексичну одиницю *самісіньку* в мові перекладу: *gaze into the soul* – зазирнути **в самісіньку** душу.

Продовжити аналіз способів вербалізації концепту *душа* можна на матеріалі роману відомої сучасної англійської романістки та журналістки Джорджо Моєс “*The girl you left behind*”. Розглянувши наступний приклад – “... *it was not just the scars and bruises that altered her appearance: something deep **in her soul** had been corrupted, blackened*” [6, с. 93] – можна побачити те, як автор оригінального тексту використовує концепт *душа*, вербалізований фразеологічною одиницею, щоб сильніше та глибше передати сутність того, що відбулося з героїнею твору. Проаналізувавши спосіб перекладу ФО *in one’s soul* українською мовою, «.... не лише шрами й синці змінили її. Щось глибоко **в її душі** почорніло, уражене тяжкою недугою» [2, с. 328], слід зазначити, що в мові перекладу було використано український еквіваленті англійської фразеологічної одиниці з повним збереженням її концептуального значення.

Для аналізу способів вербалізації концепту *душа* можна розглянути приклад з роману американського письменника Френсіса Скотта Фіцджеральда “*The Great Gatsby*”. “*She has a big dinner party and he won’t **know a soul** there*” [5, с. 105]. «*В неї буде звана вечеря, повно гостей, **і всі** – незнайомі йому*» [3, с. 83]. На цьому прикладі доцільно дослідити фразеологічну одиницю *don’t know a soul*, яка, за фразеологічними словниками, може перекладатися українською мовою фразеологічним еквівалентом *не знати ні душі*. Розглядаючи варіант інтерпретації перекладача, можна помітити, що Мар Пінчевський, перекладач роману, вирішив відмовитися від передачі концептуальності фразеологічної одиниці мови оригіналу та вдався до описового способу репрезентації, інтерпретуючи англійську фразеологічну одиницю *don’t know a soul* вільним сполученням слів *і всі* –

незнайомі йому. Таким чином, концептуальне значення фразеологічної одиниці *don't know a soul* не було збережено повною мірою в мові перекладу.

Після представленого аналізу щодо особливостей вербалізації концепту *душа* лексичними та фразеологічними одиницями англійської мови та способів їх інтерпретації українською мовою на матеріалі англійських оригінальних художніх текстів можна зробити висновок, що, у більшості випадків, при перекладі фразеологічних та лексичних одиниць зберігається їх концептуальне значення в мові перекладу. Однак варто додати, що існують способи перекладу, наприклад, описовий метод, коли мовна одиниця перекладається вільним сполученням слів та, як наслідок, в мові перекладу втрачається її образність та модифікується концептуальне значення.

Список літератури

1. Бредбері Рей. 451 за Фаренгейтом: Роман та оповідання. / Рей Бредбері; пер. з англ. Є. Д. Крижевича. – К.: Веселка. 1985. – 367 с.
2. Мойєс Дж. Дівчина, яку ти покинув: роман / Джорджо Мойєс; пер. з англ. Д. Петрушенко. – Харків: Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2016. – 400 с.
3. Фіцджеральд Ф. С. Великий Гетсбі, Ніч Лагідна: Романи / Ф. С. Фіцджеральд; пер. з англ. М. Пінчевського. – К.: Дніпро, 1982. – 472 с.
4. Bradbury Ray. Fahrenheit 451 [Електронний ресурс] / Ray Bradbury. 224 p. Режим доступу https://archive.org/stream/Fahrenheit451_201309/Fahrenheit%20451djvu.txt
5. Fitzgerald F. Scott. The Great Gatsby/ F. Scott Fitzgerald. – Dnipro Publishers. – Kiev, 1973. – 182 с.
6. Moyes Jojo. The girl you left behind [Електронний ресурс] / Jojo Moyes. – 2012. – September 27. – Режим доступу <https://novel12.com/the-girl-you-left-behind/page-1-1988608.htm>

В. О. Рубан

СКОРОЧЕННЯ ЯК ЕФЕКТИВНИЙ СПОСІБ СЛОВОТВОРЕННЯ

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

У сучасному світі завдяки використанню Інтернету, а точніше соціальних мереж, систем обміну миттєвими повідомленнями, чатів, форумів за інтересами, спілкування відбувається миттєво, навіть якщо учасники знаходяться в різних куточках Землі.

І загальною тенденцією стає використання скорочень для економії часу. В англійських і американських фільмах, серіалах, мультфільмах, на сторінках популярних блогерів ми часто можемо зустріти скорочення англійською мовою. Причому їх розуміють не тільки носії мови, а й більша частина підлітків і молоді. Тобто ці слова-скорочення стають інтернаціональними і зрозумілими молодим людям по всьому світу.

Однією з найбільш характерних рис розвитку англійської мови на сучасному етапі є інтенсивне збільшення нових слів як наслідок технічних і наукових винаходів. Сфера інформаційних технологій, і особливо глобальна мережа Інтернет, є потужним стимулом для виникнення величезної кількості спеціальних понять, яким необхідно дати назви, закріпити їх в англійській мові. За своєю значимістю і впливу на розвиток світової цивілізації і науково-технічного прогресу Інтернет став символом нашої епохи – епохи інформаційного суспільства та культури постмодерну, і на сьогоднішній день перетворився в явище світового масштабу, динаміка поширення якого не має аналогів.

У процесі спілкування слова і групи слів можуть скорочуватися. Причини скорочення можуть бути лінгвістичними і екстралінгвістичними, під якими маються на увазі зміни в житті людей. У сучасній англійській мові утворено багато

нових скорочень, акронімів, ініціалів, поєднань, тому що сам темп життя прискорюється, і виникає необхідність давати все більше і більше інформації в найкоротші терміни. Існують також лінгвістичні причини скорочення слів і груп слів, такі як потреба в ритмі, яка задовольняється в англійській мові короткими словами. Коли запозичення з інших мов засвоюються в англійській мові, вони скорочуються. Тут ми маємо справу з модифікацією форми на основі аналогії, так як латинське запозичення *fanaticus* скорочується до *fan* за аналогією з місцевими словами: *man*, *pan*, *tan* і т. д.

Скорочення слів – це спосіб утворення нових слів шляхом заміни частини слова цілим. Цей процес впливає як на слова, так і на групи слів. Таким чином, термін «скорочення» слід розглядати як умовний, розділений на два типи: графічні скорочення і лексичні скорочення (скорочення, відсікання, змішання).

Графічні скорочення зазвичай використовуються для економії місця, тому часто використовуються в гаслах, оголошеннях, плакатах та іншій інформації. Будь-яка реклама може містити численні скорочені варіанти латинських і англійських слів і словосполучень: *A. D.* (*anno Domini*), *ib.* (там же), *b.f.* (*bona fide*), *oz* (унція), *in* (дюйм), *cm* (сантиметр), *L. P.* (довга гра), *a.o.b.* (Будь-який інший бізнес), *m.p.h.* (миль на годину), *уряд* (уряд).

Графічні скорочення є результатом скорочення слів і груп слів тільки в письмовій мові при усному використанні відповідних повних форм. Таким чином, вони використовуються для економії місця і зусиль при письмі. Найстаріша група графічних скорочень в англійській мові має латинське походження, що не характерно для української мови. У цих скороченнях латинські слова скорочені в написанні, але вимовляються в повній формі як їх англійські еквіваленти: *e.g.* – *for example* ‘наприклад’ (лат. *expli gratia*), *a.m.* – *in the morning* ‘вранці’ (лат. *ante meridiem*), *No.* – *number* ‘число’ (лат. *numero*), *p.a.* – *a year* ‘рік’ (лат. *per annum*), *lb* – *pound* ‘фунт’ (лат. *libra*), *i.e.* – *that is* ‘тобто’ (лат. *id est*) і т. д. Деякі графічні скорочення латинського походження мають різні англійські еквіваленти в різних

контекстах: p.m. можна прочитати як in the afternoon ‘днем’ (post meridiem), так і after death ‘після смерті’ (post mortem).

Початкові скорочення (ініціалізми) є прикордонним випадком між графічними і лексичними. Вони утворюються з перших букв скорочуваних слів. Коли вони з'являються в мові для позначення якихось нових установ (підприємств), вони стають ближче до графічних аббревіатур, оскільки їх повні форми використовуються в усному мовленні. Але протягом деякого часу вони набувають скорочену форму вимови і тим самим стають ближче до лексичних скорочень: DJ (диск-жокей), VJ (відеожокей), 3D (тривимірний). В основному вони використовуються в назвах компаній, товарних знаків або продуктів.

Змішування – це особливий вид скорочення. Вони утворюються шляхом злиття частин слова (НЕ морфем) в нове слово. Іншими словами, змішування - це з'єднання за допомогою відсікання. У змішуванні поєднуються два способи словотворення: аббревіатура і композиція. Одним з перших поєднань англійської мови стало слово *smog* (*smoke* + *fog*). Як правило, поєднання недовговічні. Деякі сполучення були настільки успішними, що вже стали частиною мови: *motel* = *motor* + *hotel*, *botel* = *boat* + *hotel*, *airtel* = *airport* + *hotel*. . Завдяки його впливу щороку з'являються тисячі поєднань, особливо на мові реклами: *casomat* = *cash* + *automat*, *popcert* = *popular* + *concert*, *yarden* = *yard* + *garden*. Більшість з них зникне у вирі одних і тих же сумішей, але деякі виживуть і збільшать словниковий запас, існуючий повсюдно.

У другій половині 20-го століття англійська система словотвору збагатилася за рахунок створення так званих осколків, які вчені включають до складу аффіксації сучасної англійської словесної системи. Уламки є результатом обрізки кінця або початку слова і, таким чином, утворення ряду нових слів за аналогією з основною групою слів: *miniplane*, *minijet* – міні-літак, *minicycle* – міні-велосипед, *minicar* – міні-автомобіль або *maxi-series* – багатосерійний, *maxi-sculpture* – монумент, *maxi-taxi* – маршрутка і тд.

И. В. Русских

ПОВЕСТВОВАНИЕ В РОМАНЕ ТОБАЙАСА СМОЛЛЕТА «ЛАНСЕЛОТ ГРИВЗ»

Днепропетровский государственный университет внутренних дел

Вышедший из-под пера уже получившего признание автора, «Ланселот Гривз» и продолжает традицию повествования от третьего лица, и отличается от предшествующих текстов. Формально роман содержит житейскую историю героя, описание его пути, усеянного ошибками, неверными решениями и благородными деяниями. Однако, в отличие от «Перегрин Пикля» (1751) и «Фердинанда Фатома» (1753), в «Ланселоте Гривзе» освещается лишь небольшой эпизод из приключений персонажа, необычного, идеалиста, упрямо сохраняющего верность ценностям и добродетелям, порою способствующих его уязвимости в мире, позабывшем об основах морали.

Уже в заглавии «Жизнь и приключения сэра Ланселота Гривза» («The Life and Adventures of Sir Launcelot Greaves») Смоллет отсылает к, казалось бы, уже освоенным им моделям жанра романа жизнеописания, прибегает к аллюзии на мотив ‘adventure’, указывая на изменчивость судьбы героя, жизнь которого предстает как стихия, цепь случайностей, передающие его бытийственный опыт. Такое постоянство – не столько дань небрежности, избитости, популярной прозаической форме экстенсивного текста, сколько проявление основ мироощущения автора, воплотившегося в хаотической фрагментированной конструкции его текстов, где центральному характеру в процессе мужания будет отдано право, если на это достанет сил, реализовать себя как личность и обрести весомые ценностные начала характера. И все же название своего зрелого романа Смоллет несколько переиначит. Он изберет не только вечно обновляющиеся обстоятельства, – adventures – вновь создаст имя заглавного характера романа из

антитетичного первого и родового имен, но и включит в заголовок слово-формулу, отсылающую к хронологии описания судьбы незаурядного человека, – the life – носящего высокий статус (Sir), подразумевая, быть может, его особую легендарную статью. На первый взгляд очевидной оказывается связь с национальной традицией идеального рыцаря, и лишь позже из разворачивающегося текста романа читатель заметит сближение персонажа, пока лишь названного, с образом литературного прототипа Ланселота – хитроумного идадьго, Дон Кихота.

Напомним, что роман выходил фрагментами, и общая картина приключений благородного сэра Ланселота в Англии складывалась постепенно. Смоллет «спроектирует» «Ланселота Гривза» в соответствии с требованиями сериальной формы: выделит ядро романа (историю трудностей существования идеалиста в мире реальности), разобьёт его на главы, предпошлет им заголовки, однако здесь не будет предисловий, как в «Родрике Рэндоме» и «Фердинанде Фатоме». Поразительно, но по мере погружения в текст читатель увидит, не без помощи автора, что внутритекстовое деление романа соотнесено с театральной формой. Так, самое небольшое по объёму сочинение Смоллета состоит из 25 глав, как пятиактное драматическое произведение дробится на блоки, которые объединяют экспозицию, завязку, кульминацию, развязку и эпилог.

Следуя замыслу, Смоллет в «Ланселоте Гривзе» избирает такую повествовательную организацию, которая позволит ему удачно и ярко обнажить сквозные тематические пласты романа и исподволь поможет читателю оценить семантические и формальные уровни и скрепы, обеспечивающие эстетическое единство, целостность и наращивание смыслового объема произведения. *Перевоплощение биографического автора в его внутритекстового двойника, ответственного за строительство художественного мира, где будут обитать герои, происходит в пространстве литературной рамы произведения, составной и многоуровневой, куда входят заголовок романа, названия глав, начальные и итоговые фрагменты текста и сохраняемая сочинителем подобная театральному просцениуму территория общения с читателем.*

Именно здесь произойдет встреча читателя с повествователем, который поначалу предложит ему ознакомиться с материалом через подзаголовки романа, выполняющие функцию тематических маркеров последовательности развёртывания истории о современном Ланселоте. Автор скорее будет обращаться к собеседнику образованному, осознающему условности и границы воображения сочинителя, хорошо знакомому с писательским словарем. Он обозначит ведущих персонажей, иронично упомянет о «восхитительной истории» (глава 1); назовет пространство, где будет действовать герой, «сценой», определит жанр, где доминантой оказывается авантюра (глава 2); иронизируя над собой, выскажет опасение, что, быть может, читателю не понравится история, и он, «возможно пожелает, чтобы она оказалась последней» (глава 3). Повествователь настойчиво будет напоминать о высокой стихии гомансе, которая должна соответствовать не менее значительному статусу героя, высокородному и доблестному Ланселоту Гривзу. Он укажет читателю на назначение разделов (*«Глава пятая, в которой пролог романа близится к завершению»*), иронично оценит возвышенную направленность традиционного романа (*Глава седьмая, в которой рыцарь вновь обретет собственное величие»*), не преминет двусмысленно назвать деяния рыцаря «истинно рыцарскими приключениями» (глава 17), прибегнет к высокопарной лексике (*«Глава восемнадцатая, в которой рыцарская доблесть воссияет заново»*), которая будет диссонировать с окружением. Повествователь также возьмет на себя функции комментатора событий, анонсирующего действия и характеризующего типы героев, среду. Он представит «современного мирового судью» (глава 11), выскажет свою позицию по поводу борьбы вигов и тори (*«Глава девятая, которая сослужит службу показать, что истинный патриотизм не окрашен в цвета партий»*), аллегорически прибегнет к иносказанию (*«Глава двадцать четвертая, где узлы житейских невзгод, которые не по силам расплести мудрости, фортуна легко распутывает, как и орден подвязки»*), опробует заголовки, которые обретают смысл после того, когда глава прочитана (*«Глава восьмая, которой недостает самую малость, чтобы быть весьма*

занимательной»). Отдавая дань комическому novel, опрокидывающему клише романического повествования, нарратор обратится к поговоркам простолюдинов («коли не дюж, то не берись за гуж», «клин клином вышибают», «близок локоток, да не укусишь»), где будет доминировать стихия проделок, плутовства, комических разоблачений наивной маниакальной добродетели рыцарства (главы 10, 12, 14). Позиционируя себя через собирательное местоимение «мы» ('as we have hinted above' ...), которым он обозначит аудиторию (общность: читатель, автор, зритель), рассказчик постоянно держит связь с читателем (главы 1, 3, 6, 15, 16, 25), беседует, стремится предугадать его реакцию, вызвать интерес к книге (*Глава пятнадцатая, представляющая разговор, который, можно полагать, разбудит любопытство читателя*); «Глава двадцать пятая, последняя, которая, надеемся, более других доставит удовольствие читателю»).

Каждый раз автором выстраивается перспектива разностилевого, разноголосого мира, не только через подзаголовки, но и композиционный полифонизм, где сочетаются высокий уровень рыцарского романа, легенда о Ланселоте и Дон Кихоте и ее осовременивание, романическая линия (любовные перипетии Ланселота и Аурелии Дарнел), стихия novel (социальная проблематика) и пародийно-комическая перелицовка (история капитана Кроу), при этом герои, закрепленные за каждой моделью, свободно перемещаются и мигрируют из одной формы в другую. Сложносоставность жанра, многоуровневая конструкция романа выражается и в повествовательном механизме, где присутствует театрализация истории, свидетелями которой становится не только читатель, но и участники события.

Є. С. Саворський

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЛІНГВІСТИКИ

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

«Актуальні проблеми сучасної лінгвістики» є навчальною дисципліною, яка ознайомлює студентів магістратури з основами сучасних лінгвістичних знань, а також з різними теоретичними підходами, які сформувалися у мовознавстві, з різними напрямками і тенденціями, які характерні для сучасного етапу розвитку лінгвістичної науки. Також цей аспект передбачає вироблення у студентів навичок мовленнєвого матеріалу, а також ми застосовуємо різні прийоми, які використовуються в рамках новітніх лінгвістичних ділянок знання.

Проблематика курсу «Актуальні проблеми сучасної лінгвістики» охоплює сутність мовленнєвого жанру, як категорії комунікації, основні категорії комунікативної лінгвістики, семантичні універсалії, поняття пресупозиції, як універсальної категорії комунікативної ситуації, визначення поняття дискурс у сучасній лінгвістиці, розмежування понять текст і дискурс, витоки та сучасний стан досліджень невербальних компонентів комунікації, диференціацію соціальних ролей інтерактантів у міжособистісній комунікації.

Відомим для нас є те, що в історії мовознавства різні розуміння мови, а також різні підходи для вивчення мови змінюються один з одним. Це надає нам змогу робити дослідження мови в різних аспектах, ракурсах і рівнях. У лінгвістиці відбувається зміна пріоритетів дослідницької уваги, різні наукові проблеми розглядаються під різним кутом зору. «Широке» розуміння наукової парадигми можна доповнити «вузьким», лінгвістичним, яке панує у дану епоху, погляд на мову, пов'язаний із певною філософською течією чи напрямом у мистецтві.

На погляд відомого грузинського вченого Т. Гамкрелідзе, історію європейської лінгвістичної науки можна представити, як зміну або чергування «наукових парадигм». Він виділяє, зокрема, такі:

у першій парадигмі ми розглядаємо «Універсальну граматику» Арно і Ласло; у другій парадигмі ми розглядаємо «Порівняльно-історичну граматику» (Ф. Бопп, молодогораматика, А. Мейє); у третій парадигмі ми розглядаємо «Яфетичне мовознавство» М. Марра; у четвертій парадигмі ми розглядаємо «Синхронічну лінгвістику» Ф. де Соссюра: а) «структурна лінгвістика» (М. Трубецькой, Р. Якобсон); «deskриптивну лінгвістику» (Л. Блумфілд); в) «структурну типологію і лінгвістику універсалій» (Дж. Грінберг, Г. Клімов); у п'ятій парадигмі: «Трансформаційно-породжувальна граматика» Н. Хомського; у шостій парадигмі: «Структурно-типологічна компаративістика» (Р. Якобсон, О. Семерень, В. Леман, Т. Гамкрелідзе / В. Іванов); у сьомій парадигмі: «Ностратика та мовні макросім'ї» (Х. Педерсен, В. Ілліч-Світич, А. Бомхард, С. Старостін).

Ю. Степанов, розглядаючи різноманітні «образи мови» в лінгвістиці ХХ століття («мова, як мова індивіда», «мова, як член родини мов», «мова, як структура», «мова, як система», «мова, як тип і характер мовлення» тощо), співвідносить їх зі зміною «стилів наукового мислення».

На думку О. Кубрякової, останні два століття в історії мовознавства були ознаменовані зміною порівняльно-історичної парадигми знання структуральною і далі – генеративною.

Що є значним моментом при «зміні лінгвістичної парадигми»? Це зміна вектору наукового пошуку у мовознавстві, нові орієнтації цінності, методи, настанови, розуміння та різні процедури у дослідженні. У зламі тисячоліть у лінгвістиці ми можемо бачити чергову зміну моди на ракурс розгляду мовних явищ, реалізацією і появою в лінгвістичних дослідженнях іншого «стилю мислення», для якого характерним став поворот до розгляду явищ мови під антропоцентричним кутом зору.

У мовознавстві кінця XX – початку XXI ст. почала усвідомлюватися мова «...як простір думки та дім духу». Все більшої уваги почав набирати активний суб'єкт пізнання світу – людина, яка має певний індивідуальний, соціальний та культурний досвід, систему знань про навколишню дійсність, представлену в її свідомості через концепти – ментальні утворення. Мовна форма перестала тлумачитись, як самодостатня субстанція, природу якої можна збагнути поза її зв'язками з її користувачем, індивідом-мовцем, що пізнає світ, мислить, сприймає, відчуває, належачи при цьому тій або іншій культурі. Криза іманентно-семіологічного підходу до вивчення мови доводить слушність тверджень Еміля Бенвеніста, який пророкував можливість створення нової лінгвістики на основі тріади термінів – *мова, культура, людська особистість*.

Інтерпретація мови не протиставлена структурній семантиці і перебуває з останньою у відношеннях, так би мовити, додаткової, а не контрастної дистрибуції. Очевидно, цілісне уявлення про мову може дати дослідження її проявів у всіх відведених їй ролях: мова, як код (знакова система); мова, як засіб пізнання; мова, як інструмент комунікації; мова, як «дім буття духу народу».

Ми можемо навести слова французького філософа мови П. Серію: «...у лінгвістиці (і загалом у гуманітарних науках) парадигми не змінюють і не відкидають одна одну, а накладаються одна на одну, співіснують, водночас ігноруючи одна одну».

Таким чином, утвердження в лінгвістиці нового погляду на мову не призводить, як видається, до відмови від попередніх теоретичних напрацювань, а лише до їх тимчасового ігнорування.

Natalia Safonova

LEADING STIMULATING, SUBSTANTIVE CLASS DISCUSSIONS IN HIGHER EDUCATION

Oles Honchar Dnipro National University

One of the most important teaching skill in higher education is the ability to lead a fruitful and productive discussion during the seminars and workshops.

Discussion adds a personal dimension to the learning process. It stimulates students to more actively engage in the course materials. It also helps students develop their reasoning and communication skills. Discussion encourages collaborative thinking and attunes students to a multiplicity of viewpoints and perspectives. In addition, it allows an instructor to get prompt, continuous feedback on students' understanding or misunderstanding of the course material. Above all, discussion can help students gain confidence in their intellectual abilities and learn how to evaluate a theory, read a text, or synthesize ideas.

But successful discussions are hard to stimulate. Students tend to consider discussion inconsequential. First of all, the teacher should remember his/her role. The teacher is responsible for setting the agenda; clarifying concepts and issues; promoting discussion; keeping students engaged and the section on track, and handling problematic behavior.

Preparation is the key to a successful discussion. Preparation requires setting specific objectives and designing activities and questions to meet those goals.

The teacher is to arouse student interest in your class' topics. Remember: There is no learning without engagement. Begin your class with a bang: Consider starting off each session with: a provocative quotation or statistic; an anecdote; a paradox; a problem; a news story.

It is possible to trigger engagement throughout your session with audio-visual materials including art works or film clips, or with simulations.

Asking Effective Questions. One of a teacher's primary responsibilities is to facilitate discussion. But this is harder than it might at first appear.

Sometimes, getting students to speak will feel like pulling teeth. Frequently, a handful of students will dominate discussion. And it's often the case that students will direct their answers to you, rather than engaging in discussion with classmates? If you want to have animated, substantive discussions, then you need to know how to ask effective questions.

The teacher is to *discuss the elements of a successful discussion*. From television talk shows, students have acquired the notion that a discussion is a heated debate. But truly successful discussions aren't necessarily adversarial (негативні, ані агонічні). Certainly, students might challenge an idea that has been presented, but they might also analyze the idea or give examples or discuss questions raised by another student's comments.

Brainstorm. One stress-free way to break the ice and get students talking is to ask them to brainstorm about a topic. The teacher's role is to record their ideas on the blackboard.

Rearrange the Classroom. A square or a horseshoe encourages students to speak to one another and not to focus their attention exclusively on you.

Pause. A class shouldn't resemble a game show in which those who raise their hand first are the winners. Give students time to process a question and formulate an answer. And don't feel compelled to call on the students who raise their hands first. *Avoid unproductive questions.* Certain kinds of questions are fruitless. *Recall questions:* Don't ask questions to which the answer is obvious. *Rhetorical questions:* Don't ask questions solely for dramatic effect. *Yes or no questions:* Don't ask questions that inhibit discussion. *Leading questions:* Don't ask questions that aren't open-ended.

Ask the kinds of questions that stimulate discussion: Ineffective questions involve recall or simple agreement or disagreement. Effective questions, in contrast, are open-ended and involve higher-order thinking skills, such as analysis, interpretation, application, prediction, generalization, and evaluation.

Facilitate, don't orchestrate. Resist the temptation to respond to student comments yourself. And use the techniques that get discussions going: Ask other students if they

agree or disagree with the previous student's comments. Collect multiple responses to the same question. Ask students to comment on a previous student's comments. Redirect a student's question to the other students.

Encourage students to respond to one another. Require students to respond to the previous students comments before adding their own comments. For example, the students might challenge or question or analyze the previous comment or elaborate.

Give students the opportunity to lead a discussion. Your role might be to summarize the discussion before presenting your own thoughts. Build in reflection. Occasionally, ask: "What did you learn from this discussion?"

Getting Students to Participate. Students are often hesitant to participate in discussions. Sometimes they are unprepared or bored or aren't paying attention. At other times, they don't understand the question or need time to formulate a response. Silence is a form of student feedback. How should you respond? Give students time to digest the question and an opportunity to respond. Invite students to refer to the book, their notes, or a peer. Vary the kinds of questions you ask and use invitational, not inquisitorial questions.

Encourage students to draw upon their feelings, perceptions, and life experiences. Help students relate these to class topics (rather than just share their own opinions). Have students introduce themselves and work with partners or small groups.

Reward student contributions and provide feedback. Look attentive. Make eye contact and the student's names if possible. Paraphrase what the student said and ask a follow-up question. Comment on the student's thinking process and point out what was valuable in the student's contribution. ▪ Invite other students to add their reactions or reflections.

References

Brown, George and Madeleine Atkins. *Effective Teaching in Higher Education*. London and New York: Routledge. Taylor and Francis Group, 2002.

Delaney, Jerome. *Students' Perceptions of Effective Teaching in Higher Education*. St. John's, NL.: Distance Education and Learning Technologies.

ДЕЩО ПРО СТИЛІСТИЧНУ ІНТЕРПРЕТАЦІЮ ОПОВІДАНЬ ДЖ. ЧІВЕРА

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

Стилістична інтерпретація – виділення та тлумачення тих лінгвістичних засобів, за допомогою яких виражається ідейний та емоційний зміст літературного твору і має бути орієнтований у першу чергу саме на засоби організації мовних фактів та художню функцію, яку вони виконують, ніж безпосередньо на самі мовні факти. Об'єктом стилістичної інтерпретації завжди виступає цілісний текст, а не окремі стилістичні прийоми, засоби та функціонально – смислові одиниці.

Стилістична інтерпретація досі є недостатньо вивченим процесом через його комплексність, неоднозначність методичних підходів до його виконання, багатогранний зв'язок з іншими лінгвістичними науками.

У процесі стилістичної інтерпретації художнього твору важливим аспектом є дослідження специфіки індивідуально – художнього стилю автора. Кожен талановитий письменник виробляє свою індивідуальну мову, якій властиві певні характерні вислови, звороти, будова фраз. Виділення ідіостилу письменника є неможливим без попереднього стилістичного аналізу художнього твору та його інтерпретації.

Таким чином, стилістична інтерпретація художнього твору є комплексним багатогранним завданням, яке стоїть перед дослідниками. Її виконання потребує високої обізнаності в галузях лінгвістики, літературознавства та естетики і є необхідним етапом у процесі глибокого вивчення та розуміння змісту твору, головної ідеї автора, а також характерних рис його індивідуального стилю.

Головне досягнення американського письменника Джона Чівера (1912-1982) - це продовження найважливіших традицій вітчизняної та всесвітньої новели та

створення своєї форми, що відображає життя. Жанр новели домінує в творчості письменника десь до середини 60-х років XX століття.

Літературознавці часто порівнюють Чівера з Чеховим. І це не тільки близькість творчої манери, але й світогляду: внутрішнє бажання суспільного вчинку поряд з відсутністю гри на публіку. Для творчої манери Чівера характерні глибина і лаконізм, сплетіння ліричного, іронічного, а подекуди гротескно - сатиричного, вміння утілити будь - яку побутову деталь символом кінця його щасливого безтурботного життя.

В ранніх оповіданнях Чівера («The Cat», «Frere Jacques») відчутне звертання до творчості Хемінгуея та Ш. Андерсона. І тоді його твори наповнюються нікчемними розмовами персонажів та незначними подіями, тому тут багато діалогів, засобів повторення, ключових слів та символів і замовчування.

Дж. Чівера турбує тема роз'єднання людей, що наближає його до Ш. Андерсона з його персонажами - гротесками. Дослідники підкреслюють, що, на відміну від Ш. Андерсона, Чівер вважає, що люди самі винуваті в своїх бідах: насамперед це їх почуття власності та поклоніння грошам.

Основним об'єктом зображення в оповіданнях є обивательське середовище, але він намагається проникнути в сутність суспільних протиріч. З часом він відмовляється від статичності в своїх оповіданнях і, в дусі О. Генрі, звертається до фабульної напруги. В його оповіданнях з'являються елементи гострого сюжету: подвійна розв'язка, замовчування, але на відміну від О. Генрі, фінали якого несподівані та ефектні, у Чівера все повертається до звичного.

Теми, які письменник розкриває у своїх оповіданнях, є соціально - побутовими, поширеними серед життєвих ситуацій звичайної людини: відносини батьків та дітей, братів та сестер, проблеми фінансової кризи у сім'ї, криза у відносинах, людська залежність та слабкість. Назви оповідань часто носять іронічний, саркастичний або гротескний характер («The Day the Pig Fell into the Well», «The Enormous Radio»), який стає зрозумілим тільки під кінець. Життєві ситуації виходять на перший план і витісняють інтригу. Фінал оповідань здається

крапкою, що затверджує головну думку, і запитанням до читача. Психологічний початок приховано за подіями і стає очевидним лише в поворотних моментах, але ці моменти дуже короткі. Пошуки позитивного письменник починає в родині, яка здається йому своєрідним притулком в світі алчності та роз'єднання людей. Але дійсність повертає його до соціального критицизму і до стилістики його оповідань знову повертається іронія, але більш гірка.

В вокабулярі оповідань 60^x років багато емоційної лексики, метафор і гіпербол, стилістичних порівнянь і алітерацій, інверсій, градацій паралельних конструкцій та засобів повторення. Всі ці засоби присутні у найкращому оповіданні Дж. Чівера «The Swimmer» (1964), в якому дослідники вважають синтез ліричного та сатиричного. В цьому оповіданні письменник використовує дуже ємний символ - символ басейну, який відображає і безпорадність людини, і її пустоту. Символічними в ньому є також погода та пори року: подорож головного героя починається сонячним літнім днем, а закінчується осінню, яка стає символом кінця його щасливого безтурботного життя.

Символізм притаманний і іншим оповіданням Дж. Чівера. Так у оповіданні «Goodbye, my Brother» занедбаний будиночок, в якому зустрічаються члени родини, символізує повне руйнування їх взаємовідносин. А їх тяжіння до старої одежі символізує те, що задоволення життям у них в минулому, а до сьогодення з його змінами вони не готові.

У багатьох оповіданнях дослідники звертають увагу ще на один символ - це алкоголь, який стає причиною руйнування родин та особистості.

Персонажі оповідань Дж. Чівера – це люди середнього плану, тому їх соціальний статус не дозволяє їм використовувати ненормативну лексику в мовленні. По зауваженню дослідників діалогів в оповіданнях небагато, а монологи персонажів часто звернені в пустоту.

Серед засобів граматичної стилістики необхідно відмітити умовний спосіб, який підкреслює примарність майбутнього персонажів, приреченість їх відносин («Frere Jacques», «The Day the Pig Fell into the Well»).

Особливе місце в оповіданнях Дж. Чівера займають описи природи, які перегукуються з настроями персонажів, відображають їх внутрішній стан.

У творах Дж. Чівера відсутні авторські коментарі, бо письменник не вважає необхідним нав'язувати свою думку читачеві.

Оповідання дали змогу Дж. Чіверу висвітлити важливі соціальні теми, надати всебічну характеристику своїх героїв, а читачеві зробити власні висновки про трагізм повсякденного життя «маленької людини» в американському суспільстві.

Ю. Ф. Сідорук

**ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ РОМАНУ КЕЙТ АТКІНСОН
«ЖИТТЯ ЗА ЖИТТЯМ»**

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

У доповіді розглядаються певні особливості побудови сучасного постмодерністського роману Кейт Аткинсон «Життя за життям».

Метою цієї публікації є виявлення нестандартного підходу автора до створення роману та дослідження основних змістовних ліній.

Кейт Аткинсон – британська письменниця, драматург та авторка романів, відома своїм нестандартним підходом у письменництві. Її роман «Життя за життям» умовно можна визначити як альтернативно історичну психологічну прозу, так як його структурна будова ускладнює процес визначення. Подібне поєднання нерідко призводить до того, що деякі концепти літератури, а також конкретні прийоми створення прози піддаються переосмисленню.

У доповіді проаналізовано розповідь оповідача про життя Урсули, яка переносить читача через дві війни та різні втілення життя Урсули, які нарешті виправляють ситуацію як для неї, так і для її коханих. Почуття дежавю та постійні повторення підкреслюють головну передумову роману: а що, якщо? Це історичний роман про наслідки минулого для сьогодення та майбутнього, а також про рішення, які ми як особи приймаємо постійно, і про те, як вони можуть впливати на інших. Тому це також роман про тимчасовість. Поширеність історичності та пам'яті в сучасній критиці останніх років призвело до повороту в минуле; тим часом майбутнє привертає менше уваги, розуміючись лише як потенціал сьогодення.

Окремо звернено увагу на дві значущі теми життя і смерті, які є циклічними у романі.

Урсулі, головній героїні, надається можливість багато разів пережити своє життя через незначні зміни подій та ситуацій. Таким чином, вона помирає і переживає своє життя з родиною у Фокс-Корнер через головні історичні події ХХ століття: Велику війну, епідемію іспанського грипу, Другу світову війну та Лондонський бліц, і вона опиняється в 1960-тих.

Очевидно, що роман переплітає особисті справи родини Тоддів, зокрема, пов'язані з Урсулою, з історичними подіями, таким чином акуратно поєднуючи приватне та громадське. Іншими словами, роман слідує зразку ранніх творів Аtkінсонау взаємозв'язку публічних та приватних історій.

Завдяки забуванню та повторним починанням Урсула має кілька повторень та шанс багато разів врятуватися від своєї смерті чи смерті. Ці інциденти – це травматичні події та процеси, які Урсула нескінченно відтворює, переживаючи та переписуючи їх, хоча і дещо змінивши.

Таким чином, розповідь Урсули пропонує засіб перетворення травматичних спогадів у наративні спогади. Але залишається незрозумілим, наскільки вона пам'ятає своє минуле життя, хоча по мірі того, як роман розвивається, вона все більше усвідомлює свою здатність скасовувати певні особисті та історичні моменти через сліди свого минулого. У цьому рядку Домінік ЛаКапра стверджує, що наратив може досліджувати альтернативні шляхи в минулому у світлі відкладених наслідків або знань у сучасному. Саме цього досягає роман Аtkінсон.

Для тих, хто пережив травму, тимчасовість структурована через постійну одночасність, «*Life After Lives*» руйнує уявлення про те, що при травмах минуле і майбутнє співіснують у теперішньому часі: переписуючи минулу подію, роман дає новий та альтернативний шлях, який має важливе значення для майбутнього.

Так, багат шарова структура роману нагадує структуру палімпсесту, створену процесом нашарування – стирання і накладання. Я стверджую, що палімпсест служить влучною метафорою для роману в цілому, де час і простір накладаються, і де життя Урсули будується на процесі нашарування.

Тому кожен варіант життя Урсули – це додатковий шар або текст на тканині роману, який руйнує тимчасовість: “*the present of the palimpsest is only constituted in and by the ‘presence’ of texts from the ‘past’, as well as remaining open to further inscription by texts of the ‘future’*” .

Існування Урсули циклічно, коливається в різні боки, щоб охопити нові (а іноді і небажані) можливості. Часові петлі Урсули, що викликають зміни, підкреслюють потенціал майбутнього або «актуальність майбутнього», яка є постійною.

Важливо зазначити, що таке тлумачення роману Аткінсон багато в чому пов’язане з „філософією майбутнього”, яку найкраще представляє Мартін Хайдеггер у праці *Being and Time*, де головним аргументом є зв’язок між історичністю та смертю, майбутнє є переважним часовим виміром лише тому, що воно є домом для смерті.

Таким чином, можна зробити висновок, що роман наближається до історії двадцятого століття, зокрема, до Другої світової війни, роблячи акцент на можливостях та майбутньому та досліджуючи тему життя і смерті через питання „що, якщо?”. Кейт Аткінсон звертається до концепції забуття як свого роду відродження або пошуку майбутнього, забувши минуле.

Julia Smakovskaya

USING THE INTERNET PLATFORMS TO CREATE TASKS FOR ENGLISH LEARNING

Oles Honchar Dnipro National University

The use of technology in teaching foreign languages is not new. Previously, tape recorders, language laboratories, and videos were used in the practice of teaching English. In the early 1980s in the practice of teaching a foreign language, computer technologies and materials began to be used; soon these methods were referred to the recommended, and then to the mandatory methods of teaching foreign languages. The use of computer technology in teaching practice has grown to the use of the Internet. The rapid development of the Internet has had a wide impact on the learning and acquisition of knowledge by students in the aspect of learning foreign languages.

Problems of ICT use in education are considered by scientists: V.Yu. Bykov, I.D. Malytska, O.V. Ovcharuk, S.M. Protska, and so on. But the issue of Internet use in foreign education is not sufficiently covered. It is necessary to analyze the experience of using the global network in foreign countries and highlight the positive aspects of its implementation in the educational process.

Areas and methods of using information technology are quite diverse. They are able:

- to change the nature of development, provision, and dissemination of knowledge, skills, and abilities;
- to open opportunities for updating the content of teaching and teaching methods;
- to expand access to general and vocational education;
- to change the role of teachers and lecturers in the educational process (constant dialogue, turn information into knowledge and understanding).

Internet platform is an existing environment in which the newly developed piece of software or object module must be executed, taking into account the average limited and provided capabilities.

According to their functionality, Internet platforms are divided into:

- Platforms for creating a virtual store. The online store is an online catalog of products, from which you can buy the necessary goods or services directly on the website, pay for them by ordering delivery. A mandatory feature of the store is the ability to make an online order, this feature is complemented by the function of the basket, which allows you to order several products you like or as many services as you want. (online store on Vitrix platform)

- Information or educational platforms. It is a large resource owned by a company with a wide range of activities. The Internet portal contains a very large number of web pages, reviews a large number of topics. A distinctive feature is the presence of a large number and a wide range of different courses and resources for users: mail, forum, personal account, assignments.

- Platforms for creating sites. These platforms allow you to create different types of sites by key characteristics: cost, specialization, quality of templates, convenience, functionality.

- Freelance platforms. They are online job search exchanges, with many options and orders for potential employees and employers.

With the help of the Internet, teacher training, all kinds of tests and certificates are available, confirming the level of language proficiency and teacher skills. Researchers suggested five main reasons to use the Internet for teaching a foreign language:

- 1) authenticity;
- 2) literacy;
- 3) interaction;
- 4) the living language factor;
- 5) empowerment.

Overall, the main benefits of E-Learning are:

1) Greater freedom of access. The student has the ability to access electronic courses via the Internet from any place where there is access to the global information network.

2) Competent, high-quality education. Courses are created with the participation of a whole team of specialists, which makes e-Learning mature and high-quality teaching.

3) The possibility of dividing the content of the electronic course into modules. Small blocks of information make the study of the subject more flexible and simplify the search for the necessary materials.

4) Flexibility of training. The listener chooses the duration and sequence of studying the materials himself, fully adapting the entire learning process to fit his capabilities and needs.

5) Opportunity to move with the times. Users of electronic courses: both teachers and students develop their skills and knowledge in accordance with the latest modern technologies and standards. E-courses also allow timely and efficient updating of educational materials.

EduTrainme presented services to facilitate preparation and testing. Google Forms is part of the Google Drive office toolkit. Perhaps this is one of the fastest and easiest ways to create your own survey or test: write an assignment, choose the type of answer (choice from several options, write your own).

With Quizlet, you can create quizzes where students choose the correct answers from the suggested ones, compare images and information, or fill in their own suggestions.

Kahoot! allows you to submit in the format of surveys and tests almost all educational material. To establish feedback with students, you can play around with new topics in the form of simple questions and answers, and consolidate knowledge with more detailed testing. Kahoot! designed for classroom learning - the teacher shows the material on the main screen, while the students answer questions using a special client for computers or a browser on smartphones.

In ClassMarker, you can make polls with different answer formats - among the usual options, there is even an essay. To get started, the teacher needs to create a virtual classroom and send invitation codes to the students.

The peculiarity of the LiveMocha Internet platforms is, among other things, to enable students to get along with the native speakers of English language and culture. Start changing yak in usniy, and in writing forms for additional exchange of texts, messages, online chats. A resource for those who are protected by methodical materials (right, community tools and the ability to calm down) and motivational tools.

In conclusion, Internet platforms are used for

- advancing motivation to beginners, and affective examination;
- taking care of the formulation of children's linguistic and communal competence of students;
- additional help to create the atmosphere of the cooperation;
- opening the door for momentary control and facilitative monitoring of students;
- the basis of the minds for actualizing new knowledge.

Л. М. Тетерина

ЯЗЫКОВЫЕ РЕПРЕЗЕНТАЦИИ МОТИВА ТВОРЧЕСТВА В ЛИРИКЕ

ДЖИЛЛИАН АЛЛНАТТ

Днепровский национальный университет имени Олеся Гончара

Понятие «мотив» неоднозначно трактуется филологами. Л. К. Незванкина и Л. М. Щемелёва определяют мотив как «устойчивый формально-содержательный компонент литературного текста» [4, С. 230]. И. А. Тарасова называет мотив «языковым коррелятом концепта в тексте». Включая термин «мотив» в контекст концептуального анализа текста, Тарасова добавляет, что «фактически для исследователя мотив выступает средством моделирования смысла-концепта» [6, С. 53]. Б. М. Гаспаров предлагает более широкую трактовку мотива как «любое смысловое пятно – событие, черту характера, элемент ландшафта, любой предмет, произнесённое слово, краску, звук; единственное, что определяет мотив – это его репродукция в тексте» [1, С. 30]. И. В. Силантьев, поддерживая критерий повторяемости как определяющий для мотива, настаивает, кроме того, на повторяемости мотива за пределами текста одного произведения [5, С.131]. Существенным представляется ещё одно определение отношений между мотивами и концептом: «мотивы – это общность рассеянных и разнородных концептных смыслов, обретших текстуальные формы» [3, С. 16]. Таким образом, сама способность мотива к варьированию предопределяет существование концепта как инварианта.

Исходя из этих представлений о мотиве и его взаимоотношений с концептом (концептами), рассмотрим текстовые реализации мотива поэтического творчества в лирических миниатюрах Джиллиан Аллнатт. Центральным вопросом её поэзии является вопрос о подлинной реальности, о поиске поэзией новых оснований для собственного существования. Не удивительно, что мотив творчества (как процесса и результата) как правило, в неявной, опосредованной форме присутствует в

большинстве стихотворений Аллнатт. Для её лирики характерно скорее метафорическое и интертекстуальное осмысление творчества, нежели дискурсивное. Одним из постоянных источников концептуализации творческого процесса на разных его этапах – предощущение поэзии, улавливание себя на поэзии, муки творчества – является Священное Писание. Чудо рождения поэзии представляется в терминах христианской (и не только христианской) религии, религиозных обрядов и библейских образов и сюжетов. Вот одна из характерных миниатюр Аллнатт, основанная на известном библейском сюжете, “Anunciation”:

I was alone at the well.
I was doused in shadow and in deed.
My yoke lay on the ground, waiting.
I cannot say what I mean.
I was come upon.
I was going to carry water to my espoused man,
Joseph, of the house of David

Улавливание себя на поэзии реализуется в стихотворении как внезапная встреча с проявлением Божественной Силы. Духовная напряжённость и эпифанический эффект создаётся резким контрастом между конкретностью ситуации, взятой из сферы обыденного опыта, понятного и знакомого каждому (и, соответственно, простотой лексики и синтаксической структуры текста) и сложностью высказывания. Минимализм формы стиха и аскетизм языковых средств создают необходимую атмосферу подлинности, которая объединяет чудо рождения поэзии и одно из многочисленных чудес, описываемых в Священном Писании. Другой вариант мотива творческого процесса находим в стихотворении “Convent Girl”:

They wearied me with prayer.
In the darkening garden of the dene, I stared.
I sought him where the way was unprepared, a wild rose.

The old road with its white line will not come again,
Nor my heart with its old-fashioned indicator,
But my riven father
Who knows.

Ожидание творческого вдохновения реализуется здесь как чаяние, надежда на встречу с Божественной Силой. Как и в предыдущей миниатюре «аскетизм» используемых языковых средств, характерный для поэтики Священного Писания – это та черта, которую стремится воспроизвести Аллнатт для создания эффекта подлинности описываемых событий и, соответственно, подлинности поэтического слова. Особенно эффектны в стихотворении две последние укороченные строки, полные мистической тайны.

Кроме Библии источниками актуализации мотива поэтического творчества являются фольклорные произведения, например, перидский эпос «Тысяча и одна ночь». В стихотворении “Scheherazade” автор идентифицирует себя с героиней сказочного цикла, которая каждую ночь рассказывает царю Шахрияру новую увлекательную историю, требующую продолжения следующей ночью, спасая тем жизни многих женщин и свою собственную. В поисках вдохновения для продолжения истории Шахрезада “is gone / into a wilderness of wind at noon / where the wonderful covered well of tales / is a dry waterhole / or a bell abandoned”. “Wonderful covered well of tales” и “bell” являются метафорами поэтического вдохновения, которое рождает стихотворение прекрасных словесных и звуковых образов. Аллитерации перетекают из строки в строку, напоминая повторяющиеся элементы персидского орнаментального искусства и эпоса: “languid as a fed lion”, “She in her salt and sackcloth gown is gone into a wilderness of wind”, “where the wonderful covered well of tales / is a dry waterhole”, “a bell abandoned”, “loud elaborated heart”, “begging briefly at the back, / her Beduin Back”. С другой стороны, звуковые повторы служат созданию синкретического образа поэта (Шахрезада- Джиллиан Аллнатт), а само стихотворение превращается в мета-стихотворение, в «образ образа».

Сказки, баллады, Библия – постоянные источники вдохновения и риторических размышлений для Аллнатт. Это тот мир, который помогает ей

пересечь границу реальности и перейти в мир, созданный её поэтическим воображением. В стихотворении “Held to” поэтесса описывает этот переход границы, сравнивая себя с героем старой английской баллады: “the little tinie page, / the page / in *Matty Groves*, who ran to give the game away / on New Year’s Day / and now, but for the barest grace of balladry, go I / too hurriedly / beyond / this borderland...”

Выделенное запятыми выражение ‘but for the barest grace of balladry’ является элементом риторической рефлексии, соотносящее собственные стихи с поэзией былых времён, причём это мета-замечание включено в текст стихотворения, что, в целом не характерно для метафорической, по преимуществу, поэзии Аллнатт. Во многих стихотворениях поэтессы мы находим рассказ (или намёк на него) о создании стихотворного текста, что, как известно, является главной темой в творчестве каждого поэта. Но при этом, вместо «вколачивания готовых гвоздей, именуемых «культурно-поэтическими» образами» [2, С. 215] , её стихи с их известной открытостью, незавершённой, апеллируют к сотворчеству, что делает их особенно привлекательными для современного читателя.

Список литературы

1. Гаспаров Б.М. Литературные лейтмотивы. Очерки русской литературы XX века. М.: Наука, 1994.
2. Мандельштам О.Э. Сочинения: в 2-х т. Т. 2 Проза. М., 1990.
3. Миллер Л.В. Лингвокогнитивные механизмы формирования художественной картины мира (на материале русской литературы): автореф. дис.... д-ра филол. Наук. СПб., 2004.
4. Незванкина Л.К., Щемелёва Л.М. Мотив // Литературный энциклопедический словарь. М.: Советская энциклопедия, 1987.
5. Силантьев И.В. Мотив // Поэтика: словарь актуальных терминов и понятий. М.: Интрада, 2008.
6. Тарасова И.А. Когнитивная поэтика: предмет, терминология, методы. М.: ИНФРА-М, 2019.

А. І. Ткаченко

МУЛЬТИЛІНГВІЗМ ЯК ХУДОЖНЯ СТРАТЕГІЯ В ПОЕЗІЇ МАЙКЛА ГОФМАНА

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

У всьому світі ми можемо знайти письменників, які практикують мультилінгвізм у своїх творах, використовуючи різні мови, перехід від однієї мови до іншої, самопереклад чи створення літературних творів, які самі по собі є багатомовними текстами [1]. За останні десятиліття спостерігається зростання досліджень на тему літературного мультилінгвізму: від дослідження літературного мультилінгвізму з порівняльної, критичної точки зору до досліджень, орієнтованих на конкретні історичні періоди, включаючи ті, які традиційно не досліджуються з точки зору мультилінгвізму; від досліджень, що теоретизують особливе використання мультилінгвізму, такі як зміна коду, до вивчення більш широких літературних явищ, таких як транслінгвальне письмо, або зв'язок мультилінгвізму з перекладом [2].

Поезія Майкла Гофмана надзвичайно багатогранна та автобіографічна. Будучи народженим у Німеччині та провівши там чотири роки, він переїхав до Великої Британії і був, можна сказати, покинутий батьками у школі-інтернаті [4]. Не можна обійти той факт, що, коли він жив в Англії, то почував себе іноземцем, навіть прибульцем, та все ж громадянином. Свої перші вірші він писав повністю на англійській, прагнучи закарбувати приналежність до Великої Британії у своїй свідомості. Пізніше, після смерті батька, Гофман стає більш прихильним до своєї батьківщини, вводячи у свою поезію німецьку мову та звертаючи свої вірші до Німеччини. Окрім німецької, поет використовує французьку, італійську, іспанську та латину, як праматір усіх європейських мов. Його поезія відображає сучасний стан багатомовного суспільства разом з його проблемами та переживаннями.

Іноземні мови, які використовує поет звучать ніби закадровим голосом, вони не перебивають основну ідею, а лише каталізують її [3].

Німецька мова займає найбільший відсоток серед іншомовних вкраплень в поезії Майкла Гофмана. Її використання можна розподілити за такими критеріями:

- заклик до дії, власні думки та ставлення автора до ситуації, яка описується, задля максимального розкриття внутрішнього світу ліричного героя:

nach vorne

ohne Titel

Як раз ці дві фрази були просто «кинуті» поетом серед інших рядків його поезії наче ненавмисне. Здається, ніби вони з'являються в його свідомості у процесі створення віршу.

- переклад і римування. Більшість віршів Майкла Гофмана не римуються, тому римування за допомогою вкраплень іншої мови є досить незвичним у його поезіях. Зауважимо, що вірші, написані німецькою мають риму та віршовий розмір, переважно ямб. Тому саме німецький переклад дає змогу спостерігати римування, внутрішній ритм та повторення звуків [d], [h], [t], [k] у наступному уривку:

the land of poets and thinkers

der Dichter und Denker

or of judges and executioners

der Richter und Henker

or of Richter and Penck

Таке чергування німецької та англійської є риторичним, адже воно спрямоване на досягнення внутрішнього ритму та римування, і виконує певну стилістичну функцію. Загалом, в поезіях Гофмана присутнє саме хаотичне чергування, адже не можна припустити де і коли поет використає іншомовні вкраплення. Тому це створює ефект неочікуваності та певної комічності.

- переклад і уточнення, задля більшого розкриття змісту. Використовуючи іншу мову, автор прагне донести інформацію максимально чітко, наприклад:

bar code

some other code

Durchnummerierung

Це водночас і уточнення, і підсумок. Перелічення певних цифрових категорій є клімаксом, що завершується німецьким словом, яке і буде кульмінацією.

- іронія, яка досягається завдяки хаотичному чергуванню різних мов і створює ефект комічності. Іноді те, що складно сказати на одній мові, можна з легкістю промовити за допомогою іншої, як в наступних прикладах:

His first work to really catch on / be banned / get him in trouble / cause

widespread

revulsion was *Onkel Rudi*

Die große Nacht im Eimer

Höhere Wesen befahlen: rechte obere Ecke schwarz malen! / oyez, oyez, oyez,

Politburo decree: upper right-hand corner in ebony!

ohne Titel

a mural in the cafeteria of the Hygiene Museum, since painted over.

У цьому прикладі подається назва картини, та наказ замалювати правий верхній кут у чорний колір. Іронія створюється завдяки наступним звукам, які імітують як раз таки замальовування фарбою.

Цей уривок демонструє творчий потенціал багатомовної літератури щодо форми. Адже тут наявні рядки різної довжини, задля паузи поет використовує косу риску, а вкраплення німецькою виділені курсивом.

Щодо інших мов, Гофман представляє їх у вигляді окремих слів та фраз, які наче ненароком кинуті поетом у своїх віршах. Це може бути латина («The years of incuriosity and *novarum rerum* / *Incupidissimus*», «in (false) Waltersdorf (recte)

Dresden»), італійські вигуки («*la bella Italia*»), назви віршів іспанською та заклики («*Recuerdos de Bundaberg*», «Old Labour slogans, *Venceremos*»), вставки французькою («*poplars were planted en passant by Napoleon's Grande Armée*», «The old rope was so endearingly *vieux jeu*»).

Ми не можемо стверджувати, що Майкл Гофман володіє італійською та французькою на рівні англійської та німецької, насамперед через те, що німецька мова його рідна, а англійську він опановував з чотирьох років. Тут виникають питання, чи володіє автор усіма мовами, які він використовує, чи це лише окремі фрази, які, на його думку, знає кожен, чи він бажає похизуватися своїми знаннями, чи це один із його прийомів майстерності, його унікальний стиль?

Проаналізувавши поезію Майкла Гофмана ми можемо говорити про його індивідуально-авторський стиль, художню стратегію, яка, зокрема, досягається за рахунок мультилінгвізму в його поезіях, і робить його вірші впізнаваними серед віршів інших поетів. Разом із художньою стратегією можна виділити ще такі функції мультилінгвізму в поезіях Майкла Гофмана, а саме: прагнення до універсальної поетичної мови та максимального розкриття змісту; орієнтир на освіченого читача; космополітичність та зв'язок зі світом через різні мови.

Список литературы

1. Axel Englund and Anders Olsson, eds., *Languages of Exile: Migration and Multilingualism in Twentieth Century Literature* / Oxford: Peter Lang, 2013
2. Juliette Taylor-Batty, *Multilingualism in Modernist Fiction* / Basingstoke, UK: Palgrave Macmillan, 2013
3. Naffis-Sahely A. *Singing in Anywheresville: On Michael Hofmann's "One Lark, One Horse"* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://lareviewofbooks.org/article/singing-anywheresville-michael-hofmanns-one-lark-one-horse/#!>
4. Oltermann P. *Michael Hofmann: 'English is basically a trap. It's almost a language for spies'* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.theguardian.com/books/2016/apr/09/books-interview-michael-hofmann-anglo-german-poet-critic-translator>

М. М. Ткаченко

**АВТОР ТА ГЕРОЙ У РОМАНІ Е. ХЕМІНГУЕЙЯ
«ПРОЩАВАЙ, ЗБРОЄ!»**

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

У доповіді розглядаються особливості слова авторського погляду Ернеста Хемінгуея та досліджуються особливості прояву автобіографічного компоненту в романі автора.

Метою цієї публікації є виявлення елементів автобіографізму в романі «Прощай, зброе!», який є напів автобіографічним – симбіозом біографічної інформації автора та окремої історії. Розглядається сюжет та специфіка героїв роману на тлі життєвого шляху автора.

Авторське «я» реалізується за допомогою головного персонажа роману Фредеріка Генрі, так як всі свої оцінки, думки Е. Хемінгуей вкладає в мову головного героя. Г. В. Степанов відзначав, що, передаючи свої слова оповідача, автор створює образ оповідача. Однак оповідач, очевидно, є сферою композиції літературного твору.

На думку Хемінгуея, досвід війни забезпечив велику творчу базу для письменника. Власна участь Хемінгуея у двох світових війнах дозволила йому створити літературну реальність даної епохи. Він значно спирався на власний досвід написання своїх романів та оповідань. Однак коло його тем не було широким, і він знову і знову повертається до тих самих матеріалів, що стосуються війни та насильства. Насправді майже у всіх його основних працях війна стає фоном, а любов зростає в тіні війни.

У доповіді проаналізовано зв'язок таких подій з життя Хемінгуея, як участь у діяльності італійського Червоного Хреста під час Першої світової війни, поранення у ногу на фронті, закоханість у американську медсестру, тощо. Цей сюжет ми

можемо бачити на сторінках роману, де через все це проходить головний герой Генрі.

Окремо звернено увагу на особисте життя Хемінгуея та втілення у Кетрін його двох дружин. Перша дружина, Гедлі, певним чином змусила Хемінгуея усвідомити цінність жінок. Друга – Пауліна, народила сина через кесарів розтин, що певним чином відбилося на манері смерті Кетрін. Проте деякі письменники та літературознавці, як наприклад А. Е. Хотчнер, стверджують, що втіленням романтичної концепції Кетрін був реалістичний зв'язок його стосунків з медсестрою Червоного Хреста.

Крім того, у доповіді проаналізовано зв'язок між самогубством батька Хемінгуея та трагічним закінченням роману. У даному сюжеті простежено переживання смерті рідної людини автором.

Окремо приділено увагу на те, що Хемінгуей використав багато випадків із власного життя, щоб реалістично описати випадки в романі, але роман не є чистою автобіографією. Існує досить велика різниця між реальними подіями в житті Хемінгуея та подіями у романі. Будучи художником, він полюбляв надавати фактичний опис війни. Він також показав вплив війни на тих, хто в ній брав участь. На своєму особистому досвіді Хемінгуей намагався створити літературну історію війни та її фізичний та психологічний вплив на нього та його покоління. Проте далеко не всі події у романі співвідносилися з життям автора.

Таким чином, можна зробити висновок, що роман є напів-автобіографічним, адже сюжет роману має як спільні, так і відмінні риси. Автор проводить паралель між собою та своїми близькими людьми та героями роману, переносячи своє ставлення до війни та окремих життєвих ситуацій скрізь призму подій у романі. Але певні події у романі не мають жодного відношення до особистого життя автора. Перспективу розширення дослідження складає питання більш детального розгляду стороннього впливу на сюжет роману та вивчення «чужого» компоненту в романі.

Yuliia Tkachenko

KAHOOT AS A USEFUL ONLINE RESOURCE FOR TEACHING A FOREIGN LANGUAGE

Oles Honchar Dnipro National University

Lately, the problem of effective use of computer technologies in the classroom has been actively discussed. Every day professionals create more and more useful resources for teachers as well as for students and it gives the opportunity to improve and update the learning process. Researchers claim that computer technologies can be applied to any discipline. What is more, applying computerized learning is especially beneficial for teaching foreign languages. It is believed that the use of computerized learning acts as a complex factor by stimulating improving the quality of the learning process. Updated way of teaching that includes implementation of modern ideas turned into reality via devices is promising and the vast majority of scientists acknowledge that this new era in teaching foreign languages has potential.

The goal of teaching foreign languages is the formation and development of the communicative culture of students, teaching them how to use a language in real-life situations. The communicative approach involves teaching communication and developing the ability for intercultural interaction, which is the main function of the Internet. The Internet is an international multinational, cross-cultural society, whose life is based on the electronic communication of millions of people around the world, speaking at the same time. By engaging in it in a foreign language lesson, we create a model of real communication.

Using the Internet in English lessons you can solve a number of didactic tasks:

- improve writing skills;
- develop listening and reading skills and abilities using materials from the global network;
- replenish vocabulary;

— form a steady motivation for learning English.

Students can take part in testing, in quizzes and contests held on the Internet, correspond with peers from other countries, participate in chats, video conferences, etc. Tasks based on competitiveness provoke thinking and make students interact more actively. Internet-based activities are also accompanied by soundtracks and visual effects and it appeals to people who have different types of perception. The addition of interactive games in lessons can help motivate and engage learners.

Currently, the Internet offers exceptional opportunities for teaching a foreign language, as it provides the opportunity for live communication in the target language, provides access to all kinds of authentic materials, and a huge number of educational resources in text, audio, and video formats. In the context of language education, this allows you to create a technological learning language environment for the formation of foreign language competencies of students [2; 13].

V. Stokan outlines main benefits of using the information and communication technologies are the following: it provides stable motivation to study a foreign language, it creates a positive and engaging atmosphere at the lesson, it also gives the opportunity of individualizing the learning process, it may help increase the amount of knowledge and skills acquired at each lesson, technologies help not only control the progress of students but rationally plan the lesson and in this way make it more effective. Last but not least the Internet is believed to be the place where people face authentic language earlier and faster having all the necessary support in form of dictionaries, e-libraries and other sourced close to them is that students feel calm and can contact others with less fear to fail [1].

The introduction of gaming technologies in the classroom not only solves the problem of motivating students but also is an effective tool at the stage of consolidating knowledge of vocabulary and grammar. One example of the use of new information technology is the Kahoot platform, the use of which helps to use electronic resources to diagnose students' knowledge in English lessons in a fun way. Using the Kahoot app in English lessons significantly stimulates the development of intrinsic motivation for the student's learning. The student is encouraged to engage in the activity itself, he likes to

learn new things, he has an interest in learning a foreign language, and conditions are provided for achieving certain success.

The Kahoot platform allows you to create online quizzes, tests, and surveys for free. Students can answer teacher-created tests from tablets, laptops, smartphones, that is, from any device that has access to the Internet. The teacher registers on the website <https://kahoot.com/> to create his own Kahoot or can use a collection of ready-made tests on different topics or edit some of them. Students open the website <https://kahoot.it> on their smartphones, tablets, PCs, or laptops and enter the game code (PIN) that the teacher presents from their computer.

After the required number of students has successfully connected to the Kahoot, the teacher starts the Kahoot by clicking on the "Start" button, the students see questions, answer options and answer them using their gadgets. Students read questions and answer options on an interactive whiteboard, TV panel, or another similar device in the classroom. It is convenient for the student to choose the correct answer on his device. The options are represented by geometric shapes. The pace of quizzes and tests is regulated by introducing a time limit for each question. After each question and at the end of the test, students see their results on an interactive whiteboard. Kahoot platform has a maximum limit of 4000 users who can enter the game with the same PIN. However, Kahoot of this scale requires excellent Internet bandwidth.

Using this service for conducting English lessons is a powerful motive that teachers need to use in their work.

References

1. Строкань, В. И., Актуальность использования интернет-ресурсов в обучении иностранному языку. *Научно-методический электронный журнал «Концепт»* № S8, 2017. <http://e-kon-cept.ru/2017/470109.htm>.
2. Полат, Е. С., Интернет на уроках иностранного языка. *Иностранные языки в школе* № 2, 2005, 13.
3. <https://create.kahoot.it/>

Katerina Fedoryak

MULTILINGUALISM IN THE MODERN WORLD AND LANGUAGE LEARNING

Oles Honchar Dnipro National University

In the 21st century, the use of multilingual trends become more and more popular. This is due to the active economic, political, and commercial activities between states, as well as the development of English as a world language. Besides, the growth of Multilingualism is facilitated by the plurality of language communities in countries such as the USA, Russia, Canada, India, Ukraine, etc. These communities are mainly composed of immigrants, and the interest in multilingual trends is based on the socio-political need to educate the children of immigrants (basically in Europe and the USA). Multilingual trends lead to a significant change in the quality of education in the language system. The reality of the multilingual and multicultural society is that languages overlap and collide. That demonstrates the often-messy practice in our multilingual families, schools, and cities. Moreover, in this article, we will look at a multilingual approach to teaching foreign languages, based on the research of such linguists as Stephen Castles, Manuel Castells Mark Miller, Douglas Barnes, etc.

According to Manuel Castells, there is a direct link between the way we communicate today and the new economic policies of the 21st century. "... Local literacy and communication are needed to produce effective coordinated actions across large economic enterprises. In growing numbers of multilingual workplaces, this necessitates multilingual communication. The new economy involves consistent interactions across geographical locations ..." (Castells, M. (2000) *The Information Age. The rise of the network society*). By this statement, Castells means that without the opportunity to correct the study of foreign languages, it is hard to do business these days. Without proper

knowledge of the language, you will not be able to operate in a particular region (for example, the office of the parent company is in Ukraine, the subsidiary is in Italy, and without knowledge of Italian, there is hard to conduct business).

Stephen Castles and Mark Miller in the «Age of Migration. International Population Movements in the Modern World», explores the diversity of population movements in different areas and their intercultural and multilingual impact on a large scale. Therefore, an understanding of English and multilingualism is especially significant in an age of increased and rapidly growing international migration. Moving to a new place, to another city, country, immigrants bring their culture and language there. The most striking examples are countries such as the USA, Switzerland, and Canada, in which more than one state language is supported due to their geographic location and the local population (Castles, S., Miller, M. (2009) Age of Migration. International Population Movements in the Modern World).

«A Language for Life» 1975, compiled by Allan Bullock, points out that the role of language and communication in the educational process is rightly seen as a critical issue. Language is used in all subject areas for both transmission and acquisition of knowledge and understanding. Education should provide a varied language repertoire and an understanding of which languages we should learn for what purpose. This suggests a language policy that improves the quality of curriculum, teaching, and learning in state education, as well as a policy that helps to position the role of the multiple languages in a more positive and protected context.

Many researchers and educators argue "there can be no learning without communication and that our knowledge is inseparable from the language that we use to express, store and access it." (Little, in King & Carson, 2010).

Also, Douglas Barnes emphasizes that it is worth distinguishing between "practical knowledge," the knowledge that children bring with them from the outside, and "school knowledge," which uses the formal language of the curriculum. As he says, If we never use this knowledge, we probably forget it".

That is right, Barnes' statement "If we never use our knowledge we probably forget it". Initially, before starting to learn a new language, a person must sharpen and clearly understand why he is studying it, what goals he pursues, and what it can be useful for. Because it is not enough to learn a language, it is still worth using it constantly. Otherwise, all the accumulated knowledge without proper practice will be forgotten over time. Moreover, this only applies to the second language, not to mention multilingualism.

In many countries, two languages are used. For example, in Ukraine, it is Ukrainian and Russian, which leads us to the difficulty of learning a third language is English. However, from September 1, 2013, another foreign language is German, was added to the obligatory study. Therefore, it turns out that already graduating schoolchildren, students, can speak four languages, which essentially makes them multilingualism. However, it is worth it because not everyone will use all four languages, as mentioned earlier, it all depends on what they can be used for and whether the person himself has a desire to learn a new language.

For example, while studying with a small child, it has been noted found that the whole environment of this child spoke Russian, but at school, they are taught everything in Ukrainian, and it turned out that she could speak Ukrainian and Russian, but write only in Ukrainian. That is, in fact, she already speaks two languages, although not fully. When we started learning English, we were already faced with the fact that this girl does not want to study English, because she is not interested in it, but her parents want this to send her to a camp in America, but she liked Spanish more, since before that they had visited Spain with their family and this left an unforgettable impression, their language, and culture. Therefore, the first classes did not bring much success.

To solve this issue, it was been found such a way out as teaching one language through another (only the lexical component). For example, to learn a word or phrase in Spanish, she needed to learn that word or phrase in English. Thus, it turned out that for her to achieve what she wanted and learn Spanish, she had to go through English and this gave her the motivation and desire to learn it. Also, already at her young age, she can use several languages.

This is why much successful language learning has been based on a more intensive approach – using the new language in a range of activities over a week or even a few days, often supported by self-learning with digital resources. A similar benefit is attributed to learning other subject matter through languages if organized sensitively and systematically, an approach that is generally called CLIL (Content and Language Integrated Learning), which we used sometimes.

What is key about these approaches is that they intensify the learning process, mirroring language learning in the outside world, and they are related to real content, rather than the artificial constructs of the traditional language textbook. They encourage and enable learners to engage with their learning and in the long term to become autonomous language learners.

Therefore, it should pay more attention to what the student wants and try different methods of approaches with a deeper introduction of the new language into his daily life.

Д. С. Формагей

**ЛІНГВІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЗОБРАЖЕННЯ ОБРАЗУ ЖІНКИ-
ДРУЖИНИ У ВІРШІ Е. РІЧ «AUNT JENNIFER'S TIGERS»**

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

Наприкінці 60-х років XX століття на території Європи та США серед низки інших гуманітарних наук починає своє зародження зовсім нова сфера досліджень, яка отримала назву «жіночі студії». Поштовхом цього явища був активний рух представників феміністичної ідеології, і вже згодом він перетворився на окремий науковий фах, в центрі уваги якого постала саме проблема міжстатевих відносин у соціальному баченні та пошук «жіночих компонентів» у різних сферах життя. У літературі ця сфера отримала назву феміністичної критики. Найбільш відомими вагомий слід при дослідженні цієї теми залишили такі теоретики, як Сімона де Бовуар, Мері Еллманн, Еллен Моєрс, Сандру Гілберт та Сюзан Губар, Рейчел ДюПлессі, Елейн Шовалтер та інші.

На думку Ірини Жеребкіної феміністична критика є багатогранним та має на меті важливу задачу. А саме, представники цього напрямку прагнуть переглянути канони так званих «великих» літературних текстів з іншого ракурсу, щоб продемонструвати зовсім інакше бачення образу жінки як в літературі, так і в суспільстві. Представники феміністичної критики мали на меті повністю відійти від стереотипного зображення жінки.

Яскравим представником цього напрямку стала Едрієнн Річ, чия творчість запам'яталася сміливими образами, які показали образ жінки з зовсім іншого кута. До початку складного шляху реформацій образ жінки в безлічі поетичних творів залишався не змінним. На нашу думку, його можна охарактеризувати пустим, частіше за все він слугував полотном в маскулінній літературі. У даній роботі ми

розглянемо та проаналізуємо ставлення поетеси до звичного в 1960-х роках образу ЖІНКИ-ДРУЖИНИ, який був центральним в ранній творчості письменниці.

На початку своєї творчої кар'єри Едрієнн Річ дотримувалася досить традиційного стилю письма. Перші її твори ніби висловлюють мовчазний протест проти загальноприйнятих суспільних норм та стандартизованого образу ЖІНКИ-ДРУЖИНИ. Саме тому детальний аналіз прояву цього явища ми зробимо на прикладі твору «Aunt Jennifer's Tigers».

Недивлячись на важкість тематики, при читанні його, труднощів не виникає. Е. Річ зробила «Aunt Jennifer's Tigers» подібним до пісні, завдяки чому складається думка, що вірш розповідається дівчиною, яка до кінця не розуміє важкості положення тітоньки Дженіфер.

Уже в назві вірша ми бачимо центральний образ-символ твору – тигрів, які викликають у читача низку питань: яке відношення вони мають до тітки Дженіфер, чи уособлюють вони її особистість чи бажане життя та інші. Зрозуміло лише одне, що вони належать тільки їй, що видно через «'s», що є важливою деталлю в вірші. Адже згодом ми побачимо, як власне такий же прийом, «*Uncle's wedding band*», коли говориться про обручку тітки Дженіфер. Таким чином, ми можемо побудувати ланцюг: дядько володіє обручкою, а отже й життям тітки, проте тигри йому не належать, недивлячись на його патріархальну владу.

Крім того, тигри є символом того життя, до якого прагне тітонька. Тварини зображені гордими та безстрашними за допомогою метафори «*Bright topaz*», епітетів «*proud*» та «*unafraid*», авторка охарактеризувала їхню ходу досить вишуканою лексикою: «*prance*» та «*pace*», що показує поважне відношення автора та ліричного героя до них. В уяві тітоньки тигри покликані захищати її від чоловіка: «*They pace in sleek chivalric certainty*». Епітет «*chivalric*» робить з тигрів надійну охорону.

Крім того, вони символізують безсмертя як головної героїні, так і мистецтва: «*When Aunt is dead.../ The tigers in the panel that she made/Will go on prancing, proud*

and unafraid». Персоніфікуючи тварин, Е. Річ робить їх вічними, адже вони назавжди залишаться на вишивці, зробленою тітонькою.

Іншим вагомим символом в творі є обручка на пальці тітоньки Дженіфер: «*The massive weight of Uncle's wedding band/Sits heavily upon Aunt Jennifer's hand*». У творі «wedding band» слугує метафорою, яка порівнює обручку з кайданами, а шлюб з полонем, що підкреслено епітетами «massive» та «heavy», які змушують читача навіть на фізичному рівні відчувати усю важкість, яку терпить дружина. До того ж у цих рядках присутня виражена алітерація, яку помітно у великій кількості губних приголосних звуків [m] та [n], що ускладнює прочитання.

Едрієнн Річ використовує яскраву антитезу, яка протиставляє легкість власної мрії та окови шлюбу, які утримують жінку її: «*Aunt Jennifer's finger fluttering through her wool/Find even the ivory needle **hard** to pull*». Безвихідність положення жінки в шлюбі зображена в фіналі вірша, що також показане в контрасті: «*When Aunt is dead, her **terrified** hands will lie/Still **ringed** with ordeals she was **mastered** by./The tigers in the panel that she made/Will go on prancing, proud and unafraid.*», де читач знову може побачити образ жінки-дружини, охарактеризованої як злякана («*terrified*»), скована («*ringed*») та підкорена («*mastered*»), на фоні вільних, гордих та безстрашних тигрів.

Недарма Е. Річ зображує внутрішній світ тітоньки Дженіфер через вишивку, цей суто жіночий вид рукоділля та мистецтва. У вірші це образ-символ примирення та сумління, це спосіб втечі від усього патріархального світу. Читач злегка здатен явити собі героїню, яка склонила голову над п'яльцями та мовчки продовжує свою справу. Так, Е. Річ зображує тотальне покорення жінки та нездатність протистояти тиску суспільства.

Важливою деталлю є прихована в тексті аллюзія. Створенням головної героїні вірша, Е. Річ зробила посилання на древньогрецький міф про Філомену. Їй чоловік відтяв язика, і тому, щоб розповісти свою історію, вона зробила вишивку. Після смерті Філомена обернулася птахом та віднайшла свою свободу. Саме так, Е.

Річ у вірші «Aunt Jennifer's Tigers» плекає надію, що колись жінка звільниться від кайданів шлюбу та отримає бажану свободу.

З допомогою низки лінгвістичних засобів та літературних прийомів, Е. Річ майстерно передає важкий емоційний стан героїні та її пригніченість від замужньої долі. Поетеса показує модель шлюбу 1960-х, як рабство для жінки, де чоловік лише користується її працею та розумом для власної вигоди.

Є. Ф. Хохленко

ПРОБЛЕМИ ЖІНОЧОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В ЛІТЕРАТУРНОМУ ДИСКУРСІ

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

Будь-яке мистецтво, будучи результатом творчої діяльності окремої свідомості, носить суб'єктивний характер, а значить, наповнює художній світ своїми власними, інтимними переживаннями. Автор, висловлюючи себе в художній діяльності, часто стурбований пошуком відповіді на первинне для людини питання «хто я?».

Цими роздумами пронизані багато творів як вітчизняної, так і зарубіжної літератури. Пошук себе, спроби «приміряти» існуючі культурні ролі, досягти в них самовираження або заперечувати їх і в цьому запереченні відкрити власну ідентичність – все це нерідко було імпульсом вчинків героїв, основним художнім нервом.

Соціокультурні зміни на рубежі XIX і XX ст. приводять людину до усвідомлення своєї дезорієнтації в світі. Всі системи і ієрархії, породжені XIX століттям, виявляються нежиттєздатними в нових умовах, що змінили обставини. Втративши опору, «я» суб'єкта шукає себе заново, переосмислюючи попередні готові моделі і відштовхуючись від них. І протягом усього XX століття ця проблема, трансформуючись, змінюючи акценти під впливом різних революцій (соціальних, технічних, гендерних, сексуальних), стає центральною для творчості багатьох письменників.

Розглянемо детальніше поняття ідентичності. Осмислюючи часову і непросторову природу свідомості, В. Хесл стверджує, що в той час як реальна ідентичність фізичного предмета передбачає безперервне існування його просторової структури, ідентичність ментального акту ґрунтується на інших

умовах. Ментальний акт не відбувається в просторі, він може продовжити своє існування лише в іншому ментальному акті. На структуру ідентичності впливають тимчасові рамки минулого, сьогодення і майбутнього. Свідомість індивіда не просто пасивно відображає світ, але інстинктивно вибирає з всієї доступної і нав'язуваної йому інформації ту, яка оптимально сприяє його росту. Його «соціальне Я» (вираз Дж. Міда) розвивається під впливом світу людей, що є таким же «Я», але по відношенню до нього це «Я» «Іншого». (В.Хесл, 2007)

Саме перед обличчям «Іншого» в особі чоловіка ідентифікується природне і соціальне «Я» жінки. Говорячи «Я» вона окреслює кордон свого буття, що не дозволяє «Іншому» (чоловік чи ні) відчужувати його. В. Хесл виділяючи структуру ідентичності, пропонує наступну класифікацію:

- 1) почуття, що зачіпають окремі частини тіла;
- 2) почуття, які відносять до тіла в цілому;
- 3) почуття, що зачіпають душу;
- 4) інтелектуальні почуття. (В.Хесл, 2007)

Розглядаючи тіло як сутнісний початок жіночого буття Е. Річ вважає, що для нього характерним є стан «мислити через тіло». Ця здатність виростає з своєрідності психобіологічної структури жінки:

- високого рівня розвитку тактильного сприйняття;
- дару пильного спостереження, стійкості до перенесення болю;
- багатовимірного вживання в тілесність.

Е. Річ стверджує, що жіноча біологія наповнена духовними можливостями, що виникають з цілісності жіночого мислення, заснованого на тісному зв'язку між її тілом і свідомістю. Реабілітація жіночого тілесного буття, через визнання її достоїнств, вимагає зміни конотації нижчого і збиткового, що панує в соціокультурній реальності минулих епох. Тільки усунення негативних конотацій жіночого тіла призведе, по-перше, до зняття теоретичного неприйняття, характерного для сучасних теорій фемінізму, а по-друге, до відновлення і нового прочитання статі жінки як її сутності. Отже, стосовно індивіда до свого тіла, до

природи його реакцій становить структурний компонент гендерної ідентифікації. (Е.Річ, 1994)

Проблема ідентичності виникає в літературному дискурсі саме в зв'язку з проблемою модернізації суспільства, відходу від традиційних соціальних ролей і сценаріїв, що існували та укорінені в XIX столітті. Ключовим моментом багатьох творів стає питання «хто я?». Це питання вирішується в кількох площинах:

- соціальній,
- культурній,
- сфері національної ідентичності,
- аспекті тощо. (Ю.Кристева, 2000)

Однією з площин вирішення питання ідентичності стає гендерний аспект. У XX столітті в гуманітарних науках з'являється поняття «гендер». В поле гендерно орієнтованого літературознавства потрапляють такі питання, як специфіка так званої «жіночої літератури», питання гендерних стереотипів та їх подолання в літературних текстах, а також сюжети творів, де дія сконцентрована навколо проблеми пошуку власної гендерної ідентичності. (Н.Абубикирова, 1996)

Отже, один з аспектів погляду на пошук ідентичності в руслі гендерних теорій – це рефлексія творчого суб'єкта над питанням «хто я?». Другий аспект розробки проблеми ідентичності з точки зору гендеру – це проблема гендерних стереотипів (в значенні «готові моделі ідентичності»), рефлексія над цією проблемою в літературі.

Жіночність (фемінність) – етична категорія, що означає сукупність якостей, традиційно очікуваних від жінки, таких як емоційність, ніжність, крихкість, щирість, вірність, що викликає в чоловіка бажання оберігати і захищати жінку. Жіночий образ – слабка жінка, якій властиві м'якість, емоційність, самопожертва заради сім'ї і дітей. Поняття жіночності включає в себе як чисто біологічні, так і соціальні, культурні аспекти і не пов'язане безпосередньо з жіночим біологічною статтю. (Л.Ожигова, 2006)

Письменниці і поетеси повинні були прийняти для себе різні стратегії протидії патріархальній літературній традиції. Замість того, щоб виражати космічні бачення, деяк писали про власний досвід та стосунки з чоловіками, коханцями, матерями, батьками, сестрами, братами, дітьми та іншими жінками. Інші писали про свої думки та почуття, їх розум та тіло та їх радості і печалі. Незважаючи на опір суспільства з внутрішньою сутністю антифеміністичного упередження, жіноче письменство постало новою літературною традицією з великим обсягом робіт у другій половині ХХ ст.

Це стало можливим завдяки Жіночому Руху, який знову з'явився в 1960-х. Це допомогло жінкам перейти від особистого до політичного.

Найвідомішими феміністичними мислителями ХХ століття можна назвати Елен Сіксу, Люс Ірігаре, Джулію Крістева, Маргарет Етвуд та Елейн Шовалтер.

Отже, жінки, які мають подвійне завдання – деконструювати обмежувальну ідентичність, передану їм від чоловічої домінації в культурі, а потім встановити нову владу шляхом утвердження позитивних цінностей жіночності, які раніше ігнорували.

Поетеси ХХ століття зрозуміли силу мови, і завдяки своїй поезії намагалися звільнитися від патріархальної сили. Вони не тільки поставали незалежними жінками, а також ставали захисником прав жінок. Їх поезія багато в чому схожа, але все ж дуже різна. Відстеження їх поетичності тематично та хронологічно, виявляючи подібність та відмінності, допомагають віднайти сутність жіночої ідентичності.

Сьогодні поетеси-феміністки свідомо прагнуть знищити подвійний зв'язок, стерти межу між жінкою та поетом. Вони борються за переосмислення себе, відновлення втраченої особистості та право на існування жінок та втілення жіночих інтересів у творах. Найбільший інтерес представляють Едрієн Річ та Енн Секстон – дві поетеси, які своєю поезією зобразили сильний потяг звільнитися від патріархальних сил і бажання задовольнити їх внутрішній потяг до самовираження. Політика влади між чоловічою і жіночою силою відіграє головну роль у їх поезії.

ORIGINS OF THE CURRENT LINGUISTIC SITUATION IN SCOTLAND

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

Starting from the VI century Lowland Scotland was a zone of collision between German and Celtic language areas. It was then that the southern part of Lowland began to be inhabited by a German tribe of English, becoming part of the Kingdom of Northumbria. At the end of the tenth century after several wars between the Anglo-Saxon and Celtic kings, this part of Northumbria was ceded to King Kenneth I of Scotland, but the people of the region were allowed to keep their laws and their language, the northern branch of the Northumbrian dialect of Old English. Until the end of the XI century the Gaelic language also existed in the region; however, after Malcolm II ascended the throne of the United Kingdom of Scotland, the son of King Duncan and a Northumbrian noblewoman, the Scottish dynasty became de facto Anglo-Saxon, which contributed to the further spread of the northern variety of Old English at the expense of Gaelic, which was supplanted.

In the XIV century on the basis of the language norm of the Royal Court of Edinburgh and St. Andrew's University, the national language standard of Scotland at that time, Inglis, was formed. From the second half of the XV century this language was renamed and got the name Scottis, while the name Inglis was used exclusively to denote the Middle English language closely related to Scottis.

After the accession of Scotland to England in 1603, Scottis gradually began to lose the status of the state language. Following the unification of the English and Scottish parliaments in 1707 English, which developed on the basis of the London dialect, was finally established as the language of politics, education and religion in Scotland. Although for the biggest part of Scottish population Scottis (Scots) remains the language of everyday communication, the dominance of English in the official sphere has led to a

gradual erosion and ultimately the actual loss of the uniform Scots norm, which appeared in the XIV - XV centuries. As a result, Scots survived only as a collection of territorial dialects. However, it should be emphasized that during the XVII and even XVIII centuries foreigners still perceived Scots as an independent language, autonomous in relation to English.

In the XVIII century Scots experienced a kind of revival in literature because of works of R. Ferguson and R. Burns. The revival of the Scots continued in the XIX century. In 1808 J. Jamison's Etymological Dictionary of the Scottish Language was published. The greatest figures in Scottish literature of the time were W. Scott, J. MacDonald, R.L. Stevenson, J.M. Barry and S.R. Croquet, whose characters used Scots.

However, the use of Scots in all areas except literature has not traditionally been encouraged, so Scots remained socially unprestigious until the early XX century.

However, the 1920's marked the beginning of the so-called Scottish Renaissance. It was during this period that the Scottish National Party (SNP) was formed. At the origins of the modern Scottish national movement was the writer and poet Hugh MacDiarmid, who carried out in his works a synthesis of Scottish dialects of the early twentieth century with elements of the language of Scottish literature of an earlier era. It was an attempt to develop a single superdialectal form of Scots which could become the language of modern Scottish literature.

In general, attempts to strengthen the position of the Scots in the 20-30's as well as after World War II were not very successful which is largely due to the wider spread of radio and television, which were carried out almost entirely in English.

A referendum was held in Scotland on 11 September 1997 in which a majority of citizens supported the idea of establishing a Scottish Parliament with the right to change taxes. Today, the Scottish Parliament has legislative powers over so-called "devolved matters". which includes, along with health and housing, language policy. In 2001, the British government ratified the European Charter for Regional or Minority Languages, approved by the Council of Europe in 1992. The Gaelic language policy is governed by Part 3 of the Charter, which sees the need for national measures to promote language

development; at the same time with regard to Scots the British Government stands on the positions of Part I of this Charter, recognizing the importance of Scotland as an element of cultural heritage, but not giving it practical support.

Shortly after the establishment of the Scottish Parliament in 1997 it formed an inter-party group on Scotland. Scotland also has a Scots Language Centre and dictionaries. In 2011 the Scots Language Centre conducted preparatory work, creating a website with examples of language in various Scots dialects, so that speakers could find out what dialect they speak.

The Scots Language Working Group, approved by the Scottish Government, initiated the introduction of Scottish Studies into the primary and secondary school curriculum, which combined information on Scottish history, literature, culture, the current state of Scotland, Scottish history and Gaelic language. On March 21, 2013, the online resource Studying Scotland was launched, which has materials for all sections on Scottish Studies

However, despite the positive results in the spread of Scots, there is no consensus on the status of Scots among both native speakers and linguists. A 2009-2010 survey found that about 64% of Scots believe that Scots, called "mither tongue" by pro-Scottish public figures, is not a language. At the same time, 85% of respondents speak Scots; 67% believe that Scots should continue to be used in Scotland. As for linguists, a number of researchers, including B. A. Ilyish, H.B. Halin, the Scots (Lowland German dialects) are considered part of the English paradigm; other linguists (A. Aitken, D. Horsbroch, A.E. Pavlenko) consider Scots as a closely related language to modern English, but not an independent language.

A special view is held by some Scottish researchers (E. Eagle, D. Purves), who point out that the definition of Scots status depends not so much on purely linguistic as on political factors - the future of Scotland as a state and language policy. In this study, Scots is considered not as a dialect of English, but as a regional language that does not have the status of an official language at the national level, but serves as a means of communication within a region (historical area) and has different structural features. all

levels. The key argument in favour of this view is the fact that Scots actually played the role of the state language of Scotland in the XV-XVI centuries, and the loss of this status (with the subsequent loss of a single norm formed on the basis of the Edinburgh dialect, and general regressive development) was caused by extralinguistic factors - the loss of independence of Scotland. Both Scottish's rich literary tradition and the ramifications of his dialectal paradigm, which include at least five groups of dialects, speak in favour of linguistic autonomy from English.

In general, Scots still occupies a dependent position in the paradigm of the linguistic situation in Scotland and continues to disappear under the influence of English. Although political change has attracted more attention to it, it may take more time to overcome negative social stereotypes and rethink the status of Scots by linguists and native speakers.

Д. В. Штроо

ФОНЕТИЧНІ ЗАСОБИ ВИРАЗНОСТІ РЕКЛАМНИХ СЛОГАНІВ НАПОЇВ ТА ПРОДУКТОВИХ БРЕНДІВ

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

Досить часто ми можемо простежити використання лінгвостилістичних засобів виразності тексту задля привернення уваги до слогану, а, отже, і до рекламованої продукції. Різні стилістичні прийоми мають позитивний вплив на здатність до сприйняття та запам'ятовування нової продукції або послуг.

До найбільш вживаних фонетичних засобів виразності тексту відносимо наступні прийоми: алітерація, асонанс, ономатопея, рима, морфологічний повтор, апокопа та інші.

Алітерація – це стилістичний прийом, у якому відбувається повтор однієї або кількох приголосних з метою надання тексту більшої виразності та мелодійності. Задля посилення впливу на потенційного покупця та уникнення створення нав'язливого чи дратівливого слогану, варто використовувати цей прийом таким чином, аби читач сприймав його як природню комбінацію слів. А. Загорійчук та О. Мартинюк стверджують, що, так само, як і всі інші звукові засоби, алітерація не приховує в собі ту чи іншу смислову функцію, а лише слугує додатковим засобом емоційного впливу.

Задля просування шоколадних батончиків Milky Way був створений наступний рекламний слоган:

The sweet you can eat between meals.

Повтор приголосних фонем /th/, /s/, /w/ був вдало використаний у слогані і вказує нам на такий прийом, як алітерація.

Асонанс – це стилістичний прийом, у якому повторюється одна або декілька голосних звуків, найчастіше у наголошених складах. Саме асонанс та алітерація

створюють ефект благозвучності, тобто легкого сприйняття рекламного повідомлення на слух і його комфортної вимови. Цей ефект є надзвичайно важливим під час створення слогана, адже рекламне повідомлення має викликати позитивні емоції та асоціації з продукцією, і саме благозвучність є гарним сприяючим.

Нью-йоркським рекламним агентством D'Arcy Masius Benton & Bowles був створений рекламний слоган відомого бренду жувальних цукерок Skittles, що належить компанії Mars, Incorporated, який звучав наступним чином:

Taste the rainbow.

Відмічаємо використання прийому асонансу, що втілюється у повторі голосної фонемі /a/ у словах *taste* та *rainbow*. За допомогою цього прийому створюється ефект невидимого римування та милозвучності тексту.

Ономатопея використовується творцями слоганів задля посилення впливу на вибір споживача. Отже, звуконаслідування, або ономатопея – це звук, який імітує реальне явище за допомогою підбору та концентрації звуків у мові. Звуконаслідування постає перед нами у ролі умовних навмисних відтворюваних звуків, що імітують дії людини, тварини або предмету.

Такий стилістичний прийом спостерігаємо у рекламному слогані The Coca-Cola Company:

The pause that refreshes.

Чергування приголосних звуків [f], [ʃ], [s] у слові *refreshes* створює стилістичний ефект звуконаслідування. Це слово ніби імітує шипіння газованого напою під час відкривання кришки і збуджує уяву споживача.

Д. С. Циноєва та Л. Н. Алікова наголошують, що рима є однією з провідних фонетичних засобів виразності слогану і стоїть нарівні з таким фонетичним засобом виразності, як, наприклад, асонанс. Отож, рима – це особливий вид регулярного звукового повтору, співзвучність закінчень слів.

Шоколадні батончики Mars певний час випускалися під лозунгом:

Another way to make your day.

Такий засіб виразності, як рима, чітко простежується у даному прикладі, адже відбувається римування між словами *way* та *day*.

Морфологічні повтори – це звукові повтори у сусідніх або недалеко розташованих одне від одного словах.

На даний момент, просування шоколадних батончиків Mars у Європі проходить під слоганом:

Mars, pleasure you can't measure.

Такі звукові повтори, як [eʒə] відбуваються у недалеко розташованих одне від одного словах *pleasure* та *measure*, тож, ми можемо стверджувати, що морфологічний повтор присутній у даному випадку.

Апокопа – це фонетичне явище, яке характеризується випадінням одного або декількох звуків у кінці слові, як правило, ненаголошених. В англійській мові апокопа характеризується випадінням кінцевого приголосного звуку «g» в афіксі «ing».

Компанія Folgers, відома у Америці за виготовлення та розповсюдження кави, вийшла на ринок з наступним девізом:

The Best Part of Wakin' Up is Folgers in Your Cup.

В слогані відбулося випадіння приголосного [g] в афіксі [ing] у слові «*Wakin'*», що і вказує на такий фонетичний прийом, як апокопа.

Отже, як нами було з'ясовано, фонетичні засоби виразності займають провідну роль під час створення слоганів. Важливими засобами експресивності рекламного тексту є такі засоби, як алітерація, асонанс, ониматопея та інші.

В. В. Яшкіна

МУЛЬТИЛІНГВАЛЬНИЙ ПЕРЕКЛАД ЯК СУЧАСНИЙ ШЛЯХ ПЕРЕКОДУВАННЯ ТЕКСТУ

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

Предметом нашої роботи є особливості передачі мовностилістичних рис художнього світобачення при перекладі поетичних та прозових творів Е. По (1839 – 1849 рр.). Він був представником американського романтизму. У віршах поета домінують мотиви сну, меланхолії, самотності. Основними темами творів є любов, мистецтво, смерть, пошук сенсу життя. Едгар По зазначав, що процес роботи над твором підпорядкований точному, обдуманому розрахунку, ретельному відбору засобів, скрупульозній «організації» матеріалу. А надзвичайно яскраві і глибокі зорові і звукові образи, створені автором дозволяють поринути у світ його творів, заворожити своєю насиченістю та мелодійністю. Для прози, написаної у жанрі «жахів» характерне поєднання містицизму та психологізму. Едгар По майстерно підбирає слова, викликаючи в читача страх і тремтіння описами природи, звуків, кольорів, відчуттів і емоцій героїв, навіть неймовірних явищ. Ці зображення настільки переконливі, що відчуття напруги не полишає читача до самого кінця твору, де досягає кульмінації.

Теорія перекладу – дисципліна, яка вивчає структуру і закономірності перекладу за допомогою певних методів та прийомів. Загальна теорія перекладу вивчає його лінгвістичні закономірності. Часткові теорії розглядають особливості перекладу з однієї конкретної мови на іншу або ж розглядають аспекти окремих видів перекладу. Переклад літературного твору – процес і результат перекодування тексту з однієї мови на іншу, в якому перекладач виступає посередником між автором і реципієнтом. Художній переклад має на увазі творче перетворення оригіналу з використанням усіх необхідних виражальних можливостей мови

перекладу та супроводжується більш повною передачею літературних особливостей оригіналу.

Поетичний текст характеризується, передусім, наявністю художніх образів. Поетичний текст виступає індивідуальним як з точки зору його створення, так і з точки зору його сприйняття, тобто він є суто антропоцентричним, незважаючи на те, що його система відношень, які знаходяться всередині тексту, а також мовні засоби співвідносяться з позатекстовою реальністю, літературною нормою та історією. Комплексний підхід до аналізу змісту твору дає можливість більш детально охарактеризувати ідіостиль поета. Аналіз художнього тексту прийнято називати лінгвостилістичним, якщо він розглядає використання мовних елементів у тексті художніх творів, де вони набувають ідейно-естетичної значимості. Оскільки основною ознакою художнього тексту є образність, то завданням лінгвостилістичного аналізу є виявлення конкретних засобів створення образності, що пронизує всі рівні мовлення. При аналізі поетичних творів особливу увагу звертають на розширення традиційних та встановлення нових асоціативно-образних зав'язків, значення звукової форми, реалізацію у творі засобів різних мовних рівнів.

Переклад є міжмовним перетворенням, у процесі якого перекладач виконує певні операції з метою переходу від однієї мовної системи до іншої. Такі операції прийнято називати перекладацькими трансформаціями. Залежно від підходу до класифікації перекладацькі трансформації можна поділити на перестановки, заміни, додавання, опущення або ж на лексичні, граматичні та лексико-граматичні. Завдяки міжмовним трансформаціям є можливою більш повна передача інформації при перекладі. Важливу роль відіграють перекладацькі трансформації коли необхідно передати імпліцитний компонент значення. Переклад є міжмовним перетворенням, у процесі якого перекладач виконує певні операції з метою переходу від однієї мовної системи до іншої. Такі операції прийнято називати перекладацькими трансформаціями. Залежно від підходу до класифікації перекладацькі трансформації можна поділити на перестановки, заміни, додавання,

опущення або ж на лексичні, граматичні та лексико-граматичні. Завдяки міжмовним трансформаціям є можливою більш повна передача інформації при перекладі. Важливу роль відіграють перекладацькі трансформації коли необхідно передати імпліцитний компонент значення.

Аналізуючи іспаномовні та україномовні перекладацькі зразки, робимо висновки, що значну роль при виборі підходу до перекладу відіграють національно-культурні традиції. Якщо для українських перекладачів важливо зберегти строфіку та риму, у їх західноєвропейських колег переважають дещо протилежні традиції – для перекладів романськими мовами характерним є переклад поезії прозою. Таку тенденцію прослідковуємо і в деяких іспаномовних перекладах. Окрім того, певні образи в творах Е. По адаптуються перекладачами відповідно до естетичних вподобань їх культур. Україномовні перекладачі приділяють увагу відтворенню емоційно-експресивного забарвлення слів, оскільки відомо, що Едгар По старанно відбирає кожне слово для своїх творів. Перекладачі як іспанською, так і українською мовами вміло підбирають такі лексичні замітники, які відповідають поетичному настрою Е. По. В аналізованих перекладах поезій українською мовою відчутний поетичний стиль перекладача, тим не менш, переклад зберігає особливості трагічно-романтичного сприйняття світу Едгаром По: українські переклади сповнені метафоричності, емоційності і мелодійності. Переклади поезій іспанською мовою характеризуються відмінностями у формі, у порівнянні з оригіналом. Тут перекладачі зосереджені на передачі змісту, настрою поезії лексичними засобами. Україномовні перекладачі намагаються слідувати віршовій формі оригіналу, що призводить до використання цілого комплексу перекладацьких трансформацій. В таких перекладах звичайно прослідковується і особистий поетичний стиль перекладача. Перекладаючи прозові твори, як іспаномовні, так і українські перекладачі приділяють увагу відтворенню алітерацій, смислових відтінків слів, синтаксичних особливостей речень.

Підп. до друку 18.11.2020 р.
Формат 60х84 ¹/₁₆. Папір офсетний. Друк офсетний.
Ум.-друк. арк. 14,42. Наклад 75 пр. Зам. № 290.

Видавництво і друкарня ПП «Ліра ЛТД»
49107, м. Дніпро, вул. Наукова, 5.
Свідоцтво про внесення до Держреєстру
ДК № 6042 від 26.02.2018.